

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

76-І СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СЕКЦІЇ «ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ»

підсекції «Фінанси, банківська справа та страхування»

24 жовтня 2018 р.

ЛЬВІВ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Алексєєв Ігор Валентинович

д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів
Національного університету
«Львівська політехніка»

Заступник голови організаційного комітету за напрямками

«Актуальні питання управління публічними фінансами»,

«Проблеми розвитку фінансового ринку»,

«Особливості та перспективи розвитку корпоративних фінансів»

Синютка Наталія Геннадіївна

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів

Секретар організаційного комітету:

Бондаренко Лідія Петрівна

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Члени організаційного комітету:

Бондарчук Марія Костянтинівна

д.е.н., професор кафедри фінансів;

Хома Ірина Борисівна

д.е.н., професор кафедри фінансів;

Шкварчук Людмила Олександрівна

д.е.н., професор кафедри фінансів;

Партин Галина Остапівна

к.е.н., професор кафедри фінансів;

Гориславець Павло Анатолійович

к.е.н., доцент кафедри фінансів;

Чушак Анна Михайлівна

к.е.н., доцент кафедри фінансів;

Лащик Ірина Ігорівна

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів;

Дідух Оксана Володимирівна

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів;

Клап Андрій Ярославович

провідний спеціаліст кафедри фінансів;

Багрій Ольга Василівна

спеціаліст 2-ої категорії кафедри фінансів;

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ
ФІНАНСАМИ»

Василишин О.І.	Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: переваги та недоліки	8
Вента Н. С.	Державно-приватне партнерство як інструмент бюджетного механізму соціально-економічного розвитку регіонів	9
Вряшник А.В.	Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування в Україні та її реформування	12
Вряшник А.В.	Управління державним боргом України: проблеми та наслідки	14
Гайдін О. Д.	Вплив очікувань населення та бізнесу на темпи інфляції в Україні	16
Гоменюк В.В.	Вплив системи оподаткування на фінансовий стан суб'єктів господарювання	18
Гоменюк В.В.	Місцеві бюджети Кіровоградської області в Умовах бюджетної децентралізації	20
Гурин К. М.	Прожитковий мінімум – базовий показник соціального забезпечення	22
Гурин К. М.	Шляхи оптимізації податкової політики в Україні відповідно до рекомендацій Світового Банку	24
Дяків П.І.	Проблеми та перспективи розвитку медичного страхування в Україні	26
Задорожнюк Л.Р.	Податок на доходи фізичних осіб в системі доходів зведеного бюджету України	29
Карпів О.В.	Теоретичні підходи щодо удосконалення податкової системи України	32
Карпів О.В.	Бюджетна система України та Німеччини: порівняльний аналіз	34
Козак С. В.	Діджиталізація податкової системи в Україні	37
Кокосійко О. С.	Проблеми інфляції в Україні	39
Косаковська С.О.	Українська фінансова модель суспільства	40
Кудь А. О.	Економічні наслідки насильства щодо жінок	42
Кудь А. О.	Гендерна нерівність в оплаті праці та працевлаштування	44
Кузовкін А.І.	Фінансова криза в Республіці Кіпр 2012-2013	47
Куцик М.М.	Бюджетна децентралізація в Україні: загрози та заходи забезпечення ефективності	49

Крисюк В.О.	Особливості формування бюджетів територіальних громад	51
Мартинюк Д.Я.	Сучасний стан державного боргу України та шляхи його зменшення	53
Миргородець Ю.В.	Процес формування бюджету Пенсійного Фонду України	55
Миргородець Ю.В.	Становлення ПДВ в Україні	57
Моторя К. В.	Особливості та проблеми перекладання податків в Україні	59
Олекса Н.А.	Пенсійний фонд України і вплив на нього пенсійної реформи	61
Орищак Б.В.	Фінансовий моніторинг як ключ України до європейського майбутнього	63
Павленко І.В.	Напрями ефективного використання бюджетних коштів територіальних громад	65
Постернак І.В.	Практика оподаткування банківської діяльності в Україні	67
Прокопець Н. С.	Боргові ризики України та напрями їх зниження	69
Ухіна О.Ю.	Проблеми фінансової безпеки України та її наслідки	71
Тарабінович А.Б.	Гармонізація акцизного оподаткування України в контексті асоціації з Європейським Союзом	73
Ткач Ю. В.	Закордонний досвід щодо програмно-цільового методу планування бюджету	75
Савінцева В. В.	Проблеми державного регулювання заробітної плати	77
Слупачик В. В.	Особливості формування об'єднаних територіальних громад у Львівській області	79
Хоркава Н.Б.	Практика оподаткування податком на додану вартість торгівлі між країнами-членами Європейського Союзу	82
Ярмошук А.Ю.	Акцизне оподаткування в Україні	84

СЕКЦІЯ 2. «ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ»

Беляєвська Х. С.	Функціонування офшорних зон, як суб'єктів інвестиційного процесу	86
Blahii A.S.	Depreciation policy as an integral part of the investment policy of the company	88
Буртник М.І.	Переваги та недоліки використання криптовалют: проблеми їх регулювання в Україні	91

Буртник М.І.	Іноваційні шляхи просування страхових послуг та підвищення конкурентоспроможності страхової компанії	93
Водолян А.П.	Проблеми страхового ринку України та шляхи їх вирішення	95
Гац Х. А.	Трансформація у нагляді та регулюванні діяльності небанківських фінансових установ	98
Гоменюк В.В.	Вплив тіньової економіки на фінансову систему України	100
Гоменюк В.В.	Націоналізація ПАТ “Приватбанк” у контексті оздоровлення банківської системи України	102
Гузар В. І.	Особливості розвитку ринку ОВДП в Україні	105
Гут С.Т.	Особливості розвитку медичного страхування в Україні	107
Жарчинська А.Ю.	Переваги та недоліки криптовалют на прикладі Bitcoin	109
Іжик Я.Я.	Сучасне становище страхового ринку України	111
Карпенко А.О.	Цінові бульбашки на фінансовому ринку	112
Карпів О.В.	Підвищення якості кредитного портфеля комерційного банку	115
Климаш І.Я.	Особливості та сучасний стан банківського кредитування підприємств	117
Костецька Н.М., Стадницька Г.О.	Можливості здійснення банківських операцій через інтернет-банкінг	120
Миколик Я.А.	Інституційні інновації у системі державного регулювання діяльності державних установ	122
Моторя К.В.	Тенденції розвитку ринку нерухомості в Україні	125
Моторя К.В.	Переваги користування послугами ломбардів в Україні	127
Лесьо Я.З.	Стимулювання розвитку ринку міжбанківського кредитування в Україні	129
Okwu Daniel	Management of financial risks in conditions of unexpected currency exchange rate fluctuations	130
Підворна С.М.	Фондовий ринок в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку	132
Постернак І.В.	Іпотечне кредитування та його перспективи	133
Постернак І.В.	Розвиток інтернет-бізнесу в Україні	135
Постернак І.В.	Особливості розвитку інститутів спільного інвестування в Україні	137

Приступляк І.П.	Міжнародний ринок капіталів як невід'ємний елемент світових фінансів	139
Рудий Я.Ф.	Стан державного молодіжного кредитування в Україні	140
Углева Р.Ю.	Проблема впровадження установи фінансового омбудсмена в Україні	143
Селецька Т.О.	Методи мінімізації кредитного ризику в Україні	146
Синишин В.В.	Структура банківської системи України її функції та перспективи	147
Стадницька Г.О.	Банківське кредитування малого та середнього підприємництва в Україні: сучасні реалії	149
Степанова А.В., Климаш І.Я.	Стан іпотечного кредитування в Україні	152
Ступницька Г.М.	Стан та тенденції розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні	154
Тарабінович А.Б.	Використання безконтактних розрахунків в Україні: переваги та недоліки	156
Шевченко М.Г.	Інструменти регулювання валютного курсу	157
Ярмошук А.Ю.	Аналізування банківських продуктів в Україні	159
Ярмошук А.Ю.	Інфраструктура фондового ринку України: тенденції розвитку	161
Ярмошук А.Ю.	Розвиток інтернет-банкінгу в Україні	163

СЕКЦІЯ 3. «ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ»

Батько Ю.Р.	Теоретичні підходи до трактування поняття “антикризове фінансове управління підприємством”	166
Біляк С.А.	Антикризове управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах кризи	168
Гайдін О.Д.	“Принцип витягнутої руки” як основний метод контролю за ціноутворенням всередині господарських об'єднань	170
Гарасим'як С.В.	Інвестиції як основний інструмент розвитку економіки країни	172
Гоменюк В.В.	Аналіз обсягів зростання дебіторської та кредиторської заборгованостей на вітчизняних підприємствах	174

<i>Задорожнюк Л.Р.</i>	<i>Шляхи удосконалення логістичної діяльності як інструмент покращення ділової активності підприємств</i>	176
<i>Карпів О.В.</i>	<i>Методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства підприємства</i>	178
<i>Ковач Ю.І.</i>	<i>Стан та перспективи розвитку інвестиційної привабливості підприємств України</i>	180
<i>Назар Ю.З.</i>	<i>Сутність та проблеми розвитку краудінвестингу в Україні</i>	182
<i>Patsai T.R.</i>	<i>Anticrisis management as a factor for the efficiency increase of enterprise activity</i>	185
<i>Рудчук О.А.</i>	<i>Шляхи покращення фінансової стійкості підприємств</i>	187
<i>Skoropad S.O.</i>	<i>Competitiveness of IT market in the conditions of Euro intergation</i>	189
<i>Степанова А.В.</i>	<i>Оцінка рентабельності операційної діяльності підприємств України за 2014-2018 роки</i>	190
<i>Хоркава Н.Б.</i>	<i>Управління грошовими потоками: сутність та результати впливу на фінансовий стан підприємства</i>	192
<i>Федько І.М.</i>	<i>Проблема банкрутства підприємств в Україні: причини та наслідки</i>	195
<i>Шелест М.О.</i>	<i>Управління фінансовими ризиками суб'єктів господарювання</i>	197
<i>Yaskova I.Y.</i>	<i>Analysis of development directions of public private partnerships</i>	199
<i>Янківська У.В.</i>	<i>Лізинг як метод покращення формування і використання фінансових ресурсів підприємства</i>	202
<i>Ярошенко О.О.</i>	<i>Переваги та особливості краудфандингу як інноваційного методу фінансування бізнесу</i>	203

СЕКЦІЯ 1. «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ»**Василишин О.І.**

гр. ОП-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник –к.е.н., доцент кафедри фінансів Ливдар М. В.

**НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ:
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ**

Україна формує класичну трирівневу пенсійну систему. Третій рівень створено у вигляді добровільного недержавного забезпечення за пенсійними схемами з певними внесками. Його основу становлять недержавні пенсійні фонди (НПФ). Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється:

- шляхом укладення пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та їх вкладниками;
- страховими організаціями через укладення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду;
- банківськими установами шляхом укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для накопичення заощаджень у межах суми, визначеної для відшкодування вкладів фондом гарантування вкладів фізичних осіб [2, с. 84].

Згідно з даними Державного реєстру фінансових установ [3], недержавні пенсійні фонди зареєстровано у восьми регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена у Києві – 46, або 71,9% від загальної кількості зареєстрованих НПФ. Одним з основних показників, що характеризують систему НПЗ(недержавного пенсійного забезпечення), є сплачені пенсійні внески. Сума пенсійних внесків на кінець 2016 р. становить 1 895,2 млн. грн., збільшившись протягом дванадцяти місяців на 0,4%.

Порівнюючи статистику зарубіжних країн, то там частка приватних пенсійних виплат висока й суттєво впливає на загальний розмір пенсій. Наприклад, внесок НПЗ Австралії, Аргентині, Великобританії, Данії, Швейцарії у формування пенсії становить близько 50 % і більше. Це свідчить про те, що ця складова відіграє важливу роль у соціальному захисті громадян похилого віку й фінансово розвантажує систему державного пенсійного страхування в цих країнах [2].

Недержавна пенсійна система має значні переваги для населення, адже вона відіграє важливу роль у забезпеченні населення та є безпечним засобом гарантування гідного рівня життя після працездатного періоду.

Для держави розвиток НПЗ є невід’ємною складовою успішності країни в ринкових умовах, адже кошти, вкладені в нього, вже сьогодні працюють на користь національної економіки та підприємств, оскільки повертаються у вигляді інвестиційного капіталу.

Як і будь-яка система, недержавне пенсійне забезпечення має свої недоліки: суперечливі питання державного регулювання та оподаткування, недостатній рівень розвитку фінансових ринків, низька поінформованість населення про діяльність недержавних пенсійних фондів і, як результат, – недовіра населення до їхньої діяльності. Для покращення пенсійного забезпечення на сьогодні доцільно продовжувати роботу з удосконалення пенсійного законодавства та зменшити кількість пільг, створюючи окремі пенсійні програми для працівників шкідливих професій [1, с. 208].

Підвищення ефективності вітчизняної системи НПЗ зменшило б тиск на солідарну пенсійну систему, сприяло б розвитку ринкових механізмів, дало поштовх структурній перебудові економіки завдяки довгостроковим інвестиційним коштам. Цього можна досягти за рахунок поліпшення функціонування елементів недержавного пенсійного забезпечення – фінансового права, інституціональної складової, фінансового ринку й механізму, а також за допомогою заходів мотиваційного характеру. Їх реалізація повинна створити передумови для мінімізації та нівелювання основних факторів дестабілізуючого характеру. Подальше реформування пенсійної системи та активізація розвитку недержавного пенсійного забезпечення є актуальним напрямом у процесі формування сучасної системи соціального страхування та економічного зростання нашої країни.

1. Кондрат І. Ю. Пенсійне забезпечення в Україні й світі. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.3. С. 204–208; 2. Терещенко Г. М., Мусатова Т. А. Проблеми розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні. Фінанси України. 2008. № 12. С. 76–88; 3. Небаба Н. О. Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. Економічні науки. 2014. № 12 (15). С. 41–44; 4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-npz.html>.

Вента Н. С.

гр. ОП-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Ливдар М. В.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ БЮДЖЕТНОГО МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Державно-приватне партнерство (ДПП) визнане світовою практикою як ключовий інструмент вирішення важливих проблем регіонального та місцевого рівня. Орієнтація стратегічних планів виключно на використання бюджетних коштів не дає змогу впроваджувати масштабні проекти, які б змогли забезпечити соціально-економічний розвиток регіонів. Тому, доволі нове правове явище - державно-приватне партнерство (ДПП) - є важливим інструментом на шляху відновлення та модернізації національної економіки, розв'язання важливих соціально-економічних проблем шляхом об'єднання і застосування ресурсів державного й приватного секторів.

Висока ефективність ДПП як юридичної форми взаємодії держави та бізнесу доведена досвідом багатьох країн світу. До прикладу, Туреччина за останні роки (починаючи з 2001 року) практично в чотири рази збільшила розмір ВВП. В значній мірі це відбулося за рахунок використання механізмів ДПП. Станом на листопад 2017 року було залучено 131,4 млрд. доларів США інвестицій в 221 проект ДПП. Основними секторами інвестування стали: енергетика (83 проекти), дороги та дорожня інфраструктура (41 проект), порти та портова інфраструктура (39 проектів), аеропорти (18 проектів), охорона здоров'я (21 проект), культура і туризм (1 проект), залізниці (1 проект), водопостачання (15 проектів) та промисловість (2 проекти) [1]. У 2017 році в Європі в проекти ДПП було залучено 14,4 млрд. євро (в 2016 р. – 11,8 млрд. євро). [2]

Існує чимало проблем, які перешкоджають розвитку державно-приватного партнерства в Україні, проте на сьогоднішній день запровадження інституту державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні є одним із головних пріоритетів урядових програм розвитку, що сприяє взаємодії державних структур та приватного бізнесу. Адже розвиток державно-приватного партнерства має переваги як для державного партнера (активізація інвестиційної діяльності, ефективне управління майном, збереження та створення робочих місць, скорочення витрат на надання послуг, економія фінансових ресурсів, використання досвіду приватних компаній, підвищення ефективності інфраструктури, так і для приватного (доступ до нових сфер бізнесу (сегментів ринку), спрощення роботи з дозвільними структурами, додаткові гарантії повернення інвестицій, можливість участі у державних та міжнародних програмах фінансування, отримання кредитів під державні гарантії) [3, с.316].

Основним джерелом регулювання відносин у сфері державно-приватного партнерства є Закон України «Про державно-приватне партнерство» № 2404-УІ, який набрав чинності 31.10.2010 р. і визначив організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів із приватними партнерами й основні принципи державно-приватного партнерства на договірній основі [4].

У міжнародній правовій практиці існує чимало моделей державно-приватного партнерства, але одним із найпоширеніших є BOT «Build, Operate, Transfer» (Будівництво - управління – передача) – концесійний механізм, створення (будівництва) об'єкта концесіонером, експлуатація на праві користування (без права власності) протягом строку дії договору, після чого об'єкт передається державі. Зазвичай, концесійні схеми BOT використовуються при будівництві автострад (Італія, Іспанія, Південна Корея), трубопроводів (Німеччина), електростанцій (Туреччина, Індія, Таїланд), аеропортів (Єгипет, Греція, Канада), тунелів (Франція), стадіонів та інших об'єктів, які вимагають значних капіталовкладень, проте повинні залишатись у власності держави. Зокрема, в Україні у рамках здійснення державно-приватного партнерства договори також часто укладаються у формі концесії [5].

Отож, слід відзначити, що реалізація проектів, які ґрунтуються на взаємодії органів влади і бізнесу, – це важливий крок на шляху усунення інфраструктурних проблем, створення нових або модернізації (технічного, технологічного оновлення) існуючих виробництв, формування нових центрів розвитку з метою підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіонів, розширення спектра і підвищення якості послуг. Як засвідчує міжнародна практика, державно-приватне партнерство є вагомим інструментом бюджетного механізму, який сприяє економічному піднесенню держави, тому Україні слід врахувати всі позитивні і негативні сторони, набратися досвіду в іноземних країнах, з урахуванням її політичного, соціального і економічного розвитку і національних особливостей та розвивати державно-приватне партнерство.

1. Турція: Валовий внутрішній продукт [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. - 2011-2018, Кноета. Режим доступу: <https://knoema.ru/atlas> 2. Market Update Review of the European PPP Market in 2017 [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. - European Investment Bank, 2018. Режим доступу: http://www.eib.org/attachments/epec/epec_market_update_2017_en.pdf 3. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади: навч. посіб. / Кириленко О.П., Малиняк Б.С., Письменний В.В, Русін В.М. – Асоціація міст України : видавництво ТОВ «Підприємство «ВІНЕЙ», 2015. - 396 с. 4. Закон України «Про державно-приватне

партнерство в Україні» від 1 липня 2010 р. № 2404–VI [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/12134.html>. 5. Журба О.О. Особливості застосування механізму державноприватного партнерства в діяльності туристичних підприємств / О.О. Журба [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2014-2/index.html>.

Вряшник А.В.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к. е. н., ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н. Г.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

В сучасних умовах розвитку економіки України запорукою успішного розвитку для нашої держави є становлення малого та середнього бізнесу, що в умовах ринкової економіки набуває особливо актуального значення, оскільки саме мале підприємництво, головним чином, стимулює економічну конкуренцію, сприяє структурній перебудові економіки та її оздоровленню.

Одним із шляхів створення сприятливого клімату для підприємців є його підтримка з боку оподаткування. Для досягнення цієї мети в Україні в 1998 році було запроваджено спрощену систему оподаткування, та зокрема єдиний податок. Платники, що перебувають на спрощеній системі оподаткування сплачують єдиний податок (замість податків та зборів) та мають право на спрощені процедури обліку та звітування. Ставка єдиного податку залежить від групи платників єдиного податку.

У цієї системи є безліч переваг: зменшується кількість податків і зборів, що сплачуються; значно полегшується документальний облік та здійснення податкової звітності; не потрібно додаткових знань у галузі оподаткування; надається право вибору реєстрації як платника ПДВ тощо.

Проте, не зважаючи на всі вказані переваги, існує чимало недоліків даної системи. Одним з таких недоліків є недоотримання надходжень державними бюджетами. Адже, згідно з чинним законодавством, всі надходження від єдиного податку спрямовуються безпосередньо до місцевих бюджетів [1, с. 62].

Окрім цього обмежуються види діяльності та розміри виручки осіб-платників. Розміри граничних доходів є застарілими і потребують перегляду, оскільки в умовах сучасного рівня інфляції дохід до 300 тис. грн., для прикладу, (І група) скоро стане замалою маржею.

Переведення платників на спрощену систему не завжди означає зняття з них податкового тягаря. Для прикладу, було взято показники із сайту Львівської міської Ради [2] про надходження єдиного податку до бюджету м. Львова. Динаміка даних за 2015-2017 рр. показана на рис. 1.

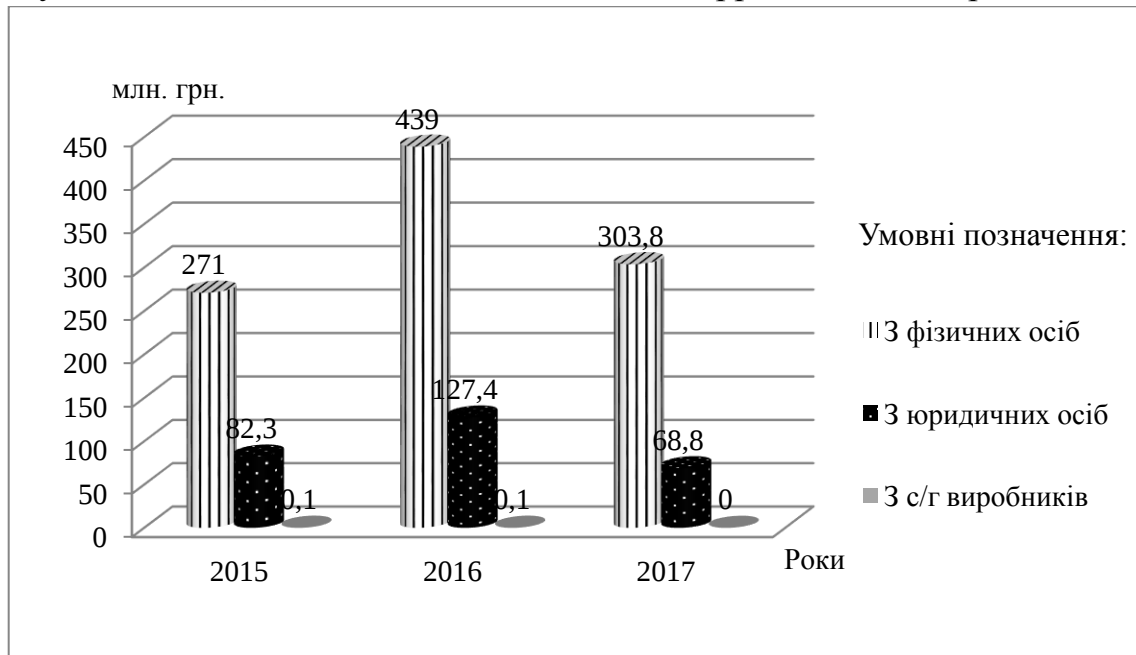

Рисунок 1. Динаміка сплати Єдиного податку до бюджету м. Львова за 2015-2017 рр.

Для порівняння, у країнах Європейського Союзу, нема такого поняття як спрощена система оподаткування. Натомість тут набули поширення інші форми державної підтримки цього типу підприємств: звільнення деяких підприємств від ведення звітності про результати господарської діяльності та запровадження спрощеної системи обліку і звітності; запровадження спеціальних режимів оподаткування податком на додану вартість деяких видів операцій характерних для фермерських господарств і сільськогосподарських кооперативів; використання податків на оціночний дохід і мінімальних податків тощо [3].

Для усунення недоліків спрощеної системи оподаткування необхідно перш за все провести зміни у законодавстві. Доцільним буде встановлення «прогресивної» шкали ставок оподаткування для різних обсягів виручки платника єдиного податку. Таким чином, забезпечуватиметься своєрідна фіскальна справедливість. Об'єктивно необхідним є внесення змін до певних елементів діючої системи спрощеного оподаткування, а саме щодо переліку податків, замість яких сплачується єдиний податок; ставок та граничного обсягу виручки, який дозволяє застосовувати спрощену систему тощо [1, с. 63].

Реформування спрощеної системи оподаткування дасть змогу усунути всі її недоліки, що допоможе створити сприятливий мікроклімат

для суб'єктів малого і середнього підприємництва, тим самим збільшуючи економічний потенціал та розвиток країни.

1. Бобков Д. І. *Актуальні проблеми та напрями реформування спрощеної системи оподаткування в Україні. Наука, Релігія, Суспільство* №1. – 2011. – с. 61–64; 2. *Сайт Львівської міської Ради [офіційний веб-портал]*. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua>; 3. Нуцуляк С. В., Столяр Л. Г. *Спрощена система оподаткування: переваги та недоліки. Міжнародні наукові конференції. [Електронне джерело]*. – Режим доступу: <http://intkonf.org/nutsulyak-s-stolyar-lg-sproschena-sistema-opodatkovannya-perevagi-ta-nedoliki/>.

Вряшник А.В.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри фінансів Піхоцька О. М.

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАСЛІДКИ

Управління державним боргом є однією з найгостріших проблем державного управління в Україні, яка потребує глибокого та незалежного аналізу, а також формування оптимальних шляхів її вирішення.

Надмірне боргове навантаження, висхідна динаміка боргових показників, неефективна реструктуризація державного боргу у 2015 році, що створила потенціал загострення фінансових та економічних проблем у майбутньому, суттєві недоліки у сьогоднішній політиці залучення позикових коштів і практиці їх використання – ці питання повинні бути в центрі уваги органів державної влади, наукового і експертного середовища.

Без вирішення цих проблем та запровадження оптимальної системи управління державним боргом Україна не зможе позбавитися ризиків фінансової дестабілізації, а отже реалізувати ефективну стратегію стійкого економічного розвитку [2]. Тому, для скорочення державного боргу Українінеобхідно створити оптимальну систему управління державними коштами.

Державний борг є суттєвою проблемою для державного бюджету і ВВП країни. Значний обсяг видатків бюджету на обслуговування боргу зменшує можливості держави з фінансування соціально-економічних потреб країни, що в багатьох випадках призводить до зниження якості соціального капіталу та зменшення доступності суспільних послуг для широких верств населення. Такі явища, безперечно, негативно впливають

на якість життя населення та погіршують перспективи економічного розвитку країни. [3]

Законодавче визначення державного боргу зафіксовано Бюджетним кодексом України. Згідно з ст.2 Бюджетного кодексу України державний борг — це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави, включаючи боргові зобов'язання держави, що вступають в дію в результаті виданих гарантій за кредитами, або зобов'язань, що виникають на підставі законодавства або договору. [1]

Бюджетний кодекс України виокремлює поняття гарантованого державою боргу — це загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання-резидентів України щодо отриманих та непогашених на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено державними гарантіями [1].

Показники державного та гарантованого державою боргу а також структура кожного з цих показників наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

*Структура державного боргу України станом на 31.08.2018**

Вид боргу	Зовнішній борг		Внутрішній борг		Усього	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Державний борг	1070820,1	50,6	759063,4	35,9	1829883,5	86,5
Гарантований борг	273569,0	12,9	13215,3	0,6	286784,3	13,5
Сукупний борг	1344389,1	63,5	772278,7	36,5	2116667,8	100,0

**Джерело: Міністерство фінансів України [4]*

Отже, як видно з таблиці обсяг державного боргу є досить значним, а якщо порівнювати його в динаміці, то він не лише залишається незмінним, а й з кожним роком все зростає. Це є негативною динамікою, оскільки свідчить про те, що державний борг не тільки не погашається, а й навпаки збільшується. Це створює загрозову ситуацію для нашої країни, оскільки якщо і далі спостерігатиметься така тенденція, то Україна не зможе розраховуватись з іноземними інвесторами за своїми зобов'язаннями, а це, в свою чергу, може викликати більш серйозні проблеми в економіці країни.

На даний час стрімка динаміка зростання сум боргових зобов'язань, особливо в частині зовнішнього боргу, є великою проблемою для країни і вимагає пошуку ефективних шляхів управління державним боргом. Проблема загострюється девальвацією національної валюти, оскільки більша частина боргу підлягає погашенню в іноземній валюті, а обсяги експорту мають тенденцію до скорочення. При тому, що останнім часом прийнято ряд нормативно-правових актів щодо підвищення ефективності

управління державним боргом, вище зазначені проблеми свідчать про їх недостатню ефективність. На думку вчених-економістів, підвищенню ефективності управління державним боргом сприяло б прийняття Закону України "Про державний борг".

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI// Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/> 2. Богдан Т. В. Аналіз управління державним боргом України в I кварталі 2018 року [Електронний ресурс] / Т. В. Богдан // Київ: Експертно-аналітичний центр "Оптіма". – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://optimacenter.org>. 3. Юрій С. І. Фінанси: Підручник [Електронний ресурс] / С. І. Юрій, В. М. Федосов // К.: Знання. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/15410104/finansu/upravlinnya_derzhavnim_borgom. 4. Сайт Міністерства фінансів України [офіційний веб-портал]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/>.

Гайдін О. Д.

гр. ФБ-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Коць О. О.

ВПЛИВ ОЧІКУВАНЬ НАСЕЛЕННЯ ТА БІЗНЕСУ НА ТЕМПИ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день основною проблемою більшості країн світу є інфляція – зростання загального рівня цін, внаслідок якого має місце зниження купівельної спроможності грошей [1].

Вагому роль у стимулюванні чи стримуванні рівня інфляції відіграють очікування з боку суб'єктів ринку – бізнесу та населення. Це спричинено тим, що суб'єкти ринку у процесі своєї діяльності схильні керуватися прогнозованими, а не поточними даними щодо рівня інфляції чи будь-яких інших макроекономічних показників.

Міжнародні експерти виділяють ряд чинників, що впливають на інфляційні очікування:

- соціально-демографічні – вік, стать, рівень доходів;
- показники інфляції за попередні періоди;
- «замінники» офіційних показників інфляції (ціни на бензин, окремі категорії продуктів, зміна обмінного курсу)
- рівень фінансової грамотності тощо [2].

Представники різних ланок фінансової системи мають дещо різні характеристики, а отже, і різні механізми впливу на інфляцію в країні. Так,

населення (домогосподарства) більше здатні до необґрунтованих та стихійних дій, що спричинено низьким рівнем фінансової грамотності, обмеженим доступом до якісних джерел інформації та вже традиційною недовірою українців до органів державної влади загалом та заяв політиків зокрема [3].

Механізм впливу очікувань домогосподарств на рівень інфляції полягає у тому, що населення, довгий час відчуваючи на собі постійне зростання цін або передбачаючи їхнє зростання найближчим часом, починає купувати більше, ніж необхідно для задоволення потреб. Це здебільшого стосується споживчих товарів, а також побутової техніки, електроніки та інших більш вартісних товарів.

Очікування бізнес-суб'єктів в умовах інфляції характеризується більш розсудливою та обґрунтованою поведінкою на ринку. Підприємцю вигідніше очікувати наступного стрибка цін, накопичуючи ресурси для різкого та нетривалого збільшення обсягів випуску у періоди цінової нестабільності.

Крім того, інфляційні очікування як населення, так і бізнес-суб'єктів негативно впливають на рівень заощаджень, що зменшує і обсяги наявних та доступних кредитних ресурсів, а отже й інвестиції у виробництво.

Очевидно, що інфляційні очікування є потужним чинником формування динаміки цін в державі, а тому потребує постійного моніторингу і коригування з боку основного регулятора грошово-кредитних відносин, яким в Україні виступає НБУ. Так, у 2016 р. НБУ змінює стратегію монетарної політики та переходить до режиму інфляційне таргетування.

Вважається, що, в ідеалі, цілі, встановлені НБУ мають визначати очікуваннями суб'єктів ринку, що створюватиме підґрунтя для цінової стабільності та високого рівня довіри до регулятора.

На сьогоднішній день спостерігається поступова гармонізація між очікуваннями НБУ і гравцями на ринку, що є свідченням поступової стабілізації економічної ситуації, а отже, і рівня цін в Україні [4]. Порозумінню між учасниками ринку та центральним банком також сприяє активна система комунікацій НБУ.

Варто також відзначити, що із середини 2017 р. суттєво скоротився розрив між інфляційними очікуваннями різних суб'єктів ринку, спостерігається тенденція їхньої гармонізації із очікуваннями і цілями НБУ. Цей чинник у порівнянні із жорсткою монетарною політикою дає надію на подальшу стабілізацію рівня цін на нормалізацію темпів інфляції в Україні.

- с. 2. Сологуб Д. Р. Інфляційні очікування як ознака довіри до НБУ [Електронний ресурс] / Д. Р. Сологуб // Новое время. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/sologub/infljatsijni-ochikuvannja-dovira-do-nbu-1401609.html>. 3. Klapper L. Financial Literacy Around the World [Електронний ресурс] / L. Klapper, A. Lusardi, P. van Oudheusden // Режим доступу до ресурсу : http://gflec.org/wcontent/uploads/2015/11/Finlit_paper_16_F2_singles.pdf. 4. Офіційний сайт НБУ. Ділові очікування підприємств України І квартал 2018 року // Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=67591193>.

Гоменюк В.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Червінська О.С.

ВПЛИВ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Розвиток економіки України супроводжується пошуком ефективних варіантів використання інструментів фіскальної політики. Із проголошенням незалежності, Україна опинилася в складному становищі, адже зруйнувались економічні та виробничі зв'язки не тільки між регіонами, а й з постсоціалістичними країнами, почалася фінансова криза, що лишила слід на фінансовій системі країни. А тому уряд змушений вживати заходів щодо наповнення державного бюджету як за рахунок росту податкового тягаря на платника податку, так і впровадження економічного стимулювання розвитку підприємницької діяльності.

1990-1993 роки характеризуються надмірною фіскальною спрямованістю: впровадження податку на прибуток у розмірі 30%, податку на додану вартість – ставка 28%, прибуткового податку з громадян (із суми доходів від 100 до 150 крб. податок дорівнював 29 коп. з кожного крб., тобто 29%, а для доходу, який перевищував 150 крб., застосовувалася прогресивна шкала з розміром ставок від 13 до 60% залежно від величини доходу) [4]. У 1993 році було прийнято Закон «Про податок на прибуток» та Закон «Про оподаткування доходів підприємств та організацій» (22%) [2]. У 1994-1999 роках був впроваджений податок на промисел, внесено зміни до Законів України «Про податок на додану вартість» та «Про систему оподаткування прибутку підприємств» [4].

У часи «будівельного буму» в Україні (2000-2007 рр.) спостерігався нерівномірний розподіл податкового навантаження, тому що будівництво житла не забезпечувало динаміку економічного зростання.

Причиною цього стали матеріалізація багатства й наявність «податкових ям» в окремих галузях. Із виникненням економічної кризи в 2008 році відбулось скорочення попиту на залізо та сталь, що призвело до скорочення обсягів експорту, впали ціни на нерухомість, призупинено понад 80% будівельних проектів [4].

Ці фінансові негаразди вплинули на діяльність суб'єктів господарювання: зменшився рівень товарообігу, накопичувались запозичення на внутрішніх ресурсних ринках, прострочені платежі за борги або закуплену продукцію, зменшувались трансферти у вигляді безоплатної та безповоротної фінансової допомоги, знизились обсяги доходів, і як наслідок, дохідна частина державного бюджету. Однак у даному періоді підтримувалась жорстка фіскальна політика через скорочення соціальної допомоги, призупинення процесів підвищення заробітної плати та її мінімального рівня.

Із прийняттям Податкового кодексу України прослідковується підвищення позитивних тенденцій росту показників фінансового стану підприємств, стабілізуються обсяги доходів і зменшується дисбаланс між власними і позиченими коштами. Ставку податку на прибуток було встановлено на рівні 18%, ПДВ – 20%, що було визначено ПКУ [1].

Слід відзначити, що склад податків, рівень їх фіскальності, методи їх стягнення, стабільність і досконалість податкової системи справляють найбільший вплив на діяльність підприємств.

Критерієм оцінки впливу податків на роботу підприємств може бути прибуток, що є основним власним джерелом фінансових ресурсів для розвитку виробництва. Податок на прибуток підприємств сплачується як частина від отриманого підприємством прибутку і тому має значний вплив на функціонування суб'єктів господарювання [5]. Європейські країни демонструють розкид ставок податку на прибуток підприємств в діапазоні від 10 до 33,3 %. В Україні, як відомо, податок на прибуток становить 18 % [1].

Таким чином, зміни у податковому навантаженні на підприємства були зумовлені об'єктивно-історичними особливостями формування національної податкової та бюджетної політики. Кожен період фіскальної політики супроводжувався як позитивними, так і негативними обставинами, які відображалися на фінансових показниках діяльності суб'єктів господарювання, зокрема на виробничій діяльності, прибутковості, платоспроможності, фінансовій стійкості, можливості формування фінансових ресурсів для інвестиційної діяльності, конкурентоспроможності продукції. Однак можна стверджувати, що Україна має сприятливий податковий клімат і потенціал для розвитку підприємництва та покращення життєвого рівня населення країни.

1. Податковий кодекс № 2477-VIII від 03.07.2018. 2. Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» від 21.02.92. [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2146-12. 3. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" № 2464-VI від 08.07.2010. 4. Тимошенко А.О. Еволюція фіскальної політики України // Економіка та держава : міжнародний науково-практичний журнал / Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України ; ТОВ "Ред. журн. "Економіка та держава" ; голов. ред. Федоренко В.Г. – Київ, 2017. – № 9, вересень. – С. 48-51. 5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15950210/finansiv/vpliv_opodatkovannya_ekonomichnu_diyalnist_pidpriyemstv.

Гоменюк В.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Піхоцька О.М.

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Головним призначення місцевих бюджетів є задоволення потреб соціально-економічного розвитку територій. З метою підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів у грудні 2014 року Верховною Радою прийняті зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України, які стали найбільшим за останні роки кроком у напрямку бюджетної децентралізації.

Питання реформування системи міжбюджетних відносин та перерозподілу структури дохідної й видаткової частин між рівнями бюджетної системи потребувало вирішення задовго до 2014 р, коли було затверджено зміни до Бюджетного кодексу України щодо бюджетної децентралізації. Серед наявних проблем можна виокремити такі: застарілі й неефективні моделі горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів, дотаційність місцевих бюджетів, недостатня величина бюджетів розвитку [4].

Для оцінки результатів бюджетної децентралізації, проведемо аналіз виконання місцевих бюджетів Кіровоградської області за доходами за 2014–2017 рр. Дані аналізу показують, що власні й закріплені доходи загального фонду місцевих бюджетів Кіровоградської області зросли в 2,23 рази, з 2042,17 млн. грн. у 2014 р. до 4569,4 млн. грн. у 2017 р. (рис.1.). Навіть з огляду на те, що таке зростання великою мірою пояснюється

інфляційними процесами, збільшення дохідної бази (без урахування трансфертів) є істотним.

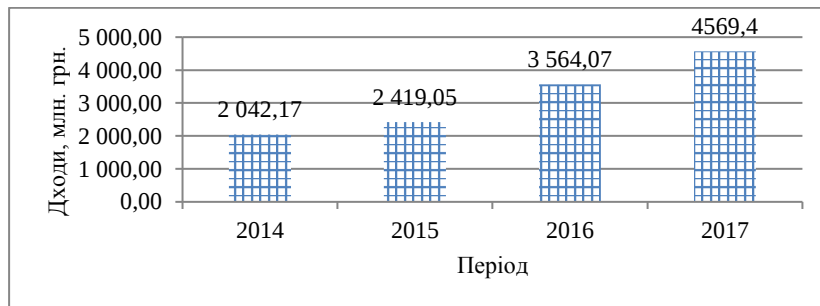

Рисунок 1. Виконання місцевих бюджетів Кіровоградської області за доходами (без трансфертів)*

*Джерело: Міністерство фінансів України [2]

Приріст доходів досягнуто в значній мірі за рахунок збільшення витрат на оплату праці як в бюджетній сфері, так і в реальному секторі економіки, індексації ставок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів і води, зарахування до місцевих бюджетів 100% єдиного податку платниками єдиного податку 4-ої групи – сільськогосподарськими товаровиробниками [3].

Зміна моделі міжбюджетних відносин є ключовою складовою реформи бюджетної децентралізації. Тому проаналізуємо динаміку міжбюджетних трансфертів з державного бюджету до зведеного бюджету області (рис. 2).

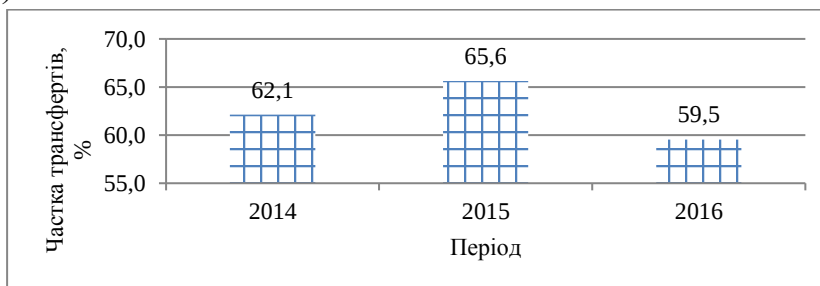

Рисунок 2. Офіційні трансфери від органів державного управління до зведеного бюджету Кіровоградської області*

*Джерело: Міністерство фінансів України [2]

Протягом 2014-2016 рр. частка трансфертів у зведеному бюджеті області зменшилась, однак у 2016 р. залишилася на високому рівні (59,5%). Таким чином, тісна залежність місцевих бюджетів від трансфертів із державного бюджету збереглася, хоча структура самих трансфертів змінилась. Якщо до бюджетної реформи вагому частку становили дотації вирівнювання (34%), то в 2016 р. частка базової дотації в загальному обсязі трансфертів із держбюджету значно менша (1,9%). Решта трансфертів надійшла до зведеного бюджету області у вигляді субвенцій (освітньої та медичної) на виконання державних соціальних програм та фінансування

місцевими бюджетами видатків по тих галузях, за якими держава гарантує надання громадських послуг.

Отже, вплив реформи на динаміку доходів місцевих бюджетів є статистично незначним: зростання доходів зумовлене фіскальними (підвищення ставок податків, розширення бази оподаткування за рахунок збільшення мінімальної заробітної плати) й інфляційними факторами. Водночас відзначено позитивні результати реформи, такі як перехід до ефективнішої політики міжбюджетних відносин та істотне зростання доходів місцевих бюджетів.

1. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 2379-VIII від 03.04.2018. 2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/> 3. Офіційний сайт Департаменту фінансів Кіровоградської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.kr-admin.gov.ua>. 4. Мартьянов, М. П. Місцеві бюджети Вінницької області в період бюджетної децентралізації [Текст] / М. П. Мартьянов // Фінанси України. – 2018. – № 5. – С. 69-79.

Гурин К. М.

гр.ФК-43, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Піхоцька О. М.

ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ – БАЗОВИЙ ПОКАЗНИК СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В Україні основним механізмом регулювання соціального стану населення виступає держава, у тому числі за допомогою встановлення соціальних стандартів, таких як прожитковий мінімум, та похідних від нього державних гарантій: мінімальної заробітної плати, пенсійного забезпечення, соціальних допомог.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про прожитковий мінімум» прожитковий мінімум – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження її здоров'я, набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості. [1]

Сьогодні прожитковий мінімум визначається за нормативним методом у розрахунку на одну особу на один місяць, а також окремо для осіб, віднесених до основних соціальних і демографічних груп населення: -

дітей віком до 6 років; - дітей віком від 6 до 18 років; - працездатних осіб; - осіб, які втратили працездатність.

Варто зазначити, що даний метод не є актуальним для сучасних реалій, затверджений у 2000 році, тому що він не враховує таких аспектів як: регіональні особливості, тип та склад сімей. Крім того, незважаючи на деякі корективи уряду щодо цін та кількості, перелічених благ що входять до набору продовольчих, непродовольчих товарів та послуг, вони є дуже застарілим і потребують негайного оновлення та розширення номенклатури.

Щодо продуктів харчування, то їх кількість та склад не можуть у повному обсязі забезпечити здорове функціонування людського організму, а наявні в переліку непродовольчих товарів та послуг набори ліків не відповідають елементарним потребам громадян. Взагалі в переліку не передбачено таких пунктів як: придбання житла або його наймання, кошти на оплату освіти, оздоровлення, медичні послуги, придбання мобільних телефонів, оплата послуг Інтернету та ін. Вищевикладене доводить, що у перелічених наборах не враховано товари та послуги, які на сьогоднішній день є життєво необхідними для населення. Тобто прожитковий мінімум не виконує основну функцію державного соціального стандарту, на основі якого базуються розміри мінімальної заробітної плати, пенсії за віком, соціальної допомоги та ін.

Окрім показника прожиткового мінімуму про рівень соціального забезпечення населення можуть свідчити також інші показники, такі як: індекс реальної заробітної плати (ІРЗП), який характеризує зміну купівельної спроможності номінальної заробітної плати та індекс споживчих цін (ІСЦ), що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги.

На рисунку 1 можна спостерігати співвідношення темпів зміни цих величин, а саме значне зростання ІСЦ починаючи з 2013 до 2016 року, в той час як темпи зростання прожиткового мінімуму та реальної зарплати суттєво сповільнювалися. Результатом такої невідповідності можуть стати негативні явища у суспільстві. Наприклад, за останні 5 років, найбільший показник чисельності населення із загальними доходами у місяць нижчими законодавчо встановленого прожиткового мінімуму становив 8,6% до загальної величини населення 2014 року, тобто майже 10% населення були за межею бідності. [2]

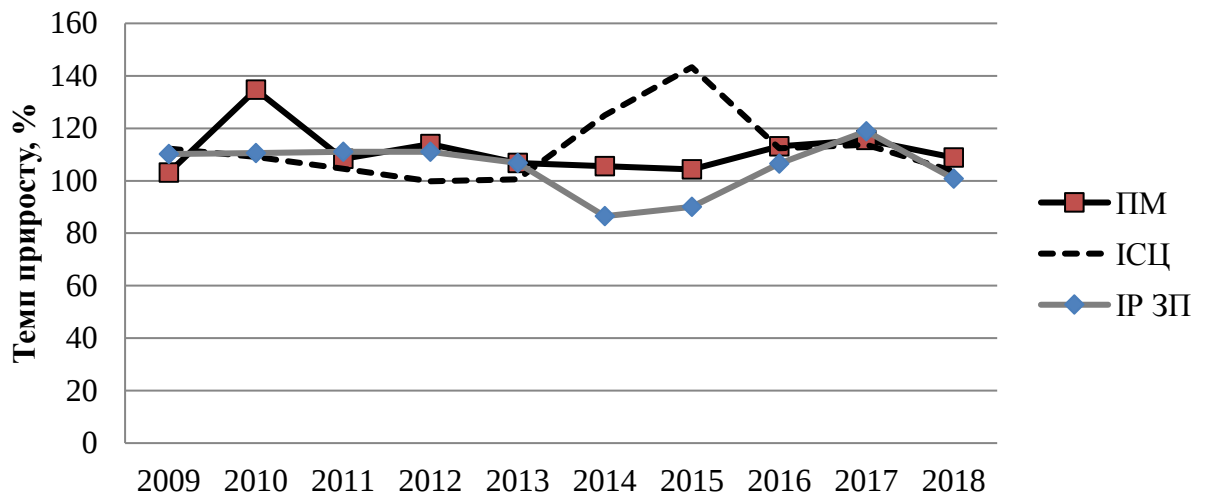

Рисунок 1. Співвідношення темпів зростання прожиткового мінімуму, індексу споживчих цін та індексу реальної зарплати протягом 2009-2018 років

Таким чином, величина встановленого в країні прожиткового мінімуму значно нижча його фактичного значення. Причиною цьому є недосконалість існуючої методики його визначення а також нестабільна економічна ситуація в країні. Держава повинна оптимізувати значення показника, щоб у подальшому мати об'єктивні дані.

1. Про прожитковий мінімум : Закон України № 966-XIV від 15.07.1999 р. [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України, 1999. – № 38. – Ст. 348. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>; 2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Гурин К. М.

гр.ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н. Г.

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО РЕКОМЕНДАЦІЙ СВІТОВОГО БАНКУ

На сучасному етапі перехідної ринкової економіки, де основним регулятором соціально-економічного сектору виступає держава, процвітання країни залежить від безлічі факторів, і одним з головних є система оподаткування.

Відсутність ефективного оподаткування може призвести до низки негативних наслідків, таких як: збільшення частки тіньової економіки,

корупція, недовіра населення до влади та ін. Україна вже має немалий досвід у боротьбі з порушенням податкового кодексу суб'єктами господарювання, які знаходять різні лазівки для ухилення від сплати необхідних обсягів податкових платежів. Причинами такої ситуації є цілком очевидні явища – високі ставки податків (ПДВ – 20%, ПДФО – 18%, ЄСВ – 22%), які платники не в змозі виплатити. Тому не дивно, що левову частину 83,6% (станом на 31 серпня 2018 року) доходів бюджету становлять саме податкові надходження, відповідно податкове навантаження (відношення податкових надходжень до ВВП) становить 30,2%. Таке значення показника є допустимим тільки для країн з високорозвиненою економікою (наприклад: у Європі середній рівень даного показника становить 40%). [2]

Зважаючи на таку динаміку, перед урядом постає завдання з оптимізації податкової політики в Україні для належного функціонування фіскальної функції держави, підвищення платоспроможності та активності суб'єктів господарювання, а також покращення інвестиційного клімату в країні, адже одним з пунктів на які інвестори звертають увагу є зручність ведення справ. [3]

Щоб визначити тактичні цілі для збалансування податкової системи, доцільно скористатися рекомендаціями Світового банку, який щорічно проводить дослідження серед 190 країн світу де порівнюються показники податкових платежів та складається рейтинг Paying Taxes:

1) встановити/ розширити електронну систему сплати податків. Варто зазначити, що в Україні така система працює з 2015 року та використовується для адміністрування ПДВ;

2) знизити податок на прибуток;

3) знизити трудові податки та обов'язкові внески. В Україні у 2016 році відповідно до реформи було знижено ставку Єдиного соціального внеску до 22%, коли раніше вона диференціювалася від 36,8% до 49,7%.

4) спростити систему справляння податків, або скоротити кількість податків. У 2016 році було зменшено перелік податків з 22 найменувань до 9, серед яких залишилися: податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, рентна плата, збори, а також місцеві податки: податок на майно та єдиний податок.

5) ввести терміни для обробки повернень ПДВ.

За період становлення податкової системи України вона зазнала багатьох змін, ефективність яких можна спостерігати у таблиці 1. [1]

Таблиця 1

Динаміка показників, що характеризують податкову систему України. (за даними рейтингу Paying Taxes 2018)

Показник	Дані станом на 1 червня
----------	-------------------------

	008	009	010	011	012	013	014	015	016	017
Місце в рейтингу за легкістю сплати податків	177	180	181	181	181	164	108	85	84	43
Податкове навантаження, %	56,6	57,2	57,2	55,5	54,9	54,9	52,9	2,2	51,9	37,8

Отже, відповідно до даних таблиці можна зробити висновок про позитивні зміни у системі оподаткування, оскільки за період з 2010 по 2017 роки Україна піднялась з 181 до 43 позиції за легкістю сплати податків. Також знизився показник податкового навантаження, але його величина не відповідає стану розвитку сучасної економіки.

Незважаючи на очевидний прогрес, уряд України повинен і надалі повинен слідкувати за ситуацією в країні, адже дотепер не реалізовано головного призначення податків у державі – забезпечення належного рівня життя громадян країни.

1. *Paying Taxes 2018: The global picture / World Bank Group and PwC.* URL:https://www.pwc.com/gx/en/payingtaxes/pdf/pwc_paying_taxes_2018_full_report.pdf#page=16; 2. *Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>*; 3. *Збалансована система обліку та адміністрування податків як основний чинник легкості ведення бізнесу в країнах світу/ О. І. Линник. Глобальні та національні проблеми економіки.2018. Вип. 12. С.168-171.*

Дяків П.І.

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Кондрат І.Ю.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Питання медичної реформи та медичного страхування в Україні є одним з найважливіших та найактуальніших на сьогоднішній день, адже частка ВВП, що виділяється за охорону здоров'я та показники середньої тривалості життя українців у порівнянні з сусідніми державами та державами Європи є дуже низькими.

У 2017 році на сферу охорони здоров'я було витрачено 3,4% ВВП, що значно менше європейських держав. Польща виділила 4,8%, Угорщина – 5,1%, Німеччина – 8,7% ВВП. Обсяги фінансування вплинули на показник середньої тривалості життя громадян: Польща – 78,2 роки, Угорщина – 75,96 роки, Німеччина – 81,09 років, Україна – 71,19 років. Однак, окрім величини фінансових ресурсів, значною проблемою є ефективність їх використання. Замість безпосередньої оплати наданих медичних послуг відбувається фінансування лікарняних місць.

За даними Світового банку, в Україні спостерігається один з найвищих показників кількості лікарняних ліжок – 9 місць на 1000 осіб, у Польщі – 6,5, Великобританії – 2,9, Канаді – 2,7. Також у кожній країні спостерігається тенденція до їх зменшення. Відповідно, через відсутність відповідної оплати медичних послуг зі сторони держави, різниця сплачувалась за рахунок приватних коштів. Так, у 2017 році 49,2% витрат на охорону здоров'я було покрито власними коштами громадян України, при чому більша частка цих платежів була здійснена неофіційно [1].

Корупція і недовіра до національної медицини породили ряд інших проблем:

- низький рівень вакцинації: у 2017 році частка вакцинованих від кору в Україні становила 56%, що є надзвичайно низьким показником у порівнянні з іншими європейськими державами (від 90% до 97%);
- високий рівень захворюваності важкими хворобами: в Україні на кожних 100 000 тис. осіб припадає 91 хворих туберкульозом, тоді як США, Франції, Німеччині - 5 осіб [1].

Одним з варіантів вирішення проблеми додаткового фінансування охорони здоров'я є добровільне медичне страхування. Недоліком цієї форми страхування в Україні є її висока вартість і нестача страховиків із відмінною репутацією та досвідом. Поганий стан здоров'я населення, екологічні проблеми, інші ризикові для страховика фактори зумовлюють високі страхові тарифи. Другий недолік впливає з першого, адже неможливо отримати досвід за відсутності практики та відповідного законодавства, що регулює цю сферу.

З метою удосконалення системи фінансування сфери охорони здоров'я було ухвалено ЗУ «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів». Цей закон скасовує норму ліжко-місце та передбачає фінансування самих послуг, що надаються кожному пацієнту у формі обов'язкового медичного страхування. Обсяг фінансування було також збільшено (за обслуговування кожного пацієнта на рівні первинної ланки медичної допомоги держава виплачуватиме 370 грн. До цієї ставки будуть застосовані коригувальні коефіцієнти. Для групи людей від 18 до 39 років буде застосована базова ставка – 1, тобто 370 грн. Для дітей віком 0-5 років застосовується коефіцієнт 4, тобто 1 480 грн., для

дітей віком 6-17 років - коефіцієнт 2,2, тобто 814 грн., для людей віком 40-64 роки - 1,2, тобто 444 грн. та для людей понад 65 років – 2, тобто 740 грн. [2]).

До переваг зміненого фінансування охорони здоров'я можна віднести:

- встановлення чіткого переліку медичних послуг, які кожний громадянин зможе отримати на безоплатній основі, та тих, які доведеться оплатити власним коштом, запобігаючи можливим фактам корупції;
- переведення кожного медичного закладу у форму самостійної господарської одиниці, що внаслідок конкуренції та боротьби за пацієнтів призведе до покращення медичних послуг, які пропонуватимуть ці заклади.

До невирішених питань відносяться:

- відсутність медичних протоколів, за якими повинно було б здійснюватись лікування кожного пацієнта, що повинно покращити якість наданих послуг, можливість захисту у суді у випадку виразного порушення встановлених норм та зменшити витрати бюджету та приватних страховиків на оплату непотрібних аналізів та процедур;
- відмова від «жовтого» пакету послуг, згідно якого частина послуг фінансується за рахунок бюджетних коштів, а частина - за кошти пацієнта. Зважаючи на обмеженість бюджету МОЗ, держава без залучення додаткових грошових ресурсів зі сторони населення не буде в змозі оплатити усі послуги вторинної ланки медицини на необхідному рівні;
- переведення медичних закладів на ринкові умови за відсутності необхідних менеджерських навичок у їх управлінців ;
- недосконала інформаційна політика щодо проведених змін.

Узагальнимо результати впровадження медичної реформи у 2017 році у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати впровадження медичної реформи 2017 року

Проблема	До реформи	Після реформи
Фінансування медицини	Фінансування ліжко-місць	Фінансування медичних послуг, наданих пацієнту
Проблема вакцинації	Не вирішена	Не вирішена
Конкуренція між комунальними медичними закладами	Відсутня	Усі медичні заклади працюють на ринкових умовах
Вартість медичних послуг для	Безкоштовна	Гарантований державою пакет

пацієнта		медичних послуг
Застосовування медичних протоколів	Відсутнє	Лікарям рекомендовано дотримуватись медичних протоколів
Управлінці медичних установ	Лікарі	Лікарі-менеджери

Із впровадженням медичної реформи багато проблем залишилися невирішеними. Для покращення показників суспільного здоров'я в Україні, окрім збільшення фінансування системи охорони здоров'я, необхідно вжити ряд заходів:

- покращити законодавчу базу, що регулює питання захисту охорони здоров'я та впровадити обов'язкове дотримання медичних протоколів, даючи можливість захищати свої інтереси як пацієнтам, так і лікувальним закладам;

- повернутись до розгляду питання пакету медичних послуг, які надаватимуться за умови співоплати їх вартості державою і громадянином. Цей крок полегшить перехідний період і дасть змогу направити акумульовані кошти у більш важливі проекти, тим самим дотримуючись основного принципу цієї реформи – прозорість фінансування;

- проведення курсів менеджменту для управлінців медичних закладів та їх стимулювання до швидшого переходу на нову систему фінансування;

- проведення активної інформаційної політики щодо безпечності і необхідності вакцинації дітей, а також щодо усіх нововведень у галузі надання медичних послуг.

Лише здійснивши усі вище перераховані кроки уряд України зможе не лише покращити показники здоров'я українців та подолати корупцію, а й оптимізувати видатки на сферу охорони здоров'я та створити повноцінний ринок медичних страхових послуг.

1. *World Bank Open Data [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://data.worldbank.org/>; 2. Первинна меддопомога: лікарі отримуватимуть 370 грн на рік за пацієнта [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1727331-pervinna-meddopomoga-likari-otrimuvati-mut-370-grn-na-rik-za-patsiyenta>.*

Задорожнюк Л.Р.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Піхоцька О.М.

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В СИСТЕМІ ДОХОДІВ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Фінансовий стан держави та фінансова політика певною мірою характеризується структурою доходів бюджету. Постійні зміни в податковій системі впливають на зміну складу доходів зведеного бюджету. А держава в свою чергу регулює доходи громадян, впливає на темпи економічного зростання, розмір заощаджень та споживання, та зокрема на платоспроможність кожного члена суспільства. Важливим інструментом державного регулювання доходів громадян, характерним для податкової системи, є оподаткування доходів фізичних осіб.

Згідно з ПКУ податок на доходи фізичних осіб – загальнодержавний податок, що стягується з доходів фізичних осіб (громадян – резидентів) і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні (та за її межами для резидентів) [1]. На сьогоднішній день ПДФО зараховується до державного бюджету – 25 %, до обласних – 15 %, до інших місцевих бюджетів – 60%. Шкала ставок вказаного податку та показники для нарахування податку на доходи фізичних осіб, впродовж останніх років помірно змінювалася (див. табл.1).

Таблиця 1

Ставки ПДФО та показники для нарахування ПДФО у 2014 - 2018 роках

Показник	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Мінімальна заробітна плата (МЗП) на 1 січня, грн.	1218	1218	1378	3200	3723
Ставки ПДФО, %	15% до 1218 грн. (1218*10 МЗП у розрахунку на місяць), 17 %	15% до 1218 грн. (1218грн.*10МЗП у розрахунку на місяць), 20%	18%	18%	18%

** Джерело: систематизоване автором на основі[1],[2].*

Отже, як бачимо за попередні роки ставка податку становила 15% якщо сума доходу не перевищувала суми 10 мінімальних заробітних плат на місяць, а перевищення понад 1218 грн. оподатковувалося за ставкою 20%, що стосується в умовах, коли середня заробітна плата по Україні за 2014 рік становила 3480 грн. [2]. Проте, по факту було запроваджено спочатку пропорційну ставку – 20 % до суми нарахованих процентів за

вкладами, яка з 1 січня 2016 року була знижена до 18% згідно з пункту 167.5 Податкового кодексу України [1]. У складі державного бюджету податок на доходи фізичних осіб відноситься до прямих податків. Для визначення місця ПДФО в загальному обсязі доходів зведеного бюджету, розглянемо рисунок 1.

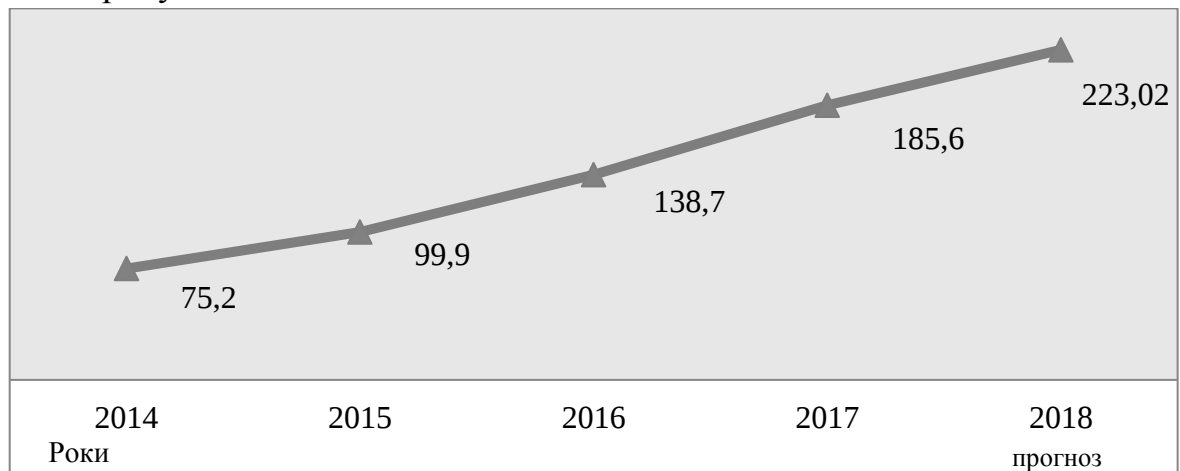

Рисунок 1 - Надходження ПДФО до Зведеного бюджету України, млрд. грн.

** Джерело: систематизоване автором на основі[3].*

Звернувши увагу на рисунок, спостерігаємо динаміку зростання дохідної частини зведеного бюджету за рахунок податку на доходи фізичних осіб. Наслідком цього явища є підвищення мінімальної заробітної плати, а також збільшення самої відсоткової ставки податку за аналізований період. Для того щоб досягти зростаючої динаміки податку на доходи фізичних осіб, потрібно мінімізувати та відійти від практики виплати заробітних плат у конвертах, досягти даного результату можна за допомогою монетизації пільг, звільнення центру зайнятості від тих, хто не зацікавлений працевлаштовуватися, а також налагодження довірливих відносин між суспільством та державою.

Наступною альтернативою для зростання податкового надходження може бути декларування доходів заробітчани, а не збільшення самої податкової ставки. Оскільки за оновленими даними НБУ, за 2015-2017 роки трудові мігранти перевели в Україну 23,8 млрд. доларів. Це більше, ніж всі валютні резерви країни, які на початок 2018 року становили 18,8 млрд. доларів [4]. Таким чином удосконалити систему оподаткування фізичних осіб та збільшити дохідну частину зведеного бюджету можна саме завдяки оподаткування трудових мігрантів України.

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755 VI – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755_17/ed20150101. 2. Офіційний сайт Державної служби статистики – [Електронний ресурс] – Режим

доступу: <http://ukrstat.gov.ua> . 3. Офіційний сайт Доходи бюджету України – Ціна держави – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/#1> . 4. Офіційний сайт Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2018/06/01/33779173/>.

Карпів О.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри фінансів Паранчук С.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах України відбуваються значні перетворення в соціально-економічній та політичній сферах, і значна увага приділяється створенню та функціонуванню ефективної системи оподаткування. Адже від механізму стягнення податків залежить формування доходної частини бюджету, а це, як відомо, основна фінансова база держави. Саме податкова система сприяє постійним, стабільним і повноцінним надходженням коштів до державного та місцевих бюджетів. Тому аналіз функціонування податкової системи особливо в сучасних умовах набуває великого значення. В умовах перебудови економіки країни, створюються нові соціально-економічні відносини у суспільстві, здійснюється розбудова нашої держави як незалежної та самостійної [2].

Податкова система України є однією з найбільш складних і найменш ефективних не тільки серед країн європейського регіону, але й у глобальному порівнянні. Це регулярно підтверджують міжнародні рейтинги, дослідження вітчизняних економістів, а також оцінки інвесторів, що працюють в Україні. За даними дослідження сучасне українське підприємство протягом року здійснює 147 різних податкових платежів, що є найгіршим показником у світі – 183 місце. Для порівняння у Польщі – 40, у Чехії – 12, Білорусі – 107, у Грузії – 18, у США – 10, у Франції – 7, у Китаї – 7 тощо. Українські підприємства витрачають на ведення податкового обліку 7 млрд. гривень або 0,7% ВВП [4].

З початку 2011 року був введений в дію Податковий кодекс України, завдяки йому були внесені зміни до Закону України про систему оподаткування, що призвело до зменшення кількості податків, зборів та платежів. Відповідно до змін, які були внесені до податкового законодавства у 2018 році було запроваджено 7 загальнодержавних та 4 місцевих платежів [3].

Побудова податкової системи повинна спиратись на наукові основи, котрі передбачають застосування таких вимог, як системність, встановлення визначальної бази цієї системи та формування вихідних принципів.

Систематичність виплати податків є дуже важливою, тому податки повинні бути взаємопов'язані між собою, органічно доповнювати один одного, узгоджуватись та гармонізувати з іншими елементами соціально-економічної мегасистеми країни.

Для цього, у першу чергу потрібно забезпечити відповідність податкової системи особливостям державного устрою та соціально-економічної системи країни, а також її узгодженість з бюджетною системою. Невід'ємною та важливою є система адміністрування податків. Податкова система повинна забезпечувати стягнення податків, зборів і платежів, відповідно до податкових законів, запроваджувати її із урахуванням існуючого рівня податкової техніки і технології, організаційно-технічного забезпечення податкових органів.

Загальносвітовий досвід стверджує, що розвиток податкової системи може відбуватись за рахунок внесених змін та доповнень до податкового законодавства, так і шляхом проведення реформ [5].

Система оподаткування, яка побудована на принципах горизонтальної та вертикальної справедливості – це нейтральна податкова система. Ця система що запроваджує єдині підходи, методи, методики і правила оподаткування для всіх видів і форм економічної діяльності є більш досконалою та ефективною [5].

Необхідно забезпечити достатню простоту, ясність, конкретність, однозначність, зрозумілість і доступність норм податкового законодавства для всіх учасників податкового процесу відповідно до існуючого у суспільстві рівня економічних досягнень.

Практика, розвиток та становлення податкової системи України свідчить про те, наша держава з кожним роком набувала все нових навичок та прав для здійснення своїх зобов'язань у податковій системі. До недоліків можна віднести: впровадження неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, прожиткового мінімуму постійні зміни в чинному законодавстві, що важко назвати соціально справедливими. Тому, варто зауважити, що постійні зміни в законодавстві порушують принцип стабільності.

Варто також зазначити, що система принципів є досить застарілою, оскільки, не враховує світові тенденції щодо розвитку системи оподаткування. Також ця система не декларує необхідність гармонізації податкової системи України [1].

Теоретики, науковці оподаткування довели, що якщо застосовувати стабільні ставки, то це не лише буде стабілізувати державні доходи. А для того, щоб підвищилася ефективність вітчизняної податкової системи її потрібно базувати на відкриттях та здобутках фінансової науки[1].

Отже, податкова політика постійно впливає на економічні процеси в державі. Цей вплив є пасивним, оскільки, головним завданням політики державних доходів це є забезпечення достатнього обсягу надходжень до бюджету, вплив насамперед податкової політики на процеси відтворення має другорядне значення. Поки доходи, які отримувала держава, не займали значної питомої ваги в обсязі валового внутрішнього продукту, вплив податкової політики на відтворювальний процес був незначним і не привертав уваги політиків і економістів.

Запропонована тема буде актуальною, адже податкова система постійно вдосконалюється та досліджується і потребує нових коректив.

1. Онисько С.М. Податкова система / С.М. Онисько. — Л. : Магнолія Плюс, 2010. — 401 с.; 2. Податкова система України та шляхи їх вдосконалення [Електронний ресурс]. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: <http://ua.textreferat.com/referat-2670-1.html>.; 3. Податковий кодекс України (ПКУ) 2018 [Електронний ресурс] // кодекси України. — 2018. — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>; 4. Проблеми податкової системи [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.icps.com.ua/lichylnyk>.; 5. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія і практика становлення. — К: Знання – Прес. 2004. — 454 с.

Карпів О.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів ПіхоцькаО.М.

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Бюджет посідає провідне місце у діяльності держави, оскільки відображає її соціально-економічну, міжнародну, управлінську, оборонну та фінансову політику.

Бюджетна система України регулюється Бюджетним кодексом і складається з Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Місцевими бюджетами визнаються бюджет Автономної Республіки Крим і бюджети місцевого самоврядування. Бюджетами місцевого

самоврядування визнаються бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань. [1].

Україна - унітарна держава, яка поділена на 25 адміністративно-територіальних одиниць (Автономну Республіку Крим і 24 області країни).

В основу формування бюджетної системи України покладено:

- визначення видів бюджетів;
- установлення принципів побудови бюджетної системи;
- розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи

[2].

Бюджетна система Німеччини почала формуватись у 20-х роках минулого століття і доповнилась на початку 90-х(в зв'язку з приєднанням земель колишньої НДР).

Німеччина має трирівневу бюджетну систему, та складається з федеративного, земельного і общинного бюджету, що також пояснюється її адміністративно-територіальним поділом. Бюджетна система Німеччини в даний час містить у собі: бюджет федерації, бюджети 16 земель і понад 11 тис. громад, які утворюють ще й округи. У фінансовій статистиці Німеччини всі перелічені ланки об'єднані в поняття «зведений (консолідований) державний бюджет», показники якого звільнені від повторного обрахунку, так як бюджети різних рівнів взаємопов'язані між собою [3].

Відмінні та схожі тенденції розвитку їх бюджетних систем України та Німеччини представимо у таблиці 1.

Таблиця 1.

Порівняльний аналіз бюджетної системи України та Німеччини

Показник	Німеччина	Україна
1	2	3
Структура бюджетної системи	3 рівнева: - федеративний бюджет - бюджети земель - бюджети общин	2 рівнева: - державний бюджет - місцеві бюджети
Термін дії бюджету	1 рік з 1 січня по 31 грудня	

Продовження таблиці 1.

1	2	3
доходи бюджету	Основним джерелом доходів є податкові надходження	
Видатк и бюджету	На здійснення функцій країни Найбільша частина видатків припадає на соціальні витрати (пенсії, виплати допомоги із безробіття, фінансування бірж праці, допомоги при народженні та догляду за дитиною)	На здійснення функцій країни Більша частина видатків припадає на соціальну сферу (охорону здоров'я, освіти, соціальний захист і соціальне забезпечення)
Міжбю джетні відносини	Вертикальне вирівнювання: відбувається рахунок коштів з: - федерального фонду фінансового вирівнювання; - - фонду німецької єдності. Горизонтальне вирівнювання: якщо існує надлишок коштів у бюджетах земель: якщо надлишок 100- 102% - мертва зона, кошти не вилучаються; 102-110% - вилучається 70% надлишку; більше 110% - вилучаються всі надлишкові кошти.	Вертикальний розподіл: трансфери, надаються з державного бюджету України місцевим бюджетам. Горизонтальне вирівнювання: при здійсненні вирівнювання враховується індексподатко- спроможності відповідного обласного бюджету. Якщо значення індексу: в межах 0,9 -1,1 - вирівнювання не здійснюється; менше 0,9 - надається базова дотація відповідному обласному бюджету в обсязі 80 відсотків суми, необхідної для досягнення значення такого індексу забезпеченості відповідного бюджету 0,9; більше 1,1 - передається реверсна дотація з відповідного обласного бюджету в обсязі 50 відсотків суми, що перевищує значення такого індексу 1,1.

Таким чином бюджетні системи України та Німеччини побудовані відповідно урядової політики соціальної ринкової економіки. Величезна увага приділяється соціальному забезпеченню і підтримці нормального рівня життя населення.

1. *Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI// Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>;*
2. *Бюджетна система України [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали. Фінанси. – 2015. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/13761025/finansy/byudzhetsna_sistema_ukrayini.8*
3. *Бюджет на система України та бюджетний устрій [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали. Фінанси. – 2014. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/10560412/finansy/byudzhetsna_sistema_ukrayini_byudzh-etniy_ustriy.<https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/2015>.*

Козак С. В.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н. Г.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Новим етапом в розвитку сучасної цивілізації є інформаційне суспільство, для якого характерно збільшення значення інформації та знань. Поява новітніх цифрових технологій та пристроїв у свою чергу призвела до утворення єдиного інформаційного простору, який можна визначити як сукупність банків даних і баз інформації. Слід зазначити також, що все це є актуальним за умови наявності швидкісних мереж передачі контенту та єдиних стандартів, які в комплексі дозволяють забезпечити якісну взаємодію окремих суб'єктів.

Термін «діджиталізація» (від англійського «digitalization») в перекладі означає «оцифровування» або «приведення в цифрову форму». На думку К.О. Купріної та Д. Л. Хазанової, діджиталізація – це способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму [1; с. 259]. Дещо іншу позицію з цього питання займає О. В. Халалпсіс, визначаючи діджиталізацію не як спосіб, а як пов'язаний із тенденцією приведення в електронний вигляд найрізноманітніших видів використовуваної людиною інформації процес, умовно названий дослідником «оцифровуванням буття» [2].

Розвиток цифрових технологій спричинить докорінні зміни в системі адміністрування податків. Це означає, що і спеціалісти цієї сфери будуть

повинні вміти застосовувати процедури аналізу великих масивів даних, антикризового управління, проектного менеджменту та трансформації стратегій [5; с. 3]. Провідні країни все більше використовують сучасні комп'ютерні технології в процесі адміністрування податків по всьому функціональному циклу управління: починаючи від етапу реєстрації платника і звершуючи нарахуванням і сплатою податків. Навіть в Україні, яка, на жаль, сьогодні перебуває на периферії інноваційних процесів, поступово відбувається запровадження нових технологій адміністрування податків [4; с. 13].

Одним з найбільших досягнень для спрощення сплати податків в Україні став «Електронний кабінет платника податків». Запрацював сервіс з лютого 2016 року і до сьогодні, за статистичними даними ДФСУ, його послугами скористались понад 9,5 млн осіб. Перевагами сервісу є те, що він працює цілодобово та безкоштовно за допомогою персональних комп'ютерів та смарт-пристроїв. Також варто зазначити й те, що платникові не потрібно відвідувати ЦОП, що дозволяє значно зекономити час, адже всю інформацію можна отримати он-лайн. На рисунку 1 подано статистичні дані стосовно навантаження сервісу та динаміки його росту.

За період з 01.03.2016 по 26.10.2017

Кількість користувачів ЕКП	Станом на					
	01.03.2016	01.03.2017	01.06.2017	01.07.2017	30.08.2017	26.10.2017
	12 445	6 391 949	8 385 390	8 846 827	9 055 256	9 300 050

Кількість користувачів приватної частини ЕКП	Станом на						
	01.03.2016	01.03.2017	01.06.2017	01.07.2017	01.08.2017	30.08.2017	26.10.2017
Юридичних осіб	11 596	104 291	136 956	152 366	184 577	197 658	218 503
Фізичних осіб - підприємців	19 640	202 907	262 111	276 873	305 693	323 843	355 627
Громадян	58	33 735	138 683	139 780	141 097	142 309	144 586
ВСЬОГО	31 294	340 933	537 750	569 019	631 367	663 810	718 716
Подавали документи	272	105 491	241 325	262 643	314 593	330 722	361 929
Кількість документів	627	490 623	921 536	1 105 862	1 767 046	2 154 271	2 868 818

Динаміка кількості користувачів ЕКП

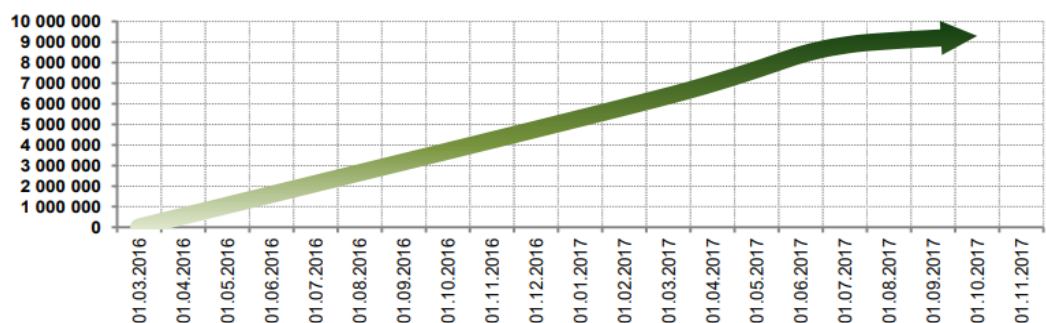

Рисунок 1. Навантаження «Електронного кабінету платника податків»

Як видно з графічної інтерпретації, динаміка кількості користувачів ЕКП є позитивною, що свідчить про те, що діджиталізація податкової системи України набирає все більших оборотів, і дана тема є актуальною для дослідження тому, що, вловлюючи та аналізуючи тренди, найближчим

часом ми зможемо не лише «іти в ногу з часом», а в певній мірі й диктувати.

1. Куприна К. А. Диджитализация: понятие, предпосылки возникновения и сферы применения Вестник научных конференций. Качество информационных услуг: по материалам международной научно-практической конференции 31 мая 2016 г. Тамбов. 2016. № 5-5 (9). С. 259-262; 2. Халапис А. В. Глобализация и метрика истории URL: <http://halapsis.net/globalizatsiya-i-metrika-istorii> (дата звернення: 16. 09. 2018); 3. Сайт державної фіскальної служби України [офіційний веб портал]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>; 4. Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, (23 лютого 2018 р., м. Ірпінь) – Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. – 265 с; 5. The Tax Professional of the Future. Електронний ресурс. – Режим доступу :https://www.pwc.com/gx/en/tax/publications/assets/pwc_tax_function_of_the_future_series_tax_professional_of_the_future_june_2017.pdf.

Кокосійко О. С.

гр. ФБ-32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Коць О. О.

ПРОБЛЕМИ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Інфляція притаманна як розвиненим країнам, як тим, що розвиваються, так і країнам, які мають перехідну економіку. Інфляція завжди є сигналом фінансових негараздів, які потребують негайного втручання, передусім з боку офіційних державних структур.

Що стосується України, то ця проблема проявляється досить гостро. Наслідки інфляції складні й різноманітні, зокрема високий її рівень перетворюється на серйозну перешкоду для виробництва, стає причиною економічної та соціальної напруженості в суспільстві.

Однією з причин посилення інфляції в Україні є доларизація економіки. Окрім того за останні два роки підвищувалися ціни на газ, електроенергію, комунальні та транспортні послуги, що значно відобразилося на рівні інфляції. Наявність високих темпів інфляції свідчать про те, що економіка України залишається високозатратною, малоефективною країною.

Так як інфляція призводить до кризи державних фінансів, в Україні розробляють шляхи подолання даної проблеми.

Активну роль в управлінні інфляцією здійснює НБУ, що встановлює цільові рівні інфляційних процесі та реалізує заходи із утримання інфляції в межах встановленого інтервалу.

Для подолання інфляції та усунення усіх негативних наслідків Україні потрібна ефективна антиінфляційна політика, яка займатиметься питаннями ліквідації тіньової діяльності в країні, комплексним контролем за грошовим оборотом, подоланням бідності, стимулювання розвитку економічної активності.

1. Інфляція в Україні: минуле, сьогодення та майбутнє. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://voxukraine.org/2015/03/31/inflation-in-ukraine-past-present-and-future-ukr/#imageclose-7561>. 2. Тіверіадська Л.В. Інфляційні процеси та їх соціально-економічні наслідки в Україні / Л.В. Тіверіадська, А.М. Якименко // Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 175-188.

Косаковська С.О.

гр. ФБ-33, Інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Ярошевич Н.Б.

УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА МОДЕЛЬ СУСПІЛЬСТВА

За роки незалежності в Україні відбулися певні зміни в економічній, соціальній, духовній сферах нашого суспільства. В Україні зроблені вагомі зрушення у напрямі ринкового господарювання — проведена масова приватизація об'єктів, створена відповідна інфраструктура тощо. Але і нині за традицією, успадкованою від минулих часів, зберігається порівняно високий рівень централізації бюджетних ресурсів; утримання низького рівня заробітної плати при одночасному гарантуванню населенню безплатних соціальних послуг (освіти, охорони здоров'я, задоволення культурних потреб, тощо). Україна, маючи власні, характерні лише їй особливості, має перед собою складну задачу з формування моделі ефективної бюджетної системи. Єдиного підходу до побудови моделі ефективної бюджетної системи України сьогодні не існує.

Україна, відповідно до Конституції, позиціонує себе як соціальна держава: «найважливішим пріоритетом якої є забезпечення соціальних і економічних прав громадян, реалізація принципів соціальної захищеності та соціальної справедливості». В Україні створено чисельне соціально-захисне законодавство, яким передбачається юридичний механізм надання населенню соціальних грошових виплат і соціальних послуг. Бюджетне фінансування є головними у системі фінансового забезпечення соціальної

сфери в Україні. Видатки на соціальну сферу займають провідне місце (понад 25% від ВВП) у видатках зведеного бюджету України, при цьому, що рівень централізації ВВП у зведений бюджет України коливається на рівні – 29% – 34% [1, с. 62]. Але якість соціальних послуг та ефективність заходів соціального захисту залишаються низькою у порівнянні з іншими країнами.

Не зважаючи на соціальні декларації України, протягом останніх років всі соціальні функції держави, як то охорона здоров'я, надання освітніх послуг, підтримка ЖКГ, культура та освіта поставлені у другорядне становище, натомість збільшені видатки на обслуговування боргу, репресивних функцій з охорони правопорядку (структур МВД, СБУ, прокуратури та ін.) та оборонну сферу. В Україні спостерігається консервація соціалістичних інститутів і структур під брендом «соціально орієнтованої держави» [2, с.61], а випереджаюче розширення державних видатків соціального спрямування є наслідком орієнтації бюджетної політики на задоволення електоральних потреб [3. с. 13], в результаті чого держава бере на себе більше соціальних зобов'язань ніж може виконати.

Враховуючи обраний Україною вектор європейської інтеграції, вченими висувається пропозиція додержування аспектів економіки соціально-ринкового типу з високим рівнем показника частки податкових доходів у ВВП (близько 50%). Інші вчені вважають, що найбільш прийнятною за рівнем державної централізації ВВП для України є сьогодні західноєвропейська модель, в її модифікації, що використовується у ФРН (найбільш соціально-орієнтований різновид західноєвропейської моделі).

Однак на нашу думку, найбільш прийнятною для України сьогодні є американської фінансова модель суспільства, оскільки сучасна економічна система повинна більшою мірою виконувати стимулюючу, а не компенсаційну функцію. Американська модель вважається найбільш ліберальним варіантом, який базується на принципі відокремлення системи соціального захисту населення від вільного ринку та захисті лише тих, хто не має інших доходів, окрім соціальних виплат, при цьому забезпечуються досить високі рівень і якість життя основної частини населення. Як відомо, американська фінансова модель суспільства спрямована на зростання доходів населення за рахунок приватної ініціативи самих громадян, нарощування ВВП, збільшення реалізації на зовнішніх ринках. Проте, оскільки частка податкових платежів жорстко обмежується, то і скорочується надання соціальних пільг і гарантій, держава повинна всіляко стимулювати самозайнятість та інвестиції у реальний сектор економіки, надавати податкові пільги для інвестицій. Хоч ця модель і має певні недоліки щодо забезпечення соціальної справедливості, вона є найбільш адекватною адекватною сучасним реаліям української економіки

1. *Бюджетна система України: проблемні питання: монографія* [Л.А.Васютинська, М.О.Слатвинська, О.Ю.Дубовик та ін.]; за заг. ред.. В.Г.Баранової. – Одеса, ВОИ СОИУ “Атлант» 2013. – 252 с.; Петраков Я. *Оцінка фіскальних імпульсів від застосування податкових інструментів* // *Фінанси України*, №1.– 2016 – С. 57 – 79; 2. *Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання* [Електронний ресурс] [Молдован О.О., Жаліло Я.А., Шевченко О.В.] ; за ред. Я.А. Жаліла. – К.: Нац. ін-т стратег. дослідж., 2010. – 35 с.

Кудь А. О.

гр. ФБ-23, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри фінансів Скоропад І. С.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК

Насильство щодо жінок виступає одним із головних порушень прав людини, причини якого пов'язані з нерівним розподілом ресурсів та повноважень між жінками та чоловіками.

Економічні втрати внаслідок насильства щодо жінок розподіляються між різними представниками суспільства, включаючи самих потерпілих, членів їхніх сімей та кривдників, роботодавців, які несуть збитки внаслідок непрацездатності працівників, державні та громадські організації, які надають послуги жертвам, страхові фонди та бюджети різного рівня, платників податків та економіку країни загалом [1].

Економічні втрати, які несе українське суспільство внаслідок насильства щодо жінок, сягають до \$208 млн на рік [4].

Незважаючи на значний обсяг коштів, які суспільство втрачає внаслідок насильства щодо жінок, Україна значно поступається європейським державам. За результатами дослідження Європейського інституту гендерної рівності в 2014 р., наслідки насильства щодо жінок у Великобританії становили до 28млрд євро на рік, а у всьому Європейському Союзі — майже 226 млрд євро [2]. Ця відмінність не означає, що у нашій державі менше насильства. Подібні відмінності в оцінках зумовлені досконалішою системою збору даних про гендерне насильство, та більш широким спектром послуг, які надаються постраждалим від насильства.

В Україні ж через системний брак притулків та спеціалізованих послуг для постраждалих від насильства основна частина витрат, що зумовлені насильством щодо жінок, лягає на плечі самих постраждалих. В масштабах країни сукупні особисті витрати жертв насильства та їх

домогосподарств можуть сягати до \$190 млн на рік (більше 90% сукупних економічних витрат суспільства). В середньому українські жінки витрачають близько \$200 на подолання наслідків насильства; ці кошти помітно перевищують розмір середньої заробітної плати жінок (див рис.1) [2].

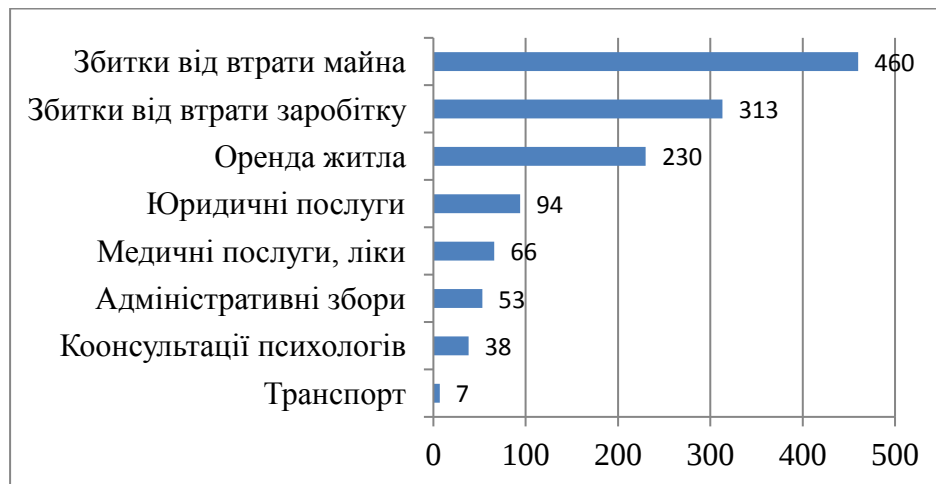

Рисунок 1. Особисті витрати пов'язані з насильством щодо жінок (\$).

Сумарна вартість втраченого макроекономічного продукту внаслідок насильства щодо жінок в Україні становила до \$3,7 млн в 2015 р., при цьому втрати в \$1,5 млн були зумовлені передчасними смертями жінок працездатного віку. Крім необоротних втрат населення, значний вплив на економіку мають і ті трудові втрати, що пов'язані з травматизмом та хворобами внаслідок насильства. Зокрема, через наслідки тимчасової непрацездатності жертв домашнього насильства економіка втрачає до 103,5 тис. робочих днів на рік. Майже дві третини постраждалих наголошують на зниженій працездатності внаслідок емоційного потрясіння, в результаті якої вони не спроможні виконувати звичні домашні справи та потребують сторонньої допомоги. Вартість надання послуг, пов'язаних з реагуванням на факти насильства та наданням допомоги потерпілим, сягала до \$14,1млн в 2015 р. [4].

Міжнародні дослідження доводять, що вкладення \$1 в превентивні заходи призводить до економії \$5-\$20 майбутніх видатків на надання послуг потерпілим, в Україні на фінансування заходів із попередження домашнього насильства місцевими бюджетами було витрачено лише \$25,6 тис. [2].

Внаслідок насильства гине всередньому 600 жінок на рік. В результаті цих смертей країна втрачає \$1,5 млн в рік.

Щодо наслідків економічної дискримінації для економіки загалом, то такі дослідження поки що проводять не для всіх країн, але всі вони свідчать про економічну не вигідність дискримінаційних дій і їхній гальмівний вплив на соціально-економічний розвиток. За даними Інституту McKinsey, подолання дискримінації й активне залучення жінок

до економічної діяльності дозволить збільшити світовий ВВП до 2025 року на 26 %, або 28 трлн доларів за оптимістичним сценарієм або на 11 % (12 трлн доларів) — за реалістичним[3].

Отже, від насилля жінок страждає економіка держави. Великі кошти жінка витрачає на наслідки насилля. Держава втрачає робочу силу на певний період. Це все негативно впливає на формування ВВП країни. Через цю проблему Україна втрачає \$208 млн. на рік. Для подолання цього в нашій державі повинні створити різні заклади куди жінка може звернутися з даною проблемою, де їй завжди допоможуть. Також мають працювати правоохоронні органи щодо насилля в сім'ї.

1. *Аналіз та Рекомендації щодо Згладжування Гендерної Нерівності в Україні [електронний ресурс]:* <https://voxukraine.org/uk/analyze-ta-rekomendatsii-shchodo-zglazhuvannya-gendernoї-nerivnosti-ua/> 2. *Економічні наслідки насильства щодо жінок в Україні [електронний ресурс]:* http://www.unfpa.org.ua/files/articles/7/45/%20наслідки%20насильства%20щодо%20жінок%20в%20Україні_2017.pdf 3. *The power of parity: how advancing women's equality can add \$12 trillion to global growth [електронний ресурс]:* <http://www.mckinsey.com/> 4. *В деталях: економічна дискримінація та економічне насильство [електронний ресурс]:* <https://genderindetail.org.ua/season-topic/genderne-nasilstvo/v-detalyah-ekonomich-na-diskriminatsiya-134064.html> 5. *Gender Equality (2016). UN Ukraine [електронний ресурс]:* <http://un.org.ua/en/resident-coordinator-system/gender-equality>.

Кудь А. О.

гр. ФБ-23, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри фінансів Скоропад І. С.

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ В ОПЛАТІ ПРАЦІ ТА ПРАЦЕВЛАНШТУВАННІ

Аналізуючи ситуацію в Україні, можна стверджувати, що проблема гендерної нерівності присутня практично у всіх сферах. Згідно з інформацією Державної служби статистики України, розмір середньомісячної заробітної плати жінок в середньому нижчий, ніж у чоловіків, на 27% [1].

У нашій країні, за даними Державної статистики, заробітна плата жінок в середньому на 20% нижча, ніж у чоловіків на тих же посадах. У Державній службі статистики розповіли, що в першому півріччі 2017 року середньомісячна заробітна плата чоловіків перевищила заробітну плату

жінок на 19,75%. При цьому чоловік отримав середньомісячну зарплату в 7779 грн, тоді як середньомісячна зарплата штатного працівника-жінки склала 6243 грн.

За розрахунками Світового банку, ситуація з оплатою праці в Україні ще гірша – на кожній заробленій жінкою гривні, український чоловік заробить 1,67 грн.

У Державній статистиці уточнили, що найбільш високі зарплати в Україні в сфері фінансової та страхової діяльності, чоловіки отримують в середньому 16469 грн, а жінки – 10846 грн. Чоловіки-науковці заробляють близько 10 тисяч грн, жінки – 8 239 грн. Також великий розрив у розмірі зарплат за статтю є у сферах мистецтва, спорту, розваг та відпочинку (чоловіки – 7541 грн, жінки – 4839 грн), інформації та телекомунікації (чоловіки – 12 337 грн, жінки – 9556 грн), транспорту, складського господарства та кур'єрської діяльності (чоловіки – 7516 грн, жінки – 5546 грн), а також у промисловій галузі (чоловіки – 7479 грн, жінки – 5726 грн). Найнижчий рівень зарплат у сфері тимчасового розміщення та організації харчування: у чоловіків – 5254 грн, у жінок – 4736 грн [1].

Найменша різниця розміру зарплати за статтю – у сфері надання адміністративних послуг – чоловіки заробляють в середньому на 29 грн більше, ніж жінки.

Ця несправедливість в оплаті праці дуже сильно впливає на економіку цілого світу. Подолавши гендерні упередження світ може збагатитися на \$28 трлн вже до 2025 року, порахували у McKinsey. А це +26% світового ВВП [4].

Згідно з результатами дослідження Програми розвитку ООН, зараз в Україні економічно зайнятими є 52% жінок у віці 15-70 років та 62% чоловіків. Серед роботодавців – лише 32% жінок [2].

Доля жінок в загальній кількості підприємців складає 30%. При цьому, їхня частка у керівництві великим бізнесом становить лише 6%. В основному вони зайняті в малому та середньому бізнесі. Для прикладу в деяких районах Африки жінки частіше відкривають свій бізнес ніж чоловіки [2].

У 2017 році Eurostat підрахував, що жінки-керівники на підприємствах країн Євросоюзу заробляють в середньому на 23,4% менше, ніж чоловіки-начальники. Причому це стосувалося всіх країн ЄС. Найменший розрив у зарплатах виявили в Румунії (5,0%), далі в списку Словенія (12,4%), Бельгія (13,6%) і Болгарія (15,0%). Якщо говорити про посади менеджера, то зарплата жінки була менша на третину, ніж у колеги-чоловіка. Зокрема, в Угорщині різниця склала 33,7%, в Італії – 33,5%, Чехії – 29,7%, приблизно на чверть менше в Словаччині (28,3%), Польщі

(27.7%), Австрії (26.9%), Німеччини (26,8%), Португалії (25.9%), Естонії (25,6%) і Великій Британії (25.1%) [3].

У Європі деякі країни намагаються внести зміни у гендерну нерівність законодавчо. Найбільш активно в цьому напрямку рухається Франція, яка 13 січня 2011 прийняла закон, згідно з яким до 2017 року 40% місць у радах директорів публічних компаній, а також компаній з оборотом понад 50 мільйонів євро на рік, повинні займати жінки. За невиконання цієї квоти загрожують серйозні санкції: призначення директорів-чоловіків у такому випадку буде вважатися нелегітимним, більше того, без необхідних 40% жінок компаніям буде заборонено оплачувати роботу всієї ради.

Першою країною що ввела квоти для жінок у бізнесі була Норвегія. Вона це зробила ще в 2003 році. До цього у ради директорів лише на 6% склалися з жінок. Влада видала закон, який вимагав збільшення кількості жінок до 40%. На сьогодні саме Норвегія є світовим лідером за часткою жінок у бізнес-еліті.

Отже, гендерна нерівність в оплаті праці та працевлаштуванні є загальносвітовою проблемою, з якою потрібно активно боротися. Ситуація в сучасній Україні потребує створення і реалізації державної програми подолання гендерної нерівності, адже зміни у становищі жінок в Україні можливі лише за умови послідовної державної гендерної політики. Скороченню гендерної професійної нерівності сприятимуть цілеспрямовані заходи державної політики, спрямовані на зростання рівня оплати праці у традиційно «жіночих» галузях, боротьбу з гендерними стереотипами, що звужують можливості професійного вибору як жінок, так і чоловіків, починаючи з рівня здобуття освіти, розширення можливостей освіти упродовж усього життя.

1. Державна служба статистики України [електронний ресурс] : <http://www.ukrstat.gov.ua> 2. Гендерна нерівність в Україні: чому наші жінки отримують менші зарплати, ніж у чоловіків [електронний ресурс]: <http://asn.in.ua/ua/news/publishing/119951-gendernoe-neravenstvo-v-ukraine-rochemu-ukrainki-n.html> 3. Разница в оплате труда мужчин и женщин негативно влияет на государство [електронний ресурс] : <http://uainfo.org/blognews/1489615581-raznitsa-v-oplate-truda-muzhchin-i-zhenshchin-negativno-vliyaet.html> 4. The power of parity: how advancing women`s equality can add \$12 trillion to global growth [електронний ресурс] : <http://www.mckinsey.com/> 5. The Global Gender Gap Report 2017[електронний ресурс]: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.p.

Кузовкін А.І.

гр. ФБ-12, Інститут економіки та менеджменту

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Скоропад І.С.

ФІНАНСОВА КРИЗА У РЕСПУБЛІЦІ КІПР 2012-2013

Сьогодні Республіка Кіпр є вагомим на невід'ємним гравцем світової економіки. За останні роки Уряд республіки почав розвивати додаткові сектори економіки та пошук нових партнерів на світовій арені (Єгипет). Та ще 5 років тому усі ці райдужні перспективи були під загрозою масштабної фінансової кризи.

Ця маленька острівна держава показала усьому світу, що при грамотному менеджменті можна побороти будь-які проблеми та загрози. На мою думку, сучасне українське покоління може взяти багато корисних уроків з антикризового менеджменту державного масштабу проаналізувавши досвід наших середземноморських партнерів.

Перші натяки на нестабільність з'явилися у червні 2012, коли уряд Республіки Кіпр звернувся до Євротрійки за фінансовою допомогою у розмірі 17 млрд Євро. Але країни Євротрійки змогли виділити лише 10 млрд Євро. Отже, решту частину суми уряду довелося шукати всередині держави піднімаючи податки та акцизні збори. Основною умовою для надання кредиту був негайний пошук решти суми - 7 млрд Євро всередині держави. Оскільки найбільшим сектором економіки держави був і залишається банківський, сума усіх банківських вкладів становила 835% ВВП держави, були запроваджені нові регулювання цього сектору. Також цікавим є те, що майже 73% усіх цих вкладів складали кошти не резидентів держави. [2]

Іншим вагомим фактором, що впливав на погіршення фінансового клімату у державі, була не зовсім успішна інвестиція Кіпрського уряду у Грецькі державні облігації. Загальна сума цієї інвестиції становить 4 млрд Євро, а це, в свою чергу, 24% тогочасного ВВП Республіки Кіпр.

14 травня 2013 Уряд Республіки оголосив про припинення функціонування банківського сектора. Тим часом тогочасній президент, Нікос Анастасіадіс, оприлюднив закон про нові правила оподаткування банківських вкладів. Так банківські вклади на суму більшу 100 тис Євро додатковооподатковувались за ставкою 9,9 %, відповідно вклади на суму меншу вказаної на 6,8 %.

Також президентський закон передбачав :

1. Замороження усіх банківських Вкладів, у тому числі й нерезидентів.
2. Обмеження вивезення готівки із держави. Для резидентів дозволена сума становила - 1800 Євро, а для не резидентів - 3000 Євро.

3. Зупинка будь-якої діяльності на Кипрській фондовій біржі.

Та найважливішими кроками, що реально повпливали на фінансову ситуацію Європи стало штучне банкрутство Урядом другого за велечиною банку у державі - Laiki Bank. Сума депозитів становила - 38% від загальної кількості. [2]

Наступним кроком стала реструктуризація найбільшого банку держави Bank of Cyprus. Оскільки абсолютна більшість вкладів у цьому банку були здійснені іноземними резидентами, з них 58% становили громадяни Російської Федерації, уряд прийняв рішення надати усім іноземним вкладникам, сумама вкладів яких перевищувала 100 тис Євро, Акції банку та місця у правлінні. Згодом Уряд надав можливість усім цим людям з легкістю отримати громадянство Республіки Кіпр.

Абсолютна більшість іноземних партнерів Республіки Кіпр достатньо жорстко розкритикували дії уряду та назвали їх недемократичними та неконституційними. Винятком стала Федеративна Республіка Німеччина, що активно підтримувала уряд та виділила додаткове фінансування для держави у розмірі 5 млрд Євро кредиту на відновлення роботи банківської системи та фондового ринку держави. Такі ж заходи були застосовані зі сторони Російської Федерації. Причиною активного втручання зі сторони Російського уряду стало те, фактично найбільше від цієї кризи, після Кіпріотів, втратили резиденти саме Російської Федерації.

У результаті колапсу Bank of Cyprus закрити свої філіали у 8 країнах світу, у тому числі і в Україні. Для встановлення «справедливості» у банку сформували нове правління із вкладників, що стали новоспеченими акціонерами.

ВВП країни у 2013 році знизився на 13%. Сума іноземних інвестицій у державу зменшилась фактично на 30%, що стало серйозним поштовхом до реструктуризації усієї економіки держави та стимуляції нових галузей, таких як аграрна та енергетична.

Сьогодні ситуація у державі стабілізувалася. У 2016-2018 роках економіка зростала у середньому на 3,2% в рік. У 2017 році громадяни почали споживати на 2,5% більше, у 2018 році Кіпр почав експортувати на 3,4% більше ніж у попередні роки. На кінець 2017 року рівень безробіття впав на 10,5 відсотка у порівнянні з 2014, тим самим досягнувши докризового рівня. Запрацювали нові правила NON-DOMICILE, які надалі приваблюють все нових та нових інвесторів у банківську систему острова. Також у домінуючій галузі кіпрської економіки - банківській спостерігається ріст. У травні 2018 року різниця між кредитами та депозитами становила 4,9 млрд Євро. Це вперше після 2013 року цей показник став на рівні докризового. Загальний об'єм депозитів на початку 2018 становив 49 млрд Євро, а це найвищий показник післякризової епохи.

А об'єм кредитів знизився на 29 млн та склав 53,9 млрд Євро. Неостанню роль у налагодженні економічного клімату відіграло нове керівництво найбільшого банку країни, Bank of Cyprus, який після кризи очолив John Patrick Hourican. Банкір та менеджер світового класу, що раніше очолював Королівський Банк Шотландії. [1]

1. https://www.bankofcyprus.com/en-GB/who-we-are/directors-cvs/John_Patrick_Hourican/; 2. <https://vkcyprus.com/articles/3489-economics>

Куцик М. М.

гр. ФБ-33, Інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Ярошевич Н.Б

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ ТА ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

В Україні триває процес бюджетної децентралізації, що розпочався у 2015 році повинен завершитися вже у 2019 році, сформованим і діючим є основний пакет законодавства, утворено низку об'єднаних територіальних громад, передано частину повноважень держави на найнижчий адміністративно-територіальний рівень. Основним досягненнями реформи має стати підвищення якості життя в громадах, поліпшення структури управління, зменшення рівня політичної корупції, забезпечення регіонального розвитку, активізація членів громади (розвиток бізнесу, місцевих ініціатив тощо). Аналіз показників спроможності утворених ОТГ, проведений вітчизняними науковцями [1, с. 34], показав, що лише 20% є фінансово спроможними та мають відповідну територіальну структуру. Причинами цього є: 1) недосконало розроблені, недостатньо обґрунтовані але схвалені перспективні плани формування територій громад; 2) заходи інтенсивного стимулювання швидкого формування ОТГ, що передбачають внесення «постфактум» змін щодо тих ОТГ, які пройшли процедуру об'єднання, хочуть отримати додаткові фінансові ресурси і управлінські повноваження; 3) обсяг власних ресурсів є недостатнім для ефективного виконання бюджетних послуг в належному обсязі та якості, що збільшує залежність від державного бюджету та рівень централізації.

Також за результатом аналізу вітчизняної наукової літератури, можна виділити наступні проблеми реформи децентралізації в Україні: не завершено розробку перспективних планів формування територій громад (протягом 2017 року розпорядженнями Кабінету Міністрів України кілька разів затверджувалися уточнення у перспективних планах для Донецької, Чернігівської, Житомирської, Рівненської, Хмельницької, Харківської, Запорізької, Полтавської, Київської та Сумської областей); створення

значної частини ОТГ відбувається без врахування вимог Методики щодо їх формування; процес створення ОТГ переважно не має підтримки з боку районних адміністрацій, місцевих рад та населення; не врегульоване питання оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади загалом, зокрема щодо земельних та соціальних питань; відсутня система належного нагляду і контролю над органами місцевого самоврядування ОТГ; і головне – власних ресурсів ОТГ недостатньо для виконання покладених на ОТГ видаткових повноважень. Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни в останні роки зменшується, що свідчить про централізацію надходжень, що не відповідає взятому країною курсу на євроінтеграцію та децентралізацію (див.рис.1).

Рисунок 1. Структурна динаміка доходів державного та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України

Побудовано за матеріалами [2]

Ми підтримуємо позицію вітчизняних дослідників [3, с.190], які вважають, що існуюча на сьогодні система забезпечення місцевих бюджетів достатніми фінансовими ресурсами для виконання функцій, покладених на органи місцевого самоврядування, не відповідає потребам громад, оскільки вона не створює фінансове підґрунтя сприятливого життєвого середовища, необхідного для надання мешканцям територіальних громад якісних і доступних суспільних благ та послуг. В Україні децентралізація фінансової системи вимагає набагато більше, ніж зміни політичних структур країни та розширення можливостей місцевих органів влади із збільшеними обов'язками. Тому необхідна повна

перебудова системи державних фінансів країни, зокрема в сфері податкової та бюджетної політики України.

1. Мельничук Анатолій, Остапенко Павло. Децентралізація влади: реформа №1 [аналітичні записки]. – К.: ЦОП «Глобус» ФОП Кравченко Я.О. – 2016. – 35 с.; 2. Ціна держави. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/>; 3. Порівняльний аналіз інституційної архітектури бюджетних систем: світовий досвід та Україна : монографія / Н.Ю. Рекова, І.Л. Долозіна, К.Є.Мойсеєнко та ін.; за заг. ред. проф. Н.Ю.Рекової – Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ», 2017. –264 с.

Крисюк В.О.

гр. ОП-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник –к.е.н., доцент кафедри фінансів Федевич Л.С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Фінанси відіграють надзвичайно важливу роль у суспільстві. Саме вони є складовою частиною економічних відносин і водночас головним інструментом реалізації основних напрямів державної, регіональної та місцевої політики соціально-економічного розвитку.

В сучасних умовах органам місцевого самоврядування новостворених об'єднаних громад як ніколи важливо знати і розуміти особливості місцевих фінансів, розбиратися в механізмі їх функціонування та як найбільш повно використовувати місцеві фінанси. Саме через місцеві фінанси формуються певні відносини органів самоврядування практично з усіма підприємствами, установами, що розміщені на їхній території, і населенням цієї території [3].

Місцеві бюджети є основою складником фінансової системи держави. Саме через місцеві бюджети держава активно проводить соціальну політику. На основі коштів місцевих органів, сконцентрованих у місцевих бюджетах, здійснюється фінансування до 70% видатків соціальної сфери. Місцевий бюджет, а отже, і бюджет територіальної громади виконує низку важливих функцій:

- забезпечує формування грошових фондів, що необхідні для забезпечення діяльності місцевих органів влади;
- через бюджет територіальної громади здійснюється розподіл фондів між галузями господарства і їх використання.

- бюджет територіальної громади веде контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємств, організацій, установ, підвідомчих цим органам влади[2].

Проведення децентралізації у сфері формування бюджетів територіальних громад має на меті забезпечення прозорості всього бюджетного процесу. Бюджети ОТГ мають міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Тобто законом про державний бюджет на плановий рік цим бюджетом затверджуються обсяги міжбюджетних трансфертів. Це – базова дотація, освітня субвенція, медична субвенція, інші субвенції та дотації, якщо є підстави для надання та отримання відповідних міжбюджетних трансфертів, що передбачені Бюджетним кодексом [1].

У 2016 році бюджетам ОТГ перераховано з державного бюджету 3,5 млрд. грн. міжбюджетних трансфертів, у 2017 році майже 6 млрд. гривень, а на 2018 передбачено 7,2 млрд. гривень. Варто зауважити, що бюджети громад, які не об'єдналися, не отримують міжбюджетні трансферти з державного бюджету. Додатковим джерелом доходів бюджетів ОТГ, крім доходів, що отримували бюджети до їх об'єднання є податку на доходи фізичних осіб, його зараховується 60%. Раніше цей податок зараховувався до районного бюджету. За даними звітності, доходи бюджетів, що об'єдналися, зросли за 11 місяців 2016 року проти відповідного періоду 2015 року у понад три рази – з 0,9 млрд. грн. до 2,9 млрд. гривень[4].

Та попри це існують деякі проблеми. По-перше, фінанси об'єднаної територіальної громади охоплюють територію декількох населених пунктів, що ускладнює формування та розподіл місцевого бюджету. Залучення до процесу управління представників усіх населених пунктів приводить до посилення контролю за повноцінним наповненням бюджету та активізує змагальність окремих адміністративних одиниць у повноцінному наповненні бюджету об'єднаної територіальної громади.

По-друге, в Україні відсутній досвід управління фінансами об'єднаної територіальної громади. Це спричиняє труднощі у вирішенні поточних проблем управління фінансами об'єднаних територіальних громад. З іншого боку, з'являється можливість переривання спадкових недоліків у цій сфері, в тому числі створюється сприятливе середовище для викорінення корупції у сфері місцевих фінансів [2].

Отже, реформування місцевих органів самоврядування дає нові можливості для перспективного ефективного розвитку сільських, селищних та міських територій у регіонах України.

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>; 2. Маркович Г. Особливості

формування бюджетів об'єднаних територіальних громад [Електронний ресурс] / Г. Маркович. Режим доступу: http://galinfo.com.ua/articles/v_chomu_polyagayut_osoblyvosti_formuvannya_byudzhativ_otg_249352.html; 3. Наталенко Н.В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль) / Н. Наталенко. – К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 72 с.; Ціна держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/#29>.

Мартинюк Д.Я.

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Вівчар О.Й.

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМЕНШЕННЯ

В процесі інтеграції України до Європейського союзу виникла необхідність залучення додаткових коштів, необхідних для виконання функцій держави, яка змушена їх мобілізувати для покриття своїх видатків. Величина боргу залежить від розвитку ринку фінансових послуг, рівня боргових показників за попередні періоди та вміння уряду і НБУ використання залучених коштів[1].

Державний борг — сукупність боргових зобов'язань держави перед усіма кредиторами (юридичними та фізичними особами, іноземними державами, міжнародними організаціями, тощо) [2]. Оскільки державний борг України включає в себе як зовнішній, так і внутрішній, доцільно розглянути динаміку зміни даних показників протягом 2010-2018 рр. (табл.1 і рис.1).

Таблиця 1

Державний та гарантований державою борг України за період 2010-2018 рр.

Дата	Загальний борг (млн.дол. США)	Зовнішній борг (млн.дол. США)	Частка зовнішнього боргу в структурі загального боргу (%)	Внутрішній борг (млн. дол. США)	Частка внутрішнього боргу в структурі загального боргу (%)
31.12.2010	54289,3	34759,6	64,03	19529,7	35,97
31.12.2011	59215,7	37474,5	63,28	21741,2	36,72
31.12.2012	64495,3	38658,8	59,94	25836,4	40,06
31.12.2013	73078,2	37536,0	51,36	35542,2	48,64

31.12.2014	69794,8	38792,2	55,58	31002,6	44,42
31.12.2015	65505,7	43445,4	66,32	22060,2	33,68
31.12.2016	70970,9	45604,6	64,26	25366,2	35,74
31.12.2017	76305,2	48989,4	64,20	27315,8	35,80
31.07.2018	75711,1	47310,7	62,49	28400,4	37,51

Джерело: сформовано автором на основі [2].

Динаміку зміни та структури зовнішнього і внутрішнього боргів України представлено на рисунку 1.

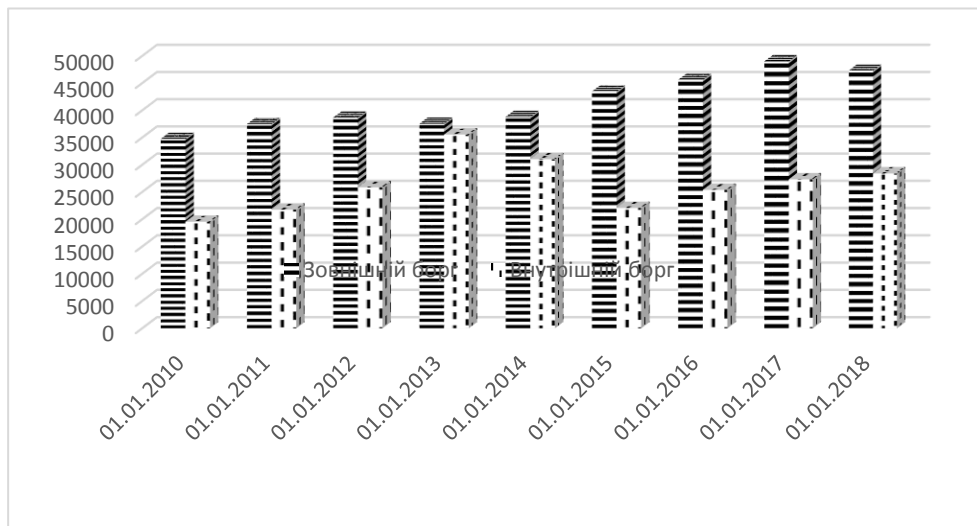

Рисунок 1 - Динаміка зміни та структури зовнішнього і внутрішнього боргів України протягом 2010-2018 рр.

Як бачимо з табл.1 та рис.1, найбільшу частку в структурі державного боргу України протягом досліджуваного періоду займає зовнішній борг, тобто заборгованість держави іншим країнам та міжнародним економічним організаціям. Аналізуючи динаміку боргу, варто зазначити, що до 2014 року державний борг зростав, проте у 2014-2015 рр. показав тенденцію до зниження, тому що саме в ці роки розпочалась фінансова криза в Україні. Починаючи із 2016 року і до сьогодні обсяг державного боргу зростав. Оскільки дані за 2018 рік відомі лише станом на 31.07.2018, можна припустити, що до кінця року даний показник зросте і перебільшить позначку попереднього року.

Дані тенденції до зростання є негативними, тому що збільшення зовнішнього боргу є небезпечнішим для економіки України ніж зростання внутрішнього боргу, оскільки наслідками є вплив іноземної валюти та зменшення валютних резервів держави.

Звідси випливає, що боргова політика України потребує вдосконалення для вирішення проблем, які склались в країні. Шляхами вдосконалення боргової політики та зменшення боргу України є:

✓ розробка законодавчого забезпечення формування державного та гарантованого державою боргу

- ✓ забезпечення здійснення жорсткого контролю за цільовим використанням позичених коштів;
- ✓ переорієнтація боргової політики на фінансування розвитку експортних та високотехнологічних галузей національної економіки;
- ✓ надання переваги довгостроковому залученню позик для зменшення пікових навантажень при погашенні державних запозичень [3].

Отже, за рахунок вищеперерахованих заходів можливе вдосконалення боргової політики України, а саме: утримання помірною розміру державного боргу, збалансування його структури, оптимізація залучених позичкових коштів для потреб держави й підвищення ефективності їх використання, проведення економічних реформ, які забезпечать підвищення ефективності національної економіки.

Дані тенденції до зростання є негативними, тому що збільшення зовнішнього боргу є небезпечнішим для економіки України ніж зростання внутрішнього боргу, оскільки наслідками таких зростань є виплата відсотків та основної суми боргу спричиняє вплив іноземної валюти та, як наслідок, зменшення валютних резервів держави.

1. Фінансові механізми та інструменти подолання дисбалансів соціально-економічного розвитку України: [монографія]/За ред. д.е.н., проф. Т.Г. Васильціва. – Львів: Видавництво ТзОВ «Ліга Прес», 2016 – 596 с. 2. Офіційний сайт Міністерства фінансів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> 3. І. В. Бруслиновська, В. І. Матвійчук. Державний борг України: причини виникнення та шляхи його скорочення. – 197с.

Миргородець Ю.В.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри фінансів Піхоцька О.М.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Пенсійний фонд України є державним позабюджетним фондом. Його кошти не включені до Державного бюджету, тому основним фінансовим планом його діяльності є бюджет Пенсійного фонду України (далі ПФУ). Особливістю функціонування органів соціального страхування загалом, у тому числі Пенсійного фонду, є їхнє самофінансування, яке передбачає виконання не лише видаткової, але й дохідної частини бюджету.

Бюджет Пенсійного фонду складається із сукупності усіх бюджетів, що входять до складу його бюджетної системи. Бюджетний період

становить один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року [1].

Порядок формування та затвердження бюджету Пенсійного фонду складається з п'яти етапів [2]. Перший етап являє собою складання проекту бюджету Пенсійного фонду України. Це досить складний процес, від якісного виконання якого залежить повноцінне функціонування усіх його структурних підрозділів та фінансування пенсійних виплат. Організацію бюджетного процесу, координування порядку його виконання та аналіз звітності за його результатами забезпечує Департамент зведеного бюджету Пенсійного фонду України. Правління Пенсійного фонду затверджує проект бюджету ПФУ та подає його на розгляд та затвердження Кабінету Міністрів України.

Наступний етап – розгляд та затвердження бюджету. На цьому етапі відбувається ухвалення остаточного рішення щодо проекту Постанови про затвердження бюджету Пенсійного фонду, а також його узгодження і затвердження відповідними міністерствами.

На етапі організації бюджетного процесу органи ПФУ у районах, містах та районах міст у встановлені терміни подають до вищого органу правління проект штатного розпису, проект кошторису видатків управління та пояснювальну записку. Помісячний розпис доходів за коштами Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань проводиться з урахуванням прогнозного підвищення рівня пенсійного забезпечення цієї категорії пенсіонерів.

Четвертий етап – виконання бюджету та його поточний аналіз – передбачає проведення щомісячної оцінки відповідності планових показників, затверджених у бюджеті фонду фактично виконаним. У разі їх значних відхилень можуть вноситися зміни до проекту бюджету Фонду. Зміни до бюджетів та розписів головних управлінь вносять шляхом подання до Департаменту зведеного бюджету відповідних документів з пояснювальною запискою та обґрунтуваннями, яке в свою чергу вносить пропозиції керівництву про затвердження.

На останньому етапі – звіті про виконання бюджету – за результатами звітного періоду усі рівні управління Пенсійним фондом України звітують про виконання бюджету. Головні управління складають звіт на підставі даних звітності про виконання бюджетів підлеглих їм управлінь у районах, містах та районах у містах. На підставі цих звітів здійснюється формування звітності про виконання бюджету Пенсійного фонду. Аналіз виконання показників бюджету Пенсійного фонду розглядається на засіданнях правління та колегій при начальниках головних управлінь. Протягом двох тижнів після затвердження правлінням

Звіту про виконання бюджету Пенсійного фонду за рік він підлягає обов'язковій публікації в офіційних друкованих виданнях Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України. Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду за рік надсилають до Державного казначейства України, Рахункової палати та Міністерства фінансів України [3].

Отже, формування бюджету Пенсійного фонду України є досить складним і клопітким процесом, що вимагає відповідного контролю. Дану функцію виконують Департамент зведеного бюджету та планування і фахівці відповідних територіальних органів. Для забезпечення прозорості та контролю процесу виконання затвердженого бюджету Фонду розподіл його коштів відбувається за територіальними органами, у часі шляхом складання помісячних розписів показників бюджету, а також за програмно-цільовими ознаками, які передбачають різні джерела фінансування та напрямки витрачання коштів.

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. №1058-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003; 2. Нарожна Н. І. Доходи пенсійного фонду: оптимізація формування та резерви зростання / Н. І. Нарожна // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля. – 2013. – №16 (205). – С. 145–149; 3. Пенсійна система: підручник / за ред. В.І. Грушка / Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 368.

Миргородець Ю.В.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н.Г.

СТАНОВЛЕННЯ ПДВ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку ринкових взаємовідносин в Україні неабияка увага приділяється створенню ефективно діючої податкової системи. І це не дивно, адже від механізму справляння податків залежить наповнення дохідної частини бюджету, що є основною фінансовою базою держави. Основним завданням сучасної податкової політики України є пошук ефективних інструментів оподаткування прямого і непрямого впливу. Основною перевагою непрямих податків, насамперед, є їх стабільність як джерела податкових доходів. На сьогодні, податок на додану вартість вважається найбільш досконалою сучасною формою непрямого оподаткування, що відіграє суттєву роль у системі державних фінансів більшості розвинених країн світу.

Становлення ПДВ в Україні проходило в три етапи [1]. Перший тривав до 1-го жовтня 1997 року. В той час система оподаткування доданої вартості характеризувалася ПДВ як розподільчим податком без визначених зобов'язань бюджетів різних рівнів щодо компенсацій та відсутністю їх чіткого механізму. Податкове поле було зруйноване численними пільгами і при базовій ставці 28% середня ставка податкових вилучень (до загальних обсягів реалізації) становила 11%.

Після прийняття Верховною Радою України 03.04.1997 року Закону «Про податок на додану вартість» [2], який вступив в силу 01.10.1997 року розпочався другий етап становлення даного податку, який тривав до 2011 року. Після прийняття цього Закону всі доходи від податку на додану вартість спрямовувалися до державного бюджету, було встановлено єдину ставку ПДВ, яка становила 20% від бази оподаткування та додавалася до ціни товарів (робіт, послуг), за винятком операцій звільнених від оподаткування, та операцій до яких застосовувалася нульова ставка. Також під час цього періоду відбувалися досить часті поправки в Законі, його основний зміст змінювався більше 50-ти разів.

В 2011 році почався третій етап становлення ПДВ в Україні. Під час цього етапу відбулося об'єднання податкових норм в єдиному правовому документі – Податковому кодексі України.

Роль податку на додану вартість як фіскального засобу в доходах Державного бюджету України є визначною, адже дана форма оподаткування перетворилася у важливе джерело формування державних доходів.

Динаміку надходжень ПДВ до Державного бюджету України у 2004 – 2017 роках наведено на рисунку 1 [3].

Рисунок 1. Динаміка надходжень ПДВ до Державного бюджету України у 2004 – 2017 роках

Оскільки ПДВ є частиною ціни реалізованих товарів, робіт та послуг він стає ціноутворюючим фактором і значною мірою впливає на загальний рівень цін. Тому для підприємств потрібно формувати ціну на товари, роботи чи послуги так, щоб сплачений податок не призвів до зниження попиту, а в результаті і прибутку від реалізації. Зниження ставки податку на додану вартість допоможе призвести до зростання економіки, а впровадження понижених ставок ПДВ насамперед на товари першої необхідності та широкого вжитку, в свою чергу, призведе до зниження тиску на групи населення з різними доходами. Недоліком даного податку зі сторони його платників є те, що виступаючи, по суті, податком на кінцеве споживання, який покладено на громадян та бюджетну сферу, він, за доволі високої ставки і стрімкої інфляції стає одним із факторів, що стримують розвиток виробництва.

1. Федосов В.М. Бюджетна система : підручник/ на наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка. 2015 - 871с.; 2. Про податок на додану вартість: Закон України від 3 квітня 1997 р. №403/97 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 21. – Ст. 156.; 3. Податкові надходження до бюджету [Електронний ресурс] // Ціна держави. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://cost.ua/budget/revenue/#1>.

Моторя К. В.

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н.Г.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Однією з проблем фіскальної практики є перекладання податків – це процес такої зміни цін на товари та послуги, за якого платник отримує можливість повністю чи частково перекласти податкове навантаження на інших осіб (на своїх покупців чи постачальників). На кого саме буде перекладено податковий тягар залежить від форми оподаткування – прямих чи непрямих податків. Так розмір прямих податків прив'язується до платника об'єкту оподаткування, тобто власне споживача готової продукції, а непрямі – завжди включені в ціну товару[1]. Податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового Кодексу України з метою фінансового забезпечення виконання державою покладених на неї функцій[2].

Як відомо, такі податки, як ПДВ, акцизні податки, мито – включені в ціну товару і реально сплачує їх споживач. Проте існують і винятки, пов'язані з попитом і пропозицією на певну продукцію: коли попит на товар зростає, зростає відповідно і ціна товару, то податки сплачує споживач і навпаки. Адже, якщо з'являється конкурентна продукція, і власна не користується попитом, то постачальники вимушені знизити ціну, і відповідно самі сплачувати податки. Важливим правилом оподаткування є: «Хто споживає менше – платить більше». Прикладом є підприємці, які гуртом купують на великі суми товари, проте ПДВ їм повертається, за умови офіційної реєстрації як платника ПДВ. Проте звичайний покупець готової продукції сплачує непрямі податки в повній мірі з кожної одиниці товару. Щодо прямих податків (податок на прибуток підприємств, ПДФО, податок на майно, екологічний податок, рентні платежі тощо), їх сплачують власники того чи іншого об'єкту оподаткування шляхом зменшення суми доходу за звітний період. Тому, чим вища заробітна плата, тим більша сума ПДФО вираховується з неї, чим більше майна зареєстровано на особу, тим більше сплачується податку, адже власники майна не можуть перекласти свої майнові податки на інших осіб. Сума екологічного податку залежить відповідно від фактичних обсягів забруднення навколишнього середовища. Сума рентних платежів – за обсягами користування надрами [2]. Існують також такі види перекладання податкового тягаря, як повне та часткове. Це залежить від стабільності ситуації підприємства на ринку [3].

Перевагою процесу перекладання податкового навантаження є уникнення від справляння податків у повному обсязі. Одним із таких способів є механізм переходу на спрощену систему оподаткування, що замінює сплату окремих податків на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку і звітності.

Вирізняють такі фактори впливу на перекладання податків: податкова політика держави, ситуація в державі в цілому, рівень інфляції, рівень монополізації ринку, попит на продукцію того чи іншого виробника, обсяги майна фізичних та юридичних осіб; сума заробітної плати; масштаби забруднення навколишнього середовища та обсяги користування його ресурсами; сума отриманого прибутку підприємства; ціна та якість підакцизних товарів; обсяги придбаної готової продукції тощо, становище підприємства на ринку та власне стан ринкового середовища, законодавче врегулювання відносин платників податку та держави, стабільність законодавства тощо[4].

Отже, перекладання податкового тягаря має як позитивні, так і негативні сторони для кожного платника – це уникнення сплати усіх перелічених вище податків та сплати лише єдиного податку, перекладання податків на фізичних осіб та домашні господарства, доходи яких

відповідно не розраховані на такі великі суми податкових відрахувань. Тому державі необхідно вдосконалити законодавство, аби платники податків насправді були рівними між собою, та відрахування податків здійснювались за визначеними принципами податкової системи України.

1. Каламбет (Юдіна) С.В., Ткаченко В.Є. Податки як інструмент вирівнювання фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання – 2016. – Випуск №5/ Економіка і суспільство/ Мукачівський державний університет/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/63.pdf 2. Податковий кодекс України/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> 3. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система: Навчальний посібник. Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. - Київ: Ліра-К, 2013. - 579 с. - 2 - ге видання, перероб. і доп. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1586112855226/ekonomika/sutnist_teoriyi_perekladannya_podatkiv 4. Каламбет (Юдіна) С.В., Галаганов В.О., Василюшин Р.С. Теоретичні основи механізму перекладання податків – 2016. – Випуск 10/ Причорноморські економічні студії/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bses.in.ua/journals/2016/10-2016/42.pdf>.

Олекса Н.А.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник –к.е.н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л. Є.

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ І ВПЛИВ НА НЬОГО ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ

Пенсійний фонд України (ПФУ) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, який реалізує державну політику з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню [1].

Пенсійний фонд України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства [1].

Діяльність ПФУ здійснюється на основі бюджету, в якому відображено порядок утворення та використання цільового страхового фонду. До джерел формування коштів фонду належать:

1) страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (крім тих, що спрямовуються до Накопичувального пенсійного фонду);

2) інвестиційний дохід, що утримується від інвестування резерву коштів для покриття дефіциту бюджету в майбутні періоди;

3) залучені кошти (державного бюджету та державних цільових фондів);

4) суми фінансових санкцій за порушення порядку нарахування, обчислення і сплати страхових внесків та використання коштів фонду;

5) благодійні внески юридичних та фізичних осіб;

6) добровільні внески;

7) інші надходження [2].

Згідно з Положенням про Пенсійний фонд України, затвердженим Указом Президента України від 1 березня 2001 р. № 121, кошти Пенсійного фонду України спрямовуються на:

- фінансування виплати державних пенсій та інших соціальних виплат, які згідно із законодавством здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду України, у тому числі громадянам, які виїхали на постійне місце проживання за кордон;

- погашення банківських кредитів та відсотків за їх використання;
- створення та функціонування системи персоніфікованого обліку відомостей у системі обов'язкового державного пенсійного страхування;

- утримання центрального апарату та органів Пенсійного фонду України, розвиток їх матеріально-технічної бази;

- організацію роз'яснювальної роботи серед населення та здійснення інших заходів відповідно до завдань Пенсійного фонду України [3].

У 2017 році провели пенсійну реформу, тому мінімальна пенсія тепер 1452 грн – для тих, у кого достатньо робочого стажу (була – 1312 грн), у кого не вистачає стажу 1373 грн (була - 949 грн).

У середньому пенсії зростуть на 700 грн. Універсального калькулятора, з допомогою якого можна було б самостійно визначити суму надбавки, немає. Розмір виплат кожному визначатимуть індивідуально, враховуючи розмір зарплати та стаж. Люди, які пропрацювали однакову кількість років в одній галузі, але вийшли на пенсію в різні роки, отримують різні пенсії, розміри яких можуть відрізнятися втричі. Скажімо, шахтар зі страховим стажем 46 років вийшов на пенсію 2008-го – отримує 3311,87 грн. А інший шахтар із таким самим страховим стажем вийшов на пенсію 2016-го – і отримує 8446,21 грн. Така велика різниця через те, що пенсія українців залежить від трьох показників: зарплати працівника, стажу та показника середньої зарплати в Україні, який застосовується під

час обчислення пенсії. Середня зарплата зростає з кожним роком, тому пенсії українців повинні осучаснюватись. Проте востаннє таке осучаснення відбулося 2012-го, а застосували тоді середній показник зарплати в Україні взагалі за 2007 рік – 1197,91 грн. За останні роки показник середньої зарплати зріс утричі, а пенсії зросли мінімально [4].

Основною проблемою ПФУ є дефіцит коштів, проте у 2017 році відбулося його скорочення, що передбачалося пенсійною реформою.

"Дефіцит не виріс. На цей рік витрати з державного бюджету на Пенсійний фонд закладені в розмірі 140 млрд грн, цей показник залишиться таким же і на наступний рік – зокрема, 139 млрд грн, як закладено в держбюджеті-2018", – зазначив заступник голови правління ПФУ Владислав Машкін [5].

1. Діяльність Пенсійного фонду (основні завдання та нормативно-правові засади діяльності органу)/[Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.pfu.gov.ua/1391-diyalnist-pensijnogo-fondu-osnovni/> 2. Джерела формування доходів і структура видатків Пенсійного фонду України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://pidruchniki.com/12590605/finans/dzherela_formuvannya_dohodiv_struktura_vidatkiv_pensiynogo_fondu_ukrayini 3. Видатки Пенсійного фонду та їх характеристика/[Електронний ресурс].-Режим доступу: https://studopedia.com.ua/view_socialstrahov.php?id=66 4. Пенсійна реформа в Україні: усі подробиці та нюанси / [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://tsn.ua/groshi/golovne-pro-pensiynu-reformu-chogo-chekati-ninishnim-ta-maybutnim-pensioneram-1006730.html> 5. Дефіцит Пенсійного фонду України не виріс в 2017 році/[Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/v-pensionnom-fonde-otchitalis-o-sostoyanii-finansovoy-dyry-1098064.html>

Орищак Б.В.

гр. ФБСС -21, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л. Є.

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК КЛЮЧ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО МАЙБУТНЬОГО

На сучасному етапі економічного розвитку нашої країни рівень ефективності проведення реформ та побудова підґрунтя для подальшого розвитку співпраці та виходу України, як серйозного гравця, на міжнародному та Європейському рівні зокрема, визначальною мірою залежить від розбудови та подальшого розвитку фінансового моніторингу

в банківській системі України. А саме, як цілісної системи державної протидії такому суспільному явищу як легалізації (відмиванню) доходів, здобутих злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму [1].

Важливо зрозуміти те, що з унеможливленням легалізації та «відмиванню» незаконно здобутих грошей одержаних злочинним способом здійснення корупційної діяльності та фінансуванню тероризму стане практично нереальним [1]. На даний момент НБУ, як і уряд, різними способами намагаються посилити заходи по проведенню фінансового моніторингу в усіх фінансових установах, починаючи від ломбардів та страхових компаній, закінчуючи великими банками. Без отримання належного фінансування також неможливою буде здійснення терористичної діяльності в незалежності чи це пропагандистські, чи диверсійні дії у середині країни, тому фінансовий моніторинг відображає політику держави у сфері національної безпеки [2].

Здійснення фінансового моніторингу та контроль за його виконанням невпинно розвивається, проте не потрібно забувати про особливості національної економіки. А особливості економіки полягають у веденні бізнесу в Україні. Оскільки перебудова економіки з планової на ринкову відбувалась швидкими темпами, контроль за справедливістю та правомірністю розподілення та нагромадження бізнесом первинного капіталу не здійснювався та не здійснюється належним чином. Фінансовий моніторинг, у свою ж чергу, не повинен стати караючою системою, а направляючою основою для усього бізнесу [3].

Тому потрібно не ділити усі економічні процеси та взаємодії суб'єктів господарювання на правомірні та неправомірні. До якогось певного моменту, потрібно вирізняти і ті, що працюють з певними порушеннями законів. Це потрібно зробити, щоб дати час для перебудови економічної направленості ведення бізнесу, чітко дати зрозуміти, що це останній шанс для зміни політики ведення бізнесу для підприємців. Також важливим є розуміння критичного корупційного рівня у державі, що також не дасть змоги різко розмежувати весь бізнес на «добрий» та «поганий» без нанесення значних втрат у економічному рості країни. Тому важливим етапом повинно бути створення «буферного» простору, введення так званої «амністії» для бізнесу, та поступове скерування економіки у потрібне русло, що буде краще сприйматись громадянами країни [3].

Також варто наголосити на те, що для подальшого фінансування реформаційної діяльності в Україні важливим фактором є співпраця з міжнародним валютним фондом (МВФ), який виступає головним кредитором нашої держави. У своїй кредитній політиці, як одній з головних вимог надання подальшого фінансування України, МВФ ставить вимогою покращення фінансового моніторингу та досягнення європейських нормативів у цій сфері. З цього випливає, що боротьба з

«відмиванням» незаконно здобутих коштів, є запорукою подальшого розвитку реформ в країні.

1. Глущенко О.О. Банки в системі антилегалізаційного фінансового моніторингу / О.О. Глущенко, Р.М. Вороніна // *Наука і економіка : науково-теорет. журнал Хмельн. економ. ун-ту.* – 2012. – Вип. 4. – Т. 2. – С. 101–108. 2. Барановський О.І. Регулювання і нагляд у банківській сфері // *Вісник Національного банку України* – 2010 – № 7. – С. 3–10. 3. Буткевич С.А. Фінансовий моніторинг в Україні: організаційно-правові аспекти: монографія / С.А. Буткевич; Міністерство внутрішніх справ України. Кримський юридичний інститут Одеського державного університету внутрішніх справ. – Сімферополь : Кримнавчпеддержвидав, 2010. – 284 с.

Павленко І.В.

гр. ФК-15-1д, Дніпровський державний технічний університет
Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів та обліку
Брежнєва-Єрмоленко О.В.

НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Метою реформи місцевого самоврядування та об'єднання територіальних громад є забезпечення дієвої спроможності місцевого самоврядування самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення в інтересах жителів громади [1].

Специфіка управління фінансами об'єднаних територіальних громад зумовлена низкою важливих чинників:

- фінанси об'єднаної територіальної громади охоплюють територію декількох населених пунктів. Залучення до процесу управління представників усіх населених пунктів призводить до посилення контролю за повноцінним наповненням бюджету та активізує змагальність окремих адміністративних одиниць у повноцінному наповненні бюджету об'єднаної територіальної громади;

- в Україні відсутній досвід управління фінансами об'єднаної територіальної громади. Дія чинника обмежує підтримання високого темпу реформування місцевих фінансів та спричиняє труднощі у вирішенні поточних проблем управління фінансами об'єднаних територіальних громад. З іншого боку, з'являється можливість переривання спадкових недоліків у цій сфері, в тому числі створюється сприятливе середовище для викоринення корупції у сфері місцевих фінансів;

- запроваджуються прямі міжбюджетні відносини між бюджетом об'єднаної територіальної громади та державного бюджету. Це гарантує об'єднаній територіальній громаді обсяг міжбюджетних трансфертів, розрахований для усіх бюджетів місцевого самоврядування за допомогою універсальної формули. Втім, обсяг таких міжбюджетних трансфертів має бути достатнім для фінансування, насамперед, соціальної сфери об'єднаної територіальної громади, оскільки значно ускладнюються можливості отримання фінансової підтримки об'єднаної територіальної громади для таких цілей бюджету з інших видів бюджетів;

- відбувається концентрація значних фінансових ресурсів у бюджеті об'єднаної територіальної громади. Таким чином, з'являється потужний ресурс, спроможний здійснювати помітний вплив на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади. При цьому зростає значення якісного планування розвитку об'єднаної громади та спрямування ресурсів на вірно визначені в ньому пріоритети. Зростання обсягу фінансових ресурсів, якими роз-поряджаються органи управління об'єднаної територіальної громади, призводить до підвищення ризиків несправедливого їх розподілу або неефективного використання;

- чинне законодавство, яке регламентує функціонування об'єднаних територіальних громад передбачає, що якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання. Реалізація вказаної норми передбачає врахування потреб на належне забезпечення публічних послуг під час планування і здійснення видатків бюджету об'єднаної територіальної громади.

З метою підвищення ролі місцевого самоврядування в соціально-економічних процесах регіонів, збільшення обсягу та покращення якості суспільних послуг, недостатньо тільки збільшувати фінансові ресурси місцевого самоврядування. Основну увагу необхідно приділяти ефективному використанню суспільних коштів, особливо завдяки покращенню діяльності установ, підприємств та організацій комунальної власності. Важливим інструментом місцевого самоврядування, що сприяє вирішенню цієї задачі, є система внутрішнього контролю. На відміну від внутрішнього фінансового контролю, громадський контроль спрямований переважно на дослідження відповідності практики управління місцевими фінансами інтересам територіальних громад [2]. Тільки завдяки розвитку громадського контролю можна забезпечити виконання основної місії місцевих фінансів – задоволення колективних потреб територіальної громади. Розширення повноважень місцевого самоврядування без суттєвого посилення громадського контролю, не забезпечить задоволення інтересів територіальної спільноти, а призведе до зміцнення фінансового становища осіб, наближених до влади.

Подальші кроки щодо зміцнення матеріально-фінансової бази територіальних громад лежать у площині аналізу результатів, виявлення і розв'язання проблемних питань бюджетної децентралізації з метою зміцнення фінансового ресурсу громад, формування законодавчого забезпечення реформування у сферах земельних відносин та управління комунальним майном.

1. Кириленко О. *Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади* / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русін / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.; 2. Корнієвський О. Палій Г. *Громадський контроль як дієвий інструмент впливу на владу*. Віче. – 2015. – № 9. – С. 38–40.

Постернак І.В.

гр.ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н.Г.

ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Найефективнішим інструментом регулювання економічних процесів є податки. Вони забезпечують і підтримують баланс економічного зростання, ефективно використання ресурсів і стимулюють підприємницьку і інвестиційну активність.

Актуальність даної теми полягає в тому, що проблеми оподаткування банків не є повністю досліджені. Крім того, податкове регулювання сфери банківської діяльності і взаємовідносини банків з податковою системою потребують вдосконалення. Існує непропорційність оподаткування банківських операцій, яка спричинена недостатнім оподаткуванням одних банківських операцій та надмірним оподаткуванням інших.

Сьогодні банки займають важливе місце в ринковій економіці і перебувають у тісному зв'язку з усіма її ланками. Банківський сектор, як центр концентрації та перерозподілу капіталу, впливає на розвиток організацій, галузей та економіки в цілому. Особливого значення набуває питання розвитку банківського сектору, так як з кожним днем банки забезпечують сталу роботу мільйонів організацій та людей у взаємодії між собою.

Основними податками, які сплачують банки є податок на прибуток підприємств, тому що він значно впливає на прибутковість банківських установ.

Варто зазначити, що з 2014 року почалося виведення з ринку проблемних банків, які створювали значну загрозу стійкості банківської системи. Саме це сприяло збільшенню клієнтських портфелів для стійких банків і призвело до збільшення їх прибутку. Тобто, кризовий стан економіки та фінансового сектора не завадив банкам виконувати свої зобов'язання перед бюджетом, позитивно впливаючи на розвиток національної економічної системи. У 2009 р. в банківській системі працювало 182 банки, а станом на серпень 2018 року – лише 82 банки.

На рис.1, зображено сплачений податок на прибуток банками-лідерами в Україні[1]. На даному рисунку можна побачити, що податок на прибуток збільшується з кожним роком, що говорить про прибутковість банківської діяльності і її позитивний розвиток. Лідерами на ринку є Альфа банк і Райффайзен банк Аваль, а Ощадбанк і Приватбанк надають гідну конкуренцію, але за останні роки є менш прибутковими.

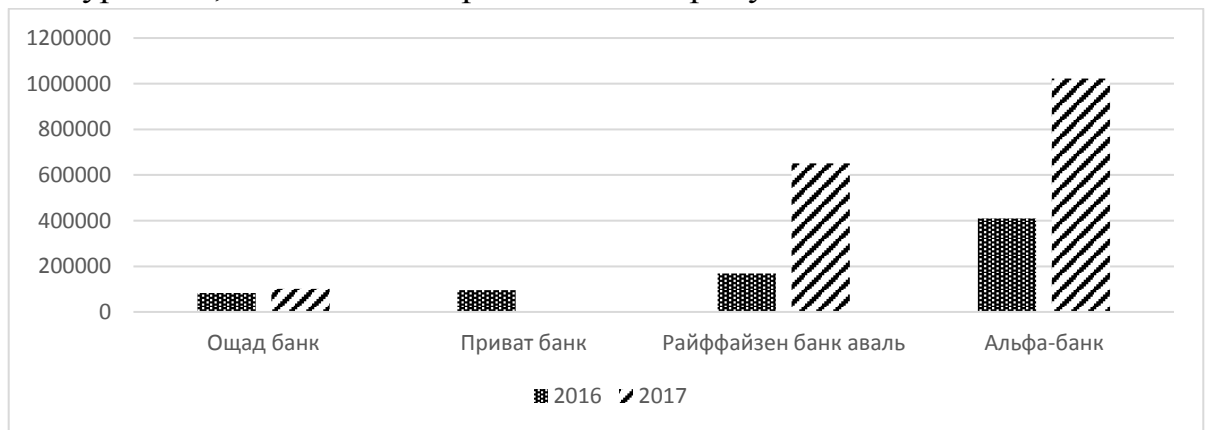

Рисунок 1. Сплачений податок на прибуток банками-лідерами в Україні за 2016-2017рр.

Не враховуючи податкову реформу, яка вплинула на оподаткування прибутку банків, прослідковується недосконалість законодавства, яка надає змогу банкам ухилятися від сплати податків. До найвідоміших методів ухилення банків від оподаткування належать: завищення витрат і приховування доходів; маніпуляція валютно-обмінними операціями з метою виведення їх з оподаткування; купівля цінних паперів в інвестиційних цілях; відрахування коштів на резерви по кредитних операціях; виплата страхових премій страховим компаніям, пов'язаних з банками, або акціонерами.

За кордоном велика увага приділяється податковому регулюванню та стимулюванню банківської діяльності. Воно полягає в: зниженні ставок оподаткування на тривалий час діяльності банку; повному або частковому звільненні банків від сплати податкових платежів [2].

Оподаткування банківської діяльності в Україні продовжує існувати на загальних підставах і лише в деяких випадках надаються пільги. Податкова система не стимулює діяльність банків, що сприяє ухиленню

від оподаткування та легальному приховуванню реальних прибутків у резервах. В подальшому доцільно використовувати досвід розвинених країн для зменшення податкового тягара банків і підвищення ефективності їх функціонування.

1. *Фінансова звітність банків-лідерів за 2017 рік [Електронний ресурс].* – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=28905631; 2. *Світовий досвід оподаткування (досвід розвитку та модернізації податкових служб країн світу [Електронний ресурс].* — офіційний сайт Державної фіскальної служби України. — Режим доступу: <http://status.gov.ua/modernizatsiyadps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/>.

Прокопець Н. С.

гр. ФБ-32, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н. доцент кафедри фінансів Курило О.Б.

БОРГОВІ РИЗИКИ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ЗНИЖЕННЯ

Здійснення урядом державних запозичень, тобто реалізація певної стратегії державних кредитів, разом з виконанням зобов'язань стосовно їх погашення, визначає рівень та основні параметри (суму боргу, його валютну, відсоткову і строкову структури), які, у свою чергу, впливають на формування боргових ризиків, притаманних державному боргу. З огляду на те, що зміна ключових умов запозичень передбачає зміну параметрів державного боргу, стратегія державних запозичень визначає рівень ризиків, які будуть притаманні державному боргу при її реалізації. Таким чином, належно розроблена стратегія державних запозичень може бути дієвим інструментом впливу на ризики [1].

Моделювання стратегій державних запозичень передбачає:

- формування різних співвідношень обсягів внутрішніх і зовнішніх запозичень. Тобто зміни у сумі та частці боргу в іноземній валюті визначають рівень валютних ризиків, з одного боку, а у разі більш дешевих зовнішніх запозичень, як результат, за інших рівних умов, менший рівень витрат;
- формування різних співвідношень обсягів запозичень під фіксовані і плаваючі відсоткові ставки. Зменшення частки залучення запозичень під плаваючі відсотки сприятиме зменшенню відсоткових ризиків. З іншого боку, запозичення під фіксовані ставки передбачатимуть, за інших рівних умов, вищі витрати на обслуговування державного боргу;

- формування різних структур запозичення в розрізі строків їх погашення [1].

Для дослідження ситуації з борговими ризиками доцільно розглянути приведені на рисунку 1 дані міністерства Фінансів України відносно структури державного та гарантованого державою боргу на 31.08.2018.

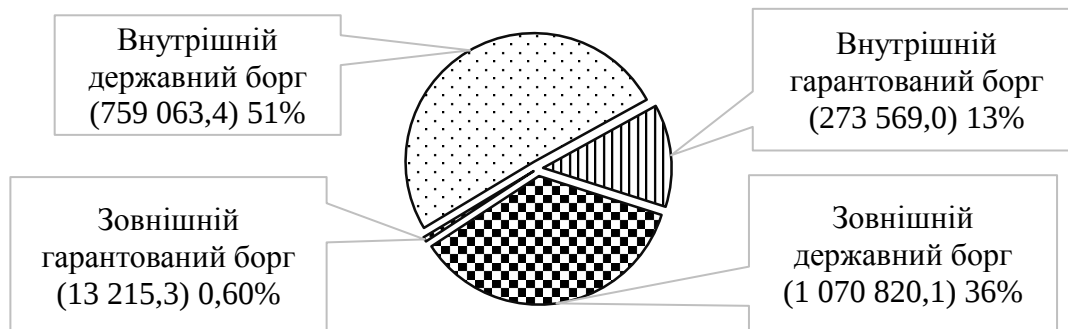

Рисунок 1. Структура Державного Боргу станом на 31.08.2018р [2]

Отож, як свідчать дані, більша частина державного боргу України припадає саме на внутрішні зобов'язання. Звісно, велика внутрішня заборгованість негативно впливає на економічну стабільність країни, але є менш небезпечною ніж аналогічний обсяг зовнішніх зобов'язань.

Звісно, будь яку заборгованість потрібно погашати. Вповноважені органи розробляють стратегії обслуговування державного боргу, розраховують планові показники обслуговування та погашення державних зобов'язань. Враховуючи економічну ситуацію в Україні, міністерством Фінансів представлено прогноз щодо погашення та обслуговування існуючого державного боргу, який представлено на рисунках 2 і 3 [3].

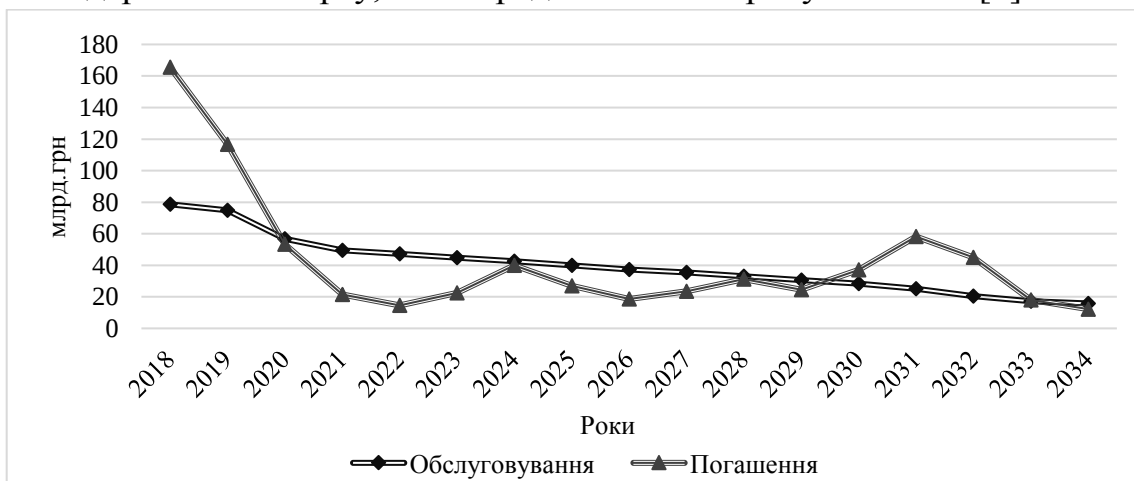

Рисунок 2. Прогнозні платежі з погашення та обслуговування внутрішнього державного боргу у 2018-2034 роках

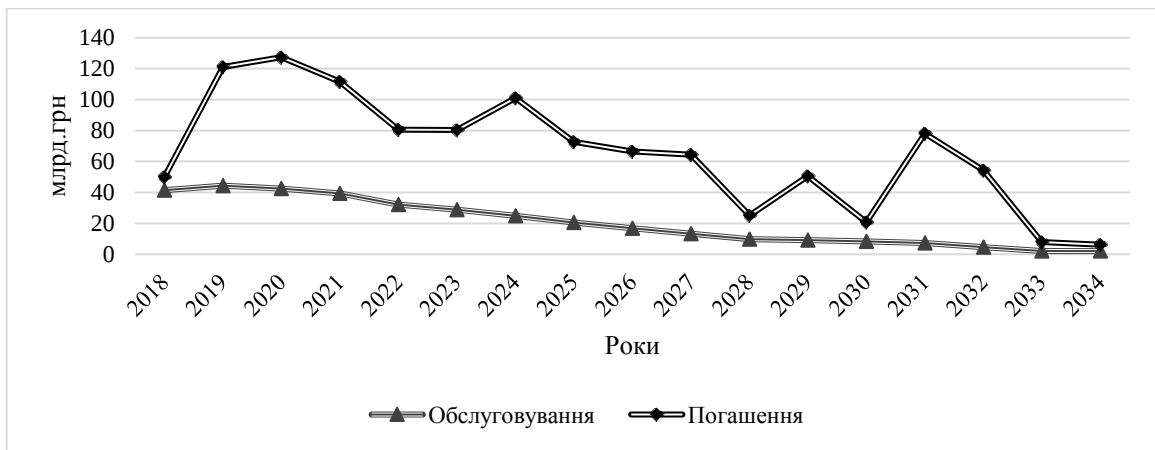

Рисунок 3. Прогнозні платежі з погашення та обслуговування зовнішнього державного боргу у 2018-2034 роках

Отож, як свідчать дані найбільше виплат стосовно обслуговування як внутрішнього так і зовнішнього боргу припадає на період 2018 – 2020 років.

1. *Калитчук В.М. “Концептуальні напрями мінімізації ризиків державного боргу” (2010) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>;* 2. *Мінфін, Державний борг України (2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>;* 3. *Міністерство Фінансів, Прогнозні платежі з погашення та обслуговування державного боргу у 2018-2045 роках (2018). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua>.*

Ухіна О.Ю.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

В умовах зовнішньої агресії на сході України національна безпека держави має бути комплексною, однозначною та всеохоплюючою. Невід’ємною її складовою є фінансова безпека, що є актуальною в сучасних умовах розвитку країни. [1]

Фінансова безпека — багаторівнева система, яку утворює низка підсистем, кожна з котрих має власну структуру і логіку розвитку.

Основні загрози фінансовій безпеці держави становлять:

- недосконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету;
- ефективність податкової системи, масове ухилення від сплати податків;
- значні обсяги державного та гарантованого державою боргу, проблеми з його обслуговування;
- різкі зміни рівня цін та курсу національної валюти;
- значна різниця співвідношення доходів найбільш і найменш забезпеченого населення та недостатня соціальна захищеність певних груп населення;
- невисокий рівень капіталізації банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок із кредитів;
- залежність реформування економіки країни від отримання іноземних кредитів;
- низький рівень інвестиційної діяльності;
- зростання "тіньової" економіки, посилення її криміналізації, нелегальний вплив валютних коштів за кордон тощо. [2]

Ступінь впливу загроз визначається на підставі розрахунку і моніторингу системи індикаторів та порівняння їх із пороговими значеннями. Рівень фінансової безпеки визначають багато індикаторів, основними з яких є: дефіцит бюджету, обсяги боргів держави, рівень інфляції, вартість банківських кредитів, рівень монетизації економіки, обсяг міжнародних резервів НБУ.[3]

Держава має гарантувати такий стан захищеності фінансових інтересів, який дасть змогу реформувати усі проблемні сфери суспільного життя, а відтак — подолати конфлікт на сході країни. Тільки за таких умов Україна матиме європейське майбутнє та стане цивілізованою правовою державою.

Фінансова безпека досягається шляхом проведення виваженої фінансової політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, інформаційній і власне фінансових сферах. Концепція фінансової безпеки може містити пріоритетні цілі і завдання досягнення безпеки, шляхи та методи їх досягнення, які б адекватно відображали роль фінансів у соціально-економічному розвитку держави. Без обґрунтованої концепції фінансової безпеки неможливо сподіватись на реалізацію ефективного соціально-економічного розвитку держави.[4]

Забезпечення дієвої системи фінансової безпеки передбачає з'ясування і систематизацію явищ, подій, дій, настання або здійснення яких безпосередньо або опосередковано може бути загрозою тому чи іншому суб'єктові фінансової безпеки.

1. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100006350-finansova-bezpeka-ukrayini-klyuchovi-vikliki-ta-zavdannu> 2. Оксана Томчук. Фінансова безпека України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15931106/finansi/finansova_bezpeka_derzhav 3. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) / О. І. Барановський. Київський національний торговельно-економічний ун-т. К. : КНТЕУ, 2004. – 760 с. 4. Яцкевич І. В.. Фінанси : навч. посіб. / І. В. Яцкевич, О. В. Голинська. - Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. - 316 с.. 2014.

Тарабінович А.Б.

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н.Г.

ГАРМОНІЗАЦІЯ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АСОЦІАЦІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Інтеграція в Європейський Союз передбачає для України виконання ряду необхідних умов, однією з яких є гармонізація акцизного оподаткування. Україна вже законодавчо затвердила зміни в акцизному оподаткуванні, тому актуальним є проаналізувати що саме очікує українців.

Акцизним податком оподатковуються високорентабельні та монопольні товари. Відповідно до ПКУ до пізакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причеми та напівпричеми, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електроенергія [1].

Гармонізація акцизного оподаткування передбачає зміну ставок акцизного податку до 2025 року до рівня, який визначений Директивою Європейського Союзу №2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизів.

Так, відбулося планове вирівнювання пільгової ставки на коньяк до ставки на інші спиртові дистиляти - з 1 січня 2018 року загальне збільшення на 12%. Окрім цього, з пізакцизних товарів було виключено

«Квас живого бродіння» [2]. Також з 1 січня 2018 року в межах одного підприємства передачу підакцизної сировини для виробництва непідакцизного бензолу звільнено від оподаткування.

До 31 грудня 2018 року операції з ввезення на митну територію України та реалізації на митній території України виключно електромобілів (у тому числі вироблених в Україні) звільняються від оподаткування акцизним податком.

Найбільші зміни відбулися щодо ставок акцизів для тютюнових виробів. Так, з 01.01.2018 по 31.12.2018 встановлено такі ставки акцизного податку:

- 726,15 грн за 1 кг (нетто) – на тютюнову сировину, тютюнові відходи; сигари, включаючи сигари з відрізними кінцями, та сигарили (тонкі сигари), з вмістом тютюну; тютюн та замінники тютюну, інші, промислового виробництва; тютюн «гомогенізований» або «відновлений»; тютюнові екстракти та есенції;

- 577,98 грн за 1 000 шт. – на сигарети без фільтра, цигарки; сигарети з фільтром [2].

У 2018 році специфічна ставка акцизного податку з урахуванням попередньої індексації збільшилась загалом на 29,7 %, а до 2025 року буде відбуватися щорічне збільшення на 20% до досягнення мінімального стандарту ЄС (90 євро за 1 000 шт.). Зростання спрямоване на дотримання Директиви Ради Європейського Союзу № 2011/64/ЄС від 21.06.2011 р. про структуру і ставки акцизів, яка визначає, що частка акцизу у середньозваженій роздрібній ціні продажу сигарет має становити як мінімум 60% [2].

За даними Державної служби статистики України у I півріччі 2018 року було виготовлено на 17,7% менше тютюнових виробів, ніж у аналогічному періоді минулого року, а обсяги продажу скоротилися на 28% до попереднього року [3]. За даними дослідження TNS України частка незаконної торгівлі тютюновими виробами за шість місяців 2018 року склала 3,5% від обсягу ринку (у порівнянні з 2,3% за 2017 рік) і має тенденцію до подальшого зростання [4].

Підсумовуючи, вважаємо, що збільшення акцизного податку має як свої переваги, так і недоліки. В рамках асоціації з Європейським Союзом приведення податкового законодавства до норм ЄС є одним з необхідних рішень, уникнути якого Україна не може. Підвищення акцизу дає змогу збільшити надходження до державного бюджету. Проте поряд з цим не всі виробники готові до переходу до європейських норм – тіньовий ринок тютюнових виробів збільшується.

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>; 2. Основні зміни податкового законодавства у 2018 році, які стосуються акцизного податку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tax.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/aktsizniy-podatok/komentari-fahivtsiv-dps/print-323187.html>; 3. У 2018 році ринок тютюну зменшився на майже 10% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rpr.org.ua/news/u-2018-rotsi-rynok-tyutyunu-zmenshyvsya-na-majzhe-10-ho-zhyttya/>; 4. «Укртютюн» закликає Мінфін дотримуватися графіку підвищення ставок акцизу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/industry/10252599-ukrtyutyun-zaklikaye-minfin-dotrimuvatisya-grafiku-pidvishchennya-stavok-akcizu.html>.

Ткач Ю. В.,

гр. ОП-33, Інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Ливдар М. В.

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ЩОДО ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ ПЛАНУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Програмно-цільовий метод складання бюджету вперше був запропонований у Сполучених Штатах Америки в середині 1960 років. В Україні ж цей метод був вперше впроваджений при складанні бюджету на 2002 рік. Застосування програмно-цільового методу при складанні бюджету не тільки кардинально змінило ідеологію бюджетного процесу, а й дозволило підвищити його ефективність, тому що процес формування бюджету починається з зосередження уваги на результатах, які необхідно досягти в державному секторі, а потім - на ресурсах, необхідних для досягнення цих результатів. [1]

Отже, сутність програмно-цільового методу полягає в наступному:

1. Акцент переноситься з потреби в коштах, необхідних для виконання державою своїх функцій, на те, які результати очікуються від використання коштів бюджету, тобто на забезпеченні ефективності використання бюджетних коштів. 2. Упровадження цього методу змінює характер обговорення бюджетної політики: увага переноситься з контролю за виконанням зобов'язань - на забезпечення ефективності. При розробці бюджетної політики в першу чергу враховується фактор: що одержить суспільство за ті гроші, що воно витрачає? 3. Оцінка й експертиза програм є обов'язковим компонентом програмно-цільового методу. 4. В аналітичному плані програмно-цільовий метод вводить у бюджетний процес елементи аналізу зіставлення витрат і досягнутих результатів. [2]

Програмно-цільовий метод складання бюджету – це згрупування різних бюджетних витрат в окремі програми таким чином, щоб кожна стаття витрат була закріплена за певним видом програми. Як правило, кожна програма - це фінскальне зобов'язання одного головного розпорядника бюджетних коштів, ефективність роботи якого оцінюється з погляду досягнення мети програми. [2]

Завдяки плануванню бюджету за цільовими програмами забезпечується прозорість витрачання бюджетних коштів у порівнянні з постатейним методом, який не давав змогу зрозуміти, що саме фінансується під тією чи іншою функцією. Більшість країн з ринковою економікою використовують елементи цього методу в бюджетному процесі, передусім США, Канада, країни Європи, Нова Зеландія, Австралія та багато інших. [4]

Узагальнення досвіду зарубіжних країн показало, що єдиної методики ПЦМ, яку можна застосувати в будь-якій країні, не існує. Це зумовлюється особливостями різних стратегій бюджетних реформ залежно від типу державного устрою, форм правління, наявності парламентської більшості, що підтримує ідею бюджетної реформи, рівня децентралізації податково-бюджетних повноважень субнаціональних органів влади, а саме:

1. форсована (радикальна) стратегія реформування – швидке та повномасштабне здійснення бюджетної реформи, спрямованої на кардинальний перегляд функцій і масштабів суспільного сектора (Нова Зеландія, Великобританія і Австралія – парламентські монархії, реформування бюджетного процесу в яких характеризувалося акцентом на приватизації державних функцій та запозиченні ринкових принципів і методів у державному управлінні); 2. стратегія активної трансформації – широкомасштабна бюджетна реформа з помітним відставанням за темпами її реалізації від форсованої (лідерами цієї групи країн на початку 1990-х рр. стали США, Канада, Данія, Нідерланди й Ірландія; основною метою реформи було підвищення ефективності функціонування адміністративної та бюджетної систем за допомогою корпоративних інструментів управління без радикального скорочення масштабів суспільного сектора, який у цих країнах був традиційно незначним); 3. стратегія поступової трансформації – покрокове реформування бюджетного процесу шляхом упровадження бюджетування за результатами, у тому числі за допомогою пілотних проектів у різних міністерствах і відомствах. Реформування бюджету спрямовано на підвищення ефективності бюджетної системи з метою підтримки масштабного громадського сектора (Німеччина, Норвегія, Фінляндія, Швейцарія, Швеція, Франція, Японія). [3]

Усе більше дослідників вважає, що найпрогресивнішими в плані застосування ПЦМ складання бюджету є Австралія та Нова Зеландія. З

регулярних бюджетних звітів, що видаються в цих двох країнах, видно, що вони досягли вражаючого рівня відкритості й прозорості діяльності урядових структур та результатів, які при цьому досягаються. Саме їхній досвід застосування ПЦМ складання бюджету, в основі якого лежить абсолютно нова бюджетна філософія, часто ставлять за приклад для наслідування рештою країн світу. [4]

Таким чином, за сучасних умов ПЦМ застосовується у багатьох країнах світу. У більшості з них програмно-цільовий метод визнано найефективнішим з точки зору планування, фінансування та виконання бюджету. Подальше вивчення питань щодо запровадження ПЦМ сприятиме підвищенню рівня ефективності й результативності планування та виконання місцевих бюджетів як інструмента впливу на дієвість функціонування економіки.

1. *Бюджетний менеджмент: [навч. посібник] / Клець Л.Є. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 640 с.* 2. *Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади [навч. посібник] / О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк, В. В. Письменний, В. М. Русін. - К. : Підприємство "ВІ ЕН ЕЙ", 2015. - 396 с.* 3. *Дем'янишин В. Г. Бюджетний менеджмент : [навч. посібник] / В. Г. Дем'янишин, Г. Б. Погрішук. — Тернопіль : Крок, 2015. — 522 с.* 4. *Програмно-цільовий метод формування бюджету : [навч. посібник] / З. В. Перун, О. І. Романюк, Н. Н. Товста, Л. П. Літвінцева. — К. : Унісерв, 2009. — 132 с.*

Савінцева В. В.

гр. ОП-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри фінансів Ливдар М.В.

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Найгострішою соціальною проблемою є велика різниця між високою вартістю життя і низькою ціною праці, тому оплата праці в Україні має відповідати принципам достатності, стабільності, законності джерел виплати, функціональності та відповідності економічним законам. Державне регулювання оплати праці ґрунтується на реальних фінансових можливостях країни й забезпеченні збалансованості інтересів усіх верств населення, а також реалізації норм, що містяться у Конвенціях і Рекомендаціях Міжнародної Організації Праці, Конституції України, Кодексі законів про працю, в законодавчих актах країни. Передовсім держава зобов'язана реалізувати норми і гарантії щодо права найманого

працівника на отримання заробітної плати, розмір якої забезпечував би йому і членам його сім'ї достатній життєвий рівень, як це передбачено ст. 48 Конституції України [1].

Оплата праці – це обов'язок роботодавця щодо виплати найманому працівникові зароблених ним коштів за виконану ним роботу (або надані послуги) відповідно до умов трудового договору. Слід відзначити, що в реальній практиці заробітна платня – це не тільки виплати за виконану роботу. До складу заробітної платні згідно зі статтею 2. Закону України «Про оплату праці» включаються виплати за виконану роботу, а також гарантії та компенсації за невідпрацьований час (наприклад, за час виконання державних обов'язків, за час простою не з вини робітника та ін.).

Причинами загострення проблеми державного регулювання оплати праці можемо виділити:

- відсутність дієвого контролю з боку держави за політикою оплати праці;
- недосконалість науково-методичного забезпечення процесу регулювання оплати праці;
- невиконання чинного законодавства .

Необхідно переглянути політику регулювання оплати праці в частині посилення контролюючих функцій держави за процесом формування та розподілу витрат від національного до локального рівнів економіки, що зумовлює необхідну розробку методології та основ обґрунтованого збільшення витрат на оплату праці в Україні.

Діючі на сьогодні в Україні ставки податку на прибуток гальмують зростання заробітної плати, через що трудові прибутки, які в нормальній ситуації мають виражатися у формі оплати праці, стають "тіньовими", фальсифікуючи статистику загальних прибутків населення. [2].

Приведення податкового законодавства у відповідність до вимог часу дасть змогу знизити податковий прес на підприємства і забезпечити можливість збільшення фонду оплати праці. Удосконалення податкової політики в галузі регулювання заробітної плати може бути здійснене внаслідок таких заходів:

- зміни параметрів шкали оподаткування, вдосконалення методики нарахування податків, перегляду системи надання пільг окремим категоріям працівників;
- збільшення розміру неоподаткованого мінімуму заробітної плати і перегляду розмірів прибутків, оскільки він не має бути меншим за реальний прожитковий мінімум, чого вимагає ст. 2. Закону України «Про прожитковий мінімум».

Отже, оптимальними шляхами вирішення проблем оплати можна виділити такі:

- удосконалення тарифної системи та нормування праці;
- активна участь держави у регулюванні оплати праці;
- посилення мотивації працівників підприємств до праці зміна орієнтації підприємців і менеджерів у сфері стимулювання праці з кількісних на якісні показники діяльності тощо. [3, с. 173]

Незважаючи на зростання як номінальної, так і реальної заробітної плати, підвищення рівня мінімальної заробітної плати, рівень оплати праці в Україні не відповідає європейському рівню. Безвізовий режим прискорив вплив не лише кваліфікованої, а й некваліфікованої робочої сили, і незважаючи на те, що за порушення законодавства про оплату праці винуватці притягуються до дисциплінарної, матеріальної і кримінальної відповідальності діюча державна політика нездатна забезпечити право працюючих громадян на гідну та своєчасну оплату за їхню працю. Показники заробітної плати залишаються занадто низькими, що негативно впливає на розвиток ринку праці, зумовлює його “тінізацію”, гальмуючи мотивацію до трудової діяльності в легальному секторі економіки.

Отже, нагальним завданням сьогодення є формування нової ефективної політики держави у сфері оплати праці. Для цього перш за все необхідно здійснити перехід від моделі дешевої до високооплачуваної конкурентоспроможної національної робочої сили, яка забезпечить мотивацію працівників до високоефективної праці та підвищення рівня доходів населення.

1. Конституція України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>; 2. Податковий кодекс- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-iv--podatok-na-dohodi-fizichnih-o/>; 3. Шевчук Л.П. Моделювання та відображення в обліку розрахунку єдиного соціального внеску на основі індикативної заробітної // Економічні науки. Вісник ЖДТУ № 1 (55). – 2010. – с. 173-176.

Слупачик В. В.

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к. е. н., доцент кафедри фінансів Вівчар О.Й.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Становлення територіальних громад сьогодні в Україні характеризується високим ступенем інтенсивності та якісно новими

умовами, що насамперед пов'язано із проведенням реформи децентралізації, та зокрема, об'єднанням територіальних громад. Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування», прийнятим ВРУ ще у 1997 році, територіальна громада - це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр [1].

У квітні 2014 року, за ініціатииви тодішнього Віце-прем'єр-міністра - Міністра регіонального розвитку України Володимира Гройсмана, уряд схвалив основний документ - це Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Після цього був затверджений План заходів щодо її реалізації, які дали старт реформі.

Із прийняттям ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [2] означає те, що при створенні фінансово спроможних ОТГ відбувається самостійне вирішення питання місцевого значення в інтересах їх жителів, а саме: забезпечення високого рівня освіти, охорони здоров'я, соціального захисту розвитку культури. Децентралізація уряду спрямована на делегування повноважень, зокрема політичних, адміністративних та фінансових підрозділам середнього та нижчих рівнів державної ієрархії.

Для забезпечення ефективності для розвитку інфраструктури ОТГ у Львівській області при використанні державних коштів і субвенцій необхідно дотримуватися наступних принципів: кошти мають бути використані найбільш раціонально; фінансові дотації повинні мати довготривалі позитивні наслідки, використанні коштів повинно бути відкритим та витрачатись на основі відкритих тендерів, що забезпечить здорову конкуренцію серед розроблених проектів.

Станом на 10.08.2018 року в Україні налічується 803 об'єднаних територіальних громад. Зокрема у Львівській області 37, їх загальна площа складає 4103,453 км². Згідно з проектом Перспективного плану, затвердженим Кабінетом Міністрів формування територій громад Львівської області 8 громад повинні об'єднатися в 2 ОТГ – це Зимноводівська та Лопатинська об'єднані територіальні громади, дата голосування 28 жовтня (дата виборів орієнтовна, відповідно до постанови ЦВК). У 2017 році 51 рада була сформована у 13 громад (табл.1).

Таблиця 1

Об'єднані територіальні громади, сформовані у Львівській області станом на 1 січня 2018 року

Назва ОТГ	Кількість населених пунктів, що увійшли до ОТГ	Площа територій ОТГ, кв. км.	Чисельність населення ОТГ, осіб
-----------	--	------------------------------	---------------------------------

Великолюбінська ОТГ	3	132,5	9626
Великомостівська ОТГ	4	249,5	13723
Волицька ОТГ	2	30,1	2292
Воютицька ОТГ	3	16,8	7696
Кам'янка-Бузька ОТГ	5	260,0	18053
Магерівська ОТГ	5	80,2	7047
Мурованська ОТГ	3	42,4	9332
Підберізіцівська ОТГ	4	84,0	5559
Розвадівська ОТГ	4	69,2	9810
Рудківська ОТГ	5	127,1	13507
Славська ОТГ	4	252,4	8565
Солонківська ОТГ	4	93,0	10513
Щирецька ОТГ	5	113,7	11605

**Сформовано автором на основі [3]*

Як бачимо з таблиці 1, сільські та міські ради у 2017 році активно почали формуватися у громади, порівняно із 2016 роком їх було лише 7. Перевагами об'єднання у територіальні громади можна виділити такі:

1. ОТГ матиме реальні повноваження та значні власні фінансові активи;
2. Бюджет ОТГ в разі буде більшим, ніж сукупні бюджети сільських та міських рад, які входять в об'єднання;
3. Із створенням ОТГ влада буде брати на себе управління освітою, медициною, культурою, а це для населення хороші можливості покращити соціальний, економічний та духовний розвиток.

Отже, об'єднання територіальних громад є запорукою переходу місцевого самоврядування на якісно новий рівень. Адже децентралізація сьогодні – це шанс для створення комфортного середовища для життя населення та можливість для громад планувати власний розвиток. Для України спроможні ОТГ - це розвиток економіки, можливість зупинити міграцію та побудувати нову країну.

1. Закон України «Про місцеве самоврядування» від 10.06.2018, підстава 2189-VIII.- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. 2. Закон

України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». – Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – №13. – С.91. -Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19.3>. Офіційний сайт Децентралізаційної реформи влади в Україні. - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua>

Хоркава Н.Б.

гр. ФБСС-11, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст.викладач кафедри фінансів Синютка Н.Б.

ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТОРГІВЛІ МІЖ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Торгівля є однією з основних галузей господарства кожної країни. Вона пов'язана з обігом товарів, послуг, робіт, цінностей, грошей тощо. Торгівельні операції пов'язані з купівлею-продажем певних матеріальних чи нематеріальних об'єктів, і зазвичай, опосередковані процесом оподаткування, а саме податком на додану вартість.

В загальному, процес оподаткування ПДВ умовно можна поділити на 2 види: домашні (локальні) покупки-продажі, які здійснюються в межах однієї країни, та зовнішня торгівля – імпорتنі та експортні операції, пов'язані з купівлею-продажем з-за кордону.

За принципами оподаткування суб'єкт, який здійснює господарську операцію у межах країни, пов'язану із виробництвом та реалізацією товарів, наданням послуг тощо, має обов'язок сплатити податок на додану вартість на користь держави на місячній основі. Сума податку визначається як різниця між податковим зобов'язанням та податковим кредитом. Податковим зобов'язанням прийнято вважати загальну суму ПДВ, одержану (нараховану) платником податку в звітному (податковому) періоді, тобто частка ПДВ від отриманих доходів від реалізації. Податковим кредитом вважається сума, на яку платник ПДВ має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, - частина ПДВ, яка була сплачена у момент купівлі певного виду товару чи послуги. У частині експорту переважна більшість країн здійснюють оподаткування за ставкою 0%. Щодо імпорту, то після подання митної декларації у суб'єкта господарювання виникає податкове зобов'язання зі сплати ПДВ. В Україні, як і в більшості країн, після того, як податкове зобов'язання буде сплачене, господарська одиниця має право на податковий кредит, який буде включений у податкову декларацію [1].

Звертаючись до практики оподаткування податком на додану вартість у країнах-членах Європейського Союзу, то у цьому процесі, окрім локальної та зовнішньої торгівлі, з'являється третій вид – торгівля між країнами-членами ЄС.

Такий вид торгівлі має свої особливості. Фактично, для країни-члена ЄС в торговельних операціях перетин кордону вважається зовнішньою торгівлею – здійснюються експортно-імпортні операції. Водночас, Європейський Союз – це економічний та політичний союз незалежних держав-членів, що розташовані в Європі. На основі цього було впроваджено ЄС-директиву щодо процесу сплати та відшкодування податку на додану вартість суб'єкта господарювання однієї країни-члена ЄС із господарською одиницею іншої країни-члена [2].

Згідно цієї директиви при здійсненні експортних операцій платник ПДВ однієї країни-члена Європейського Союзу передає своє зобов'язання по сплаті податку на платника ПДВ іншої країни-члена за ставкою, встановленою у країні-покупця. Таким чином, продавець фактично здійснює експортну операцію, ставка якої 0%. Для покупця імпортна операція виглядатиме наступним чином: після оформлення митної декларації у нього одночасно виникає податкове зобов'язання сплатити ПДВ і податковий кредит щодо його відшкодування, нарахованого на суму вартості товарів, послуг чи робіт (базу оподаткування) за ставкою, встановленою у країні на момент здійснення торгівельної операції. Тобто, фактично покупцем оплачується загальна сума покупки без врахування ПДВ (0%,) але при облікуванні такого імпорту вказується як сума податкового зобов'язання, так і сума податкового кредиту з протилежним знаком. Такий вид операції має назву EU acquisition (еквізишин) або reverse charge (взаємозалік) [3].

Для прикладу, якщо ставка ПДВ у країні «А» члені ЄС 25% і вона продає свій товар країні «Б» члену ЄС, в якій ставка ПДВ 21% на суму 100 тис. євро, то для неї така операція буде виглядати як продаж на 100 тис. євро. та отримання коштів на суму 100 тис. євро. Для країни «Б» вигляд буде наступний: отримання товару на суму 100 тис. євро, сплата вартості товару на суму 100 тис. євро, відображення податкового зобов'язання на суму 21 тис. євро, відображення податкового кредиту на суму 21 тис. євро.

Зауважимо, що у випадку торгівлі товарами цей процес є більш комплексним. Для цілей обліку та контролю у 1993 році було запроваджено статистичну систему звітності Інтрастат. В її основі лежить отримання і нагромадження статистичної інформації імпортно-експортних операцій певного періоду за товарними кодами із зазначенням їхньої вартості, кількості і ваги, країни-партнера та виду (безпосередній продаж-купівля чи повернення товару). Для деяких країн-членів ЄС може вимагатися подання більш розширеної інформації. Статистичний звіт

Інтрастат подається в органи статистики, фіскальну службу або Центральному Банку в залежності від країни, терміни його подання можуть відрізнятися також [3].

Інформація такого типу є важливою і необхідною для ведення бізнесу в країні. Для органів державної влади вона є джерелом оцінки розвитку господарства на основі якої планується економічна політика. Також, задекларовані операції торгівлі між країнами-членами ЄС беруться до уваги при формуванні національних рахунків та розрахунку Валового національного продукту [5].

Отже, практика оподаткування податком на додану вартість у країнах-членах Європейського Союзу має певні особливості. Спрощена система торгівлі та фактичне звільнення від нарахування і сплати ПДВ дозволяє розширювати свою діяльність суб'єктам господарювання. Водночас, це не звільняє їх від перерахунку податку та відображення його у своїй податковій декларації.

Податковий Кодекс України із змінами і доповненнями № 2477-VIII від 03.07.2018 [Електронний ресурс]. – 2011 – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/nk/> 2. Council directive 2006/112/EC on the common system of value added tax [Електронний ресурс]. – 2006 – Режим доступу до ресурсу: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0112&from=EN> 3. Deloitte Global Tax Center (Europe) – VAT Refund Guide 2017 4. Deloitte Global Tax Center (Europe) – Intrastat Guide 2017 5. Guide Statistics on trading in goods between member states of the European Union 2018

Ярмошук А.Ю.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст.викладач кафедри фінансів Синютка Н.Б.

АКЦИЗНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Забезпечення розвитку галузей і регіонів, та ефективність реалізації економічної політики прямо залежить від здійснюваних державних заходів, які направлені на побудову податкової системи.

Відповідно до засад реформування податкової системи основними напрямками реалізації реформ є забезпечення не тільки економічної, але й соціальної та екологічної ефективності.

Значна кількість неякісних підакцизних товарів на вітчизняному ринку свідчить про недостатній рівень державного податкового регулювання. Зокрема, основними недоліками державного

механізму справляння акцизного податку є нестабільність його ставок, недостатній рівень захисту від підробок акцизних марок, недостатній рівень кваліфікації працівників державних фіскальних органів, які мають контролювати обіг та виробництво підакцизних товарів.

Отже, акцизний податок завжди був і залишається вагомим джерелом надходжень податків до державного бюджету та важелем регулювання обігу підакцизних товарів в Україні [1].

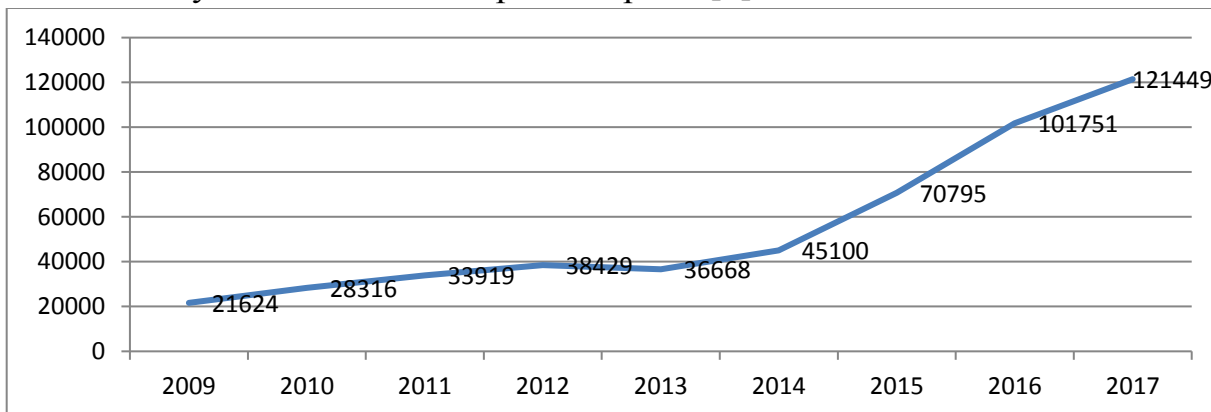

Рисунок 1. Надходження від акцизного податку у період з 2009 по 2017 роки включно.

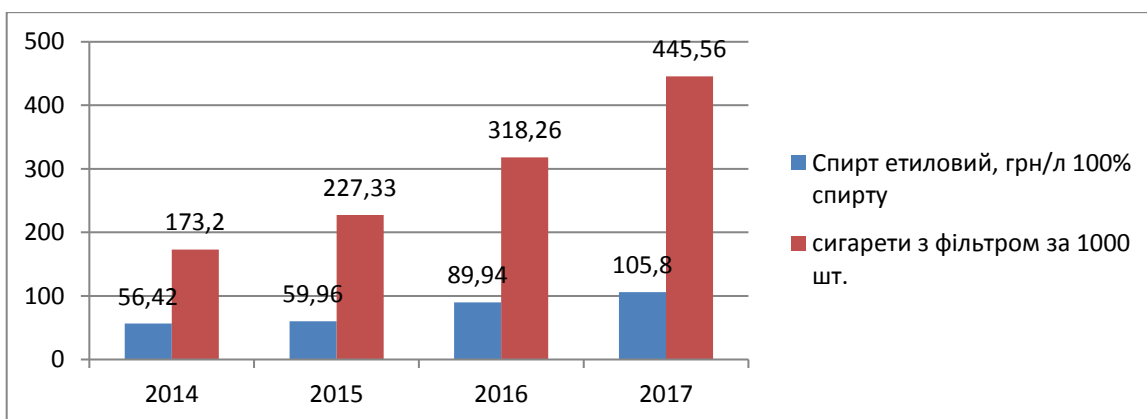

Рисунок 2. Ставки акцизного податку на спирт та тютюнові вироби.

Збільшення надходжень до державного бюджету у період з 2014 по 2017 роки спричинило зростання ставок на підакцизні товари. Це демонструє наявність тенденції до щорічного зростання мобілізованих сум акцизного податку. Але не дивлячись на збільшення надходжень від акцизного податку до бюджету, держава все одно втрачає мільярди гривень. Тому що, в умовах нестабільного податкового законодавства та економічної ситуації, спостерігається падіння купівельної спроможності населення, що в свою чергу призводить до скорочення легального виробництва підакцизних товарів і збільшення рівня тіньового ринку [2].

Тому, механізм регулювання акцизного податку має ряд недоліків пов'язаних зі зростанням фіскальних властивостей цієї податкової форми та зменшенням її регулюючого впливу на виробництво і обіг підакцизних

товарів. Отже, порядок акцизного оподаткування потребує вдосконалення, а саме: потрібно скоротити тіньовий обіг підакцизних товарів, забезпечити стабільність ставок протягом декількох років, а не змінювати їх декілька разів на рік, підвищити рівень відповідальності працівників митних органів. Це дозволить створити прозору та стабільну систему оподаткування підакцизних товарів, що сприятиме створенню конкурентного середовища та збільшення обсягів надходжень податків до бюджету.

1. Доходи бюджету України [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://cost.ua/budget/revenue/#1>. 2. Лінькова Ю. О. Оподаткування підакцизних товарів [Електронний ресурс] / Ю. О. Лінькова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vestnik-ecopot.mgu.od.ua/journal/2016/20-2016/22.pdf>. 3. Костяна О. В. Особливості розвитку акцизного оподаткування [Електронний ресурс] / О. В. Костяна. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-3_0-pages-259_266.pdf.

СЕКЦІЯ 2. «ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ»

Беляєвська Х. С.

гр. ФК-43, Інститут економім і менеджменту
Науковий керівник – к. е. н., ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н.Г.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН, ЯК СУБ'ЄКТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

На сучасному етапі розвитку світової економіки, суть якої полягає у зростанні економічної залежності між окремими країнами, значне місце посідає офшорна фінансова діяльність.

Особливо офшори є привабливі для підприємців, тому що дозволяють їм або взагалі не сплачувати податки, або сплачувати їх за зниженою ставкою. Зазвичай офшорами є країни, які тільки розвиваються і їм необхідні ресурси для поповнення національного бюджету. З одного боку, вони не перешкоджають їхній внутрішній економіці, оскільки підприємства не ведуть бізнес на їхній території, а з іншого – є постійним джерелом доходу, тому що сплачують, як мінімум, установлені мита.

Багато країн для залучення іноземних інвестицій створюють різні пільги для іноземних інвесторів. Наприклад, для них діє спрощений і

прискорений процес реєстрації, у ході якого сплачується певна сума збору в бюджет країни. Нерезидентам установлюють знижені ставки зі сплати податку з прибутку та прибуткового податку з фізичних осіб, також вони звільняються від державного валютного контролю, тому можуть бути впевнені в конфіденційності своєї діяльності, що реалізується веденням закритих реєстрів акціонерів і директорів та відсутністю необхідності в здаванні фінансової звітності.[1]

Що стосується України, то за даними міжнародного звіту Doing Business 2017 вона суттєво покращила свої позиції серед 189 країн щодо умов та легкості ведення бізнесу: якщо у 2011 – 2013 рр. країна знаходилась на 149 – 152 місцях, то у 2017 р. посідає 80 місце. Проте за даними Державної служби статистики України, кількість суб'єктів підприємницької діяльності у нашій країні постійно скорочується.[2] Проблем тут декілька: недостатній рівень конкурентоспроможності продукції, скорочення ринків збуту, зниження платоспроможності потенційних покупців, а також високе податкове навантаження.

Слід зазначити, що серед держав – інвесторів в українську економіку немає «чисто офшорних» юрисдикцій. Проте у багатьох країнах допускається у визначених законом ситуаціях пільговий податковий і фінансовий режим для офшорних підприємств, зареєстрованих нерезидентами. В останні декілька років Кіпр займає перше місце за обсягом вкладеного в українську економіку капіталу (див. табл. 1, рис.1)

Таблиця 1

**Прямі іноземні інвестиції в Україну у 2015–2017 рр.
(млн дол. США) [2]**

Країни	Прямі іноземні інвестиції в Україну, млн дол. США		
	2015р.	2016р.	2017р.
Кіпр	12187,6	427,7	506
Росія	2962,8	1667	395,9
Нідерланди	5702,0	255	262,5
Велика Британія	1948,7	403,9	211,7
Німеччина	5460,4	-	119,3

Рисунок. 1. Прямі іноземні інвестиції в Україну у 2017р.[2]

Як ми бачимо з табл.1 спостерігається різка тенденція до скорочення іноземних інвестицій протягом останніх років. Економічна та політична нестабільність, швидко змінюване законодавство, недовіра до влади, а також недостатньо розвинена інфраструктура фінансового ринку роблять Україну не вигідною для ведення бізнесу та залучення інвестицій. Внаслідок цього інвестори віддають перевагу розміщувати кошти в інших країнах, де є більш сприятливе середовище.

Наша країна, за даними Світового банку, за 1990–2013 рр. увійшла в п'ятірку економік світу, котрі пережили найбільший інвестиційний спад (-73,6 %). За результатами 1990–2014 рр. Україна очолила світовий рейтинг інвестиційного виснаження.[3] Це говорить про, те що необхідно шукати шляхи підвищення інвестиційної привабливості України. Для цього можна скористатися досвідом розвинутих держав, або тих що розвиваються. У цьому плані слід звернути увагу на досвід Китаю, капітал у якому щорічно зростає. Також необхідно покращити інфраструктуру фінансового ринку та податкову систему в країні. Загалом необхідно створити нормальне економічне та політичне середовище в країні, для того щоб інвестори були зацікавлені вкладати свій капітал у її розвиток.

1. *Інвестиційні офшори: навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 292 с.; 2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>; 3. World Bank: World Development Indicators [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/en/about/unit/unit-dec>.*

Blahii A.S.

Gr. FBSS-21, Institute of Economics and management
Scientific supervisor – PhD, docent of finance department Kondrat I.Y.

DEPRECIATION POLICY AS INTEGRAL PART OF THE INVESTMENT POLICY OF THE COMPANY

Fixed assets of an enterprise is one of the defining factors of its success. Their initial progressivity and the degree of physical and mental deterioration largely determine the competition ability of any enterprise.

Leading economists: V. V. Aleksandrov, A. V. Cherep, T.M. Starytsky, O. M. Zborovska, M. S. Gerasimchuk, I. I. Lukinov have actively explored the problem of depreciation policy, its role in the management of the enterprise and use as a means of activization of investment processes.

For a long time in our country depreciation policy was viewed as an integral part of scientific and technical policy of the State, when the depreciation was withdrawn to a centralized fund to finance socio-economic projects, which are established by the State.

Analysis of foreign experience showed that Ukrainian depreciation system is significantly different from the depreciation systems of developed countries in which scientist quite often to stimulate implementation of the newest tools, technologies equate fixed assets (equipment) to working capital, and the cost of their purchase equate to production costs for one year. The generalized result of the ineffectiveness of depreciation policy is the low percentage of depreciation in the structure of GDP.

In connection with the transformation on the essence of depreciation, adding it investment focus arises the need to consider depreciation policy in relationship with investment policy, which includes the functions of mobilization, redistribution and the effective use of financial resources, the determination of the structure and sources of funding.

As for the depreciation of fixed assets, as part of the formation of the financial resources of the enterprise it can be characterized as below:

- 1) depreciation of fixed assets is quite a long process of transferring part of the cost of fixed assets on production costs;
- 2) depreciation is often one of the largest spending in the budget.
- 3) the amount of depreciation reduces the tax liability of business entities;
- 4) investment nature of depreciation-as a result of the fact that depreciation is not a cash expenditures and the funds do not go beyond the enterprise, the entity is able to use these funds.

Depreciation deductions in the world is recognized as the main source of financing industrial investments and are 60-70% of investments in fixed capital. In the West European and American companies depreciation deductions represent 40% of the total amount of current and capital expenditure.

The funds received from depreciation deductions should be directed at the renewal of fixed assets that have been eliminated due to deterioration of technical condition and moral aging. It is the depreciation deduction that forms

the basis of the formation of own sources of investment for enterprises, because unlike the profit, they are not subject to sharp fluctuations under the influence of market factors.

The legality of considering depreciation as an investment source of an enterprise is also grounded in the fact that the total depreciation charges for the entire life of long-term assets do not always equal their original value.

The relationship of the depreciation policy of the investment policy should be in the choice of sources of financing investment. The main problem, which is facing potential investors, is the choice of the optimal sources of financing for realization of investment activity. The most common source is their own money (depreciation deductions and net income that remains at the disposal of the enterprise), but quite often the choice is made in favour of the debt (loans to banks and credit institutions, leasing) to ensure the investment process, without sufficient study of the effectiveness of their use.

The level of the availability of depreciation deductions for investment activity can be characterized as high, since depreciation deductions are always available to enterprises or organizations, even if their activities are not profitable or unprofitable.

Conclusion, the study of the theory and practice of forming depreciation policy by enterprises showed that it needs to be improved in order to solve the problem of investing in technical development of enterprises at the expense of its own sources of financing and the creation of depreciation funds. Additional concomitant expenses do not accompany use of depreciation resources, for their use there is no need to pay. Thus, depreciation is the most appropriate source of financing investments, which corresponds to the economic nature of property embodied in the capital category. When investing at the expense of external sources, funds will be required in the amount that exceeds this value on the value of appraisal of the investor's economic interest. The only drawback of using depreciation deductions is their limited volume.

1. Cherep, A. V.), “ *Effect of depreciation policy on formation of financial results of the enterprise* ”, *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*, 2015 , vol. 2, no. 1, pp. 95-95.;
2. Radieva, O. H. “ *Amortization policy in the context of the mechanism of effective enterprise management: essence, characteristics and problems* ”,(2014), *Efactive economics* vol. 12(15), pp. 70-73.;
3. Saienko, S. H. “ *Depreciation as an element of innovative development of the machine-building industry* ”, *Ekonomichni nauky: zb. nauk, prats. Seriia: Oblik i finansy*,, 2016, vol 9, no 3, pp. 228-230.;
4. Shvets N. V. *The depreciation policy of a company: critical questions Bulletin of the Volodymyr Dahl East-Ukrainian national university* 2016, No 6 (230).

Буртник М.І.

гр. ФБМ-23, Інститут економіки і менеджменту
 Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Хома І.Б.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ: ПРОБЛЕМИ ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день однією із суперечливих новацій залишається поняття криптовалюти, адже в Україні немає будь-якої нормативно-правової бази, яка змогла б юридично обґрунтувати регулювання віртуальних валют. Проте відсутність правового статусу криптовалюти не забороняє її використання, звідси і впливає певний дисбаланс – економічні нововведення випереджають розвиток законодавства, що, певною мірою, збільшує ймовірність настання непередбачуваних фінансових ризиків. Отже, в умовах даної невизначеності, проблема регулювання віртуальних грошей набирає особливої актуальності. Перш ніж перейти до проблеми регулювання, буде доцільно навести переваги і недоліки використання криптовалют. Оскільки серед чисельних видів криптовалют найбільш розповсюдженою є Bitcoin, то на його прикладі наведено переваги та недоліки віртуальних грошей [1]:

Таблиця 1

Переваги та недоліки використання криптовалюти

	Переваги	Недоліки
	Висока система захисту – криптовалюту не можна підробити завдяки системі захисту блокчейн.	Технічна складність використання – працювати з валютами можна лише там, де їх приймають та є для цього технічна можливість.
	Децентралізація – відсутність емісійного центру впливає на те, що валютний курс не може бути ніким продиктований і встановлюється відповідно до умов попиту і пропозиції.	Ненадійний об'єкт для інвестування через великі і раптові коливання курсу.
	Прозорість – всі операції з електронною готівкою зберігаються в базі безстроково, а тому кожний користувач мережі має можливість перевірити баланс криптогаманця.	Нові можливості й інструменти для ухилення від податків та нові схеми відмивання грошей.

Швидкість та зручність – відкрити рахунок в банку набагато складніше, ніж електронний гаманець. При цьому, швидкість операцій, що здійснюються з криптовалютою набагато вища, а комісія – менша.	Неможливість зупинки або скасування транзакцій.
За допомогою BTC відбувається купівля-продаж товарів, послуг, здійснюється виплата дивідендів.	Високі ризики волатильності, що перетворюють Bitcoin у вкрай нестійкий з економічної точки зору актив.

На даний час за даними Coinmarketcap у світі існує 1633 види криптовалют, проте немає сформованого уніфікованого підходу до їх правового статусу. У багатьох країнах офіційно дозволяється проводити операції з Bitcoin. У більшості випадків криптовалюти являють собою інвестиційні активи, що підлягають оподаткуванню. Наприклад, в США Bitcoin представляє собою конвертовану децентралізовану віртуальну валюту, а в європейських країнах – це засіб обміну або цифрове відображення вартості валютних курсів, а обмін Bitcoin на традиційні валюти не оподатковується податком на додану вартість. Поряд з цим в Китаї Bitcoin вважається товаром, а не валютою, і його продаж обкладається ПДВ. Отже, даними прикладами підтверджується, що у світі відсутнє єдине трактування криптовалют та не визначені умови здійснення операцій з ними [2].

Щодо статусу криптовалют в Україні, то у заяві фінансових регуляторів від 30.11.2017 р. зазначається, що поняття «криптовалюта» не підлягає регулюванню і не може бути визнане електронними грошми, валютою або законним платіжним засобом [3]. Тому першочерговим завданням, яке стоїть перед фінансовими регуляторами в Україні, є встановлення правового статусу криптовалюти, тим самим захистивши права споживачів, протидіяти новим схемам відмивання коштів та ввести механізм оподаткування доходів, отриманих від операцій із криптовалютою. Але з іншої сторони необхідно зазначити, що занадто жорстке регулювання не повинно суперечити розвитку сучасних інновацій у фінансовому секторі, а також не повинно викликати відтік капіталів, спеціалістів або бізнесу поза межі України.

Законопроект № 7138 «Про оборот криптовалюти в Україні» вважається першою спробою законодавчо врегулювати питання щодо використання криптовалюти [4]. У проекті закону вказується, що державне управління у сфері обігу криптовалюти повинно здійснюватись Національним Банком України, але держава не несе жодних зобов'язань, а

також не відшкодовує вартість криптовалюти у випадку її знецінювання або втрати з будь-яких інших причин.

Отже, як висновок можна зазначити, що основне покликання криптовалюти – це модернізація та полегшення здійснення операцій у платіжній системі, проте поруч з цим віртуальна валюта являє собою досить спірне питання щодо своєї законності. Постійне зростання обсягів операцій з криптовалютами вимагає негайних правових рішень з боку фінансових регуляторів, які допоможуть досягнути баланс між захистом фінансових ринків та забезпечення умов для їх подальшого розвитку через такі ІТ-технології як криптовалюта.

1. Молчанова Е. Глобальна сервісна природа сучасних криптовалют / Е.Молчанова, Ю.Солодковський // Міжнародна економічна політика. – 2014. – № 1. – С. 60–65.
2. Coinmarketcap [Electronic resource]. – Mode of Access: <https://coinmarketcap.com/all/views/all/>.
3. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59735329.
4. Законопроект «Про обіг криптовалют в Україні» №7138 від 6.10.2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684.

Буртник М.І.

гр. ФБМ-23, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Кондрат І.Ю.

ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ ПРОСУВАННЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

На сьогоднішній день актуальною проблемою залишається висока конкуренція між страховиками в Україні, адже кожен з них продає аналогічний продукт – страхову послугу. Як показує світовий досвід, запорукою вирішення даної проблеми є інноваційна активність учасників страхового ринку, оскільки вона сприяє появі нових видів страхових послуг, прогресивних методів та каналів їх продажу. Сучасний ринок постійно розвивається та впроваджує нові технології, тому для підтримання належного рівня платоспроможності, страхові компанії повинні розширювати асортимент своїх послуг, безпосередньо спираючись на сучасні тенденції розвитку інноваційно-інформаційних технологій [1].

Для того, щоб залучити багато страхувальників, постачальники страхових послуг повинні формувати ефективну бонусну політику, яка є системою заохочення страхувальників, що передбачає собою отримання бонусних та комісійних винагород.

У межах постійної ринкової конкуренції кожній страховій компанії необхідно впроваджувати свою програму лояльності для постійних клієнтів, наприклад, запровадивши випуск бонусних карток. Тісно співпрацюючи з банківськими установами, страхові компанії мають можливість випускати свої бонусні картки. Така картка надає право страхувальнику отримувати компенсацію за укладання договору страхування.

Дещо новим і незвичним для України маркетинговим інструментом для просування страхових послуг є кешбек, тобто повернення певної суми в якості винагороди за здійснену оплату товарів чи послуг безготівковим шляхом. Також це різновид бонусної програми, яку пропонує фінансова установа своїм клієнтам з метою стимулювання користування її продуктами. Компенсація коштів може відбуватись як в грошовому, так і у безготівковому виразі, бонусами та, навіть, у вигляді поповнення рахунку мобільного телефону [2].

В Україні така послуга використовується у банківських картках, інтернет-торгівлі та навіть гральному бізнесі. Наприклад, «Альфа-Банк» пропонує своїм клієнтам преміальну кредитну картку із максимальним кешбеком до 5 %. Проте, на сьогоднішній день, значна частина страхових компаній в Україні не користуються кешбеком, як інструментом для просування страхових послуг страхувальникам, чи елементом бонусної політики страховика. Як варіант, кешбек страхувальникам можна запропонувати нараховувати через час, визначений умовами договору у вигляді відсотку від сплаченого страхувальником страхового платежу.

Можна виділити основні переваги від впровадження інновацій у страхову діяльність:

1) для страхувальників: економія часу; зручність надання послуг через онлайн сервіси; економія своїх коштів через повернення визначеної договором частити коштів від сплачених страхових платежів; надання послуг клієнтам в тих масштабах та через ті канали, які найбільш бажані страхувальникам;

2) для страхової компанії: значне розширення клієнтської бази; збільшення мобільності страхової компанії завдяки мобільним додаткам; прискорення бізнес процесів (андерайтингу, врегулювання збитків); повна автоматизація всього процесу врегулювання страхового випадку, що слугує зниженням витрат на страхування близько 50%. Це пояснюється тим, що зменшуються витрати на урегулювання страхових випадків з боку

страховика і значно зменшуються витрати на просування, а, отже, зменшується собівартість страхового продукту [3].

Проте поруч із перевагами існують певні недоліки інноваційних каналів просування страхових продуктів: збільшення частини неопераційних витрат на підтримку та розвиток IT-інфраструктури для страховика; ймовірність хакерських атак. Проте найвагомішим є соціальний аспект – через автоматизацію процесу страхування зменшиться кількість працівників страховика, що вплине на підвищення рівня безробіття в державі.

Отже, інновації та нові канали просування страхових послуг мають як свої переваги, так і недоліки, однак являються ключовою конкурентною перевагою компанії на ринку. Страховикам необхідно знати потреби клієнтів, використовувати різноманітні бонусні програми, а також пропонувати нові нестандартні послуги, які будуть відрізнятися від послуг конкурентів, зміцнюючи позицію страхової компанії на ринку.

1. Пікус Р., Заколюдажний В. Інноваційний розвиток страхової діяльності як основа підвищення її ефективності. Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Економіка. 2015. Вип. 3. – С. 72–80. 2. Картки з функцією cashback: у чому вигода і як користуватися? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2017/11/28/31208644/>. 3. Friendsurance [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.friendsurance.com/>.

Водолян А.П.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є.

ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Страховий ринок - це частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист, формуються попит і пропозиція на нього. Головною функцією страхового ринку є акумуляція та розподіл страхового фонду з метою страхового захисту суспільства [1]. Тому актуальність діяльності і розвитку страхування в Україні є важливим аспектом в сучасних умовах.

Сьогодні страховий ринок України розвивається та інтегрується у світовий ринок. Порівняно з європейськими країнами в Україні страхові послуги мають менший попит, що зумовлене як низькою довірою до страховиків так і низьким рівнем обізнаності у сфері страхування [2].

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.06.2018 становила 291, у тому числі СК "life" – 31 компанія, СК "non-life" – 260 компаній, (станом на 30.06.2017 – 300 компаній, у тому числі СК "life" – 36 компаній, СК "non-life" – 264 компанії) [3].

Вагомого значення у визначенні стабільності страхового ринку набуває рівень капіталізації страховиків, тобто обсяг власних коштів і страхових резервів, тощо (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	I півріччя 2017	I півріччя 2018	Темпи приросту I півріччя 2018/ I півріччя 2017	
			млн. грн.	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	35 847,8	38 956,5	-	8,7
- зі страхувальниками – фізичними особами	33 839,9	36 611,5	-	8,2
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	54 147,6	65 498,5	-	12,8
Страхова діяльність, млн. грн.				
Валові страхові премії	21 222,8	23 425,3	2 202,5	10,4
Валові страхові виплати	4 783,9	6 070,2	1 286,3	26,9
Рівень валових виплат, %	22,5	25,9	-	-
Рівень чистих виплат, %	34,2	35,0	-	-
Страхові резерви, млн. грн.				
Обсяг сформованих страхових резервів	20 778,1	23 977,0	3 198,9	15,4
- резерви зі страхування життя	7 797,5	8 487,5	690,0	8,8
- технічні резерви	12 980,6	15 489,5	2 508,9	19,3
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.				

Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	55 173,3	57 229,9	2 056,6	3,7
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	33 787,1	36 231,2	2 444,1	7,2
Обсяг сплачених статутних капіталів	12 758,4	12 471,7	-286,7	-2,2

*Джерело: [3].

Хоча кількісні показники мають тенденцію до зростання, все ж функціональні й інституційні характеристики страхового ринку України в цілому не відповідають реальним потребам економіки та прагненням світових страхових ринків [2].

Водночас стримують розвиток страхового ринку низка наступних проблем, які необхідно вирішити для конкурентоспроможного функціонування:

- несприятлива політична та економічна ситуація в країні;
- недосконала нормативно-правова база;
- відсутність довіри населення до страхових компаній та низький рівень володіння інформацією про стан і можливості страхового ринку;
- низький рівень забезпеченості страхових вкладень;
- низький рівень капіталізації страховиків;
- знецінення національної валюти;
- неможливість здійснення довгострокових видів страхування, тощо [2].

Таким чином, задля подолання зазначених проблем та ефективного функціонування страхового ринку України варто вжити такі заходи:

- застосування новітніх технологій та впровадження інновацій у страховій діяльності;
- вдосконалення законодавчої бази;
- впровадження міжнародних стандартів ведення страхової діяльності;
- визначення надійної та ефективної стратегії розвитку страхового ринку України;
- проведення просвітницьких заходів населення з метою популяризації страхових послуг [2].

1. *Страховий ринок та його структура / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://pidruchniki.com/17530607/finansi/strahoviy_rinok_yogo_strukt*

ura. 2.СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/168.pdf>. 3.Підсумки діяльності страхових компаній за I півріччя 2018 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/2018_rik/I%20_piv_2018/sk_I_piv_%202018.pdf.

Гац Х.А.

гр. ФБМ-11, Інститут економіки менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Гориславець П.А.

ТРАНСФОРМАЦІЇ У НАГЛЯДІ ТА РЕГУЛЮВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Національний банк закликає український парламент підтримати проекти Законів України № 2413-а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» та № 2414-а «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» [1,2]. Верховна Рада прийняла в першому читанні законопроект про ліквідацію Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) і передачу її функцій Національного банку України (НБУ) та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР).

До повноважень НБУ пропонується віднести державне регулювання страхової діяльності, системи кредитної кооперації та всіх видів небанківських фінансових послуг, не пов'язаних з ринками цінних паперів і похідних, фондовим ринком та системою накопичувального та недержавного пенсійного забезпечення [3]. Національний банк вже зараз чітко визначив для себе, що не всі фінансові установи вимагають однакового підходу до регулювання. Правління Нацбанку структуру нагляду за небанківським фінансовим ринком ще не затверджувало. Попередньо вона може виглядати наступним чином: функції нагляду за страховими і кредитними установами будуть зосереджені в одному або декількох окремих департаментах. Що стосується ломбардів, виникає дискусія. На небанківські установи, які не несуть ризику кредитора, не поширюватимуться жорсткі пруденційні вимоги, зокрема, щодо нормативів. Швидше за все, буде створено департамент з нагляду за небанківськими фінансовими установами. Можливо, окремо департамент з

нагляду за страховим сегментом, оскільки він вимагає особливої уваги. При цьому функції ліцензування, виїзних перевірок, методології та фінансового моніторингу, ймовірно, будуть рівномірно розподілені між існуючими підрозділами.

Протягом року з моменту вступу закону в силу нічого не зміниться. Ще рік Нацкомфінпослуг продовжує працювати, і це робиться для того, щоб перехід був максимально плавним. На рівні закону закріпиться підхід, при якому та частина ринку, яка не несе ризики і не залучає кошти, повинна регулюватися гнучко і досить ліберально. На думку представників НБУ [4], фінансовій компанії, яка має ліцензії, капітал і велику клієнтську базу, ніщо не повинно заважати стати банком. Так само банк повинен при необхідності мати можливість трансформуватися у фінансову компанію без будь-яких додаткових умов, крім погашення зобов'язань перед вкладниками.

Учасники небанківського фінансового ринку повинні будуть пройти так звану «чистку» [4], схожу на ту, що відбулась з банками, а саме:

- перший тест: пошук учасників фінансового ринку, які потенційно можуть мати проблеми з власним капіталом з урахуванням реальної оцінки активів і ризиків в залежності від типу компанії.
- другий тест - це фінансовий моніторинг. Тут для деяких небанківських установ буде дещо простіше, оскільки вони не здійснюють розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Але можуть бути питання про неякісні активи, схеми з потенційного відмивання грошей, реальності тих чи інших операцій, наприклад, з перестрахування.
- третій тест - це прозора структура власності. Тут не може бути ніяких компромісів. Повноцінне, адекватне розкриття структури власників - це одне з базових ліцензійних умов.

На нашу думку, трансформації у нагляді та регулюванні діяльності небанківських фінансових установ підуть на користь вітчизняному фінансовому ринку. Одним із основних викликів для нормального функціонування фінансового ринку є повернення довіри фізичних і юридичних осіб до фінансових установ, у чому макрорегулятор буде мати перевагу. Банкам необхідно ставати більш технологічними і оптимізувати витрати, а небанківським установам, які претендують на надання широкого спектру фінансових послуг - бути готовим до виконання загальних вимог.

1. Проект Закону України № 2413-а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56124. 2. Проект Закону України № 2414-а «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо консолідації функцій із державного регулювання

ринків фінансових послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56125.

3. Рада має намір ліквідувати Нацкомфінпослуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/ECONOMICS/rada-maye-namir-likviduvati-askomfinposlug-213095_.html.

4. Інтерв'ю директора департаменту ліцензування НБУ О.Бевза [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://interfax.com.ua/news/interview/539382.html>

Гоменюк В.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Шкварчук Л.О.

ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Існування тіньового сектору економіки властиве всім країнам, проте відрізняється масштабами прояву. До цього сектору відноситься вся економічна діяльність, яка не є офіційною.

За розрахунками Мінекономрозвитку рівень тіньової економіки у I кварталі 2018 року склав 33% від офіційного ВВП, що на 4 в.п. менше за показник I кварталу 2017 року (рис.1) [2]. Тому детінізація економіки України є необхідною умовою забезпечення макроекономічної стабільності і підвищення рівня життя населення.

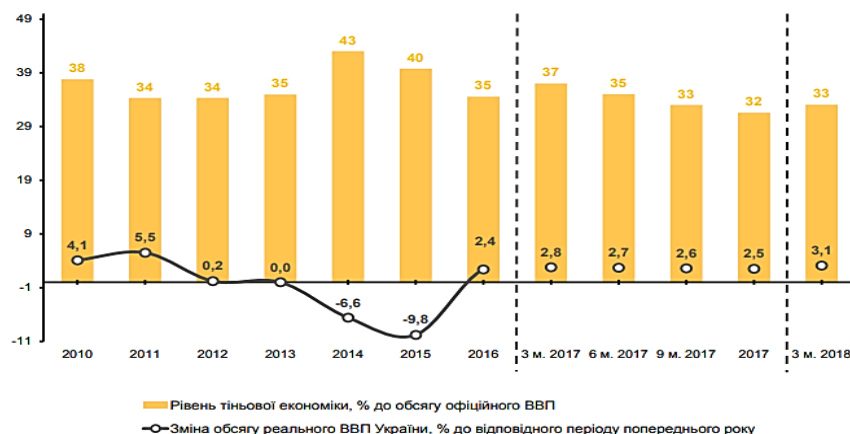

Рисунок 1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % від обсягу офіційного ВВП) і темпи приросту/зниження рівня реального ВВП (у % до відповідного періоду попереднього року)

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономрозвитку [2]

Тенденція до зменшення рівня тіньового сегменту за підсумком I кварталу 2018 року збереглася у більшості основних агрегованих ВЕД – у

переробній промисловості (на 9 в.п.), у добувній промисловості та у ВЕД “Операції з нерухомим майном” (на 7 в.п. у кожному з ВЕД), в оптовій та роздрібній торгівлі (на 5 в.п.), у будівництві (на 3 в.п.), у сільському, лісовому та рибному господарстві (на 1 в.п.). У решти основних агрегованих ВЕД спостерігалось збільшення рівня тіньової економіки: у ВЕД “Транспорт, складське господарство, поштова та кур’єрська діяльність” – на 4 в.п.; у ВЕД “Фінансова та страхова діяльність” – на 5 відсоткових пунктів (див. рис. 2).

Перелік найбільш тінізованих ВЕД очолює фінансова та страхова діяльність - 54% від обсягу ВДВ у ВЕД.

Рисунок 2. Рівень тіньової економіки за видами економічної діяльності, % від офіційного обсягу ВДВ відповідного ВЕД

Джерело: розрахунки Мінекономрозвитку [2]

Причини великих обсягів тіньової економіки в Україні представлено в табл.1.

Таблиця 1

Причини тіньової економіки в Україні*

п. п.	П ричина	Результат
	2	3
	Низький рівень доходів громадян	■ Неофіційне працевлаштування; ■ зниження моральних та духовних якостей суспільства; ■ можливість працедавців здійснювати недоплату фактично заробленої заробітної плати; ■ асиметрія розподілу доходів.

	Неефективність національної податкової системи	- Високий рівень податкового навантаження; - нерівномірний розподіл податкового навантаження між підприємствами різних галузей виробництва; - неефективність надання податкових пільг різним категоріям суб'єктів господарювання; - звільнення певних товарів чи суб'єктів господарювання від оподаткування – нарощення обсягів тіньової економіки через зростання кількості ухилень від сплати податків підприємствами, які не мають цього звільнення.
	Корупційна діяльність	- Неповноцінне ринкове середовище; - вади у діяльності юридично-правової влади; - активізація правопорушень.
	Низька ефективність державного регулювання	- Позабанківський грошовий обіг; - недоліки бюджетного планування та механізмів контролю за використанням бюджетних коштів; - дезорганізація господарського управління державним майном.

**Джерело: систематизовано автором*

Отже, національна економіка характеризується високим рівнем тіньової діяльності, що призводить до погіршення стану фінансової системи. Однак у державі вживаються ряд заходів до скорочення її обсягів. Але, необхідно зазначити, що процес детінізації економіки буде приносити наслідки лише у разі створення державою стабільних умов для економічної активності в легальній економіці завдяки поліпшенню інвестиційного та підприємницького клімату.

1. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.gov.ua>. 2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Гоменюк В.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Бондарчук М.К.

НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПАТ «ПРИВАТБАНК» У КОНТЕКСТІ ОЗДОРОВЛЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

ПриватБанк є лідером вітчизняного банківського ринку. За даними дослідження GFK Ukraine у II кварталі 2018 року з банком співпрацюють 53,4% українців – фізичних осіб старше 16 років. Вважають основним банком 45,9% користувачів банківських послуг – фізичних осіб, що більше, ніж у наступних за цим двадцяти банках разом взятих. Серед корпоративних клієнтів у 2018 році цей показник для ПриватБанку становить:

- юридичні особи: 57,4% співпрацюють, а 37,8% вважають своїм основним банком;
- суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи (СПД ФО): 72,9% співпрацюють, 66,1% вважають своїм основним банком [4].

ПриватБанк є одним з найбільш інноваційних банків світу. Наприклад, понад десять років тому банк став одним із перших у світі, що почав використовувати одноразові SMS-паролі. До останніх інновацій, які отримали визнання по всьому світі, належать такі продукти, як платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різноманітних мобільних додатків.

Ключовою подією у розвитку Банку є його націоналізація, яка відбулась у грудні 2016 року [1]. Рішення про націоналізацію було прийняте з огляду на системну важливість Приватбанку. Якщо б такі проблеми були в іншому банку, то він, за процедурою, повинен бути визнаний неплатоспроможним і відправлений на ліквідацію. Також це вимагав Міжнародний валютний фонд як умову для продовження кредитування України.

Головними причинами націоналізації ПриватБанку є: надмірна залежність від позичальників - юридичних осіб, зокрема, від афілійованих осіб; залежність від коштів фізичних осіб; залежність від рефінансування; незадовільні темпи рекапіталізації.

Оцінюючи основні фінансові показники ПриватБанку (табл.1), слід відзначити, що протягом 2015 р. відносно 2014 р. чистий прибуток зменшився на 532,915 млн. грн., а у 2016-2017 рр. існував збиток. Спостерігається негативна тенденція також власного капіталу і загальних активів, для яких кінець 2016 р. став переломним моментом. Тому з початком процесу націоналізації банк покращив свої позиції – збиток зменшився на 112962,925 млн. грн., а інші два показники зросли. Цей факт свідчить про позитивне реформування банку.

Таблиця 1

Основні фінансові показники ПриватБанку*

ік	Власний капітал, млрд грн. (на кінець року)	Загальні активи, млрд грн. (на кінець року)	Чистий прибуток, млн грн. (за рік)
017	25,607	259,061	-22 965,913
016	12,664	220,017	-135 928,838
015	27,487	264,886	216,121
014	22,696	204,585	749,036

*Джерело: за офіційними даними НБУ [2]

У поточному періоді державі в особі НБУ вдалося приборкати панічні настрої на ринку та не допустити суттєвої девальвації гривні відносно іноземних валют внаслідок ажіотажного зняття вкладів та спрямування цих коштів на валютний ринок. Строкові вклади та поточні залишки, що у грудні 2016 р. знімалися фізичними особами зі швидкістю до 2 млрд грн на добу, в основному не потрапили на валютний та споживчий ринки, а були розміщені в інших банках [5]. Помітного сплеску інфляції у грудні 2016 р. – січні 2017 р. внаслідок зняття готівки з рахунків ПАТ «Приватбанк» та гіпотетичного спрямування цих коштів на споживчий ринок (що зазвичай провокує інфляцію) також не відбулось.

У середньостроковій перспективі зберігатимуться ризики для фінансовій стабільності України, пов'язаними з націоналізацією ПАТ «Приватбанк», основними з котрих є: можливе зростання інфляції та девальвація гривні внаслідок збільшення суми готівки в обігу; зростання видатків та дефіциту державного бюджету у випадку погіршення фінансового стану банку; претензійні дії щодо повернення коштів з боку іноземних власників євробондів банку, що були конвертовані в його акції; корупційні ризики [3].

Отже, проведена наприкінці 2016 р. націоналізація найбільшого в країні банку з приватним капіталом ставить питання про готовність України протистояти новим для неї загрозам і викликам у фінансовій сфері.

1.Постанова КМУ "Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи" від 18 грудня 2016 р. № 961. 2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>. 3.Ризики націоналізації "Приватбанку" та основні

напрями їх мінімізації [Електронний ресурс] / Д. М. Гладких. - Електрон. текстові дан. // Економіка та держава : міжнародний науково-практичний журнал. - 2017/2. - № 9. - С. 39-42. 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/about>. 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gladkikh-33880.pdf>.

Гузар В. І.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник - старший викладач кафедри фінансів Познякова О. І.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ОВДП В УКРАЇНІ

В умовах політичної і економічної кризи все більшого значення набувають облігації внутрішньої державної позики (ОВДП). Пожвавлення на українському ринку ОВДП відповідає загальносвітовій тенденції. Зокрема, у розвинутих країнах Західної Європи і США цей фінансовий інструмент є одним із найбільш ліквідних і надійних.

ОВДП – це вид цінних паперів, що емітуються державою в особі Міністерства фінансів з метою фінансування загальнодержавних потреб. Останні кілька років даний фінансовий інструмент набирає все більшої популярності серед населення України і нерезидентів, що робить його актуальним для дослідження.

Це й не дивно, адже дохідність за ОВДП відчутно вища ніж у звичайних гривневих чи валютних банківських депозитах (17% у гривні проти 14%, 4-5% у валюті проти 2-3%). При цьому у разі погашення валютних ОВДП за строком то погашення відбувається у доларах США або євро. Важливим також є надійність емітента, тобто держави яка завжди може виконати свої зобов'язання перед інвесторами, адже банківський сектор втратив колись високий рівень довіри. При цьому держава гарантує повернення коштів інвестованих в ОВДП у повному обсязі як фізичним так і юридичним особам, а при вкладенні грошей на депозити зобов'язання Фонду гарантування вкладів фізичних осіб складають до 200 тис. грн. лише для фізичних осіб. До переваг інвестування в ОВДП слід віднести й те що дохід по них оподатковується лише військовим збором у 1,5% (дохід по депозитах обкладається податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18% і військовим збором). Для населення важливим є й те що ОВДП можна достроково продати на вторинному ринку, а дострокове закриття депозитів, як правило, здійснюється на дуже не вигідних умовах.

Проте інвестування в держоблігації має певні недоліки у порівнянні з банківськими депозитами, а саме:

1) складність процесу вкладення коштів фізичними і юридичними особами в ОВДП (потрібно у банку відкрити персональний рахунок у цінних паперах)

2) відносно високий поріг входу (держоблігації випускаються номіналом у 1000 гривень і продаються переважно пакетами від 100 одиниць і вище)

Станом на 18.09.2018 р. загальний обсяг ОВДП що знаходяться в обігу становить 749790,82 млн. грн. Порівняно з аналогічним періодом 2015 року цей показник зріс (18.09.2015 р. він становив 488769,72 млн. грн.)[1]

Таблиця 1

ОВДП, що знаходяться в обігу, за сумою основного боргу за станом 18.09.2015- 18.09.2018р.р.

Власник и	18.09.2015		18.09.2018	
	Сума, млн. грн	Час тка, %	Сума, млн. грн	Час тка, %
НБУ	365050,23	74,6 9	348103,76	46,4 3
Банки	81146,99	16,6	369544,7	49,2 9
Юридич ні і фізичні особи	21024,08	4,3	24681,71	3,29
Нерезид енти	21548,42	4,41	7460,65	0,99
Всього	488769,72	100	749790,82	100

Сформовано автором на основі [1]

З таблиці 1 бачимо, що за аналізований період частка ОВДП що знаходяться у власності НБУ зменшилась на 28%. Проте частка банків збільшилась майже на 33% що пояснюється загальним покращенням стану банківської системи України. Частка ОВДП у власності нерезидентів зменшилась приблизно на 3,5%, а частка юридичних і фізичних осіб резидентів зменшилась на 1%.

Загалом сучасний ринок ОВДП України починає активно розвиватись, про що свідчить зацікавлення ним резидентами інших країн. Сьогодні ОВДП завдяки високій ліквідності й доходності, низькому рівню ризиків є дуже привабливим інструментом для інвестування. Для популяризації вкладання коштів в ОВДП, на мою думку, потрібно

проводити активне ознайомлення населення з перевагами саме цього фінансового інструменту. Даний цінний папір має великий потенціал, бо саме він може дати поштовх до розвитку фондового ринку в Україні. Це дасть державі додаткові фінансові ресурси для впровадження різних реформ і проектів розвитку і підняє довіру населення до уряду.

1. *Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>*

Гут С.Т.

гр. ОП-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри фінансів Федевич Л.С.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Медичне страхування об'єднує всі види страхування, пов'язані з відшкодуванням витрат страхувальника у зв'язку із захворюванням і необхідністю лікування. Основною особливістю медичного страхування є його адресність, тобто фінансування медичних заходів не загалом, а спрямованих на конкретного жителя. Медичним страхуванням називають вид страхування особи, який гарантує отримання медичної допомоги та компенсацію витрат на медикаменти при виникненні проблем зі здоров'ям, які відповідають страховому випадку.[1]

В Україні Указом Президента України ще від 14 листопада 2000 р. № 1223/2000 «Про проведення експерименту щодо впровадження обов'язкового соціального медичного страхування в м. Києві і Київській області» планувалося впровадження страхової медицини, яка ґрунтувалась б на принципі обмеження доступу приватних страхових компаній до формування страхового фонду (принаймні на початковому етапі).[2] На меті було спочатку впровадити державне загальнообов'язкове медичне страхування, яке забезпечуватиме фінансування певного гарантованого рівня соціально-медичних потреб кожному громадянину, а згодом, враховуючи економічні можливості держави, її політику щодо охорони здоров'я, могла б іти мова про впровадження приватного медичного страхування. Однак, це викликало критику та обурення з боку страховиків та медиків. Тому питання, на той момент, було закрите.

Проте, в Україні не перший рік намагають впровадити обов'язкове державне медичне страхування для населення. Адже, відповідне забезпечення населення якісними медичними послугами та підтримка їх на високому сприяє розвитку медичного страхування.

За допомогою системи страхової медицини вирішуються численні питання гарантованості доступності медичних послуг для широких верств населення, залучення додаткових ресурсів у сферу охорони здоров'я. Проте, на шляху до цього є ряд проблем.

Першою проблемою є відсутність законодавчої бази, яка б чітко регулювала загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування, яке здійснюється комерційними страховими компаніями.

Друга проблема полягає в різному баченні державними чиновниками, страховиками та медиками моделі на основі, якої діятиме обов'язкове державне медичне страхування, шляхи фінансування та його співіснування із обов'язковим та добровільним медичним страхуванням. Невідповідність існуючим потребам обсягів коштів, що спрямовуються на фінансування цієї галузі з офіційних джерел, призводить до розвитку корупції, розвитку тіньової економіки, оскільки змушує пацієнтів брати участь у фінансуванні закладів охорони здоров'я у непередбачений законами України спосіб. [3] Чинна система медичного забезпечення в Україні перебуває в глибокій організаційно-структурній і фінансовій кризі, що характеризується нерівномірним розподілом ресурсів у цій системі, низьким рівнем розвитку надання первинної медичної допомоги, низькою часткою видатків на охорону здоров'я по відношенню до ВВП.

Тому проблема стабільності фінансування охорони здоров'я зокрема та пошуку нових фінансових джерел є актуальною на даний час і потребує негайного її вирішення. Для цього необхідне виконання певних умов:

- прийняття законодавчих актів у сфері обов'язкового медичного страхування з чітким визначенням джерел фінансування охорони здоров'я;
- запровадження податкових пільг для страхових компаній, які здійснюють медичне страхування;
- удосконалення системи страхування на основі світового досвіду;
- вдосконалення державного регулювання надання якісних медичних послуг населенню;
- забезпечення державного контролю за діяльністю страхових компаній, які здійснюють медичне страхування.

1. Білик О. І. Переваги та недоліки введення обов'язкової форми медичного страхування в Україні / О. І. Білик, С. А. Качмарчик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2013. - № 767. - С. 270-276. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_767_40; 2. Указ Президента

України «Про страхування» від 14.11.2000 р. № 1223/2000 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1223/2000>; 3. Кондрад І.Ю. Проблеми запровадження та перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] / І.Ю. Кондрад, О.Я. Городиловська // Науковий вісник НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19.3. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltnu/19_3/247_Kondrad_19_3.pdf

Жарчинська А.Ю.

гр. ФБМ-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Віблій П.І.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ КРИПТОВАЛЮТИ НА ПРИКЛАДІ BITCOIN

Швидкий розвиток електронної комерції та технологій відіграли свою роль у проникненні електронних грошей в українську економіку. Сьогодні існує достатньо інтернет-магазинів та інших суб'єктів господарювання, які так чи інакше пов'язані з технологіями та комунікаціями, крім готівкового й безготівкового розрахунків приймають оплату за товари та послуги в електронних грошах.

Але від електронних грошей потрібно відрізнити криптовалюту. На відміну від електронних грошей, які обов'язково повинні мати прив'язку до певної національної валюти й емітента, "емісія" Bitcoin повністю децентралізована й базується на складних криптографічних розрахунках, здійснених на обчислювальному обладнанні користувачів Інтернет. За своєю суттю Bitcoin є математичним алгоритмом, а його вартість визначається вартістю витраченої електроенергії та співвідношенням попиту та пропозиції на інтернет-біржах, тобто довірою користувачів.[1]

Жодного законодавчого регулювання криптовалют в Україні немає тобто Bitcoin не закріплений, як валюта не тільки в НБУ а й за жодним банком світу, в тому його переваги та недоліки.

Отже перейдемо до переваг Bitcoin:

1. Існує тенденція постійного зростання біткойна в ціні.
2. Найпопулярніша валюта серед усіх криптовалют, сааме цей факт гарантує біткойну захист не тільки від краху, а й від сильного зниження в ціні.
3. Біткойн є найбільш ліквідною валютою серед усіх інших видів криптовалют.
4. Політична та фінансова нестабільність в багатьох країнах світу, може призвести до того, що звичайні для нас гроші стануть не

надійними для зберігання, в той час коли біткойн залишиться найнадійнішим активом для заощадження грошей.

5. На сьогоднішній день уряд кожної держави намагається обмежити готівковий грошовий обіг за для «прозорості» фінансових операцій. Що не завжди є позитивним явищем для власників фіатних грошей. На це є ряд причин: високі комісії на більшість фінансових операцій, в рідких випадках навіть негативний відсоток на депозити, обмеженні можливості переведення активів в готівку. В той час коли біткойн є вільним активом від надмірного контролю з боку держави, зберігання біткойна – безкоштовним.
6. Волотильність біткойна суперечливий показник, деякі фінансові аналітики відносять його до недоліків валюти, але на нашу думку це плюс і досить суттєвий, адже в такому випадку біткойн перетворюється на актив на якому навіть можливо заробляти, за рахунок купівлі та протажу.

Щодо недоліків:

1. Різкий обвал біткойна на початку 2018 року породжує побоювання що курс біткойна може «обвалитися», а ціна повернутися на колишні позиції. Рис.1.

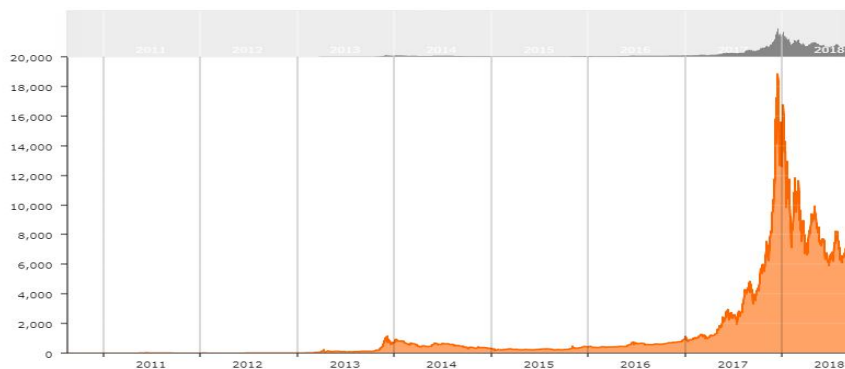

Рис.1. – Динаміка курсу долара США до Bitcoin (USD/BTC) за час свого існування[3]

2. Актуальною проблемою для біткойна є надмірне державне регулювання, а в деяких країнах, і явної заборонної політики. В даному випадку, зайвий контроль - є зворотною стороною його легалізації.
3. Одна з проблем, яка ще не вирішена – це масштабування біткойн-мережі.[3]

Підсумовуючи, можемо сказати, що криптовалюта це революційно новий вид грошей, який має місце на існування. Чи є майбутнє та перспектива криптовалюти важко сказати, адже крім усіх плюсів цієї валюти є ряд недоліків, які так чи інакше впливають на її розвиток та зміцнення позицій.

1. Електронні гроші в (У)країні третього світу
: http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ000975 2. Переваги і

недоліки інвестування в криптовалюти [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://coinews.io/ua/category/3-bitkoin/article/480-perevagi-%D1%96-nedol%D1%96ki-%D1%96investuvannya-u-kriptovaljuti;> 3. Динаміка курсу долара США до Біткоіна(USD/BTC) [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://finstat.info/dinamika-kursa-dollar-ssha-k-bitkoin-usd-btc>.

Іжик Я.Я.

гр.ФБ-14 Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник-к.е.н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є

СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Актуальність нашої теми полягає у тому, що страхування є одним з найважливіших елементів ринкових відносин. Початок страхування належить до далекого минулого в історії людства. У світі ще не виробили більш економічного, раціонального та доступного механізму захисту інтересів суспільства, ніж страхування [1].

Страхування є потужною фінансовою системою, яке практично не поступається банківській сфері, Україна робить тільки перші кроки на шляху до інтеграції страхового ринку України у світовий.

Сьогодні, в умовах нестабільної економіки, у всьому світі зростає роль страхування як механізму акумуляції грошової маси та джерела довгострокових інвестицій в економіку, що у свою чергу сприяє фінансовій стабілізації, підвищенню якості життя населення й забезпеченню безперервної виробничої діяльності підприємств та організацій.

Наявна в Україні економічна криза негативно вплинула на весь вітчизняний страховий сектор, який, починаючи з 2013 року переживає період стагнації і не показує істотного зростання. Одним із чинників є те, що уряд не здійснив необхідні реформи, як у сфері законодавства, так і на страховому ринку в цілому.

Важливими чинниками, які гальмують розвиток страхового ринку України є:

- відсутність чіткої політики в області державного регулювання і ефективного нагляду за діяльністю суб'єктів ринку, що сприяє тінізації операцій, збільшенню фінансових схем, відпливу капіталу за рубіж;
- зниження попиту на страхові послуги в умовах зниження платоспроможності населення, низького рівня довіри до фінансових установ;
- дисбаланс страхових портфелів у бік корпоративного страхування;

- відсутність механізмів податкового стимулювання інвестиційної активності страхових компаній, низький рівень розвитку ринку довгострокового страхування життя;
- низька якість і вузький спектр страхових послуг, демпінг цін;
- нерозвиненість системи рейтингової оцінки страховиків, непрозорість ринку, відсутність дієвих механізмів захисту прав страхувальників;
- нерозвиненість інфраструктури, відсутність затвердженої державної концепції розвитку страхового ринку, державних програм підготовки страхових посередників (брокерів, андерайтерів, аварійних комісарів і ін.);
- слабкий фондовий ринок, як наслідок – відсутність фінансових інструментів для інвестування, низька якість активів в покриття страхових резервів;
- недостатній розвиток регіональних страхових ринків, які мають помітні територіальні диспропорції [2].

Також не можна забувати що страхові компанії мають низький рівень капіталізації страховиків. Через це немає змоги забезпечити відповідальність за великі застраховані ризики, що призводить до перестрахування їхньої частини за кордоном. В цьому відображається проблема виток грошових коштів з України [3].

Весь страховий ринок України переживає складний період. Оскільки недовіра населення до страхових компаній є надзвичайно висока. Для її розвитку потрібно стимулювати залучення нових інвестицій і кваліфікованих кадрів а також прийняття ефективних законів які зможуть запобігти махінаціям в цій сфері. Але я ще багато нюансів і щоб їх вирішити потрібно почати реформи в цій сфері що найшвидше.

1. Вовчак О. Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – К. : Знання, 2011. – 391с. 2. Дьячкова Ю. М. Страховий ринок в умовах нестабільної економіки / Ю. М. Дьячкова // Вісник ДДМА : зб. наук. пр. – Краматорськ : ДДМА, 2014. – № 2 (33). 3. Островський А. Е. Основні проблеми розвитку страхового ринку в Україні / А. Е. Островський [Електронний ресурс] : Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65999.doc.htm
Островський А. Е.

Карпенко А.О.

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Шкварчук Л.О.

Криза в економіці є неминучою складовою будь-якого економічного циклу, тому важливо вміти визначати та попереджати процеси, які прискорюють настання кризових економічних явищ. Одним із факторів, який сигналізує про наявність кризових процесів, є так звані цінові бульбашки. Їхня інша назва біржові, ринкові, спекулятивні, фінансові бульбашки.

Цінові бульбашки - це суттєве відхилення ринкової вартості активу від його внутрішньої вартості [1]. Американський економіст Р. Бреннер писав, що фінансова бульбашка – це коли фінансовий ринок більше впливає на реальну економіку, аніж реальна економіка на фінансовий ринок [2].

Бульбашки за своєю суттю схожі на фінансові піраміди, але ключовою відмінністю є масштаби, які при фінансових бульбашках значно перевищуються масштаби спекуляції у фінансових пірамідах. Оскільки виникнення такої бульбашки потребує великих оборотів товарів, то фінансовий ринок, зокрема біржа, є ідеальним місцем для даного процесу.

Як і будь-який процес, цінова бульбашка проходить певні етапи розвитку. Американським економістом Хайманом Мінські було виділено п'ять стадій розвитку бульбашки [3]:

1) заміщення - на даній стадії має місце ситуація, коли здійснюються інвестиції у нові активи, у нововведення чи зростання попиту на певний товар тощо;

2) бум - наявність ажіотажного попиту, вільного доступу до кредитних ресурсів та активний піар призводить до збільшення кількості операцій. Чим більша кількість учасників операцій, тим більша ціна на даний актив. Тому майбутнє прогнозування унеможлиблюється;

3) ейфорія – на даному етапі різниця між реальною та ринковою ціною активу максимальна - різкий зліт вартості. Також внаслідок кредитів з'являється велика кількість заміників грошей.

4) отримання прибутку – на цьому етапі розумні інвестори, бачачи ознаки, які насторожують, починають збувати переоцінені інструменти і забирають прибуток. Варто відзначити, що, для того щоб проколоти бульбашку, достатньо найменшого коливання, і після цього вона вже не зможе надутися заново [3];

5) паніка – останній етап характеризується різким падінням попиту на активи, зниженням ціни на нього. Учасники ринку намагаються продавати актив, оскільки покупця немає, тому і ціна починає різко знижуватися.

Класичним прикладом розвитку фінансової бульбашки є Велика депресія у США 1929-1933рр.

США у 1920-х р. переживали період економічного зростання, основою якого були нові технології. У наступні роки збільшувалися обсяги банківських заощаджень населення країни, а наявність низьких відсоткових ставок заохочували до отримання нових кредитів. Згодом промислові корпорації оцінюючи прибутки, віддавали перевагу інвестуванню у нові види продукції. Це в свою чергу спонукало біржових гравців активно діяти та скуповувати акції. Проте вже у 1929 р. виявилось, що оцінка майбутніх прибутків емітентів є завищеною, а акції не забезпечують належного рівня дивідендів. Компанії-емітенти зіштовхнулися з падінням обсягів продажів, тоді як курси їх акцій зростали. Як наслідок, 24 жовтня 1929 р. фондовий ринок упав, збанкрутувала половина банків країни, а частина громадян США стали безробітними. На рис.1. зображена динаміка промислового індексу Доу-Джонса напередодні Великої депресії [4]. Найвище значення даного індексу - 381 пункт у вересні 1929 року, а найнижче – 41 пункт у липні 1932 року.

Рисунок 1. Динаміка індексу Доу-Джонса у 1926-1938 рр.[4].

В економічній історії є інші приклади фінансових бульбашок: тюльпаноманія, цінні папери золотодобувної компанії «Міссісіпі», акції компанії «Південних морів», інтернет-бульбашка дот-комів, ціни на нафту 2007–2008 рр. тощо.

Варто зазначити, що бульбашки на фінансовому ринку утворюються внаслідок наявності вільних грошей в економіці країни, тому причиною їх виникнення також можна вважати неефективну політику центральних банків держав. Тобто зародження бульбашки на фінансовому ринку з одного боку є явищем-сигналом про вже наявні кризові процеси в різних секторах економіки, а з іншого боку є початком самої кризи. Адже спостерігається певний ефект доміно - падіння фондового ринку тягне за собою падіння банківського сектору, іпотечного ринку тощо.

Отже, цінові бульбашки є невід’ємною складовою економіки та економічного циклу. Спекуляції ціною активів призводять до економічних криз в країні, а інколи – в усьому світі.

1. Провизион М. Как распознают спекулятивные пузыри. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://polypool.su/articles/35>. 2. Шевчук О.О., Дробінко Р.Р. Цінові бульбашики на фінансовому ринку: ознаки утворення та алгоритм виявлення. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1503/15sootbn.pdf> 3. Синовєрський Р. Схильність фінансових ринків до кризових явищ. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/316497/17135/1/69-72.pdf> 4. Dow Jones - 100 Year Historical Chart. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.macrotrends.net/1319/dow-jones-100-year-historical-chart>.

Карпів О.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Мороз Н.В.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Кредитування є важливим напрямком здійснюваних банком активних операцій, тому, - що кредитний портфель становить здебільшого від третини до половини сукупного обсягу активів банку. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку, що має свій рівень дохідності та ризику. Кредитний портфель комерційного банку є одним із найризикованіших напрямків і найвагоміших компонентів структури відсоткових доходів [4].

Формування кредитних ризиків змушує банк не просто формувати кредитний портфель, а керувати цим портфелем з урахуванням його якості. Якість кредитного портфеля визначає можливості банку при його функціонуванні на ринку кредитних продуктів, що впливає на рівень його кредитної активності і можливості відновлення позицій на кредитному ринку. Тому аналіз та оцінка кредитної діяльності і кредитного портфеля комерційних банків дозволяє запобігти можливим кредитним ризикам та певних втрат у зв'язку з непередбаченою кредитною політикою [2].

В даний час формування кредитного портфеля в комерційних банках включає в себе кілька стадій:

- аналіз факторів, що впливають на формування попиту;
- визначення кредитного потенціалу банку з урахуванням наявних ресурсів і кредитних ризиків;

- забезпечення відповідності потенціалу та позичкового капіталу, що надається
- клієнтам і розміщується банком від свого імені і за свій рахунок;
- аналіз наданих кредитів клієнтам з урахуванням певних ознак;
- управління кредитним портфелем з метою підвищення його якості [1].

Головною метою процесу управління кредитним портфелем банку є забезпечення максимальної дохідності за певного рівня ризику. Рівень дохідності кредитного портфеля в першу чергу залежить від структури й обсягу портфеля, по-друге залежить також від рівня відсоткових ставок за кредитами. На формування структури кредитного портфеля банку суттєво впливає специфіка сектору ринку, який обслуговується цим банком. Для спеціалізованих банків структура кредитного портфеля концентрується в певних галузях економіки. Для іпотечних банків характерним є довгострокове кредитування. У структурі кредитного портфеля ощадних банків переважають споживчі кредити та позики фізичним особам.

Необхідно згадати, що є таке збалансований портфель. Збалансований кредитний портфель - це портфель банківських кредитів, який за своєю структурою і фінансовим характеристикам лежить в точці найбільш ефективного вирішення дилеми "ризик-прибутковість". Оптимальний портфель не завжди збігається зі збалансованим тому, що на певних етапах своєї діяльності банк може на шкоду збалансованості кредитного портфеля здійснювати видачу кредитів з меншою прибутковістю і з великим ризиком. Це робиться з метою зміцнення конкурентної позиції, завоювання нових ніш на ринку, залучення нових клієнтів і т.д. [3].

Кредитний портфель вимагає дуже грамотного управління. Якість кредитного портфелю може змінюватися і завдання банківської установи – не допустити підвищення ризиків і фінансових втрат. Тому фактичний стан будь-якого портфеля залежить від застосовуваної до нього банком системи управління. При цьому остання постійно вдосконалюється, в залежності від внутрішніх і змін в банку і ситуації в країні, зокрема в економіці.

Стратегію і тактику політики управління портфелем часто розробляють працівники головного офісу установи. В ній формують пріоритетні напрямки діяльності, прийнятні види операцій, бажана цільова аудиторія та інші параметри, що визначають принципи діяльності банку.

Для того, щоб уникнути проблем, які приводять до зниження кредитного портфелю банку потрібно запровадити такі заходи підвищення кредитного портфелю:

- зважаючи на сучасний стан банківської системи України та на управлінські підходи, наявні в банках, пропонується запровадити нові методи оцінки платоспроможності позичальника;
- обережна кредитна політика з підвищенням процентних ставок, постійний моніторинг складових кредитного портфеля, невідкладні дії керівництва банківських установ з управління ризиками повинно призвести до зростання обсягів кредитування, вдосконалення системи управління якістю кредитного портфеля;
- впровадження переважно якісних за характером заходів щодо покращення структури кредитного портфеля, на нашу думку, впливатимуть на фінансову стійкість банків та ефективність їх діяльності, дозволять підвищувати конкурентоспроможність і безпеку функціонування вітчизняних банківських установ.

Отже, можна зробити висновок, що сучасні проблеми підвищення якості управління кредитним портфелем мають на увазі якісний аналіз та його оцінку з метою сучасного прийняття рішень по управлінню кредитними операціями комерційного банку.

1. *Бабич Ю. А. Формування оптимального кредитного портфеля комерційного банку з урахуванням частки кредитів для підприємств аграрної сфери / Ю. А. Бабич // Бізне Інформ. - 2014. - № 6. - С. 320-324. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_6_56; 2. *Гамолін А. В. Оптимізація кредитного портфелю банку / А. В. Гамолін, К. Ф. Ковальчук // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2005. - № 2. - С.;* 3. *Кігель В. Про визначення оптимального кредитного портфеля банку в умовах ризику неповернення коштів позичальникам / В. Кігель // Вісник Національного банку України. - 2010. - №1. - С.15-17;* 4. *Литовченко, І. О. Глуценко // Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця - Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/21_TSN_2015/Economics/1_196431.doc.htm.**

Климаш І.Я.

гр.ФБ-33 Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.Б.

ОСОБЛИВОСТІ ТА СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Станом на сьогодні невід’ємною умовою ефективного функціонування підприємств є достатнє фінансове забезпечення, яке включає необхідність обсягу власних і позикових фінансових ресурсів.

Якщо ж власних фінансових ресурсів є недостатньо, то підприємства залучають інші джерела, як правило кредити, які є необхідними для підтримки безперервного кругообігу фондів підприємств, забезпечення процесу реалізації продукції, що є надзвичайно необхідним в ринкових відносинах [1].

Особливості кредитних відносин між підприємствами і банківськими установами складаються на основі кредитних договорів. Станом на сьогодні є деякі кредити, які мають особливі пункти договору такі як: заборона клієнту до повного погашення кредиту брати в інших банках позики, надавати гарантію, передавати в заставу або у розпорядження третім особам будь-яке своє майно. При терміновій особливості цих дій, банк видає письмовий дозвіл.

Одними з найбільших проблем банківського кредитування підприємств в Україні є: - нестабільна фінансова та політична система; - недосконала та непостійна законодавча система; - занадто високі кредитні відсотки; - для позичальників не вигідні умови кредитних угод; - отримання кредиту є дуже довгою процедурою, оскільки розгляд самої можливості отримання кредиту є довготривалим.

Необхідність кредиту пов'язана із функціонуванням безперервного процесу відтворення. Тому він зумовлений, як і незбігом в часі відвантаження товару та його сплати, так і безпосереднім узгодженням між суб'єктами кредитних відносин умов щодо відстрочки платежу шляхом укладання угоди. Ще однією причиною появи кредитних відносин є те, що на підприємстві виникає заборгованість [3].

Аналізуючи сучасний стан банківського кредитування можна стверджувати, що на кредитно-платіжні відносини підприємств з банківськими установами значно вплинула криза неплатежів. Спостерігаючи погіршення платоспроможності підприємств, комерційні банки утрималися від надання нових кредитів, що ще більше погіршило становище підприємств. Опинившись у скрутному фінансовому становищі, підприємства не змогли виконати свої фінансові зобов'язання не лише перед іншими підприємствами, але й перед банками. Це стало причиною значного зростання протермінування заборгованості підприємств за банківські кредити, а це в свою чергу створило серйозну загрозу для ліквідності не тільки окремих банків, але й банківської системи країни в цілому.

Активізація банківського кредитування підприємств стикається з нестачею ресурсів у банківських установ, яка пов'язана з низькою їх капіталізацією, проблемою формування довгострокових ресурсів, значною незбалансованістю між термінами надходження коштів та їх вкладенням у відповідні проекти.

Кредити надані Національним банком України підприємствам, у розрізі валют представлено на рисунку [2].

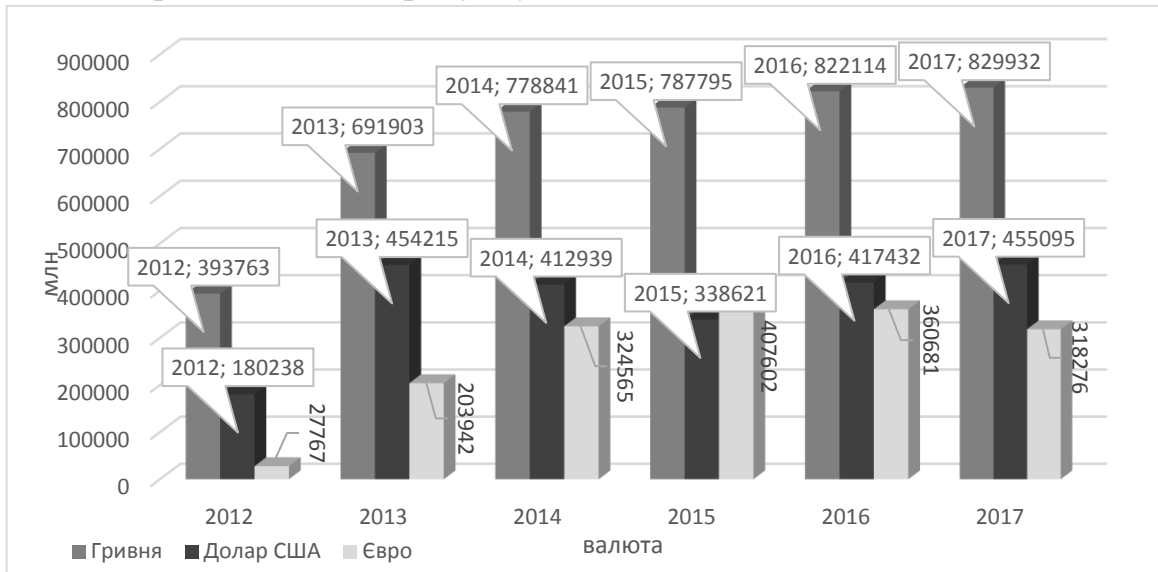

Рисунок 1- Динаміка зміни обсягу кредитів(млн.грн) надані підприємствам

Потреба у додатковому фінансуванні підприємств з боку банківського сектору пов'язана з обмеженістю власних ресурсів, низькою рентабельністю їх фінансово-господарської діяльності, зношеністю основних фондів тощо. Дослідження обсягів наданих кредитів Національним банком України підприємствам в поточних зобов'язаннях впродовж 2012-2017 року, показали що залучення банківського кредиту є недостатнім у фінансовому забезпеченні поточної діяльності підприємств, яка погіршує їх розвиток.

Отже, механізм довгострокового кредитування в банках України потребує значного розвитку. Це в свою чергу забезпечить розширене відтворення виробничого процесу та стабільність інноваційного розвитку. Суттєвого розвитку потребує розробка механізмів довгострокового кредитування в банках України, оскільки це дозволить забезпечити розширене відтворення виробничого процесу та стабільність інноваційного розвитку підприємств.

1. Неізнана О.В. Дослідження сучасного стану та інструментів фінансової підтримки підприємств з боку банківського сектору. [Електронний режим]/ Неізнана О.В. // *Економіка и управление предприятием.*-2016.- Режим доступу: <http://journals.uran.ua/tarp/article/viewFile/76418/72414>
2. Національний банк України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: \www/URL: www.bank.gov.ua
3. Герасимович А.М. Малий та середній бізнес: банківське кредитування.[Електронний ресурс]/ Герасимович А.М // *Проблеми теорії*

та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012-
Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/download/36946/39252>.

Костецька Н.М., Стадницька Г.О.

гр. ФБ-31, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри фінансів Бондарчук М. К.

МОЖЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ ЧЕРЕЗ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГ

Протягом 2017-2018 рр. популярність здійснення банківських операцій дистанційно – зросла. Банки вдосконалюють власні інтернет-ресурси, що спрощує здійснення операцій та сприяє розвантажуванню відділення. За дослідженнями MasterCard, за допомогою смартфона готові здійснювати оплату 72% українців, у Західній Європі – 37%, в Центральній та Східній Європі – 57%. Отже, набувають популярності мобільні додатки.

Проведемо порівняння додатків чотирьох банків, які ми обрали так: ПриватБанк – найбільший за розмірами активів український банк, переможець у номінації FinAwards 2018 «Найкращий інтернет-банк». Райффайзен Банк Аваль – «Найстійкіший банк», який у 2017 р. отримав найвищий дохід (2 738 млн. грн), в 3,7 разів більше, ніж банк на 2 позиції в рейтингу. Ощадбанк – «Найбільш технологічний банк», нагороджений за: технологію еквайринга; випуск NFC-кільця; оплата безконтактною картою в транспорті. Альфа-банк Україна – стрімко розвивається, входить у топ-3 банків з найбільшими активами та кредитно-інвестиційним портфелем. Порівняння інтернет-банкінгів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Можливості інтернет-банкінгів у відомих банках України

	Приват24	Райффайзен онлайн	Ощад 24/7	Alfa-mobil e
Зручність підключення	Реєстрація на сайті.	Отримання карти ідентифікації та активувати послугу в банкоматі.	Реєстрація на сайті, через банкомат чи термінал, але повинна бути підключена платна послуга SMS по карті.	Реєстрація на сайті.

Відкриття депозитів	+	- (можливе тільки поповнення)	-	+
Блокування/Розблокування	+	Можна тільки заблокувати	-	+
Управління лімітами	+	-	+	+
Підкл./Відкл. SMS	+	-	+	+
Управління гео-лімітами	-	-	+	+
Вартість переказу всередині банку	0	1% від суми, але не менше 25 грн, та не більше 1000 грн.	0,1%	0
Вартість переказу в інші банки	1%	1% від суми, але не менше 25 грн, та не більше 1000 грн.	0,7%	1%+5 грн.
Оцінка користувачів	App Store	3,1	4,2	2,8
	Play Market	4,2	3,3	2,9

Складено за даними: [1], [2],[3],[4].

Аналізуючи таблицю бачимо, що найбільш енергозатратним є підключення до Райффайзен Онлайн, а найбільш витратним – до Ощад 24/7. Важливою є оцінка користувачів. Аусайдером за даним критерієм є Ощад24/7. Користувачі скаржаться на незрозумілу навігацію, обов’язковість смс-банкінгу, технічні проблеми. Клієнти ПриватБанку скаржаться на технічні проблеми, банк просить звернутися на спеціальний сайт, що розтягує у часі їх вирішення. Клієнти Райффайзен Онлайн скаржаться на малий функціонал та незручність інтерфейсу. Клієнти Alfa-mobile Ukraine скаржаться на технічні проблеми.

Проаналізувавши попит на послуги інтернет-банкінгу вияснили, що за кількістю користувачів лідирує Приват24. Кількість клієнтів, що користуються Приват24 перевищила 4,8 млн. осіб, а веб-версією 4 млн. Друге місце посів Ощад 24/7, яким користуються більше 2 млн. людей. Райффайзен банк все ще залучає клієнтів до користування додатком. Так, станом на кінець 2017 р. кількість клієнтів-користувачів інтернет-банкінгу, становить 500 тис. осіб і 100 тис. осіб у додатку «Райффайзен Онлайн».

Перевагами інтернет-банкінгу є доступ до статистики доходів і витрат в будь-який момент. У банках можна заробити при відкритті депозиту онлайн та при потребі розірвати депозит достроково.

Розглядаючи недоліки, зазначимо, що в еру розвитку ІТ, потрапити під атаку кіберзловмисників – реальна загроза. Якщо система буде зламана, кошти клієнта спишуть з рахунку, то банкові доведеться відшкодовувати втрати. Також однією із проблем є неотримання користувачем закордоном SMS-коду підтвердження здійснення операцій.

Отже, незважаючи на великі досягнення впровадження інтернет-банкінгу, можливості для покращення цієї послуги – безмежні, і є необхідними задля покращення життя клієнтів банків.

1.Офіційний сайт ПриватБанку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/udalennyi-banking/privat24> 2. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aval.ua/personal/newraiffeisenonline/> 3. Офіційний сайт Альфа Банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://alfabank.ua> 4. Офіційний сайт Ощадбанку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/ua/> 5. І. Фоміченко, студ., Т.П. Мірзак, асист. Особливості інтернет-банкінгу в Україні. / І.Фоміченко, Т.П.Мірзак// Вісник Кіровоградського національного технічного університету – 2013. – №2 – С. 175-78.

Миколик Я.А.

гр. ФБ-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Гориславець П.А.

ІНСТИТУЦІЙНІ ІННОВАЦІЇ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Проблеми державного регулювання діяльності фінансових установ досліджують Холодилова А.О. [1], Павлюк О.О. [2], Бондаренко О.С. [3].

З позиції вдосконалення діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг,

доцільним є впровадження нових методик здійснення наглядової діяльності щодо небанківських фінансових установ [1, с. 213]. Банківська система України потребує від національного регулятора забезпечення прозорості в проведенні бізнесу [2, с.361]. З урахуванням механізмів регулювання фінансового ринку утворюються регулятори, які мають узгоджувати дії стосовно регулювання та контролю діяльності інфраструктурних суб'єктів фінансового ринку [3, с.14]. Тому парламент України планує ухвалити новий законопроект №2413а, який передбачає внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно консолідації функцій щодо державного регулювання ринків фінансових послуг. У колі фахівців він частіше фігурує як законопроект про «СПЛІТ», оскільки в ньому передбачається ліквідація Нацкомфінпослуг та розподіл її функцій між НБУ та НКЦПФР [4]. При цьому законопроектом передбачено, що НКЦПФР здійснюватиме регулювання усіх видів діяльності, яка пов'язана з цінними паперами та фондовим ринком, а також регулювання системи накопичувального пенсійного забезпечення та діяльності недержавних пенсійних фондів, включаючи їх адміністрування. До повноважень НБУ належатиме регулювання страхової діяльності та усіх інших видів небанківських фінансових послуг.

На даний час спостерігається ситуація, що небанківські фінансові компанії надають значну частину банківських послуг, оскільки там регулювання простіше і туди перетікають банківські операції, які регулятор не в змозі проконтролювати. Також багато небанківських фінансових установ безпосередньо пов'язані з власниками банків. І саме тому вбачається доцільність об'єднати все, що пов'язано з фінансовим сектором, під одним мегарегулятором, щоб здійснювати консолідований нагляд. Проте, велика кількість представників ринків фінансових послуг категорично проти ухвалення цього законопроекту, насамперед представники невеликих страховиків та їх об'єднань, фінансових компаній. На противагу їм є й ті, які погоджуються з рішенням ухвалити законопроект. Позитивні і негативні наслідки такого рішення наведені нижче у табл. 1.

Таблиця 1

Переваги та загрози ухвалення законопроекту про СПЛІТ

	Переваги та позитивні наслідки	Недоліки та негативні наслідки
	Створення цілісного прозорого ринку за рахунок одного регуляторного підходу до банків та небанківських фінансових установ.	НБУ немає відповідного досвіду конторою за небанківськими фінустановами
	Припинення дублювання функцій	Встановлено 12-

національних регуляторів фінансових ринків, спрощення та прозорості прийняття управлінських рішень у цій сфері, покращення умов ведення бізнесу з одночасним посиленням відповідальності суб'єктів ринку	місячний перехідний період, під час якого небанківські фінансові установи будуть змушені працювати без належного регулятора
Забезпечення конкуренції на фінансових ринках, запобігання діяльності недобросовісних компаній, координованість із сучасними процесами реформування та дерегуляції економіки України, а також активізації розвитку ринків фінансових послуг	Єдиний регулятор не завжди відповідає європейському досвіду
Фінансовий ринок стане більш безпечнішим для споживача, збільшиться довіра до нього, бо зменшиться кількість неперспективних та з поганою довірою установ небанківського сектору	Підвищується соціальна напруженість у суспільстві
Зниження витрат діяльності фінансових установ, спричинених неефективним державним регулюванням	Збільшується кількість безробітного населення
Можливе значне скорочення кількості невеликих страхових компаній, в тому числі «фіктивних», через ускладнення процесу ліцензування та підвищення вимог до капіталу	Суттєвий перерозподіл ринку. Існує ризик зниження рівня конкуренції на ринку страхових послуг

На нашу думку, НБУ має більше можливостей для оперативного реагування на виклики, які є на цьому ринку, що буде сприятливим фактором для споживачів. Велика кількість учасників ринку, фінансову надійність яких фактично неможливо підтвердити, негативно впливає на економіку. Тому підвищення вимог та якості нагляду убезпечить користувачів послуг від недобросовісних установ. Крім того, інституційні інновації у системі державного регулювання діяльності фінансових установ повинні забезпечити скорочення видатків бюджету. На нашу думку, в результаті коректного впровадження зазначених реформ, ринок фінансових послуг отримає ефективний консолідований нагляд, що сприятиме покращенню його стабільності.

Запорізької державної інженерної академії, 2018. - Вип. 1 (13). - С. 211 - 215.; 2. Павлюк О.О. Розвиток систем банківського нагляду в країнах Східної Європи / О.О. Павлюк // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2018. – Випуск 1 (51). – с.356-362.; 3. Бондаренко О.С. Організаційно-інституційне регулювання банківського ринку в Україні / О.С. Бондаренко // Економіка та держава. – 2018. – № 7. – с.13-17.; 4. Законопроект про «Спліт»: Чим загрожує ліквідація Нацкомфінпослуг [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://socportal.info/2018/07/12/zakonoproekt_pro_split_chim_zagrozhuje_likvidatsija_natskomfinposlug.html.

Моторя К.В.

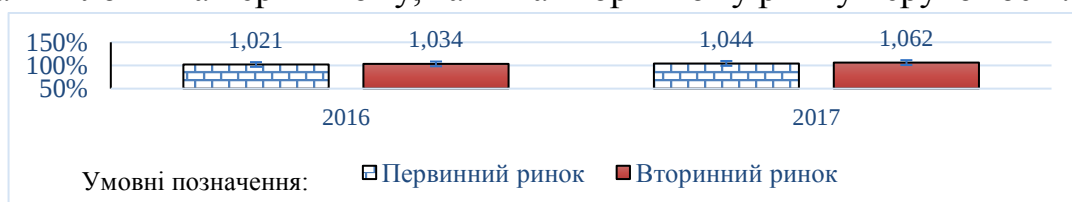
гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Кондрат І.Ю.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ НЕРУХОМОСТІ В УКРАЇНІ

Ринок нерухомості – це система взаємовідносин між юридичними і фізичними особами, метою якої є обмін прав на нерухомість, або ж грошових коштів [1]. Основні функції ринку нерухомості: посередницька – відносини між продавцями, покупцями, формування попиту та пропозиції на нерухоме майно; інвестиційна – вкладення коштів в об'єкти нерухомості; цінова – формування та встановлення цін на нерухомість, внаслідок попиту і пропозиції на ринку, економічних, політичних та соціальних факторів; регулююча, метою якої є офіційне оформлення, захист прав на власне нерухоме майно; вільне ведення підприємницької діяльності з урахуванням норм законодавства України.

Нерухомість поділяється на житлову і комерційну, продається на первинному і вторинному ринку. Проаналізуємо дані Державної статистики України щодо зміни індексу цін на житло в Україні протягом 2016 - 2017 рр. Протягом цього періоду спостерігається зростання індексу цін на житло як на первинному, так і на вторинному ринку нерухомості.

Джерело: сформовано за даними [2].

Рисунок. 1. Динаміка індексу цін на житло в Україні протягом 2016-2017 рр., %

Унаслідок низької купівельної спроможності населення попит на житлову нерухомість зменшується. Покупці через низький рівень доходів надають перевагу купівлі майна, яке вже експлуатувалось, а не власно побудованому, зменшують житлові площі. Протягом I-III кварталу 2017 року, порівняно з попереднім роком, було введено в експлуатацію на 21,4% житла більше, що свідчить про зростання пропозиції на первинному ринку нерухомості. У зв'язку з фінансовою нестабільністю, протягом 2018 року змін на ринку нерухомості не прогнозується, пропозиція стабільно перевищуватиме попит на нерухоме майно.

Попри спад попиту на житло, зниження купівельної спроможності громадян, валютні коливання та знецінення грошової одиниці України зростає вартість оренди житла. Щороку площа житлового фонду України та кількість квартир незначно зростає.

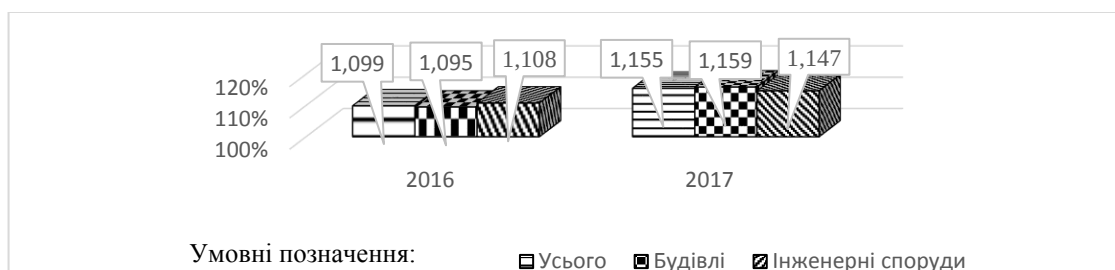
Таблиця 1

**Зміна площі житлового фонду України та кількості квартир
протягом 2016 - 2017 рр.**

Роки	Загальна площа житлового фонду України, млн.м ²	Кількість квартир, тис.
2016	977,9	16912
2017	984,8	16987

Джерело: сформовано за даними [2].

Щорічно ціни на будівельно-монтажні роботи в Україні зростають, що свідчить про валютні коливання, зростання рівня інфляції, політичну та економічну нестабільність, що також впливає на попит та пропозицію на нерухомість в Україні.

Джерело: сформовано за даними [2].

Рисунок. 2. Динаміка індексу цін на будівельно-монтажні роботи в Україні протягом 2016 - 2017 рр., %

Отже, ринок нерухомості у 2018 році матиме такі особливості:

- на первинному - ціна буде залежати від попиту і пропозиції на нерухомість, хоча й собівартість майна зросте;
- вторинний ринок і надалі буде залежним від первинного;

- ринок комерційної нерухомості розвиватиметься у напрямку рівноправності покупців та продавців нерухомого майна через відповідне встановлення законодавства України, регулювання та контроль економічної ситуації для подальшого розвитку ринку нерухомості України.

1. Стрішенець О. М., Мельничук С. О., Панівська О. В. Чинники впливу на попит і пропозицію на ринку нерухомості – 2017. / Економіка / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/12694/1/741-744.pdf> 2. Офіційний сайт Державної служби статистики України/ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> .

Моторя К. В.

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – ст. викладач кафедри фінансів Познякова О.І.

ПЕРЕВАГИ КОРИСТУВАННЯ ПОСЛУГАМИ ЛОМБАРДІВ В УКРАЇНІ

Основна проблема масової ліквідації банківських установ України – високі вимоги НБУ щодо діяльності банків. Розвиток парабанківських установ: кредитних спілок, ломбардів, пенсійних фондів, страхових та фінансових компаній тощо, спричинений низкою умов банківських установ щодо кредитних та депозитних послуг для клієнтів. З метою спрощення процедури отримання позики населенням виникли ломбарди.

Ломбард – це спеціалізована комерційна організація, виключним видом діяльності якої є надання короткострокових фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений строк на умовах платності[1].

Ломбарди відрізняються від банків тим, що банки підконтрольні НБУ, надають кредити на умовах платності та під визначену відсоткову ставку не тільки фізичним, але і юридичним особам, банки пропонують також послуги депозитування, надають спектр послуг, пов'язаних з переказом грошей тощо. Щороку кількість банків зменшується. Це пояснюється нестабільністю фінансового ринку України, економічною та політичною ситуацією у країні, зростанням вартості позик за рахунок збільшення облікової ставки НБУ, яка значно впливає на розмір процентних ставок комерційних банків, проте кількість ломбардів значно перевищує їх (рис.1).

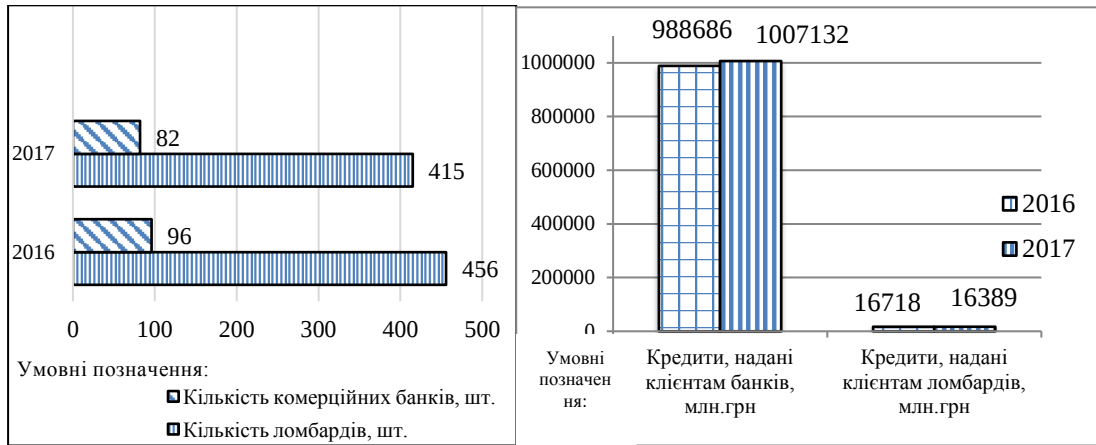

Рисунок. 1 - Динаміка кількості банків та ломбардів, наданих ними кредитів клієнтам протягом 2016-2017 рр.

Джерело сформоване за даними: [2-5].

Низький рівень наданих кредитів клієнтам ломбардів спричинений недовірою клієнтів до цих установ, нестабільність та висока ризиковість отримання позики (рис.1).

Таблиця 1

Основні переваги та недоліки ломбардів в Україні

Переваги	Недоліки
• одержання коштів швидко, анонімно, без складної операції отримання кредиту; • менші ризики отримання позики, ніж у банківських установах; • знижки та індивідуальні тарифи для постійних клієнтів; • можна скористатись послугою, навіть у вихідний день; • під заставу кредитування приймають будь-яке майно, що швидко перетворюється в готівку: побутова техніка, дорогоцінні метали, транспортні засоби, цінні папери, майнові права іпотечні позички тощо.	• сума наданої позики залежить від вартості застави; • ризик неповернення майна через прострочення повернення кредиту, пограбування ломбардів; • низький попит на послуги, недовіра населення, нема гарантій повернення застави та зміни процентної ставки за кредит ломбардом.

Сформовано за даними: [6-7].

Сьогодні ломбарди відіграють важливу роль на фінансовому ринку послуг. Це пояснюється нестабільною економічною ситуацією в Україні. Ломбарди необхідні задля миттєвого отримання позики населенням під заставу майна, але за умов платності. З метою регулювання діяльності цих установ, треба контролювати дотримання законодавчих вимог України, зокрема: наявність ліцензії, власного капіталу, резервного та страхового резервів.

1. Шкварчук Л.О. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Л.О. Шкварчук. – К.: Знання, 2013. – 382 с. 2. Міністерство фінансів України Кількість банків в Україні від 25.09.2018 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/count/> 4. Офіційний сайт НБУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/> 5. Ломбарди зменшили обсяги кредитування - 2018. / FinPost / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/82733>. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) Основні показники системи ломбардів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html> 6. Немудихата К.Л. Розвиток ломбардів як суб'єктів ринку фінансових послуг у сучасних умовах – 2016. / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestnik-ekonom.mgu.od.ua/journal/2016/21-2016/29.pdf> 7. Архипенко С. В. Основні тенденції ринку ломбардних послуг в Україні в посткризовий період / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://confcontact.com/2013_04_04_zhv/28_Archipenko.htm.

Лесьо Я. З.

гр. ФБ-32, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів Коць О. О.

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні поняття міжбанківського кредитування займає важливу роль та є одним із вагомих джерел для сприяння стабільної ліквідності та платоспроможності банків, а також забезпечення збалансованого та стійкого функціонування банківської системи.

Перевагою міжбанківського ринку є те, що він досить швидко дозволяє банкам отримати фінансові ресурси. Але крім цього, даний ринок має ще інший перелік переваг порівняно із іншими джерелами надходження ресурсів до банків.

Варто зазначити, що в сучасних умовах міжбанківське кредитування має все більший вплив на економіку, оскільки є не лише додатковим джерелом коштів для підтримання банків, а також визначає фінансову стабільність як банківської системи, так і економіки країни в цілому. Вплив на обсяги міжбанківського кредитування має рівень облікової ставки НБУ, адже він є важливим елементом для визначення банками процентних ставок за вкладами і кредитами, а також значення облікової ставки визначає вартість кредитів рефінансування НБУ [1].

Для активізації роботи банківської системи на ринку міжбанківських кредитів потрібно застосувати заходи щодо оптимізації існуючої організації ринку міжбанківських кредитів, вдосконалити інструменти фінансування. Вважаємо, що доцільним є створення міжбанківського кредитного об'єднання, головною ціллю якого було б формування єдиного інформаційно-торгівельного середовища організації купівлі-продажу міжбанківських кредитів. Таке об'єднання дозволить підвищити надійність міжбанківських кредитних операцій, забезпечить перерозподіл вільних кредитних ресурсів між регіонами та секторами економіки.

Отже, задля стимулювання розвитку ринку міжбанківського кредитування в Україні необхідним є формування удосконаленої організаційної структури міжбанківського кредитного процесу, також покращення системи внутрішнього контролю за ризиками, властивими міжбанківським кредитним операціям.

1. Основні показники стану міжбанківського кредитного ринку
[Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу:
https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578

Okwu Daniel

Group: FBSS-13, INEM

Dr. of. Economics, Prof of Finance Department: Khoma I.B.

MANAGEMENT OF FINANCIAL RISKS IN CONDITIONS OF UNEXPECTED CURRENCY EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS

Financial risk

Financial risk is any of various types of risk associated with financing. It is the potential for financial loss and uncertainty about its extent. It is the dispersion of possible outcome. Financial risk could also be express as exposure to lose in value of an asset

Major Types of financial risk

Asset – backed risk, Credit risk, Liquidity risk, Operational risk, Model risk, other risks (legal risk), foreign investment risk and Market risk

Market risk are risk of losses due to volatility in market price, which has four major sub-groups (equity, interest rate, commodity risk and currency risk).

Currency risk

Currency risk (foreign exchange risk) is simply volatility of foreign exchange rates (e.g. USD/UAH, EUR/USD, etc.) and unpredictability exposures. In an international context, a very important area of financial risk management is currency risk.

Type of currency risk exposure

Transaction risk, economic risk, translation risk, contingent risk

Management of currency Risk

Managing currency risk is very important for many firms, investors doing international business and most domestic business denominated in foreign currency.

And first step in managing this risk is measuring of risk by variance and standard and deviation method of potential variable return. Ability to indicate the spread of possible rate in some way reduce risk to a measured value where you as an investor is will to pay as the opportunity cost.

Exposures to foreign exchange risk may use a number of foreign exchange hedging strategies to reduce the exchange rate risk. Derivative instruments, money market tools, operational techniques such as currency invoicing, leading and lagging of receipts and payments, and exposure netting

Future contract

A currency future, is a futures contract to exchange one currency for another at a specified date in the future at a price (exchange rate) that is fixed on the purchase date;

Futures contract a legal agreement to buy or sell asset at a predetermined price at a specified time in the future. The predetermined price the parties agree to buy and sell the asset for is known as the forward price. The specified time in the future which is when delivery and payment occur is known as the delivery date. Future contracts are traded at a future exchange. Future market has a special characteristic call Margin or the use of margin account which is in place to hedge against default from any parties and maintain value while price fluctuate.

Forward contract

Forward contract is a non-standardized contract between two parties to buy or to sell an asset at a specified future time at a price agreed upon today, without any exchange or secondary market and traded over the counter in general; at least one of the parties is a bank.

Both future and forward can be used to hedge risk as a means of speculation, or to allow a party to take advantage of a quality of the underlying instrument which is time-sensitive.

Currency invoicing and prices implementation

The extent of exposure very much depends on the currency chosen for the invoice or transaction. This choice is often based on the relationship between the parties and the currency position of each currency's exchanged rate.

1. Anna Hallgren; Nils-petterLjung; Linda Temler: - "CURRENCY RISK MANAGEMENT- A CASE STUDY OF SWEDISH MID-CORP": - Bachelor Dissertation – December 2006. 2. Richard Hernandez:- "Currency invoicing and the implications for prices" - July 2016 - Monthly Labor Review - <https://www.bls.gov/opub/mlr/2016/beyond-bls/currency-invoicing-and-the->

*implications-for-prices.htm. 3. Random pdf work "CURRENCY RISK MANAGEMENT: FUTURES AND FORWARDS" 29 October 2017-
<https://www.bauer.uh.edu/rsusmel/7386/ln6.pdf>.*

Підворна С.М.

гр.ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н, доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є.

ФОНДОВИЙ РИНОК В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Актуальність проблеми полягає у тому, що сучасний стан фондового ринку є досить не стабільним. Сучасний рівень розвитку ринкової економіки вимагає не тільки накопичення і розподілу грошових ресурсів, але і їх руху та швидкого перерозподілу (без участі банківських установ) з метою спрямування коштів у більш привабливі галузі економіки. Ці функції бере на себе ринок цінних паперів, який об'єднує частину ринку позикового капіталу (а саме – ринок інструментів позики) і повністю ринок інструментів власності [3].

Вагомий внесок у дослідження проблем становлення та розвитку фондового ринку в Україні присвячено багато праць вітчизняних науковців. Дослідження теоретико-методологічних засад та різних аспектів теорії і практики стосовно даної проблематики було висвітлено в численних працях таких вчених, як Н. Бєдіна, В. Огородник, А. Калач, О. Квасова та ін [1].

Українська фондова біржа була офіційно зареєстрована в 1991 році. Але дуже скоро першість перейшла до іншої біржі — ПФТС. До речі, ПФТС розшифровується як «пайова фондова торгова система». На біржі обертаються акції компаній, корпоративні та державні облігації та інвестиційні сертифікати [2].

На відміну від ринку Форекс, торгувати на ринку ПФТС можна тільки зареєстрованим брокерам зі спеціальним дозволом від Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Уклавши договір з будь-яким атестованим брокером, приватний інвестор може подавати заявки на покупку або продаж цінних паперів на українській біржі.

З 1 жовтня 1997 року розраховується основний український індекс ПФТС. Індексна «кошик» складається з 20 емітентів з різних галузей економіки. У 2018-му році до складу індексу входять цінні папери Центренерго, Мотор Січ, Райффайзен Банк Аваль, Крюківський вагонобудівний завод, Донбасенерго, Укрнафта і Укртелеком [2].

Структура торгів на українській біржі в 2017 році виглядала наступним чином: 57,52% — державні облігації, 12,83% — акції, ф'ючерси — 23,64% і корпоративні облігації — 5,74% [2].

Завищена оцінка активів спровокувала дефіцит ліквідних цінних паперів на біржі («блакитних фішок»). У докризовому році деякі з них навіть торгувалися з премією до східноєвропейських компаній.

Відштовхнувшись від дна в середині позаминулого року, український індекс нарешті почав повільно, але впевнено зростати. На початок лютого 2018 року ПФТС оцінювався вже в 335 пунктів.

У 2017-му міжнародні експерти анонсували початок висхідного тренду на сировинні товари. Для України це означає зростання цін на сталь і руду, які займають серйозну частку в експорті.

У 2017-му році ринок почав із запізненням реагувати на позитивні новини компаній. Наприклад, за три квартали минулого року прибуток «Райффайзен Банк Аваль» склав 4 млрд. грн. І одразу ж кількість угод по акціях банку зросла на 36%, а фінансові показники «Центренерго» зросли завдяки збільшеним тарифами на електроенергію [2].

1. Сучасний стан фондового ринку України / [Електронний ресурс]. — Режим

доступу: http://sophus.at.ua/publ/2016_06_1_kampodilsk/sekcija_section_3_2016_06_1/fondovij_rinok_v_ukrajini_problemi_ta_perspektivi_jogo_rozvitku/126-1-0-1933 2. Фондовий ринок України — світовий лідер росту в 2017 році. Час інвестувати? / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vseprogroshi.com.ua/fondovij-rinok-ukra%D1%97ni-svitovij-lider-rostu-v-2017-roci-chas-investuvati.html> 3. Івлієва Д.Ю. Фондовий ринок та перспективи його розвитку в Україні / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/ugZBPNgjmyY.html>.

Постернак І.В.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Мороз Н.В.

ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ

Головним завданням політики у сфері житлового фінансування є створення і дотримання належних умов для задоволення потреб населення житлом. Більшість сімей в нашій державі не мають змоги отримати доступ на житловий ринок, тому що купівля житла вимагає наявності великої суми коштів. У більшості сімей, особливо з дітьми, та одиноких громадян немає коштів для здійснення першого внеску за власний рахунок.

Визначення іпотеки як «виду забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні

іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому Законом України «Про іпотеку» [1], тобто іпотека – це застава нерухомого майна, а іпотечний кредит - це позика, яка за принципами банківського кредитування надана під заставу нерухомості, яка залишається в користуванні позичальника.

Один з способів вирішення житлової проблеми і є довгострокове іпотечне кредитування. Тому доцільно покращувати і стабілізувати ринок іпотечного кредитування.

На даний момент придбати житло в Україні можливо за рахунок таких джерел, як: державних коштів у рамках державних програм фінансування; банківських іпотечних кредитів; власних коштів та заощаджень.

Як було сказано вище, власних коштів в більшості громадян на придбання житла не має, а обсяги державного фінансування в даній сфері суворо обмежені і ринкова вартість житла має значно більший рівень, ніж платоспроможність сімей, які потребують покращення житлових умов.

Тому доцільно проаналізувати банківське іпотечне кредитування на житло. За останні роки лідерами за іпотечними кредитами були такі банки, як: – АТ «Ощадбанк»; – АТ «Укргазбанк»; – АТ «Кредобанк» – ПАТ КБ «Приватбанк» та ін. АТ «Ощадбанк» має найбільшу частку ринку іпотечного кредитування. У структурі активів АТ «Ощадбанк» має кредитний портфель з найбільшою питомою вагою (близько 60%) [2].

В таблиці 1 порівняємо умови іпотечних кредитів на вторинному ринку протягом 10 років [3].

Таблиця 1

Порівняльні умови іпотечних кредитів банків-лідерів з надання іпотечних кредитів станом на серпень 2018 року

Назва банку	% ставка річних	Мінімальний % першого внеску	Комісії банку
1. Ощадбанк	19,14	25	Разова комісія 0,99 від суми
2. Приватбанк	17,90	25	Немає
3. Кредобанк	17,98	40	Разова комісія 0,99 від суми
4. Укргазбанк	18,90	20	Немає

Аналізуючи банки-лідери у сфері іпотечного кредитування, можна сказати, що Ощадбанк і Кредобанк мають найвищі відсоткові ставки і комісію при видачі, а в Приватбанк і в Укргазбанк мають менші відсоткові ставки і комісії відсутні, але не зважаючи на це велика вірогідність того, що вони мають інші приховані комісії, адже для банку це комісійний дохід. Найвищий мінімальний перший внесок у Кредобанку, що означає перестрахування себе перед позичальником, найнижчі в Укргазбанк, що дає змогу отримати кредит більшості громадянам держави.

Незважаючи на всі позитивні фактори іпотечного кредитування існують і проблеми в цій сфері:

- недосконалість нормативно-правової бази;
- відсутність довіри зі сторони позичальників до кредитора;
- мала кількість потенційних інвесторів та кредиторів;
- розвиток тіньового і напівлегального бізнесу нерухомості.

Отже, позитивний розвиток іпотечного кредитування покращить, як і економічні проблеми, так і соціальні проблеми суспільства для задоволення житлових потреб. Стала конкуренція на ринку іпотечного кредитування дасть змогу для позичальника вибрати найбільш вигідний варіант для придбання житла у кредит, а для кредитора зробити найбільш прозорі умови кредитування і вийти в довіру до позичальника.

1. Про іпотеку : Закон України від 5 червня 2003 року N 898-IV // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 38. – С. 313. 2. Жежерун Ю. В. Сучасний стан ринку іпотечного кредитування в Україні [Електронний ресурс] / Ю. В. Жежерун – Режим доступу до ресурсу: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/12_zhezherun.htm 3. Іпотека на купівлю житла на вторинному ринку в банках України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bankchart.com.ua/personal/mortgagecredit>.

Постернак І.В.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Бондаренко Л.П.

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасне суспільство неможливо уявити без інтернету. І в часи, коли стрімко зростає розвиток інформаційних технологій, в мережі Інтернет

з'являється велика кількість магазинів, де можна обрати та замовити потрібний товар чи послугу.

Попит породжує пропозицію. Для того, щоб забезпечити потреби покупців, створюються спеціальні сервіси і магазини. Сфера електронної комерції сьогодні займає провідне місце в Україні і знаходиться на етапі розвитку. Про це свідчить відкриття багатьох нових інтернет-магазинів і розвиток в даному сегменті.

Кожен бізнес, в тому числі й інтернет-бізнес, має свої недоліки і переваги. Однією з головних переваг є світовий масштаб діяльності, адже доступ до будь-якого користувача відкриває всі можливості для того, щоб домовитись не лише з покупцями, але й з партнерами і постачальниками. Не менш важливим є те, що доступ до мережі Інтернет забезпечується майже з будь-якої точки земної кулі і з будь-якого комунікаційного пристрою, що дає змогу підвищити ефективність управління бізнесом. Мінімізація витрат на додатковий персонал також є перевагою даного виду бізнесу. Адже, по-перше, зменшуються витрати на оплату праці, а, по-друге, люди мають можливість працювати вдома. Ще однією перевагою є високий рівень сервісу, що дозволяє клієнтові отримати замовлення поштою або за допомогою кур'єрської служби [1].

Незважаючи на низку переваг в інтернет-бізнесі існують і недоліки. Перше – це ненормований робочий день. Друге – це високі витрати на оптимізацію, тому що оновлення комп'ютерних систем, ліцензія на комп'ютерні програми, навчання персоналу та оновлення сайтів вимагає значних ресурсів. І основним недоліком є те, що доки товар не куплений - доти фізичного контакту з товаром не має.

Отже, інтернет бізнес є достатньо популярним в нашу епоху і має ряд як переваг, так і ряд недоліків. Для збільшення обсягів продажу інтернет-магазин повинен підтримувати різноманітні інструменти збільшення продажів - через інтернет сторінку, електронної пошти чи телефону. Важливим є проце замовлення та оплати. Наявність функції електронного відслідковування товару для зручності покупця. Тому в мережі і найменше підприємство може легко конкурувати з дуже великим. [2].

1. Макарова М.В. Електронна комерція: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К. Видавничий центр "Академія", 2015 р. 2. Мізюк Б.М. Система управління. – Львів, Видавництво ЛКА, 2016. – 388 с.

Постернак І.В.

ст. гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – старший викладач кафедри фінансів Познякова О.І.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ

Основне завдання, яке стоїть зараз перед українським суспільством – забезпечення сталого розвитку у всіх сферах, зокрема і економіки. Інститути спільного інвестування є допоміжними інструментами забезпечення економічного розвитку, адже вони є одними з найпотужніших інвесторів, які акумулюють кошти населення та кошти дрібних інвесторів, після чого створюють інвестиційні ресурси. Їхнє завдання полягає забезпеченні позитивних умов для залучення інвестиційних компаній і надалі перерозподілити капітал в ті галузі економіки, де це найбільш доцільно.

На рис. 1 показано динаміку розвитку інститутів спільного інвестування [1].

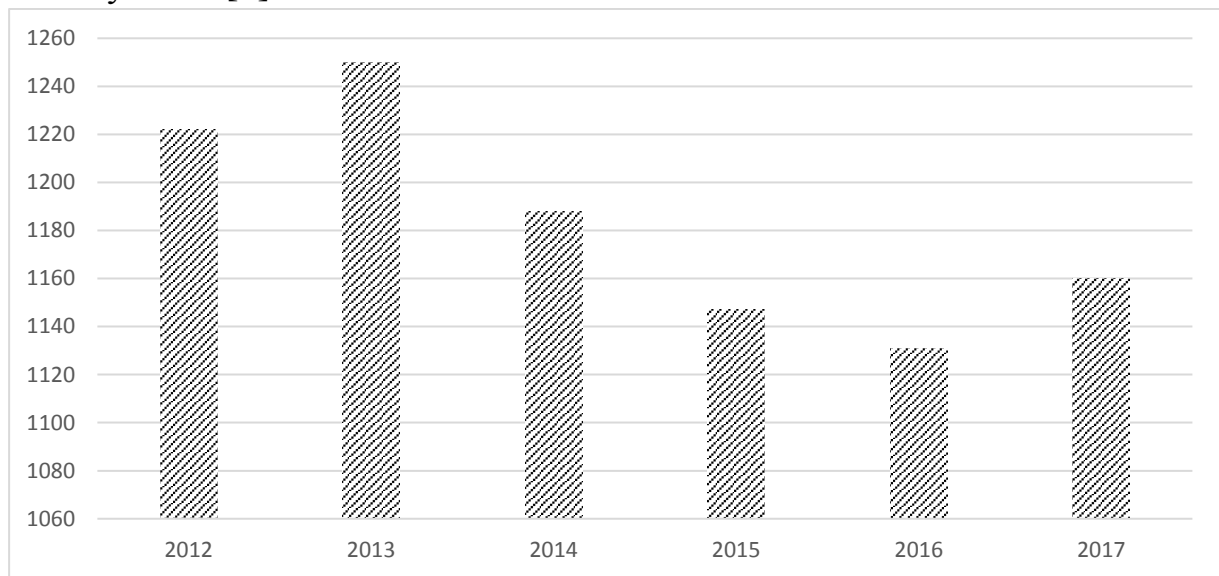

Рисунок 1. Аналіз розвитку ІСІ з 2010 по 2017 рр.

Пік розвитку інститутів спільного інвестування спостерігався у 2013 році. Однак політична і економічна кризи в Україні в той період негативно відбилися, як і на ІСІ, так і на фінансовому ринку зокрема. Тільки починаючи з 2017 року, коли економіка країни дещо стабілізувалась, починається приріст інститутів спільного розвитку.

Також слід проаналізувати активи інститутів соціального інвестування. Вони включають: цінні папери; цінні папери інших інститутів спільного інвестування; облігації підприємств; кошти і банківські метали; векселі та ощадні (депозитні) сертифікати; сертифікати фондів операцій з нерухомістю; договори про участь у фонді фінансування будівництва, тощо [2].

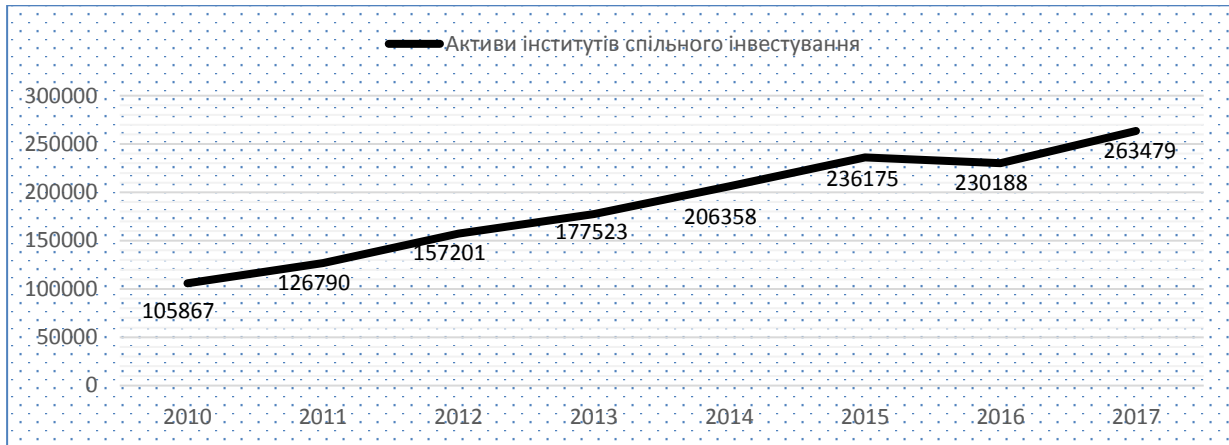

Рисунок 2. Активи інститутів спільного інвестування з 2010 по 2017 рр.

В Україні активи інститутів спільного інвестування помірно зростають, але в переломному для країни моменті з 2015р. по 2016 р. цей показник падає. Дані зміни можна пояснити зростанням за останні роки індексів українських фондових бірж, відтоком інвесторів і збільшення доходності, які подані в табл. 1 [3].

Таблиця 1

Індекс українських фондових бірж

Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Значення Індексу	2429,69	1430,55	866,44	901,57	1005,09	667,25	788,06	1282,64

Отже, можна запропонувати такі заходи, спрямовані на збільшення ефективності функціонування інститутів спільного інвестування:

- покращення законодавства, а саме диверсифікація активів ІСІ найрізноманітнішими фінансовими активами і збільшувати кількість інструментів для інвестування;
- збільшення вимог щодо ефективного управління активами;
- популяризувати ринок ІСІ серед населення України.

1. Структура активів інститутів спільного інвестування [Електронний ресурс] // Інвестиційні партнери управління активами. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://ip-am.com.ua/ua/isi/cif_assets. 2. Активи інститутів спільного інвестування з 2010 по 2017 рр [Електронний ресурс] // УАІБ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart.html. 3. Історія значень Індексу українських акцій [Електронний ресурс] // Українська біржа – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ux.ua/ua/index/stat/dailyhistory.aspx?code=UX>.

Пристапляк І.П.

гр. ОП-33, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник - к.е.н. доцент кафедри фінансів Ливдар М.В.

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК КАПІТАЛІВ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ СВІТОВИХ ФІНАНСІВ

Характерною рисою сучасних світових економічних відносин стає інтенсивний розвиток фінансової глобалізації із залученням національних економік до світового ринку капіталу, посилення їх взаємозалежності. Багато науковців досліджують сутність окремих інструментів, механізмів, що використовуються для залучення капіталів на зовнішніх ринках.

Власне саме завдяки капіталу та його обігу натуральний обмін перейшов у процес виробництва та торгівлі, що стало основою розвитку світової економіки. Визначення економічної категорії «капітал» сьогодні має доволі широкі рамки. Капітал як економічний ресурс часто поділяли на реальний, грошовий та фінансовий. Якщо у середньовіччя головну роль відігравав грошовий капітал, то у XX ст. ключової ваги набула фінансова форма капіталу.

Фактично одночасно з моментом виникнення поняття капіталу розпочався процес формування поняття ринку капіталів. Слід зазначити, що міжнародний ринок капіталів (МРК) почав формуватися лише з кінця XIX сторіччя, тоді як національні ринки виникли набагато раніше.

Якщо спробувати дати визначення світовому ринку капіталів, то, спираючись передусім на тлумачення західних економістів, під цією категорією слід розуміти систему ринкових взаємовідносин, що забезпечує акумуляцію та перерозподіл міжнародних фінансових потоків. Водночас, за визначенням З. О. Луцишин, світовий ринок капіталів – це ринок предметів торгівлі, на якому є позичковий капітал, боргові інструменти та похідні контракти. А з функціональної точки зору – це сукупність національних і міжнародних ринків фінансових активів, які акумулюються, перерозподіляються й розподіляються через банківські та фінансові установи [1, с. 110].

Економічна роль ринку капіталів полягає в його спроможності об'єднати дрібні, розрізнені кошти і на основі цього активно впливати на концентрацію і централізацію виробництва та капіталу. З функціональної точки зору ринок капіталів – це система, що забезпечує акумуляцію і перерозподіл грошових капіталів з метою забезпечення процесу відтворення; з інституційної – це сукупність кредитно-фінансових установ, фондових бірж, через які рухається позиковий капітал. Таким чином, ринок капіталів – це складова частина фінансового ринку, де формується попит і пропозиція на середньостроковий та довгостроковий позиковий капітал. [2, с.256]

Деякі автори, такі, як В.В. Корнєєв, М.К. Колісник, О.Р. Романенко, І.А. Трахтенберг, С.Я. Огородник, М.С. Зязун, вважають, що поняття «світові фінанси» і « міжнародний ринок капіталів» є синонімами і змістовно аутентичні. Але, на нашу думку, це не є вірним, тому що фінансовий ринок є більш широка категорія за своїми складовими елементами, ніж ринок капіталу. Таким чином, ринок капіталу - це сегмент фінансового ринку, особлива сфера фінансових відносин, пов'язаних з процесом забезпечення кругообігу середньострокового та довгострокового залученого та позикового капіталу. Ринок капіталів слугує джерелом фінансових ресурсів як у формі банківських, так і небанківських інструментів.

Узагальнення різних точок зору щодо визначення поняття «ринок капіталів» дозволяє зробити висновок, що ринок капіталів – це ринок, на якому здійснюються операції з середньо- та довгостроковими фінансовими інструментами, які відображають як відносини позики, так і відносини власності. Відповідно, ринок капіталів включає ринок середньо- та довгострокових боргових інструментів, а також ринок інструментів власності (пайових цінних паперів). [3, с.105]

Міжнародний ринок капіталів, відіграючи ключову роль у системі сучасних господарських зв'язків і маючи значний потенціал впливу на економічний розвиток, має бути регульованим на національному, міжнародному і наднаціональному рівнях. Таке регулювання може здійснюватися за допомогою сукупності спеціальних правових, адміністративних, економічних та соціально-психологічних механізмів, та деяких інструментів стимулювання і обмеження, а саме: правових, адміністративних, економічних, соціально-психологічних механізмів.

Ми вважаємо, що міжнародний ринок капіталів потрібно розглядати як невід'ємну складову світового фінансового ринку. Однак деякі науковці ототожнюють ці два поняття, що, напевно, є наслідком складної структури світового фінансового ринку та стрімкого розвитку нових інструментів, які є його елементами і широко використовуються в сучасних умовах.

1. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації / З. О. Луцишин. – К. : ДрУк, 2002. – 320 с. 2 . Еш С.М. Фінансовий ринок : навч. посіб. - К.: - Центр учбової літератури, 2009. - 528 с. 3. Клименко В. В. Фінансовий ринок : навч. посіб. / за ред. Павлова В. І. [В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко] – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 358 с.

Рудий Я.Ф.

гр. ФБ-32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н, доцент кафедри фінансів Курило О.Б.

СТАН ДЕРЖАВНОГО МОЛОДІЖНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛА В УКРАЇНІ

Тема молодіжного кредиту на житло, що стартувала в Україні у 2013 році, сьогодні стає досить популярною. Даний захід державної підтримки є знаковою подією для молодих сімей, тому що допомагає їм придбати власне житло. З проблемою купівлі квартири часто стикаються саме молоді пари, котрі не мають достатньої фінансової забезпеченості, часто навіть оренда є непосильним тягарем. Причина – маленькі доходи, які все частіше є набагато більшими за суму, що необхідна для оренди та купівлі. Проблеми з житлом можуть тривати не рік, а навіть усе життя, особливо якщо в сім'ї є маленькі діти. З допомогою коштів держбюджету у майбутньому тисячі українців зможуть покращити свої житлові умови.

В Україні відповідно до постанови №1032 від 20.12.2017 року діє спеціальна державна програма бюджетної допомоги молодим українцям у реконструкції, придбанні та будівництві житла. Держфонд пропонує отримати пільговий кредит на житло, якщо претендент стане в чергу і будете відповідати вимогам, головними з яких є вік (до 35 років включно), квартирний облік та платоспроможність [2]. Суть допомоги полягає не лише у довготерміновому кредиті, а й у компенсації частини відсотків, в деяких випадках у частковому погашенні державою тіла кредиту. Умови на яких видаються дані позики різні. Пільговий молодіжний кредит буде вигідний для сім'ї, якщо вони мають дітей, тому що при наявності однієї дитини позичальника звільняють від сплати відсотків по кредиту, якщо дітей двоє – 25% кредиту гасить держава, якщо троє і більше – держава погашає 50% суми зобов'язань. Відсотки також не нараховуються військовослужбовцям, резервістам та військовозобов'язаним [1].

Існує спеціальна рейтингова система, що дозволяє оцінити шанси на отримання допомоги від держави. Виходячи з даних цієї системи перевага надається людям, котрі мають інвалідність, довгий час стоять в черзі на житло, мають дітей, вчений ступінь, стабільний дохід [3].

Протягом 2016 року за програмами державного молодіжного кредитування 377 молодих сімей отримали квартири в 40 будинках по всій Україні. У бюджет 2017 року було закладено гроші на 51 квартиру, а у 2018 – 47 квартир [3]. Також, в цьому році Державний фонд сприяння житлового будівництва підписав з АБ «Укргазбанк» меморандум Державної програми компенсації 30% вартості житла для молодих українських сімей за програмою «Доступне житло» [4]. В таблиці 1 представлено основні джерела фінансування надання пільгових кредитів молодим сім'ям.

Таблиця 1

**Показники надання пільгових кредитів молодим сім'ям
на будівництво (придбання) житла 2013-2017 [5]**

Рік	Державний бюджет, тис. грн.	Місцеві бюджети, тис. грн.	Власні кошти, тис. грн.	Надано кредитів	Проінвестовано житла, тис. кв.м.
2013	70 629,7	33 532,3	35 613,9	407	28,8
2014	24 267,5	36 624,4	23 121,8	253	16,1
2015	0,0	64 694,2	58 956,1	231	14,5
2016	0,0	94 336,7	34 301,6	254	16,3
2017	0,0	115 693,1	63 559,3	319	19,7

Отже, станом на 2017 рік питома вага у кредитуванні належить місцевим бюджетам та власним коштам.

Щодо особливостей молодіжного кредитування в інших країнах то, наприклад, в Німеччині поширюються абсолютно всі вимоги, що регулюють іпотечне кредитування, але деякі носять досить пільговий характер. В Китаї з отриманням житла держава не допомагає, лише підприємства на яких ви працюєте. В США так само, як і в Німеччині і Китаї, окремо програми для молодіжного кредитування не існує. В країні існує програма пільгового кредитування для малозабезпеченого населення, до яких в окремих умовах можуть відноситись і молодята. В Польщі є схожі молодіжні іпотечні кредити, але вони не користуються популярністю. Спочатку людина вносить 5%, а решту 95% з часом, мабуть, не всі хочуть розплачуватися за житло 'все життя' або ж є інші, більш прийнятні варіанти.

Отже, для України на даний момент молодіжне кредитування набуває помірних темпів розвитку і не є міфом. Воно стабільно працює. Однією з найбільших проблем – завеликий попит та обмежена пропозиція.

1. Умови отримання / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lv.molod-kredit.gov.ua/zhytlovi-prohramy/inshi-rehionalni-prohramy/umovy-otrymannia>; 2. Постанова від 29 травня 2001 рік № 584 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP010584.html; 3. Стаття «У ДЕРЖБЮДЖЕТИ-2018 ЗАКЛАЛИ ГРОШІ ВСЬОГО НА 47 КВАРТИР» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://tsn.ua/groshi-u-derzhbyudzheti-2018-zaklali-groshi-vsogo-na-47-kvartir-za-programami-molodizhnogo-kredituvannya-993715.html>; 4. Стаття «Близько 350 молодих сімей зможуть цього року отримати житло на пільгових умовах» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2388579-blizko-350-molodih-simej-zmozut-cogo-roku-otrimati-zitlo-na-pilgovih-umovah.html>; 5. Статистика Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.molod-kredit.gov.ua/zhytlovi-prohramy/pilhove-molodizhne-kredytuvannya/statystyka>.

Углева Ю.М.

гр.ФБМ-11, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри фінансів Гориславець П.А.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ УСТАНОВИ ФІНАНСОВОГО ОМБУДСМЕНА В УКРАЇНІ

22 лютого 2018 р. у Верховній Раді України зареєстрували проект закону № 8055 «Про установу фінансового омбудсмена». Його підготували з метою вирішення конфліктів між фінансовими установами та їх клієнтами.

Серйозні проблеми у сфері фінансів розпочалися у 2008 році - їх спровокувала криза. Відповідно до результатів дослідження проекту USAID «Трансформація фінансового сектору», довіра до банківських установ в Україні перебуває на надто низькому рівні - орієнтовно 20%, з них лише 3% повністю довіряють банкам. Станом на кінець I півріччя 2018 року лише 12% опитаних мали депозит у банку. Причиною втрати довіри є незахищеність та непоінформованість позичальників щодо кредиту.

Дослідження показало, що 78% українців не бажають нікуди звертатися у разі виникнення суперечок з фінансовими установами у випадку конфліктних ситуацій з фінансовими установами. Станом на кінець вересня 2018 року, у випадку конфліктних ситуацій з комерційними банками 56% українців зверталися до цієї ж установи, 11% – до правоохоронних органів, 10% – до суду, 5% – до регуляторів (Нацбанк, Нацкомфінпослуг), 4% – до Фонду гарантування вкладів, 1% – до Держпродспоживслужби. А 23% не зверталися ні до кого.

В Україні суперечки між позичальниками та кредиторами розглядаються виключно судами, які продемонстрували свою неефективність, затягування розгляду справ та корумпованість у вирішенні конфліктів [1]. Як наслідок, судочинству не довіряє понад 90% українців. Світовий банк запропонував ефективний та доступний інструмент примирення - фінансового омбудсмена. Це незалежна особа, яка вирішує в позасудовому порядку суперечки між організаціями, що надають фінансові послуги, та їх клієнтами. Основне завдання і результат впровадження інституції фінансового омбудсмена - підвищення довіри споживачів фінансових послуг до фінансового ринку в цілому [2].

Згідно законопроекту № 8055 [3], метою діяльності установи фінансового омбудсмена є: альтернативне (позасудове) врегулювання спорів між споживачами та надавачами фінансових послуг; підвищення довіри між ними; сприяння підвищенню якості надання фінансових послуг; сприяння у захисті законних прав та інтересів клієнтів. Процедура звернення є досить простою: потрібно заповнити форму з даними про себе

і додати копію попереднього листування з фінансовою організацією. Якщо відповідь від фінансової установи не задовольняє вимоги споживача фінансових послуг, або жодної відповіді взагалі немає протягом 30 календарних днів, лише тоді клієнт може звернутися до фінансового омбудсмена. Омбудсмен повинен приймати рішення неупереджено, компетентно та досить швидко - до 60 днів, у той час, як суди можуть розглядати такі справи 1-2 роки. Основне поле діяльності омбудсмена - це невеликі кредити до 372 тис. грн., які перевантажують суди (табл.1).

Таблиця 1

Порівняння моделей інституту фінансового омбудсмена

Ознака / Країна	Німеччина	Великобританія	Україна
Назва установи	Омбудсмен державних та приватних банків	Служба фінансового омбудсмена	Інститут фінансового омбудсмена
Орган, що призначає фінансового омбудсмена	Правління спілки німецьких банків	державна	Наглядова рада
Гранична сума обов'язкового до виконання рішення омбудсмена	5 000 євро	100 000 фунтів стерлінгів	372 300 грн
Ким/чим фінансується діяльність установи фінансового омбудсмена	спільною німецьких банків	державою та членськими внесками англійських банків, що виплачуються пропорційно кількості відкритих рахунків та додатково 500 фунтів за кожну скаргу	надавачами фінансових послуг, які мають відповідну ліцензію та зборами за розгляд спору.
Хто може подавати скаргу до омбудсмена	фізична особа	фізична особа, установа та благодійний фонд з річним оборотом менше, ніж 1 млн стерлінгів	фізична особа
Термін, протягом якого розглядається скарга	2-3 місяці	до 6 місяців	60 днів
Плата клієнтів	відсутня	відсутня	5% від прожиткового мінімуму
Характер рішень	рекомендації	обов'язкові для фінансових установ	Є обов'язковим після його акцепту споживачем

Рішення фінансового омбудсмена ставатиме обов'язковим після його повного і безумовного акцепту (прийняття) споживачем фінансових послуг. Рішення, яке стало обов'язковим для надавача фінансових послуг, може бути ним оскаржене в суді лише з окремих підстав, що визначені законопроектом [3].

На думку Головного управління ВРУ законопроект має ряд недоліків. Він навряд чи забезпечить покращення захисту прав споживачів фінансових послуг, адже фінансування установи фінансового омбудсмена

передбачається в значній частині за рахунок внесків надавачів фінансових послуг, що створює фінансову залежність установи фінансового омбудсмена від надавачів фінансових послуг, а це є підставою для упередженості рішень. Комітет ВРУ з питань запобігання і протидії корупції зауважив, що в проекті закону містяться недоліки та норми, які суперечать Конституції України, а саме: передбачений порядок розгляду справ і оскарження рішень може призвести до підміни судового порядку розгляду спорів на розгляд спорів фінансовим омбудсменом; примусове виконання рішень новоствореної установи, прирівнює вагу рішень фінансового омбудсмена до рішень таких органів, як суди, нотаріуси, державні виконавці тощо, які на відміну від омбудсмена, мають кримінальну відповідальність за прийняті рішення; оскільки законопроектом передбачено фінансування діяльності установи фінансового омбудсмена за рахунок внесків та зборів за розгляд спору, то захист прав споживачів фінансових послуг стає платною послугою.

На даний момент ринок фінансових послуг України потребує збалансування інтересів держави, фінансових установ та клієнтів. Іноземний досвід показує, що поява інституту фінансового омбудсмена позитивно відображається на якості надання фінансових послуг, адже забезпечує швидке та безкоштовне для фізичних осіб розв'язання конфлікту між сторонами, підвищує прозорість ринку, виявляє й вирішує проблеми у фінансовому секторі та суттєво розвантажує судову систему.

Саме діяльність фінансового омбудсмена, який повинен бути незалежним, може відновити довіру клієнтів до фінансових установ. З огляду на це, сподіваємося, що і в Україні інститут фінансового омбудсмена сприятиме коректній поведінці учасників на ринку фінансових послуг, тож з часом у громадян дедалі більше почне відновлюватися довіра до банківських та небанківських фінансово-кредитних установ. Зрозуміло, що такий крок невдовзі зможе «запустити» розвиток економіки нашої країни із зовсім іншою силою.

1. Український фінансовий омбудсмен – переваги та ризики впровадження системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consumerinfo.org.ua/must_know/finance/1103/14855/ 2. Зачосова Н.В. Запровадження інституту фінансового омбудсмена в Україні: ймовірні наслідки для економічної безпеки фінансових установ / Н.В. Зачосова // Академічний огляд. - 2016. - № 1. - С. 80–85. - Режим доступу: <http://acadrev.duan.edu.ua/images/stories/files/2016-1/10.pdf>. 3. Проект Закону «Про установу фінансового омбудсмена» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63512.

Селецька Т.О

гр. ФК-42, Інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри фінансів Бондарчук М.
К

МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ В УКРАЇНІ

Нині кредитний ризик займає перше місце серед всіх банківських ризиків і призводить до неабияких збитків у діяльності, як і окремих банків так і банківської системи разом. У банківській сфері найбільший дохід приносять кредитні операції, які охоплюють основний ризик втрати, тому управління кредитним ризиком – це, по суті, вимірювання співвідношення «ризик – прибуток» і управління ним. З огляду на це актуальним для розвитку банківського сектора є оцінка й методи управління кредитним ризиком для мінімізації його в майбутньому.

В законодавстві України кредитний ризик визначається, як розмір очікуваних втрат (збитків) за активом унаслідок дефолту боржника / контрагента [1]. Кредитний ризик є одним з найбільш суттєвих ризиків банківської діяльності. Неадекватна оцінка банком рівня кредитного ризику може спричинити втрату капіталу та ліквідності, створюючи загрозу інтересам вкладників та інших кредиторів банку. У зв'язку з цим Національний банк України звертає особливу увагу адекватності оцінки банками величини кредитного ризику й ефективного управління ним.

На рівні кредитного портфеля найбільш розповсюджені такі методи управління кредитним ризиком:

Створення резервів, тобто формування резервів є обов'язковим способом управління кредитним ризиком, регламентованим відповідними нормативними актами НБУ [2, с.61]. Створення резерву для відшкодування ймовірних втрат за кредитними операціями надає банкам можливість відшкодувати неповернені кредити шляхом коштів, що накопичуються відповідно до встановлених вимог, що має обов'язковий характер.

Лімітування, є досить поширеним методом управління кредитним ризиком кредитного портфеля у вітчизняній банківській практиці, не є обов'язковим і залежить від кредитної стратегії конкретної банківської установи [2, с.62]. Завдяки встановленню лімітів кредитування банки можуть уникнути критичних втрат внаслідок необдуманого концентрування будь-якого виду ризику.

Диверсифікація кредитів, передбачає розподіл вкладених в економіку позичкових капіталів між різними за своїми параметрами інструментарію, що сприяє зниженню загальної ризикованості кредитного

портфеля, яка дорого коштує та має високу ефективність застосування [3, с.46].

Сек'юритизація активів – це «інноваційна техніка фінансування; основна ідея полягає у списанні фінансових активів із балансу банку та їхнє рефінансування за допомогою випуску цінних паперів на міжнародному ринку і ринку капіталів» [3, с.46]. В Україні можна стверджувати, що сек'юритизація є новим методом управління з високою вартістю та ефективним результатом. Даний метод розповсюджений серед банків, які мають великі обсяги однорідних кредитних вкладень і потребують адекватних засобів управління ними.

Розглянувши методи управління кредитним ризиком та оцінки дієвості їх при застосуванні банками України, свідчить про досить нечисленний їх набір характерний для сьогоденної банківської практики, що значно зменшує можливість мінімізувати кредитний ризик і відповідно саму ефективність управління ним.

Вважаємо, що найефективнішим методом управління кредитним ризиком є застосування всіх методів комплексно. Крім того, кожен метод потрібно використовувати на відповідному для нього етапі, коли це буде найдоцільніше. Також необхідно розвивати та вдосконалювати нормативно-правову базу по оцінці й управлінні кредитним ризиком банку в Україні.

1. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління НБУ № 351 від 30.06.2016 зі змінами і доповненнями № 67 від 20.06.2018р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0067500-18#n2>. 2. Толстошеева А. Методи управління кредитним ризиком банку в Україні / А. Толстошеева // Ринок цінних паперів України. - 2012. - № 5-6. - С. 59- 64. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rcpu_2012_5-6_10. 3. Дзюблик О. Особливості сек'юритизації у механізмі управління кредитним ризиком банківської діяльності / О. Дзюблик. // Вісник ТНЕУ. – 2014. – №2. – С. 45–55. – Режим доступу: <http://visnykj.tneu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/105>.

Синишин В.В.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н, доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є.

СТРУКТУРА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЇЇ ФУНКЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Банківська система – це сукупність різних видів банків та банківських інститутів, за допомогою яких здійснюється мобілізація коштів і надаються клієнтурі різноманітні послуги з прийому вкладів і надання кредитів. Банківська система України потребує реформування шляхом ефективного нормативно-правового поля яке б визначало чіткий механізм регулювання банками та контроль за банківськими ресурсами. Ці процеси є важливими в кризових умовах сучасної України і вимагають постійного контролю та аналізу.

Банківська система існує в будь-якій країні в певний історичний період і є складовою частиною кредитної системи держави. Для нормального функціонування банківська система має відповідати наступним вимогам.

У країні повинна бути достатня кількість діючих банків і кредитних установ. Систему слід розглядати як таку, що систематично розвивається і кількісно та якісно змінюється [1].

Структура банківської системи є дворівневою і складається з Національного банку України та комерційних банків різних видів і форм власності, у тому числі експортно-імпортного банку України та спеціалізованого комерційного ощадного банку України. Національний банк України є центральним банком, який проводить єдину державну грошово-кредитну політику з метою забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

Комерційні банки створюються на акціонерних або пайових засадах юридичними і фізичними особами. Свої функції комерційні банки реалізують через виконання таких операцій, як залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення на депозитні, вкладні разхунки та недепозитні залучення коштів, кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян, вкладанням у цінні папери, формування касових залишків та резервів, формування інших активів: касове та розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій [2].

Виділяють наступні специфічні функції банківської системи України:

- а) створення грошей і регулювання грошової маси;
- б) трансформаційна функція;
- в) стабілізаційна функція.

Функція створення грошей і регулювання грошової маси полягає в тому, що банківська система оперативно змінює масу грошей в обігу, збільшуючи або зменшуючи її відповідно до зміни попиту на гроші. У виконанні цієї функції беруть участь усі ланки банківської системи (НБУ і комерційні банки), і вона стосується всіх напрямів банківської діяльності.

Для банківської системи характерна трансформаційна функція, яка полягає в тому, що банки, мобілізуючи вільні кошти одних суб'єктів господарювання і передаючи їх іншим, мають можливість змінювати (трансформувати) величину й строки грошових капіталів та фінансові ризики.

Банківська система також виконує стабілізаційну функцію, тобто функцію забезпечення сталості банківської діяльності та грошового ринку. Для банківської діяльності характерна висока ризикованість і банки працюють в умовах постійної і підвищеної загрози втрати грошей та банкруцтва, тому боротьба з ризиками є важливим завданням не лише окремих банків, а й усієї банківської системи [3].

НБУ також зазначає, що для інших платоспроможних банків відрахування в резерви в 2016 році порівняно з попереднім роком істотно знизилися. Ця позитивна тенденція призвела до зменшення їхніх сукупних збитків у 2,8 рази – до 24 млрд грн з 66,9 млрд грн в 2015 році. Зокрема, значно скоротила масштаби збитків за 2016 група державних банків – на 21,5 млрд грн. У числі інших позитивних тенденцій для всієї банківської системи регулятор також відзначив зростання порівняно з 2015 роком чистого процентного доходу на 15% за рахунок зростання процентних доходів (на 4,6 млрд грн) на тлі зниження процентних витрат (на 1,2 млрд грн) [4].

Національний банк України (НБУ) в 2017 році очікує виходу банківського сектора на прибуткову діяльність без врахування фактора ПриватБанку. Про це повідомляє прес-служба НБУ. Як наголошується в повідомленні, основними факторами, які сприятимуть прибутковій діяльності банків в поточному році, є скорочення відрахувань у резерви і активніше зростання процентних доходів завдяки поживавленню кредитування реального сектора. Як нагадує регулятор, в 2016 році був історично зафіксований найвищий збиток банківського сектора – 159,4 млрд. грн. Значний негативний результат банківської системи зумовлений, головним чином, визнанням наприкінці минулого року ПриватБанком 135,3 млрд грн збитку, згенерованого доформуванням резервів за кредитними операціями [4].

1. *Поняття, функції та структура банківської системи України. Питання функціонування банківської системи України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/bank/19876/> 2. Структура банківської системи України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-19707-2.html> 3. Банківська система України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> 4. У НБУ розповіли про перспективи банківської системи України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=13021&menu=22&Itemid=69*

Стадницька Г. О.

гр. ФБ-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.Б.

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Розвиток сектору малого та середнього підприємництва (МСП) – один із пріоритетів держаної економічної політики. Адже МСП – рушійна сила у зростанні економіки: створення нових робочих місць, сприяння збільшення ВВП, конкурентоспроможності. Про проблеми і перспективи розвитку МСП дізнаємося із «Стратегії розвитку МСП» складеного Мінекономрозвитку України. Реалізація стратегії здійснюється за шістьма напрямками, другим з яких є розширення доступу МСП до фінансування.

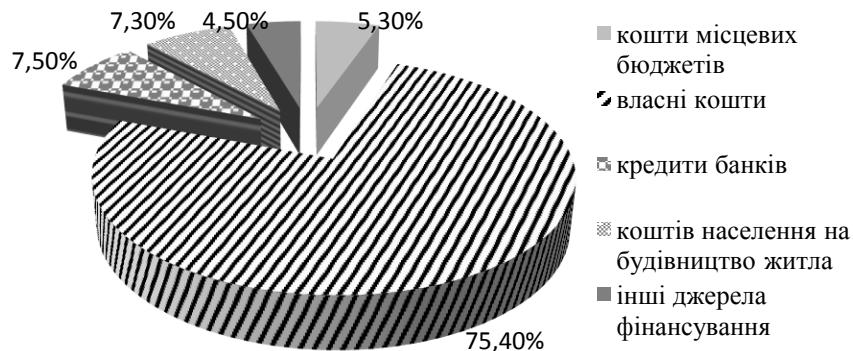

Рисунок 1 Джерела фінансування капітальних інвестицій за січень-червень 2018 р.

Сформовано за даними: [1]

Отож, як свідчать дані 75,4% фінансування капітальних інвестицій здійснюється за рахунок власних коштів і лише 7,5% за рахунок банківських кредитів. За даними Держстату у 2017 році 5,3% капітальних інвестицій фінансувалися за рахунок банківських позик, у 2016 р. – 7,1%, а у 2015 р. – 7,3%. «Ділові очікування підприємств України», складені НБУ, виявили, що підприємства на початок 2018 р підвищили очікування щодо зростання потреби в позикових коштах: 43,5% (у IV кварталі 2017 року – 36,8%), а найбільша потреба в запозиченнях у малих підприємств. Тому можемо говорити про зростаючий попит станом на 2018 рік з боку підприємств на кредитні кошти.

Основними факторами, що можуть змусити підприємство уникати використання кредитних послуг: високі ставки, надмірні вимоги до застави, складна процедура оформлення документів, коливання курсу гривні до іноземних валют, наявність інших джерел фінансування, невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання [2]. Найсуттєвішою перешкодою названо високі ставки за кредитами. Розглянемо пропозиції трьох банків із найбільшим кредитно-інвестиційним портфелем.

Таблиця 1

Умови кредитних ліній українських банків

ПриватБанк	Райффайзен Банк	Альфа-Банк
------------	-----------------	------------

	Аваль	
Поновлювальна і непоновлювальна кредитна лінія. Валюта: UAH, USD, EUR. Для поновлювальної лінії: Строк дії договору до 12 міс.. Сума від 50 тис. до 2000 тис. грн. Ставка 90 днів: UAH – 19%; EUR – 8%; USD – 8%; 180 днів: UAH – 20%; EUR – 8,5%; USD – 8,5%; Порядок погашення: обнулення кожні 90/180 днів. Забезпечення: тверда застава (товар в обігу (коефіцієнт покриття за ринковою вартістю – 2,5)), і-порука від власника бізнесу. Для непоновлюваної: Строк дії договору від 1 до 5 р. Сума від 50000 до 10 000000 грн. Ставка – 19%. Порядок погашення – ануїтет. Забезпечення - нерухомість, обладнання, автотранспорт, додатково – порука від власника бізнесу.	Поновлювальна і непоновлювальна кредитна лінія. Термін: до 18 місяців. Відсоткова ставка – 19-20,5%. Валюта кредиту: UAH. Погашення – згідно графіку. Максимальний ліміт – 30 млн. грн. Застава – нерухоме майно, транспортні засоби, машини та обладнання, майнові права на депозит. Комісія - 0,99%.	Поновлювальна і непоновлювальна кредитна лінія. Сума без застави: до 7 500 тис. грн.; під заставу: до 30 000 тис. грн. Валюта: UAH, USD, EUR. Термін: до 24 міс. Погашення: індивідуальне. Відсоткова ставка: фіксована. Разова комісія: 0,9% від суми кредиту, мін. 2 тис. грн. Забезпечення: без застави: фінансова порука власника бізнесу; під заставу: нерухомість, обладнання, транспортні засоби.

Сформовано за даними [3,4,5]

Отже, можемо стверджувати, що найбільш гнучким до потреб МСП є ПриватБанк (можлива заставна і беззаставна кредитна лінія, доступні три валюти кредитування, комісії немає). Найбільш консервативним є Райффайзен Банк Аваль, надає кредитну лінію лише під заставу та у національній валюті. Альфа-банк виграє у беззаставному кредиті, адже надає більшу у 3-чі суму, ніж ПриватБанк та на довший термін.

Прогресивний розвиток України неможливий без динамічного розвитку малого бізнесу. МСП потребує фінансових ресурсів і оскільки держава не забезпечує їх необхідним, підприємства змушені звертатися до банківських установ. Більшість МСП не влаштовують умови кредитування, проте це може стати передумовою до початку тісної співпраці та створення нових вигод для обох сторін у майбутньому.

1. Офіційний сайт Держстату [Електронний ресурс]–Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 2. Ділові очікування підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=67591193>. 3. Офіційний сайт ПриватБанку. [Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://privatbank.ua> 4. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aval.ua> 5. Офіційний сайт Альфа Банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://alfabank.ua> 6. Стратегія

розвитку МСП на період до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/250167535>.

Степанова А.В., Климаш І.Я.

гр. ФБ-33 Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. кафедри фінансів Бондарчук М.К.

СТАН ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

В Україні іпотечне кредитування має низку проблем. Головними проблемами є надто високі ставки на вторинне житло, висока вартість первинного житла, використання об'єкту як застави, яке й кредитується. Такі проблеми, взагалі не мотивують споживачів отримувати ці кредити [1]. Внаслідок такої ситуації, комерційні банки здебільшого надають перевагу споживчим кредитам, ніж іпотечним. Недоліком іпотечного кредиту для позичальника є можлива втрата власності на предмет іпотечного кредитування при не виконанні зобов'язань, які передбачені кредитним договором. При перетворенні нерухомості в операційний капітал спостерігається зростання інвестиційних можливостей, самостійне розпорядження доходом, який отриманий в результаті користування предмета іпотеки. Саме тому стан іпотечного кредитування України необхідно проаналізувати [3].

Аналізуючи зміни обсягу надання іпотечних кредитів, можна простежити позитивні зміни, поживавлення кредитування у 2016 році (показник становив 145 679 млн.грн) [2]. Позитивним чинником є те, що в загальному обсязі наданих іпотечних кредитів переважає частка кредитів в національній валюті. Іпотечне кредитування активізується, проте, його обсяги достатньо малі, щоб впливати на попит (Рис.1).

Надзвичайно високі процентні ставки є однією з проблем з якою стикнувся іпотечний ринок України, що стало тягарем для тих, хто бажає отримати кредит для придбання нерухомості. Шукаючи найбільш вигідні умови, за якими можна придбати житло у кредит, покупці намагаються взяти кредит від забудовника. Процентні ставки коливаються у межах 15%.(Рис.2).

Домашні господарства виступають також основними споживачами іпотечних кредитів. Структура обсягів іпотечного кредиту наданих домашнім господарствам у валюті долар США значно переважає(рис.3).

Кредитам, наданим у національній валюті притаманні найвищі ставки. Ставка процента за іпотечними кредитами протягом 2006-2018 років коливаються від 13% до 21 %. У липні 2017 показник досяг максимального значення, що становив 39,4% (Рис.4).

Більшість банків не мають змоги кредитувати під невеликий відсоток через великі ризики, тому змушені закладати його у відсоткову ставку. У розвинених країнах іпотеку можна взяти під 3-7% річних. Мова

йде про країни де ризики для банків менші та рівень інфляції коливається у межах одного відсотка на рік.

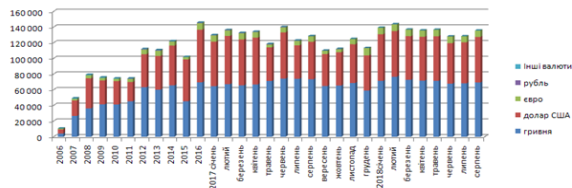

Рисунок 1 - Динаміка зміни обсягу надання іпотечних кредитів (млн.грн.) нефінансовим корпораціям

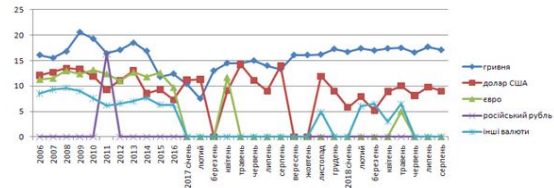

Рисунок 2 - Графік процентних ставок за іпотечними кредитами надані нефінансовим корпораціям (%)

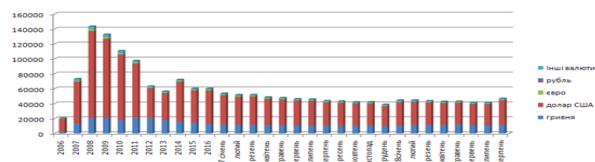

Рисунок 3 - Динаміка обсягів іпотечних кредитів (млн.грн.) наданих домашнім господарствам

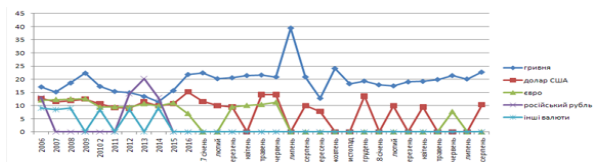

Рисунок 4 - Графік процентних ставок за іпотечними кредитами надані домашнім господарствам (%)

Тому покращення економічного стану в країні є найбільш пріоритетним завданням у вирішенні даної проблеми. Відтак, процентна ставка у Польщі не перевищує 4%, в США можна отримати іпотечний кредит з фіксованою ставкою 6-7% річних на 30 років.

Модель сучасного українського ринку іпотечного кредитування характеризується такими факторами: • банківською моделлю іпотечного фінансування; • надання переваги кредитним банківським інструментам; • спеціалізовані інститути іпотечного ринку практично відсутні як і гарантійні фонди іпотечного страхування ринкового фінансування; • щодо іпотечного рефінансування є неможливість використання інструментів фондового ринку[3]. Найпоширенішою моделлю на ринку іпотечного кредитування є розширено-відкрита модель. Дана модель застосовується у провідних країнах світу, таких як США, Канаді, Данії, Швеції та інших країнах.

Отже, в Україні варто здійснити такі заходи щодо іпотечного кредитування як: запобігти ігноруванню на державному рівні досвіду європейських країн, зокрема Німеччини, Чехії, Угорщини (при тому, що українські традиції в сфері заощаджень нагадують німецькі); крім того, участь української держави в іпотечному ринку є недостатньою та дуже низькою, тому варто збільшити вплив держави; розглянути можливість створення будошадкас для накопичення цільових житлових заощаджень з виплатою премій по таким заощадженням державою. Це може дати суттєвий поштовх розвитку житлового іпотечного кредитування поряд з іпотечними кредитними програмами комерційних банків [4]. Досвід Німеччини та деяких постсоціалістичних країн вказує на доцільність таких заходів.

1. *Факти / Україна / Суспільство / Іпотека в Україні: скільки доведеться переплатити і яка повинна бути зарплата/26.02.2018*

[Електронний ресурс] - Режим доступу : <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20180226-ipoteka-v-ukrayini-skilky-dovedetsya-pereplatyty-i-yaka-rovynna-buty-zarplata/>. 2. Національний банк України [Електронний ресурс] - Режим доступу : <https://bank.gov.ua/>. 3. Свистун Л.А., Довгаль Ю.С. Іпотечне кредитування в Україні: сучасні проблеми та фактори розвитку:[монографія] / Л.А. Свистун, Ю.С. Довгаль – Полтава: ПолтНТУ, 2014. - 162 с. 4. Мироненко, В. Перспективи розвитку національної системи іпотечного кредитування з урахуванням зарубіжного досвіду / В. Мироненко, Г.Мироненко // Вісник НБУ-2011.- №5. – С.38-41.

Ступницька Г.М.

гр. ФБСС-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, професор кафедри фінансів Партин Г.О.

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ КОРПОРАТИВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Важливим напрямом відновлення й активізації економічного розвитку є формування ефективних механізмів залучення фінансових ресурсів у реальний сектор економіки. Враховуючи нестійкий фінансовий стан переважної більшості підприємств, ускладнений доступ до кредитних ресурсів банків, саме ринок цінних паперів може виступати активним і провідним каналом залучення капіталу суб'єктами господарювання.

Розглянемо тенденції розвитку ринку таких корпоративних цінних паперів як акції. Так, після тривалого знецінення вартості акцій українських компаній і сильного падіння фондового ринку, він впродовж 2015-2017 рр. демонструє зростаючу тенденцію. На початку 2018 р. аналітики агентства Bloomberg визнали, що Україна є світовим рекордсменом у 2017 р. зі зростання фондового індексу UX, збільшення якого тільки за цей рік становило 80 % (наприклад, в США зростання фондового ринку за 2017 рік склало 20 %) [1].

Серед причин такого стрімкого зростання є низька база порівняння, адже ціни на українські активи з початком анексії Криму і російської окупації були дуже низькими. Наприкінці 2016 року індекс впав до абсолютного мінімуму за всю історію України – до 795 пунктів. Цілком природно, що із початком відновлення економіки і її зростання ситуація нормалізувалась.

У 2017 році, за даними НКЦПФР, продаж акцій та інших цінних паперів в країні зростала швидкими темпами. Так, загальний обсяг торгів на фондовому ринку за 2017 рік збільшився на 367,17 % і склав 10,2 млрд. дол. Індекс UX, який розраховується «Українською біржею», в 2017 році зріс на 71,27 %, до 1363 пунктів до 28 грудня. Хоча інвестори і зреагували

на позитивні новини українських компаній, лідером з продажу були не акції, а облігації.

Основний обсяг торгівлі акціями в Україні зосереджено на «Українській біржі». В індексному кошику «Української біржі» станом на 2017 рік перебували акції всього п'яти емітентів.

В 2018 р. український фондовий індекс продовжив зростання і цінні папери були привабливими. Україна зрівнялася з такими країнами, що розвиваються, як Румунія, Аргентина, Бразилія, де зростання фондового ринку було на рівні 9-10% [2].

Активність інвесторів в 2017 році була зумовлена насамперед висхідним трендом цін на сировинні товари на світових ринках. Зростання цін на сталь і руду підвищує інвестиційну привабливість акцій українських емітентів.

Серед найбільших проблем вітчизняного ринку цінних паперів відзначимо такі:

- дуже малий обсяг (загальний обсяг всього українського фондового ринку, включаючи облігації в Україні, за даними НКЦПФР, у 2017 році склав 7,6 млрд. дол.), відповідно неможливо здійснювати значні операції, наприклад, на 5-10 млн. дол. та мала кількість якісних емітентів, акції яких присутні на ринку, що негативно впливає на їхню капіталізацію і ліквідність;
- вузький сегмент біржової торгівлі порівняно з позабіржовим, особливо це актуально для операцій з державними цінними паперами. Наприклад, 80-95% обігу ОВДП протягом 2013-2016 рр. відбувалось поза біржею та низький ступінь інтеграції вітчизняного ринку цінних паперів до міжнародних фінансових ринків;
- недостатньо розвинений ринок корпоративних облігацій та акцій, причому всі великі пакети акцій є монополізованими та низька ліквідність, що зумовлено значною недовірою населення до фінансових інструментів, а також до вітчизняних інвестиційних управляючих;
- недостатня прозорість українського ринку цінних паперів, передусім через офшорну структуру власників, які не схильні до розкриття інформації [3].

Отже, загальний рівень розвитку ринку корпоративних цінних паперів і, зокрема, акцій, залишається дуже низьким та не виконує повною мірою належних функцій, а саме, мобілізації капіталу для розвитку реального сектору, ефективного розподілу ресурсів, диверсифікації інвестиційних ресурсів, хеджування ризиків тощо.

1. Тарасюк Д.С. Розвиток ринку корпоративних цінних паперів в Україні. Дис. на здобуття наук. ступ. к.е.н. Спец. 08.00.08. – Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 218 с. 2. Фінансовий ринок України в умовах відкритої господарської системи. Аналітична записка. – Електронний

ресурс. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/finansovuy_runok-7ebc0.pdf

3. Шульга О. Фондовий вибух. Чому зростають акції українських компаній / Ольга Шульга. — 2 лютого 2018. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/publications/fondovij-vibukh-chomu-zrostaje-vartist-aktsij-ukrajinskikh-kompanij-2449604.html>

Тарабінович А.Б.

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри фінансів Бондаренко Л.П.

ВИКОРИСТАННЯ БЕЗКОНТАКТНИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

За останні роки система безконтактних розрахунків стала доступнішою для багатьох країн світу. З кожним роком все більша частина населення користується даною технологією. І як кожна технологія, система безконтактних розрахунків має як свої переваги, так і недоліки. Системи Google Pay та Apple Pay стали доступними і в Україні, а отже є актуальним аналіз перспективності їх використання для українців.

Система безконтактних розрахунків Google Pay та Apple Pay працюють на основі технології NFC (Near Field Communication, «комунікація ближнього поля»). Саме використання даної технології дає можливість на відстані до 10см. обмінюватись даними між приладами. [1] В Україні система Google Pay стала доступною в листопаді 2017 року, а система Apple Pay — у травні 2018р.

Розглядаючи переваги даних сервісів, в першу чергу варто відмітити зручність використання. В даних сервісах можна зберігати картки банків, які підключилися до Google Pay та Apple Pay, а розрахунки займають декілька секунд. Також серед переваг відзначають значну безпеку у використанні. При розрахунках через дані сервіси дані карт нікуди не передаються, оскільки для оплати створюється унікальний шифр — токен, що і забезпечує максимальний захист транзакції. У разі втраті смартфона є можливість дистанційно видалити всі особисті дані. Варто також зазначити, що використання Google Pay та Apple Pay є безкоштовним — за проведення транзакцій комісія не сплачується, завантаження додатків також є безкоштовним [1].

Поряд із наведеними перевагами можна зазначити і певні недоліки даних сервісів. Так оскільки в Україні дані системи безконтактних розрахунків почали діяти відносно недавно, далеко не всі банки підключені до даних сервісів. Іншим недоліком є те, що частина діючих POS терміналів не підтримує безконтактні платежі. Їх частка постійно зменшується, проте такі термінали все ще є [1].

Розглядаючи використання сервісів безконтактних розрахунків у світі бачимо, що з кожним роком попит на них зростає. Так у 2016 році у світі налічувалось 62 млн. користувачів Apple Pay, а вже у 2017 році – 127 млн. користувачів [2]. Серед найпопулярніших додатків для мобільних платежів у США за станом на травень 2018 року за кількістю користувачів Apple Pay зайняло друге місце (22 млн. користувачів), а Google Pay зайняло третє місце (11,1 млн. користувачів) [3].

Підсумовуючи можна зробити висновок, що системи безконтактних розрахунків зараз активно розвиваються, і їх використання є перспективним як в усьому світі, так і в Україні. Зручні швидкі розрахунки є дуже безпечними, оскільки дані карт нікуди не передаються, а виявлені недоліки радше можна назвати тимчасовими: кількість підключених банків до системи безконтактних розрахунків зростає, як і збільшується кількість POS терміналів, які підтримують технологію NFC.

1. Некрасов В. *Android Pay вже в Україні: хто зможе перетворити свій смартфон на гаманець*[Електронний ресурс] / В. Некрасов – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/11/1/630692/> 2. *Number of Apple Pay users worldwide in 2016 and 2017*[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/911914/number-apple-pay-users/> 3. *Most popular proximity mobile payment apps in the United States as of May 2018* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/863946/user-base-of-leading-proximity-payment-apps-usa/>

Шевченко М.Г.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ

Валютне регулювання – спеціальний правовий режим реалізації валютних відносин, який передбачає комплекс заходів, здійснюваних уповноваженими державними органами, спрямованих на організацію

функціонування внутрішнього валютного ринку в державі та визначення порядку проведення валютних операцій [1].

Головним моментом регулювання валютного курсу, це є його інструменти. Група економічних інструментів складається з наступних складових:

- 1) валютна інтервенція;
- 2) дисконтна політика;
- 3) валютні обмеження;
- 4) девальвація і ревальвація валют.

Валютна інтервенція – це купівля чи продаж іноземної валюти центральним банком. Якщо йде падіння курсу національної валюти, і її треба зупинити, то центральний банк збільшує продаж інвалюти на ринку. Коли курс національної валюти небажано підвищується, то центральний банк має збільшити купівлю іноземної валюти на ринку. Національний Банк України володіє достатнім обсягом валютних резервів, за для регулювання курсу національної валюти за допомогою інструментів валютної інтервенції. Валютні інтервенції можуть бути ефективними, але лише в короткостроковому періоді. Найбільш ефективними валютні інтервенції є коли вони спрямовані на зростання та підвищення ефективності нацвиробництва супроводжуються відповідними заходами в галузі загальноекономічній політики держави [2].

Дисконтна політика – це маніпулювання центральним банком обліковою ставкою з метою впливу на динаміку валютного курсу. Центральний банк підвищує або знижує облікову ставку. Знижує він обліковий відсоток коли потрібно знизити валютний курс. Підвищує коли потрібно стимулювати приплив капіталу з інших країн, де облікова ставка нижча. Підвищення облікової ставки може спричинити збільшення кредиту всередині країни і таким чином призупинити розвиток нацвиробництва [3].

Валютні обмеження – це скеровані операцій з валютою та іншими валютними цінностями. Вони являють собою сукупність заходів та нормативних правил держави, що вводяться чи відміняються залежно від економічної ситуації в країні. В умовах нестабільності національних грошей в країні можуть бути поставлені певні заборони, ліміти. Наприклад фінансова криза 90-х років ХХ ст. було поставлене певні обмеження на відкриття рахунків в іноземних банках для юридичних осіб. Коли ж економічна ситуація почала виправлятися, поступово відбулося послаблення та згодом зняття цього обмеження [4].

Девальвація – це здійснення комплексу заходів за для зниження валютного курсу. Це стимулює підвищення експорту, але з тим девальвація стримує розвиток імпорту так як позиції імпортерів погіршуються, тому що їм доводиться купувати інвалюту за вищим курсом [5].

Ревальвація має протилежний зміст до девальвації, вона стимулює розвиток імпорту, це пов'язане з тим, що імпортери купують інвалюту за нижчим курсом. Однак експортери нестимуть втрати, їхні позиції на світовому ринку можуть послабнути. Отже, цілеспрямоване проведення девальвації та ревальвації повинно відбуватися обережно, зі зіставленням усіх плюсів та мінусів для розвитку національної економіки [5].

Таким чином, інструменти валютного регулювання являють собою сукупність методів і важелів, за допомогою яких здійснюється вплив на валютний курс шляхом виконання спеціальними державними органами своїх повноважень у сфері валютного регулювання і контролю. Особливості їх використання визначають реальну валютну політику в країні та забезпечують реалізацію органами державної влади (перш за все, центральними банками) функцій, пов'язаних з валютним регулюванням.

1. Воронова Л.К. Визначення поняття – валютне регулювання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/81421/finansi/valyutne_regulyuvannya_sutnist_zavdannya_metodi_instrumenti 2. Методи регулювання валютного курсу – валютна інтервенція / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/11570718/finansi/regulyuvannya_valyutnih_kursiv 3. Інструменти валютної політики – Дисконтна політика / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/28229/> 4. Методи регулювання валютного курсу – Валютні обмеження та валютний коридор / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5483617/page:6/> 5. Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/37/2457.html>

Ярмошук А.Ю.

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – доцент кафедри фінансів Мороз Н.В.

АНАЛІЗУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Постійна конкуренція між банками та боротьба за клієнтів змушує банки до поповнення ринку новими продуктами і послугами, покращує якість наданих продуктів для задоволення різних потреб клієнтів.

Сьогодні в Україні рівень інноваційного потенціалу банків є достатнім, але не може реалізуватися в повному обсязі через складну економічну ситуацію в країні. Українські банки, зазвичай, залучають досвід західних колег, що не дає можливості розвиватися, створювати щось унікальне, але скорочує витрати на створення та впровадження нових продуктів. На сьогодні лише найбільші банки (ПриватБанк, Ощадбанк, Альфа-Банк, Укрсиббанк, ОТП Банк) працюють на покращення та вдосконалення своїх продуктів.

Найпопулярнішими банківськими продуктами є, кредитні картки та кредити готівкою [1].

Таблиця 1

Порівняльна характеристика кредиту готівкою на українському ринку

№	Назва банку	Річна ставка,%	Разова комісія,%	Щомісячна комісія,%	Середній щомісячний платіж,грн.	Середня переплата за кредит,грн.
1.	ПриватБанк	55,08	4,59	відсутня	1045 - 1543	4131
2.	Альфа-Банк	19,99	відсутня	2,45% від суми заборгованості	1310-1491	4827
3.	Райффайзен Банк Аваль	38,40	відсутня	відсутня	1031-1378	2496
4.	Кредобанк	69,99	відсутня	відсутня	1057-1690	4549
5.	ОТП Банк	10,00	відсутня	3,30 від суми заборгованості	1404-1490	5402

Таблиця 2

Порівняльна характеристика кредитної карти на українському ринку

№	Назва банку	Річна ставка,%	Комісія за зняття,%	Щомісячна комісія,%	Середній щомісячний платіж,грн.	Середня переплата за кредит,грн.
1.	Альфа-Бак	39,99	відсутня	відсутня	430-580	1303
2.	Райффайзен Банк Аваль	45	3	відсутня	432-600	1368
3.	ПриватБанк	43,20	4	відсутня	431-594	1370
4.	ОТП Банк	36	4	відсутня	429-564	1175

Проаналізувавши кредити готівкою та кредитні картки видно, що на українському ринку банківських послуг існує досить велика конкуренція. Банки удосконалюючи свої продукти намагаються залучити та перехопити клієнтів у конкурентів. Для цього вони зменшують умови продуктів чи створюють нові продукти. Найкраща пропозиція готівкового кредиту станом на вересень 2018 року є у Райффайзен Банку Аваль. Не дивлячись на високу річну ставку, переплата за кредит є найменшою з усіх пропозицій на ринку, а також відсутня щомісячна комісія. Найкраща пропозиція кредитної картки у Альфа-Банку. Це єдиний банк на ринку у

якому немає комісії за зняття кредитних коштів з усіх банкоматів України, а також найменша переплата за користування кредитними коштами.

Отже, сучасний стан розвитку ринкової економіки України та банківського сектору свідчить, що розвиток банківських послуг забезпечує стабільну економічну ситуацію в країні. Сьогодні в Україні необхідно удосконалити процеси забезпечення банківських послуг для фізичних осіб, що сприятиме зростанню довіри населення до банківської системи та забезпечить приплив заощаджень в економіку держави [2]. Аналізування найпопулярніших продуктів вітчизняних банків дозволяє стверджувати, що етап удосконалення банківських продуктів спрямований на обслуговування ринку фізичних осіб, що в свою чергу створює ринкову конкуренцію і сприяє покращенню послуг для населення та забезпечує збільшення надходжень до бюджету країни. Тому банкам потрібно працювати над розширенням банківських продуктів і послуг для збільшення клієнтської бази, підвищити якість наданих продуктів і послуг та підтримувати високі стандарти обслуговування.

1. Рейтинг банківських послуг [Електронний ресурс] // Bankchart. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bankchart.com.ua/personal/creditcard>. 2. Романенко Л. Ф. Класифікація банківських продуктів [Електронний ресурс] / Л. Ф. Романенко // Центр учбової літератури. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/17190512/bankivska_sprava/klasifikatsiya_bankivskih_produktiv. 3. Лютий І. О. Банківські продукти і послуги для фізичних осіб [Електронний ресурс] / І. О. Лютий, О. О. Солодка. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/10611207/bankivska_sprava/bankivski_produkti_poslug_i_dlya_fizichnih_osib.

Ярмошук А.Ю.

гр.ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – ст. викладач кафедри фінансів Познякова О.І.

ІНФРАСТРУКТУРА ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Фондовий ринок є вагомою складовою економіки країни та фінансової системи зокрема. Реальний стан фондового ринку відображає економічну активність учасників, які функціонують на ньому. Розвиток економіки неможливий без ефективного перерозподілу фінансових ресурсів. Чим успішнішим є фондовий ринок, тим вищий є потенціал розвитку економіки країни.

Однак ефективність діяльності фондового ринку є низькою, а результат не дає очікуваних сподівань його учасникам. Найбільшими проблемами фондового ринку є те, що він важкодоступний та непрозорий для інвесторів, що в свою чергу впливає на зниження інвестиційних надходжень в державу.

До прикладу, загальний обсяг торгів на ринку протягом 2017 року досяг семирічного мінімуму. Обсяги торгів значно скоротилися у порівнянні з останніми роками. Організований ринок за структурою торгів у розрізі фінансових інструментів фактично є ринком обігу державних облігацій (90%). Обсяги торгів з іншими цінними паперами залишаються на мінімальному рівні та складаються в основному з кількох емітентів, попит на цінні папери яких формується обмеженим колом учасників. Причиною цього є відсутність вимог до ціноутворення на неорганізованому ринку, порівняно з організованим [1].

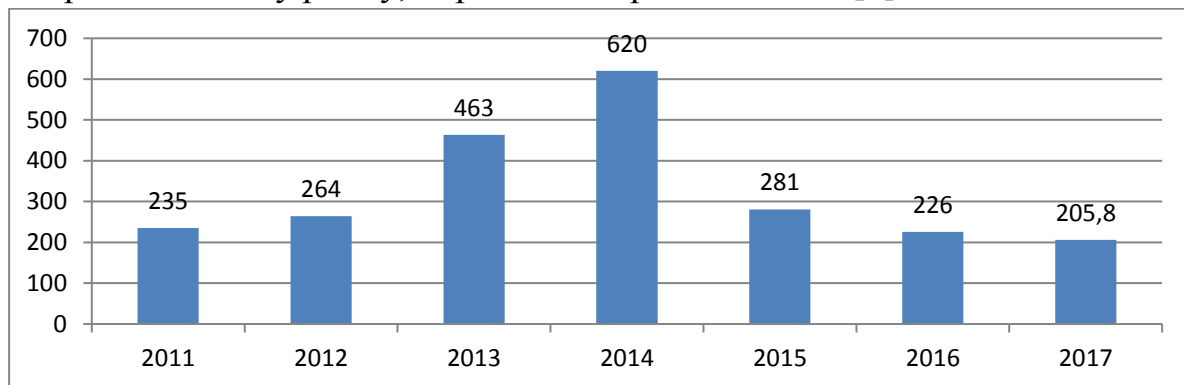

Рисунок 1. Обсяги торгів на організованому ринку у період з 2011 по 2017 рр. млрд. грн.

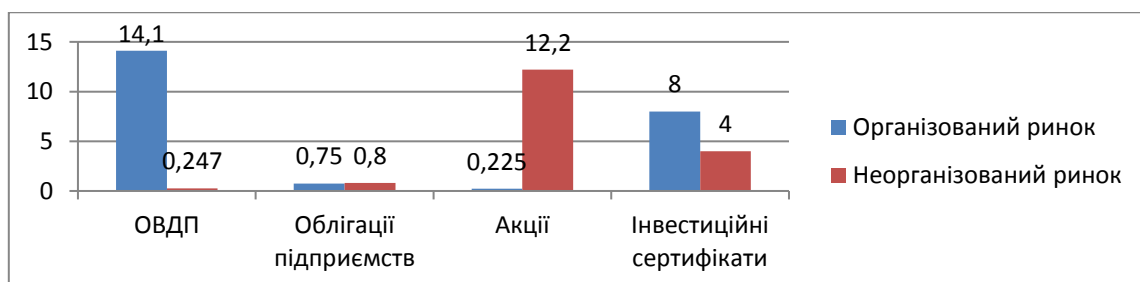

Рисунок 2. Порівняння обсягів торгів на організованому та неорганізованому ринку України за 2017 рік у млрд. грн.

Порівнюючи обсяги торгів на організованому та неорганізованому ринку можна констатувати, що на організованому ринку переважають ОВДП (Облігації внутрішньої державної позики), а на неорганізованому всі інші фінансові інструменти. Причиною такої нестабільної ситуації є відсутність на неорганізованому ринку обов'язкового принципу поставки проти оплати, оприлюднення звітності емітентів, інформації про угоди та якісного нагляду за її учасниками [2]. Тому щоб вирішити ці проблеми та

вдосконалити діяльність фондового ринку України необхідно запровадити використання обов'язкового електронного документообігу, що покращить якість контролю за діяльністю учасників ринку та дозволить швидко та зручно шукати необхідні документи. Також необхідно вдосконалити законодавство в сфері захисту прав учасників фондового ринку, удосконалити податкову систему та зробити її прозорішою, щоб збільшити обсяг надходження коштів від інвесторів.

1. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку України / Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/fund/analytics>. 2. Краснова І. В. Фондовий ринок в Україні: стан та перспективи розвитку / І. В. Краснова // Проблеми економіки. - 2014.- № 1. - С. 129-134. 3. Касянова Н. В. Фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Н. В. Касянова, О. О. Курбанов // Економіка і суспільство. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/46.pdf.

Ярмошук А.Ю.

ФК-43, інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Бондаренко Л.П.

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Інтернет-банкінг — один із видів дистанційного банківського обслуговування, засобами якого є доступ до рахунків та операцій, що забезпечується в будь-який час та з будь-якого комп'ютера через Інтернет. Актуальність цієї теми полягає в тому, що банки почали надавати послуги без необхідності клієнту відвідувати банк фізично, а щоб отримати послугу просто необхідно зайти в інтернет додаток. Такий вид діяльності банків є найбільш прогресивним, зручним та перспективним. Клієнту не потрібно купляти банківську програму, достатньо просто прийти у відділення банку та отримати пароль для входу в інтернет-сервіс. І саме тут зустрічаються інтереси двох сторін: банку зручно надавати послуги, а клієнту отримувати їх.

Таким чином, масове впровадження інтернет-банкінгу в Україні має багато позитивних і перспективних сторін. По-перше, клієнти економлять свій час користуючись цим сервісом, по-друге, користувачі можуть 24 години на добу та 7 днів на тиждень керувати своїми коштами та контролювати їх. Також інтернет-банкінг зменшує шанси шахраїв заволодіти коштами клієнтів банку. Кожна операція відображається у виписці та відправляє SMS про транзакцію власнику рахунку, і він може миттєво заблокувати свою карту та запобігти шахрайським діям.

Безумовно інтернет-сервіс є вигідним і для самих банків. Насамперед тому, що мінімізуються витрати банку, пов'язані із здійсненням банківських операцій. До прикладу, витрати банку на одну транзакцію в інтернет-сервісі коштують декілька гривень, а витрати на інкасацію в рази дорожче.

Безумовно, інтернет-банкінг в Україні перебуває ще на стадії розвитку. На сьогоднішній день активно просувають свої додатки декілька великих банків України, а саме: ПАТ «ПриватБанк», АТ «Альфа-Банк», Монобанк, ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «Укрсиббанк», ПАТ «Кредобанк» та ПАТ «Райффайзен банк Аваль».

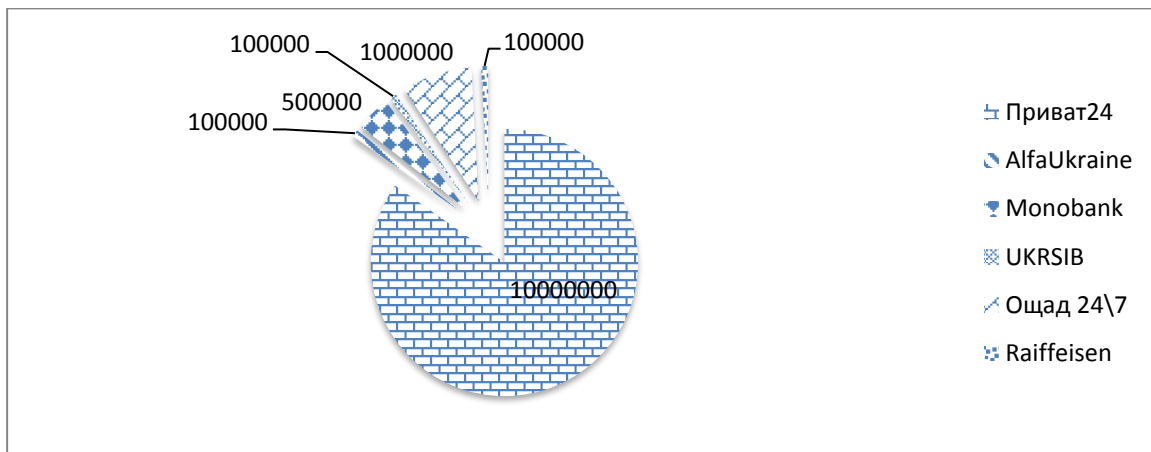

Рисунок 1. Кількість завантаження додатків найпопулярніших банків в Україні станом на вересень 2018 р. тис.людей.

Як бачимо з рисунку, 75% ринку інтернет-банкінгу займає додаток ПриватБанку. Це зумовлено тим, що цей додаток став першим якісним та зручним у користуванні для клієнтів банку. Проте вже зараз стає зрозумілим, що конкуренти в Приват24 вже є і вони постійно покращують якість своїх інтернет-сервісів.

Щоб стимулювати більш активний розвиток і популяризацію інтернет-банкінгу, як серед банків (особливо невеликих розмірів), так і серед клієнтів, потрібно забезпечити стабільний розвиток економіки України та підвищувати довіру громадян до банківської системи. Розвиток банківської сфери в багатьох факторах залежить від дії Уряду та НБУ, які в свою чергу повинні також докласти максимум зусиль для покращення фінансового клімату в країні.

Отже, інтернет-банкінг має великі перспективи в Україні, адже він дає можливість спростити документообіг, зменшити обсяг паперової роботи, дозволяє керувати рахунками дистанційно, і головне приносить користь як банку, так і клієнтам. Проте необхідно докласти ще багато зусиль, щоб українські банки змогли демонструвати конкурентоспроможні послуги на українському та світовому ринках.

1. Авраменко О. М. Інтернет-банкінг: особливості та перспективи розвитку в банківській системі України [Електронний ресурс] / О. М. Авраменко – Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/pdf/71925838.pdf>. 2. Огієнко В. І. Розвиток інтернет-банкінгу в контексті формування конкурентних переваг [Електронний ресурс] / В. І. Огієнко, І. М. Боярко // Фінансовий простір. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1304/13oviriv.pdf>. 3. Статистичні дані про кількість встановлених додатків [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://play.google.com/store?hl=uk>.

СЕКЦІЯ 3. «ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ»

Батько Ю. Р.

Гр. ФБСС – 24, Інститут економіки і менеджменту
к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Лащик І.І.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Тема антикризового фінансового управління підприємством уже не перший рік знаходиться у центрі досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Кожен із них пропонує власне бачення сутності антикризового управління, його особливостей, функцій, завдань, чинників та механізму загалом. Наявність значних розбіжностей у підходах кожного із авторів до сутності антикризового фінансового управління є першочерговою причиною відсутності на сьогоднішній день єдиного механізму його реалізації. Підходи науковців до трактування поняття «антикризове фінансове управління підприємством», а також авторське бачення його сутності наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Підходи вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів до трактування сутності поняття «антикризове фінансове управління підприємством»[1-3]

Автори	Трактування поняття «антикризове фінансове управління підприємством»
1	2
Євтух Є.Т., Євтух О.О.	Сукупність спеціальних інструментів та механізмів, спрямованих на запобігання та усунення проблем (кризових явищ), що призводять до розбалансованої діяльності підприємства.
Коваленко В.В., Суганяка М.В., Фучеджи В.І.	Складова загальної системи управління суб'єктами економічної діяльності, головним завданням якого є своєчасне діагностування передкризового фінансового стану суб'єктів економічної діяльності і прийняття необхідних превентивних заходів щодо попередження фінансової кризи.
Школьник І.О., Кремень В.М., Гула О.О., Деркач Т.В.	Невід'ємна складова загальної фінансової стратегії підприємства, яка спрямована на попередження та запобігання кризовим явищам на основі застосування потенціальних можливостей останнього.
Бланк І.А.	Цілісна система принципів та методів розробки й реалізації комплексу спеціальних управлінських рішень, спрямованих на попередження й подолання фінансових криз підприємства та мінімізацію їх негативних фінансових наслідків
Тимошенко О.В., Буцька О.Ю., Сафарі Ф.Х.	Сукупність інструментів та прийомів фінансового характеру, які застосовують на підприємстві у разі виникнення дисбалансу у структурі доходів та витрат.

Автори	Трактування поняття «антикризове фінансове управління підприємством»
1	2
Єпіфанова І.Ю., Драч Т.В., Левицька Т.Д.	Сукупність фінансових методів діагностики кризового стану підприємства та формування фінансової стратегії його подальшого розвитку.
Камнева А.В.	Управлінський процес, який повинен впроваджуватися на підприємстві у випадку виникнення дисбалансу у структурі його активів та пасивів.
Васильєва Т.А.	Сукупність антикризових заходів превентивного характеру, спрямованих на недопущення виникнення та прояву кризових явищ у діяльності будь-якого суб'єкта господарювання.
Мокряк К.В., Гургач Т.І., Білик М.М., Туснєва О.О.	Сукупність антикризових заходів фінансового характеру, реалізація яких спрямована на усунення проблемних явищ, що виникають у діяльності підприємства та забезпечення його сталого розвитку у перспективі.
Лігоненко В.В.	Складова загального менеджменту на підприємства, спрямована на вирішення проблем фінансового характеру.
Авторський підхід	Невід'ємна складова загальної системи управління підприємством, сукупність принципів, методів та інструментів якої повинні постійно застосовуватися на підприємстві з метою попередження, недопущення та подолання кризових ситуацій, а також забезпечення подальшого успішного та конкурентоспроможного розвитку останнього.

Як бачимо із результатів проведеного аналізу сутності та значення поняття «антикризове фінансове управління підприємством» серед авторів сформувалося два підходи до його трактування. Так, перший полягає у тому, що антикризове управління є окремою складовою загальної системи управління підприємством і повинно вступати у дію лише у випадку виникнення кризи, тоді як другий полягає у тому, що антикризове управління є складовою загальної системи менеджменту на підприємстві і, насамперед, повинно спрямовуватися на недопущення появи та поглиблення кризи, а вже у випадку її фактичного виникнення застосування спеціальних механізмів її ліквідації та недопущення порушення справи про банкрутство суб'єкта господарювання.

1.Коваленко, В.В., Суганяка М.В., Фучеджи В. І. *К Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання [Текст]: монографія/ В.В. Коваленко, М.В. Суганяка, В. І. Фучеджи. — Оде- са:, 2013. — 381с.* 2. Єпіфанова І.Ю. *Сутність антикризового управління підприємства [Електронний ресурс] / Єпіфанова І.Ю., Оран- ська Н.О. //Економіка і суспільство. — 2016. — Вип.2. — С. 265–269. — Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/> 3. Васильєва Т.А. *Держава, підприємства та банки в системі антикризового управління: монографія / Т.А. Васильєва, О.Б. Афанасьєва — Суми: Вид. «Ярославна», 2013. — 488 с.**

Біляк С.А.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КРИЗИ

Великі зміни структури підприємств відбуваються з метою забезпечення розвитку галузей економіки, підвищення конкурентоспроможності продукції виробників. Усе це передбачають ринкові реформи в Україні, які є актуальними. Результатом цього є покращення фінансового стану суб'єктів господарювання. Це складний процес трансформації, тому багато підприємств можуть стати банкрутами.

Банкрутство підштовхує підприємства до прогресу і забезпечує відбір найбільш конкурентоспроможних підприємств на ринку, але і несе руйнівні наслідки для власників, працівників, партнерів і суспільства в цілому. З цього випливає актуальність ефективного антикризового управління фінансовими ресурсами як системи своєчасних методів і прийомів, здатних запобігти фінансовій кризі й уникнути банкрутства.

Актуальність питань оптимізації процесу управління фінансовими ресурсами підприємства визначається його основними завданнями. Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства дозволяє визначити оптимальний обсяг та структуру оборотних активів; мінімізувати витрат на фінансування та підтримку певного їх обсягу; визначити аспекти управління чистим оборотним капіталом підприємства; забезпечити ліквідність та платоспроможність підприємства; сформувати оптимальний обсяг товарно-матеріальних запасів; оптимізувати управління дебіторською заборгованістю та грошовими коштами тощо.

Основною метою антикризового управління є швидке поновлення платоспроможності й відновлення достатнього рівня фінансової стабільності підприємств. З урахуванням цієї мети на підприємстві розробляється спеціальна політика антикризового управління при загрозі банкрутства.

Основними заходами антикризового управління є:

1. Постійний моніторинг фінансового стану підприємства з метою своєчасного виявлення ознак кризових явищ.
2. Визначення масштабів кризового стану підприємства.
3. Ідентифікація основних факторів, що зумовили кризовий стан підприємства.

4. Формування цілей і вибір основних механізмів управління фінансовими ресурсами підприємства при загрозі банкрутства, враховуючи масштаби кризового стану і прогноз розвитку основних загрозу банкрутства.

З урахуванням цих умов фінансове управління може бути спрямоване на реалізацію таких цілей:

- а) забезпечення фінансового встановлення підприємства за рахунок внутрішніх резервів господарської діяльності;
- б) забезпечення фінансового встановлення підприємства за рахунок зовнішньої допомоги;

5. Впровадження механізмів фінансової стабілізації підприємства та контроль за своєчасним і ефективним вживанням заходів [1].

Принципи, на яких базується система антикризового управління підприємством:

- 1. Контроль фінансового стану підприємства.
- 2. Планування, прогнозування, аналіз і своєчасне управління діяльності підприємства.
- 3. Ранжування індикаторів кризових явищ за ступенем небезпеки для фінансового стану підприємства [5].
- 4. Своєчасна адекватна реакція на кризовий стан підприємства.
- 5. Відповідність заходів реакції на ступінь загрози фінансовому стану підприємства [6].
- 6. Максимальне залучення ресурсів підприємства для виходу з кризового стану [4].
- 7. Орієнтованість на максимальну ефективність організаційних процедур.

Політика антикризового фінансового управління являє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає в розробці системи методів попередньої діагностики банкрутства і «включення» механізмів фінансового оздоровлення, що забезпечують вихід з кризового стану [3].

Антикризова стратегія дозволяє вчасно розпізнати криза і, з огляду на його особливості заздалегідь, знизити гостроту, а можливо і виключити умови для його виникнення зовсім [2].

1. Колісник М. К. Фінансова санація і антикризове управління підприємством : навчальний посібник / М. К. Колісник. – К. : Кондор, 2007. – 272 с. 2. Бляхман Л.С. Основи функціонального та антикризового менеджменту: навч. посібник / Л.С. Бляхман. – СПб. : Михайлов В.А., 1999. – 378 с. 3. Бобильова А.З. Фінансове оздоровлення підприємств: Теорія і практика / А.З. Бобильова. – М. : Справа, 2004. – 256 с. 4. Жарковський Є.П. Антикризове управління : підручник / Є.П. Жарковський, Б.Є. Бродський. – Изд. 7-е изд., Испр. і доп. – М. : Омега-Л, 2011. – 467 с. 5.

Інститут банкрутства: Становлення, проблеми, напрями реформування / Радигін А.Д., Гонтмахер А.Є., Кузик М.Г. – М. : ІЕПП, 2009. – 430 с. 248 б. Клименко Г.В. та ін. Фінансова балансування підприємства в конкурентному середовищі / Відп. ред. А.Н. Питкін. – Єкатеринбург : Изд-во ІЕ УрО РАН, 2005. – 170 с.

Гайдін О. Д.

гр. ФБ-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, професор кафедри фінансів Бондарчук М. К.

«ПРИНЦИП ВИТЯГНУТОЇ РУКИ» ЯК ОСНОВНИЙ МЕТОД КОНТРОЛЮ ЗА ЦІНОУТВОРЕННЯМ У ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄДНАННЯХ

За умов жорсткої боротьби на світових ринках спостерігається тенденція об'єднання різноманітних гравців у виробничо-господарські групи. Так, за даними Держстату станом на 1 січня 2018 року на території України функціонувало більше 3000 господарських об'єднань. Найбільше з них асоціацій (2331) та корпорацій (564). Також в країні зареєстровано 40636 філій та 4346 представництв різноманітних організацій як міжнародних так і національних [1]. Розгалужена мережа пов'язаних суб'єктів господарювання продукує колосальні обсяги внутрішніх фінансових потоків, частину з яких відносять до так званих контрольованих платежів (операцій). Відповідно до пп. 39.2.1.1. ПКУ «контрольованими операціями є господарські операції платника податків, що можуть впливати на об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств платника податків» [2]. З цього випливає, що суб'єкти господарювання, використовуючи операції всередині об'єднань здійснюють перерозподіл прибутків з метою послаблення навантаження від їх оподаткування. Така політика провадиться за допомогою методів трансферного ціноутворення.

У світовій та європейській практиці єдиним прийнятним стандартом контролювання трансферного ціноутворення є «принцип на відстані витягнутої руки». Цей підхід базується на зіставленні контрольованої операції з подібною операцією між непов'язаними суб'єктами підприємництва у нормальному ринковому середовищі [3]. Сьогодні ж фундаментальною основою законодавчого регулювання трансферного ціноутворення у світі, зокрема і в Україні є «Настанови ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових служб». В українському Податковому кодексі це питання регулюється статтею 39. «Трансфертне ціноутворення», а також низкою положень і підзаконних актів.

Відповідно до п.п. 39.2.1.4 ПКУ контрольованими можна вважати, зокрема, але не виключно:

- ✓ операції з купівлі/продажу товарів та послуг;
- ✓ операції з нематеріальними активами;
- ✓ фінансові операції;
- ✓ операції з купівлі чи продажу корпоративних прав тощо [2].

Це лише основні види господарських операцій, які можуть бути визнані як контрольовані. Проте, варто зазначити, що сам факт здійснення операції на умовах, відмінних від ринкових (таких, за яких порушується «принцип витягнутої руки») ще не робить її контрольованою із точки зору законодавства. Для того щоб операцією зацікавилася Державна фіскальна потрібно, щоб одночасно виконувалось дві умови:

- ✓ дохід платника податків має складати більш ніж 150 мільйонів гривень на рік;
- ✓ обсяг операції має перевищувати 10 мільйонів гривень [2].

Варто звернути увагу на такий нюанс: з 1 січня 2018 року ціни за якими розраховується обсяг операцій мають відповідати «принципу витягнутої руки». Це означає, що операція вартістю менше 10 млн. грн. може бути визнана контрольованою за умови якщо ціни для її розрахунку були визнані штучно заниженими і такими, що не могли скластися між двома незалежними контрагентами.

Операції між пов'язаними суб'єктами не завжди проводяться напряму. Досить часто купівля/продаж товарів або послуг може проводитися через складний ланцюг комісіонерів-нерезидентів. Навіть в такій ситуації за умовами п.п. 39.2.1.5. ПКУ платежі можуть бути визнані контрольованими. Особливої уваги вимагають операції, участь у яких брали резиденти країн, де ставка податку на прибуток менша, ніж в Україні більш ніж на 5%. Список таких країн (чи територій) визначається і затверджується Кабінетом Міністрів України. На сьогоднішній день актуальним є Перелік №1045, що вступив в силу від 1.01.2018[4]. За нашими підрахунками станом на 1 січня 2018 експорт до країн із переліку склав трохи більше ніж 2,2 млрд. дол. США (8,4% загального експорту), а імпорту всього 0,64 млрд. дол. США (2,1% загального імпорту). В основному експортуються чорні метали, продукція машинобудування та агропромислові товари.

«Принцип витягнутої руки» пропонує ряд методів, що направлені боротьбу з ухилянням від сплати податку на прибуток. В українській податковій практиці мають місце такі методи як:

- порівняння з ціною операції з неконтрольованим контрагентом;
- порівняння з ціною перепродажу;
- оцінка за методом «витрати плюс»;
- оцінка за методом чистого прибутку або за методом розподілу прибутку [4].

Після визначення реальної вартості операції переоцінений прибуток включається до бази оподаткування резидента України.

кодексу України 3. Постанова КМ України від 27 грудня 2017 р. № 1045 «Про затвердження переліку держав (територій), які відповідають критеріям, ... статті 39 Податкового кодексу України, ...». 4. «Принцип на відстані витягнутої руки» — основний стандарт контролю за трансфертним ціноутворенням [Електронний ресурс] / С. Крухмальов, Є. Курілов// Вісник. Офіційно про податки. – 2013. – №41. – Режим доступ до журналу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6153>.

Гарасим'як С.В.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник –к.е.н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є.

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Відповідно до ЗУ “Про інвестиційну діяльність” інвестиція— це господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.

За характером участі інвестора в процесі інвестування розрізняють:

- 1) прями інвестиції;
- 2) непрямі (опосередковані інвестиції).

Прямі інвестиції передбачають безпосередню участь інвестора у виборі об'єкта інвестування та у процесів кладення капіталу. Пряме інвестування здійснюють інвестори які є підготовленими та мають достатньо інформації про об'єкт інвестування, а також про механізм інвестування..

Непрямі інвестиції представляють собою інвестування яке здійснюється за допомогою інвестиційних або фінансових посередників [1].

При непрямих інвестиціях інвестори купують цінні папери, що випускаються інвестиційними посередниками. Посередники розміщують інвестиційні кошти у найбільш ефективні об'єкти інвестування.

У зв'язку з останніми економічними подіями на території України стан інвестиційного клімату є вкрай несприятливим. Наша країна поступається не лише країнам Європейського Союзу, але й більшості країн СНД. Іноземні інвестиції є невід'ємним складником розвитку національної економіки України, підвищуючи її інвестиційну привабливість і створюючи підґрунтя для подальшого просування на світові ринки.

Основними проблемами надходження іноземних інвестицій в Україну є недостатній розвиток законодавчої бази щодо захисту прав інвесторів, відсутність досконалого регулювання податкової системи й

ефективної інфраструктури для іноземних підприємців. Основними чинниками, які є в залученні інвестиції в Україну є:

- потужний природно-ресурсний потенціал, наявність кваліфікованих робочих кадрів;
- наближеність до країн ЄС та територіальне розміщення загалом;
- наявність досить перспективних галузей, які потребують інвестицій;
- зрушення в розвитку і вдосконаленні соціально-економічного підґрунтя для залучення інвестицій.

Водночас обсяги залучених інвестицій в економіку України на 01.04.2016 становили 42,8 млрд. дол. США, що в розрахунку на одну особу населення становить 1 003,4 дол. США. Обсяг залучених інвестицій на 01.10.2016 становив 45,2 млрд. дол. США та в розрахунку на одну особу населення країни припадає 1 058,0 дол. США. Інвестиції надходили із 125 країн світу, майже половина від загального обсягу належить трьом країнам-інвесторам, таким як Кіпр (24,4%), Нідерланди (13,1%), Німеччина (12,1%) [2].

Важливість залучення інвестицій в економіку України є пріоритетним і потребує певних змін у правовому полі та регулюванні процесів інвестиційного клімату країн. У 2017 році українські підприємства внесли \$10,4 млн. прямих інвестицій до 12 країн світу. В економіку України іноземними інвесторами було внесено \$1871,2 млн. прямих іноземних інвестицій. З країн ЄС у 2017 році в Україну надійшло \$1244 млн. прямих іноземних інвестицій (ПІІ), з інших країн світу – \$627,2 млн. Чистий приплив прямих іноземних інвестицій в Україну у 2017 році становив 2,3 мільярди доларів [3].

За накопичувальним підсумком, станом на 1 січня 2018 року, акціонерний капітал нерезидентів в Україні дорівнював \$39144 млн. (з країн ЄС – \$27465,5 млн., з інших країн – \$11678,5 млн.), що виявилось на 4,3% більше показника початку року (\$37513,6 млн.). До основних країн-інвесторів України належали Кіпр – \$10008,6 млн., Нідерланди – \$6292,9 млн., Російська Федерація – \$4598,4 млн., Велика Британія – \$2169 млн. та Німеччина – \$1792,6 млн. Найбільші обсяги надходжень прямих інвестицій було спрямовано на підприємства різних галузей промисловості – \$10685,6 млн., установ та організацій, що здійснюють фінансову та страхову діяльність, – \$10213,3 млн., а також оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів – \$5140,8 млн. Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій з України були спрямовані до Кіпру – \$5930,5 млн., Російської Федерації – \$151 млн., Латвії – \$68,4 млн. та Віргінських Британських Островів – \$61 млн [4].

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>
 2. Швець Ю.О., Бурдило О.В. "Науковий вісник Ужгородського національного університету". Міжнародні економічні відносини та світове господарство. [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/37.pdf
 3. FinPost "Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну за 2017 рік зросло на 4,3%"./[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/7371>; 4. FinPost "Прямі іноземні інвестиції в Україну зросли на 3,6%"./[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/8731>.

Гоменюк В.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
 Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Бондаренко Л.П.

АНАЛІЗ ОБСЯГІВ ЗРОСТАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дебіторська заборгованість вітчизняних підприємств є природним процесом фінансово-господарської діяльності. У свою чергу обсяги дебіторської заборгованості пов'язані зі станом ефективності управління кредиторською заборгованістю підприємства. Адже важливо підтримувати платоспроможність і постійне надходження грошових коштів.

За аналізований період (2014-2016 рр.) стан обсягів дебіторської заборгованості українських підприємств зазнав змін, що мають негативні ознаки (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка дебіторської заборгованості підприємств за видами економічної діяльності станом на 31 грудня відповідного року*

Вид економічної діяльності	Значення, млн. грн.			Структура, %			Темп приросту, %
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	
Усього	3945631,4	2517203,5	1962772,1	100	100	100	101,02
сільське, лісове та рибне господарство	1092111,3	342782,5	151461	27,68	13,62	7,72	621,05
промисловість	990702,4	767422,2	595111	25,11	30,49	30,32	66,47
будівництво	115496,3	122948,0	92131,7	2,93	4,88	4,69	25,36
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	997460,4	702986,9	575447,3	25,28	27,93	29,32	73,34
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	196186,7	101217,3	78457,6	4,97	4,02	4,00	150,05
тимчасове розмішування й організація харчування	6444,2	5040,6	4633,9	0,16	0,20	0,24	39,07
інформація та телекомунікації	48271,7	29594,5	23100,6	1,22	1,18	1,18	108,96
фінансова та страхова діяльність	114167,7	135549,7	124933,6	2,89	5,38	6,37	-8,62
операції з нерухомим майном	175302,3	145577,3	110801,6	4,44	5,78	5,65	58,21
професійна, наукова та технічна діяльність	147930,1	123808,5	175591,4	3,75	4,92	8,95	-15,75
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	52128,7	32977,3	24551,4	1,32	1,31	1,25	112,32
освіта	391,2	364,5	313,1	0,01	0,01	0,02	24,94
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2054,4	1450,3	1346,7	0,05	0,06	0,07	52,55
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	5394,7	3498,7	3419,2	0,14	0,14	0,17	57,78
надання інших видів послуг	1589,3	1985,2	1472	0,04	0,08	0,07	7,97

*Джерело: Держстат України [1]

Зокрема, збільшилися обсяги дебіторської заборгованості більше, ніж половини з усіх видів економічної діяльності: найбільше зростання у сільському, лісовому та рибному господарстві, промисловості, професійній, науковій та технічній діяльності. З п'ятнадцяти видів діяльності скоротилися обсяги заборгованості у фінансовій та страховій сфері (8,62%), професійній, науковій та технічній діяльності (15,8%).

Однак для об'єктивності оцінки сучасного стану управління заборгованістю підприємства необхідно оцінити стан динаміки кредиторської заборгованості по країні (табл.2).

У структурі загальної кредиторської заборгованості по видах економічної діяльності в Україні на 2016 р. найбільшу питому вагу мають галузі – «промисловість» (40,29%), «оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» (30,73%). Обсяги заборгованості за 2014-2016 рр. нарощені в основному п'ятьма секторами економіки: сільським, лісовим та рибним господарством – 139%, промисловістю – 68%, транспортом, складським господарством, поштовою та кур'єрською діяльністю – 65%, операціями з нерухомим майном – 61%, освітою – 58%. Очевидно, що саме ці сфери є проблемними і потребують додаткового фінансування з боку держави.

Таблиця 2

Динаміка кредиторської заборгованості підприємств за видами економічної діяльності станом на 31 грудня відповідного року*

Вид економічної діяльності	Значення, млн. грн.			Структура, %			Темп приросту, %
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	
Усього	2587426,8	2196263,4	1733245,0	100	100	100	49,28
сільське, лісове та рибне господарство	172120,3	136982,5	72116	6,65	6,24	4,16	138,67
промисловість	1042354,8	817584,1	622259,8	40,29	37,23	35,90	67,51
будівництво	79404,6	92315	73358,6	3,07	4,20	4,23	8,24
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	795128,7	684618,1	579127,4	30,73	31,17	33,41	37,30
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	145076,6	121431,5	87750,6	5,61	5,53	5,06	65,33
тимчасове розміщення й організація харчування	5800,5	5149,7	4725,2	0,22	0,23	0,27	22,76
інформація та телекомунікації	34510,8	33072,9	39698,8	1,33	1,51	2,29	-13,07
фінансова та страхова діяльність	39996,1	47970,9	68967,2	1,55	2,18	3,98	-42,01
операції з нерухомим майном	101943,9	102378,7	63414,9	3,94	4,66	3,66	60,76
професійна, наукова та технічна діяльність	132917,0	112558,4	94423,6	5,14	5,12	5,45	40,77
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	29274,9	33581,1	20846,8	1,13	1,53	1,20	40,43
освіта	384,6	332,3	243,7	0,01	0,02	0,01	57,82
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2851,3	2754	2385,7	0,11	0,13	0,14	19,52
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	4630,7	4206,6	3051,2	0,18	0,19	0,18	51,77
надання інших видів послуг	1032,0	1327,6	875,5	0,04	0,06	0,05	17,88

*Джерело: Держстат України [1]

На жаль, існують проблеми з управління дебіторською заборгованістю: недостовірні дані інформації щодо термінів її погашення; невчасне проведення оцінки кредитоспроможності кожного покупця; відсутність контролю за поверненням.

Отже, як видно з представлених результатів аналізу не всі вітчизняні підприємства усвідомлюють важливість управління дебіторською заборгованістю. Слід розуміти, що її обсягами не можна нехтувати, адже вона впливає на розмір, структуру і оборотність

оборотних активів, розмір виручки від реалізації продукції, тривалість фінансового циклу, а також ліквідність і платоспроможність підприємства. З метою її мінімізації необхідно визначати терміни інкасації для різних груп дебіторів і кредиторів, аранжувати дебіторів і кредиторів залежно від величини закупівель, умов сплати, контролювати взаєморозрахунки за відстроченою чи простроченою заборгованостями, визначати причини порушень сплати [2].

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 2. Великий Ю. М. Оцінка стану управління дебіторською та кредиторською заборгованостями на вітчизняних підприємствах/Ю. М. Великий, Р. А. Чемчикаленко, К. О. Хохолко // Економіка. Фінанси. Право. - Київ: Аналітик, 2018, N № 6. - С. 46-48.

Задорожнюк Л.Р.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Бондаренко Л.П.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОКРАЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

За сучасних умов інтеграції ринку України до міжнародного співтовариства ефективне функціонування будь-якого підприємства неможливе без застосування нових логістичних підходів, та концепцій в організації діяльності та управління підприємств у сфері послуг, а також формування їх логістичних систем. У свою чергу розвиток економічних відносин супроводжується значним зростанням потреб підприємства у вдосконаленні функціональних областей логістики а саме: закупівельну, виробничу, розподільчу, транспортну, інформаційну та складську, яка забезпечуватиме приймання, розміщення матеріальних ресурсів.

Склади та їх оптимізація є одними із найважливіших елементів логістичної системи. На сьогоднішній день виділяють одинадцять етапів логістичного процесу на складі (табл. 1)

Таблиця 1

Етапи логістичного процесу на складі

Логістичний процес на складі
1. Постачання запасів
2. Контроль за постачанням
3. Розвантаження і приймання вантажів
4. Внутрішньоскладське транспортування
5. Складування і зберігання вантажів
6. Комплектація замовлень клієнтів
7. Транспортування й експедиція замовлень

8. Збір і доставка порожніх товароносіїв
9. Контроль за виконанням замовлень
10. Інформаційне обслуговування складу
11. Забезпечення обслуговування клієнтів

**Джерело [1].*

Ефективність зберігання матеріальних ресурсів на підприємстві повною мірою має забезпечити складське приміщення. Існує декілька шляхів для підвищення ефективності використання наявних складських площ на підприємстві. На першому місці являється вибір типу і кількості складів, наступним етапом виступає ефективне управління складом, раціональність використання складських площ, раціональність виконуваних операцій відповідно до плану, що забезпечує безперешкодний рух вантажів, підвищує ритмічність й організованість виробництва і роботи транспорту. Також слід звернути увагу на кількість складів, місце розташування складу та вибір системи складування, оскільки основне питання полягає у вирішенні проблеми формування замовлень для виробництва та відвантаження готової продукції [1].

Високу конкурентоздатність продукції, збільшення виробництва і реалізація товарів та прискорення оборотності капіталів забезпечує ефективне логістичне управління витратами. Залежно від обсягу продажу, виду бізнесу, географічного розміщення та співвідношення вагових і цінових характеристик, логістичні витрати на підприємстві складають 5 - 35 %. Позитивного результату можна досягти шляхом скорочення запасів матеріальних ресурсів і готової продукції у сферах виробництва, постачання і збуту, зменшенням тривалості виробничого циклу і циклу виконання замовлень клієнтів, впровадження гнучких автоматизованих виробництв, що дозволяють швидко переходити на випуск нових видів продукції [2].

У логістичній діяльності провідним залишається пересування товарів, різні географічні локації, час доставки вантажу, а також різні операції пов'язані із відстеженням товароруку, замовленням, здійсненням платежів [3]. Для забезпечення ефективності вище згаданих процесів являються сучасні технології, для того щоб побачити транзакцію від початку до кінця і зменшити кількість помилок на будь-якому з етапів. Альтернативою у виборі систем може стати новітня програма Blockchain – протокол обміну валютою по інтернету без участі посередників, який зберігає інформацію про всі транзакції учасників системи, інформацію після запису неможливо стерти. Використання цієї сучасної технології забезпечить підприємству клієнтів і аудиторів простими й ефективними інструментами стеження за пересуванням товару [4].

Проаналізувавши проблеми підвищення логістичної ефективності, можемо дійти до висновку, що конкурентні переваги в боротьбі за лідерство на ринку великою мірою буде залежати також відкомпетенцій в сфері логістики. Це пов'язано з тим, що логістика представляє собою узгодженість дій при управлінні матеріальними потоками, їх ра-

ціональність, точний розрахунок, здатність відкинути з системи все зайве, а також забезпечення наявності необхідного товару в необхідній кількості .

1. Петухова О.М. Удосконалення організації логістичних процесів на складі підприємства : Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» // О.М. Петухова, О.С. Ткачук. – №1. – 2018 р. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2018/6.pdf .; 2. Федькович І.В., Удосконалення логістичної діяльності на підприємстві : Міжнародний науково-практичний журнал «Економіка держави» // І.В. Федькович. – №1. – 2018р. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2018/24.pdf.; 3. Науменко М.О. Логістика як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства: Вісник економіки транспорту і промисловості // М.О. Науменко. – № 61. – 2018 р. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://btie.kart.edu.ua/article/download/127733/123511> .; 4. Мокляк М.В. Технологія Blockchain в логістичній системі підприємства: Приазовський економічний вісник // М.В. Мокляр, Е.О. Хаустова. – Випуск 1(06. – 2018 р. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/14.pdf .

Карпів О.В.

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Бондаренко Л.П.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах проблема банкрутства є дуже актуальною. Ця проблема зачіпає у великій мірі питання економіки, фінансів, оподаткування, страхування, економічного і соціального аналізу тощо.

Є певні ознаки, які вказують на кризовий стан підприємства, наприклад: різкі зміни в статтях балансу, звіту про фінансові результати; підвищення питомої ваги дебіторської заборгованості в активах, зміни в співвідношенні дебіторської та кредиторської заборгованостей, збільшення кредиторської заборгованості; різке збільшення або зниження матеріальних запасів, грошових коштів на розрахунковому рахунку; зниження обсягів діяльності, низька заробітна плата; високий рівень комерційних і управлінських витрат; затримки з наданням фінансової звітності; призупинення поточних платежів; невиконання договірних зобов'язань, втрата основних постачальників і замовників; конфлікти у вищому керівництві; кардинальні зміни стратегії та інші [3].

Існує надзвичайно багато моделей за допомогою яких можна оцінити ймовірність настання банкрутства. Найвідомішою серед них безумовно є модель Альтмана. Проте незважаючи на відносну простоту моделі Альтмана для оцінки кризового стану підприємства, використання її у наявному вигляді не дає змоги одержати об'єктивний результат у сучасних умовах України. Великим недоліком є також те, що модель Альтмана розроблена на основі даних 50-х років минулого століття й є застарілою, тому з огляду на суттєві зміни у рівні економічного розвитку вважається за доцільне їх періодичне тестування на нових вибірках даних для досягнення більшої точності отриманих результатів [2].

На сьогодні науковці виокремлюють ще один клас моделей прогнозування ймовірності банкрутства – це моделі штучного інтелекту, які передбачають використання комп'ютерних технологій для реалізації наступних методів моделювання: побудова дерева рішень, формування нейронних мереж, генетичних алгоритмів тощо, які теж ґрунтуються на сукупності фінансових показників, але використовують для їх обробки громіздкий математичний інструментарій. Таким чином прогнозування ймовірності банкрутства оцінюється переважно через призму інтегральних показників, варіативність яких зумовлюється спектром первинних моніторингових індикаторів, які здебільшого обмежуються, з одного боку, показниками ефективності використання ресурсних факторів та капіталу, з іншого, – показниками фінансового стану підприємства (ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості) [1].

Одним із сучасних інструментів прогнозування банкрутства є нейронні мережі. Останні дослідження в області штучних нейронних мереж показали, що вони виступають потужним інструментом в розпізнаванні образів і класифікацій завдяки своїм нелінійним непараметричним властивостям адаптивного навчання. Більшість дослідників, що займалися проблемою прогнозування банкрутства, дійшли висновку, що нейронні мережі мають значно більш високу точність прогнозу, ніж класичні статистичні підходи.

Слід виділити роботи українського вченого А.В. Матвійчука, який розробив моделі діагностування можливості банкрутства підприємств, що базуються на нечіткій логіці. Дослідник зазначає, що вони здатні працювати навіть без налаштування на реальних даних, лише базуючись на закладених у них наборах логічних правил та встановлених параметрах функцій належності.

Для оцінки банкрутства в Україні найкраще діє нейромережева модель, яка враховує всі значущі макроекономічні фактори. Вона точніше описує стан економіки, та показує най достовірніші дані про кількість

банкрутств в Україні за останні роки. Ця модель немає досить великого попиту в Україні тому, що переважно оцінка банкрутства підприємства здійснюється за допомогою інших методів. Тому, ціль даної тези полягає в тому, щоб ознайомити людей з іншими та більш цікавими та точними методами оцінки банкрутства підприємства.

Отже, розробка сучасних і об'єктивних моделей, які здатні діагностувати перші симптоми ймовірності настання банкрутства залишається як ніколи актуальною.

1. Пономаренко Т. Д. Прогнозування ймовірності банкрутства в контексті оцінювання економічної стійкості підприємства. – [Електронний ресурс] / Т. Д. Пономаренко // ДВНЗ «Криворізький національний університет». – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/2488/1/24.pdf>.
2. Сафронська І. М. Методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства / І. М. Сафронська, Ю. С. Пеняк // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. - 2012. - Вип. 6. - С. 308-311. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkpnien_2012_6_81.
3. Суровцева О. Методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства підприємства. – [Електронний ресурс] / О. Суровцева // Харківський державний університет харчування та торгівлі – Режим доступу до ресурсу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21858/2/X_VSNTK_2017v2_Surovtseva_O-Methodical_approaches_113-114.pdf.

Ковач Ю.І.

гр. ФБСС-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри фінансів Партин Г.О.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

На сьогоднішній час одним із найпоширеніших та найефективніших джерел розвитку та розширення діяльності підприємств, а відповідно і економіки, є залучення інвестицій. Реальне інвестування є одним з головних чинників економічного зростання, а фінансове забезпечення інвестиційного процесу виступає основою ефективного стратегічного розвитку підприємств.

Залучення інвестицій в українські підприємства безпосередньо пов'язане з інвестиційною привабливістю об'єкта інвестування.

Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність показників, що комплексно характеризують діяльність підприємства і доцільність укладення в нього тимчасово вільних коштів.

Вагомою причиною низької інвестиційної привабливості української економіки для системних іноземних інвесторів можна вважати наявність величезного тіньового сектору в Україні, який нині дорівнює, за різними даними, від 20 до 35% ВВП [2,с.899].

В економіку України іноземними інвесторами за січень - вересень 2017 року було вкладено 1218,2 млн.дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу). Для порівняння слід зазначити, що за 2016 рік цей показник становив 4405,8 млн.дол. США прямих інвестицій. Станом на 01.10.2017 найбільші внески прямих інвестицій були спрямовані до установ та організацій, що спеціалізуються на фінансовій і страховій діяльності – 25,8% та у промислові підприємства – 27,3 %. Основними країнами-інвесторами стали Кіпр – 25,7 %, Нідерланди – 16,5%, Російська Федерація – 11,1%, Велика Британія – 5,5%, Німеччина – 4,6%, Віргінські Острови (Брит.) - 4,2%, і Швейцарія – 3,9% [3, с.91].

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами залучення інвестицій, у січні-вересні 2017 року залишаються: промисловість – 33,6%, будівництво – 13,0%, сільське, лісове та рибне господарство – 15,8%, інформація та телекомунікації – 4,3%, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,5%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 7,7%, обов'язкове соціальне страхування – 5,1% . Порівняно з 2016 роком спостерігається певна стабільність. Коливання відсоткової частки провідних сфер є незначним.

Загалом, українські підприємства є інвестиційно привабливими об'єктами, адже найбільшу частку іноземних інвестицій спрямовано саме в сектори з найбільшим зосередженням підприємств, однак високий рівень ризику в українську економіку спричиняє створенню несприятливого інвестиційного клімату.

Занепокоєння у інвесторів викликають три ключові чинники: прозорість ведення бізнесу, політична стабільність, а також взаємодія з державними органами. Україна пропонує інвесторам швидкі темпи зростання, природні ресурси, розвинену телекомунікаційну інфраструктуру, новий ринок і кваліфіковані кадри за помірною ціною [1, с.138].

Залучення інвестицій є необхідним процесом для відродження та досягнення конкурентоспроможності підприємств України. Вітчизняним підприємствам варто зосередити свою увагу на міжнародному досвіді підвищення інвестиційної привабливості. Зокрема варто звернути увагу на ефективність капіталовкладень та фінансове оздоровлення. Від фінансового стану суб'єкта господарювання безпосередньо залежить

рішення інвестора про доцільність вкладення коштів. Варто також сформулювати і підтримувати інвестиційний потенціал, який дає змогу проводити і реалізовувати ефективну інвестиційну діяльність. Проте, особлива роль у формуванні й поліпшенні інвестиційного потенціалу належить державі, адже за допомогою інституційного регулювання можна підвищити інвестиційну привабливість регіону, що безпосередньо впливає на діяльність підприємств і залучення останніми якомога більших обсягів інвестицій.

1. Олійничук В.М. Рівні інвестиційної привабливості підприємств: фактори впливу та резерви підвищення /В.М. Олійничук/ Сталый розвиток економіки: 2014. - №23. – с. 136-142. 2. Семенчук Л.І. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання /Л.І. Семенчук, С.О. Мороз/ Глобальні та національні проблеми економіки: зб. наук. пр. Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. – Миколаїв: 2016.- №11. – с. 898-901. 3. Стефанків О.М. Інвестиційна привабливість економіки України /О.М. Стефанків, В.І. Данилишин/ Ефективна економіка: 2014.- №5.- с.89-94.

Назар Ю. З.

гр. ФБСС - 11, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, професор кафедри фінансів Партин Г.О.

СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРАУДІНВЕСТИНГУ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах процес створення бізнесу ускладнюється обмеженістю фінансів, саме тому перед кожним підприємцем виникає основне і одне із найскладніших завдань – пошук інвестицій. Нерідко багато успішних проектів не вдається втілити у життя через брак фінансування. Тож як один із способів фінансування стартап-компаній та малого бізнесу, а також залучення головних інвесторів є використання краудінвестингових платформ.

Незважаючи на стрімкий розвиток краудінвестингу у світі, для більшості українців цей термін сьогодні є не надто знайомим словом і ще не до кінця зрозумілим. Краудінвестинг (від англ. «інвестування натовпу») — це одна із форм залучення фінансування, в якій велика кількість людей (мікро інвесторів) з типово невеликою сумою грошей, через мережу Інтернет можуть вкласти гроші в нові проекти («стартапи») [3].

Особливістю краудінвестингу є інвестування коштів у проект винятково на поворотній основі, а очікування відносно високих доходів у

разі успішності інвестованого стартап-проекту та його подальше зростання є основним стимулом брати участь у ньому [2].

Незважаючи на те, що краудінвестинг є явищем відносно новим, проте, останнім часом він набирає оберти та має значний потенціал росту ринку і стає альтернативою традиційному інвестуванню. Для його функціонування створюються спеціальні платформи на яких кожен бажаючий може розмістити свій стартап-проект. Отож, маючи стартап і бажання його реалізувати, достатньо лише описати свою ідею та сформулювати бізнес-план. Також для розміщення свого проекту на краудінвестинговій платформі, потрібно вказати мінімальний бюджет, необхідний для запуску проекту; час, необхідний для запуску проекту; прогнозовану дохідність проекту; термін окупності вкладених коштів та критичний рівень прибутковості стартапу.

Краудінвестинг відкриває багато можливостей як для підприємців, так і для інвесторів. Враховуючи складність та ризикованість відкриття «власної справи», більшість так і не наважуються на відповідний крок. В цей же час, багато хто хотів би влитись в уже існуючий бізнес, при цьому вклавши комфортну для себе суму коштів. Саме в такому випадку оптимальним рішенням буде інвестування стартапів на краудінвестингових платформах. Краудінвестинг в першу чергу цікавий малому та середньому бізнесу, оскільки він дає можливість залучити зовнішні кошти без кредитних ставок, а також диверсифікувати власні ризики та знайти постійних партнерів по бізнесу.

Варто зазначити, що краудінвестинг є найефективнішим способом залучення коштів у ті стартап-проекти, які не відповідають формам традиційного сприйняття фінансистів і в які великі інвестори не вірять або не хочуть дати шанс на розвиток створюваного бізнесу. Краудінвестингові платформи дають можливість будь-якій фізичній чи юридичній особі вкладати кошти у проекти іноземних країн легким і зручним способом, без законодавчих, територіальних, дозвільних та інших адміністративних перешкод. Також не має необхідності досліджувати фондовий ринок відповідної країни та звертатися за професійною допомогою безпосередньо до брокерів чи інших спеціалістів організованих ринків капіталів [3].

В Україні краудінвестинг перебуває на стадії зародження, проте за даними досліджень аналітиків найближчим часом очікується значне зростання обсягів коштів, залучених за допомогою краудінвестингових платформ.

Попри значні переваги використання краудфандингових платформ в Україні їх застосування супроводжується рядом проблем. Основною

проблемою є те, що український краудінвестинг більше орієнтований на соціальні проекти, оскільки населення на даний момент не готове купувати технології завтрашнього дня. Саме тому українці шукають інвесторів на іноземних платформах, що у свою чергу, ускладнює процес переведення коштів до авторів. Ще однією проблемою є те, що для максимального залучення коштів інвесторів у проект, інформація про нього повинна бути повністю розкритою на сайті, що автоматично робить її вразливою до перехоплення конкурентами, а в Україні немає законодавчої бази яка б регулювала цей процес. Через молодість українських краудінвестингових платформ та не розробленість інвестиційного інструментарію залучення великих інвесторів до фінансування проектів розміщених на них є малоімовірною.

Таким чином, відсутність культури інвестування, недостатність інформації про краудінвестингові платформи, шахрайство та низька довіра людей до цього виду інвестування є основними чинниками, що гальмують розвиток краудінвестингу в Україні. Крім того, через невисокий рівень доходів більшість українців не готові жертвувати гроші або пожертва буде не дуже великою. Тому сума, необхідна для реалізації своєї ідеї, може збиратися доволі довго.

На нашу думку, ефективним методом, який сприяв би розвитку краудінвестингу в Україні є удосконалення законодавчої бази для спрощення та регулювання діяльності краудфандингових та краудінвестингових платформ та об'єднань. А саме, використовуючи зарубіжний досвід, створити законодавчий проект про обов'язкову реєстрацію краудінвестингових платформ в комісії з цінних паперів та на фондових біржах або ж отримати ліцензію на банківську діяльність, при цьому кожна платформа як публічна компанія, повинна повною мірою розкривати свою інформацію про фінанси, позики та практику. Крім цього потребує вдосконалення процедура отримання авторами стартапів зібраних коштів саме в банках, для подальшої роботи над проектами.

1. Єлісєєва Л.В. Краудфандинг в Україні: проблеми та перспективи в контексті зарубіжного досвіду / Л.В. Єлісєєва // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/>. 2. Кравченко М.О., Кураєв Д.А. Перспективи застосування краудфандінгу та краудінвестингу для фінансування стартап-проектів / М.О.Кравченко, Д.А. Кураєв // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-2-2017/28.3>.

Краудінвестинг або краудфандінг: чи є перспективи розвитку в Україні? [Електронний ресурс] // Журнал «Народный Депутат». – 2013 – № 95. – Режим доступу: <http://nardepjournal.com/article/2013/95/kraudinvesting-abo-kraudfanding-chi-e-perspektivirozvitku-v-ukraini>.

Patsai Tetiana Ruslanivna

Gr. FBSS – 21, Institute of Economic and Management
Scientific supervisor - Candidate of Economic Sciences, Docent Kondrat I.

ANTICRISIS MANAGEMENT AS A FACTOR FOR THE EFFICIENCY INCREASE OF ENTERPRISE ACTIVITY

The emergence of crisis situations is characteristic of all stages of the enterprise life cycle. Therefore, in the conditions of the Ukrainian economy transformation, the process of developing and using effective methods and forms of crisis management of the enterprise is relevant.

The financial condition of most Ukrainian enterprises in modern economic conditions is diagnosed as a crisis.

The actual results of most domestic enterprises, with the exception of small and budgetary institutions, are far from desirable, as shown by the dynamics of the share of loss-making enterprises in Ukraine.

Table 1 - Financial results of large and medium-sized enterprises during 2014 -18 years [1]

Year	Financial result (balance)	Profitable enterprises		Loss-making enterprises	
		In % of the total number of enterprises	Financial result	In % of the total number of enterprises	Financial result
2014	-523587,0	66,3	334517,3	33,7	858104,3
2015	-340126,6	73,7	475321,2	26,3	815447,8
2016	-22201,5	73,4	523759,4	26,6	545960,9
2017	287848,5	72,8	673891,1	27,2	386042,6
1/2018 - 6/2018	189780,8	71,7	289737,0	28,3	99956,2

The main causes of the enterprise's insolvency can be defined as the following: an unstable socio-political situation; the development of inflationary processes (the inflation index in Ukraine in 2015 was the largest and amounted to 143.3%, while in 2014 - 124.9%, and in 2016-2017 - 112.4% and 113.7% respectively) [1] ; a significant increase in the gas and gasoline price, which provoked an increase in the production cost; the instability of the financial and currency markets; significant depreciation of the national currency; unprofessional management.

In accordance with the above, the problem of the crisis management essence, as well as the development and implementation of its effective mechanism can be considered as an actual one. In modern conditions there are quite different approaches to the definition of the crisis management enterprise essence. By analyzing the existing approaches described in the writings of domestic and foreign scientists, it can be concluded that the overwhelming majority of author's views agree that crisis management is a function of management that ensures that crisis situations are avoided, reducing or eliminating the consequences of the financial crisis in an enterprise, ensuring an adequate level of solvency.

The main aim of crisis management is the rapid financial solvency renovation and restoration of sufficient financial stability of the company in order to prevent its bankruptcy. Taking into account this goal, the company develops a special anti-crisis management policy at the threat of bankruptcy, which includes:

- constant monitoring of the enterprise financial condition;
- determining the scale of the enterprise's crisis situation;
- identification of the main factors that determined the crisis situation of the enterprise;
- the formation of goals and the choice of the main mechanisms for managing the financial capital of an enterprise in the event of a threat of bankruptcy, taking into account the scale of the crisis situation and the forecast of the development of the main factors determining the threat of bankruptcy;
- introduction of internal mechanisms of enterprise financial stabilization and control over the timeliness and effectiveness of the implemented measures;
- financial support of liquidation procedures in the event of enterprise bankruptcy.

Consequently, crisis management should be carried out on a permanent basis for the effective operation of the enterprise. The practice of conducting anti-crisis management at the level of domestic enterprises is not perfect, but its implementation is a prerequisite for the development of business entities. Therefore, the development and implementation of an effective crisis management mechanism will enable enterprises to respond flexibly to changes, to interfere actively with the course of production processes, and help to reduce the impact of financial risks. All this will provide the opportunity to create an effective management system with competent executives and high level specialists, which will ensure a continuous and systematic process of enterprise development.

1. *The official website of the Central Statistical Office in Ukraine. [Electronic resource] // Retrieved from : <http://www.ukrstat.gov.ua>.*

Рудчук О.А.

гр. ФБСС-22, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, професор кафедри фінансів Хома І.Б.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансова стійкість - це платоспроможність у часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними і позиковими коштами, тобто це таке співвідношення власних і позикових коштів підприємства, коли за рахунок власних коштів повністю погашаються колишні і нові борги. Виділяють абсолютну, нормальну фінансову стійкість, нестійкий і кризовий фінансовий стани [1, с. 224].

При аналізуванні фінансової стійкості суб'єкта господарювання, велику увагу необхідно приділяти визначенню достатнього рівня фінансової стійкості. Так як, недостатня фінансова стійкість компанії може призвести до її неплатоспроможності, а надлишкова сприятиме створенню зайвих запасів та резервів, у зв'язку з чим зростуть витрати на їх утримання, спостерігатиметься недоотримання прибутку та гальмування темпів економічного розвитку підприємства.

Фінансова стійкість господарюючого суб'єкта залежить від багатьох чинників. За місцем виникнення вони поділяються на внутрішні і зовнішні. Визначальними внутрішніми факторами впливу на фінансову стійкість підприємств є: структура продукції (послуг), розмір і структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком; стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви. Зовнішні чинники - це економічні умови господарювання; політична стабільність; розвиток техніки і технології.

Основними чинниками, що зумовлюють погіршення фінансової незалежності є недотримання «золотого правила фінансування» діяльності господарюючого суб'єкта, зростання обсягів позикового капіталу в усіх формах на підприємстві, нарощування кредиторської заборгованості, зростання вартості банківських кредитів, наявність заставного капіталу тощо [2, с. 114].

Для покращення фінансової стійкості підприємств необхідно дотримуватись балансу між власними і позиковими засобами. Тобто не повинно бути переважання запозичень над діями щодо збільшення власного капіталу (придбання цінностей у кредит без можливої оплати їх грошовими коштами). Кожне підприємство має чітко розуміти скільки коштів можна взяти у кредит, і воно має бути здатним вчасно розплатитися за взятими на себе зобов'язаннями.

Одним з основних шляхів покращення фінансової стійкості є збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків, що в свою

чергу зменшує залежність суб'єкта господарювання від зовнішніх запозичень, оскільки у підприємства з'являється більше коштів для фінансування своєї поточної діяльності, і як наслідок збільшується його фінансова стійкість.

До основних заходів покращення фінансової стійкості підприємств слід віднести збільшення чистого доходу від реалізації продукції. Щоб збільшити обсяги реалізації, треба стимулювати збут продукції. Стимулювати збут можна наданням знижки постійним покупцям, помірним зниженням цін на продукцію, рекламуванням продукції тощо.

Для покращення фінансової стійкості необхідно збільшити платоспроможність підприємства. Для цього потрібно знизити собівартість продукції та витрат пов'язаних із виробництвом. Основним способом зниження собівартості є економія усіх видів ресурсів, що споживаються у виробництві. Потрібно знизити трудомісткість і підняти продуктивність праці. Таких змін можна досягти різними шляхами. Насамперед - це механізація і автоматизація виробництва, коли регулювання й управління виробничими процесами здійснюються без участі людини, а лише під її контролем. Також необхідно вводити нове обладнання і оновлювати старе.

Ще одним шляхом до покращення фінансової стійкості підприємств є контроль за дебіторською заборгованістю. Надання відстрочки платежу споживачам є доцільними адже збільшується обсяг реалізації продукції і прибуток, але з іншого боку підприємство може відчувати нестачу коштів. Існує ризик виникнення додаткових витрат із залучення короткострокових кредитів банків, а також неповернення цієї заборгованості.

Необхідно покращити роботу із дебіторами, запровадити політику збору платежів за реалізовану продукцію. Запровадити моніторинг щодо стану дебіторської заборгованості та здійснити заходи для зменшення її частки у структурі оборотного капіталу. Для підвищення прибутків підприємства та збільшення рентабельності треба використовувати такий вид банківських послуг, як факторинг.

Отже, можна зробити висновки, що фінансова стійкість - це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, а пошук шляхів її покращення - важлива складова діяльності кожного господарюючого суб'єкта. Для покращення фінансової стійкості необхідно нарощувати обсяги виробництва продукції, збільшувати її асортимент та покращувати якість, намагатися зменшити собівартість і витрати, пов'язані з виробництвом, знижувати трудомісткість і піднімати продуктивність праці.

критеріальне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник // Фінанси України. – 2010. – №8. – С. 105-114.

Skoropad S.O.

gr. FBSS 13, National University «Lviv Polytechnic»
Scientific supervisor – PhD in Economics Synyutka N.H.

COMPETITIVENESS OF IT -MARKET IN THE CONDITIONS OF EURO INTEGRATION

The concept of competitiveness has a universal value and can be used, both for the product, and for enterprises, industries and the economy as a whole. Competitiveness - the ability of a particular object or entity to surpass competitors in the given conditions [1]. Objects that have a competitive ability can be divided into types: country, industry, enterprise, goods. [2]. Consider the objectivity of competitiveness and their interdependence.

The competitiveness of the country is estimated as the level of quality of life, and is calculated - the Global Competitiveness Index (GCI). The rating of the World Economic Forum, calculated on the basis of 100 positions (infrastructure development, currency status, stock market indicators, education level, employment rates, business activity, state apparatus, judicial system). In 2015, the ranking of this ranking were 140 countries. According to the rating, Ukraine ranked 79th with a total score of 4 on a seven-point scale (the sphere of education received the highest score of 6.1, macroeconomic stability and the development of state institutions - 3.1 points) [3].

For economic objects (industry, enterprise, products) different approaches to the definition of competitiveness in terms of competition between the necessary resources and markets (sales markets or consumers) are possible.

Competitiveness of the industry is determined by the availability of technical, economic and organizational conditions for the creation, production and distribution (with costs less than international) of high quality products, which satisfies the requirements of specific groups of consumers. [1]

Analyzing the potential of Ukraine, the structure of the economy, foreign economic activity, the IT sector was identified for further research.

Potential of the sector: by 2020, the state will receive 36 billion UAH from the tax revenues, and the contribution of the industry to GDP will reach 5.7%, which indicates a growth of 6 years by 3.8%. According to an analysis by the Indian association NASSCOM, one new programmer will create up to 4 additional jobs in related industries, which in total will create 400 thousand jobs [5].

The global ranking of countries for the outsourcing attractiveness of the Global Services Location Index (GSLI) has identified Ukraine as the 24th place.

The factors of competitiveness are also determined:

1. Readiness of the state to cooperate with the IT industry. In October 2015, at the Ukrainian-German Economic Forum, the IT industry of Ukraine was represented as one of the key and budget-forming industries;

2. Quality of education of Ukrainian IT specialists;

3. The presence of IT companies in the international market, namely TOP-5 Ukrainian companies (EPAM, SoftServe, Luxoft, GlobalLogic, Ciklum), of which Luxoft and EPAM are public and traded on the largest stock exchange in the world [4].

There is a correlation between the concepts of "competitiveness" and "innovation": the higher the degree of innovation, the higher the degree of competitiveness of the economy. New product quality, which is more in demand with lower costs.

1. [Інтернет ресурс]: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Конкурентоспроможність> [Інтернет ресурс]: http://pidruchniki.com/1578101253554/ekonomika/diagnostika_konkurentospromozhnosti_galuzi_pidpriyemstv_produktsiyi.
2. [Інтернет ресурс]: <http://itukraine.org.ua/news/ukrayinska-it-galuz-v-cyfrah-industriya-staye-klyuchovoyu-dlya-ekonomiky-ukrayiny>
3. [Інтернет ресурс]: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1409139-chomu-ukrayina-pidnyalasya-v-rejtingu-autsors-privablivosti>
4. [Інтернет ресурс]: <http://itukraine.org.ua/news/ukrayinska-it-galuz-v-cyfrah-industriya-staye-klyuchovoyu-dlya-ekonomiky-ukrayiny>
5. [Інтернет ресурс]: <http://itukraine.org.ua/news/ukrayinska-it-galuz-v-cyfrah-industriya-staye-klyuchovoyu-dlya-ekonomiky-ukrayiny>

Степанова А.В.

гр. ФБ-33, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Курило О.Б.

ОЦІНКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ЗА 2014-2018 РОКИ

Показник рентабельності підприємства дає змогу оцінити ефективність роботи підприємства, а також привабливість бізнесу в даній сфері. Аналіз рентабельності підприємств дає змогу розробити заходи щодо вдосконалення виробництва та підвищення потенціалу підприємства.

Проаналізуємо рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за 2014-2018 рр. У табл. 1 наведено основні відносні показники рентабельності підприємств в Україні за галузями.

Таблиця 1

**Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами
економічної діяльності у 2014-2018 рр.**

Рівень рентабельності, %	2014	2015	2016	2017	01.01-01.06 2018	Відносне відхилення 2018 до 2014
Усього	-4,1	1,0	7,4	8,9	9,1	13,2
сільське, лісове, рибне господарство	20,6	41,7	32,4	22,7	6,0	-14,6
промисловість	1,6	0,9	4,2	6,6	8,1	6,5
будівництво	5,8	-7,6	-0,4	1,8	2,5	-3,3
оптова та роздрібна торгівля;	-12,8	-0,9	15,8	19,4	26,6	39,4
транспорт, поштова та кур'єрська діяльність	-1,7	1,1	5,1	-0,9	-3,4	-1,7
тимчасове розміщування й організація харчування	-25,8	-17,3	-0,8	7,3	16,0	41,8
інформація та телекомунікації	-1,6	0,5	8,5	13,6	19,4	21
фінансова та страхова діяльність	-15,2	-8,9	-4,8	2,2	7,4	22,6
операції з нерухомим майном	-46,9	-33,4	-8,1	7,4	38,2	85,1
професійна, наукова та технічна діяльність	-29,1	-1,1	17,6	19,2	13,7	42,8
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-13,6	-11,9	-3,9	3,3	3,7	17,3
освіта	5,5	5,7	5,6	4,6	4,6	-0,9
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-3,7	-0,6	4,5	3,3	7,0	10,7
мистецтво, розваги та відпочинок, спорт	-11,8	-25,3	-16,5	-15,2	-29,5	-17,7
надання інших видів послуг	-1	7,3	5,1	0,6	5,5	6,5

Так, найбільш стрімке зростання рівня рентабельності протягом зазначеного періоду часу належить підприємствам, що здійснюють операції з нерухомим майном, що пояснюється збільшенням попиту на нерухомість, хоча у 2014 році цей показник вказував на те, що ця галузь була найбільш збитковою. У галузі оптової та роздрібно торгівлі також можна простежити значні зміни (збільшення на 39,4% у порівнянні з 2014 роком), що пов'язано з покращенням товарообігу в країні.

Станом на сьогодні, динамічно розвивається сфера HoReCa (організація харчування) та є однією з найбільш прибуткових секторів економіки України, про що й свідчить показник рентабельності за 2018 рік (збільшення на 41,8%). Позитивні зміни можна простежити у розвитку науки та техніки. На жаль, найбільш збитковою виявилась галузь мистецтва, спорту, розваг та відпочинку про що свідчить незмінна тенденція показника рентабельності (Рис.1).

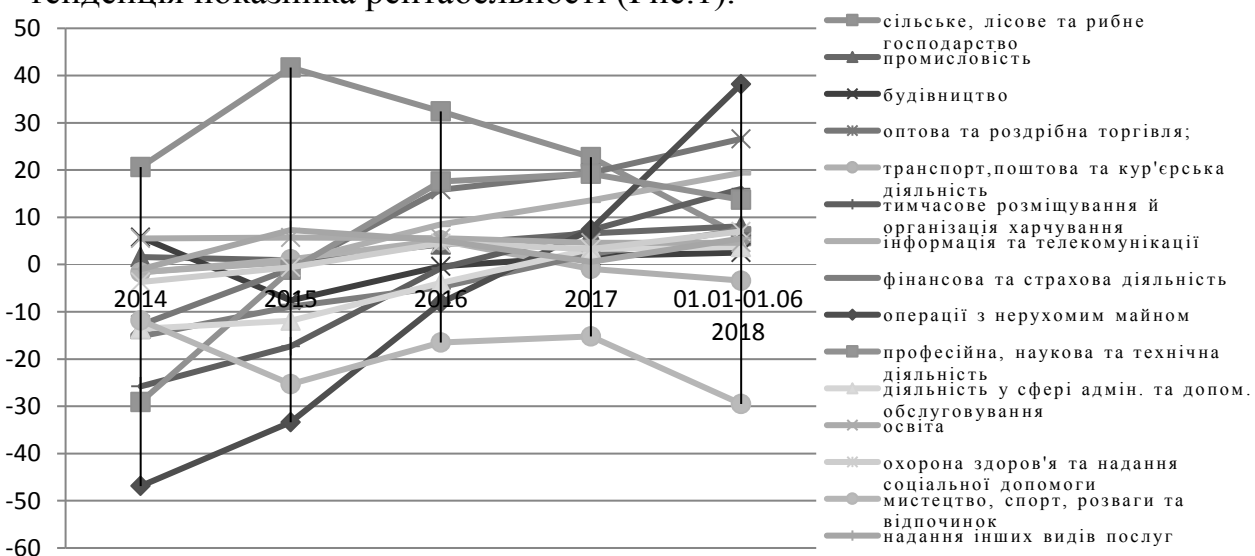

Рисунок 1. Графік зміни показників рентабельності операційної діяльності підприємств за видами економічної діяльності у 2014-2018 рр.

Загалом, можна простежити покращення показників рентабельності підприємств після 2014 року, що пов'язано з покращенням економічної ситуації в Україні. Виключення становить сільське, лісове та рибне господарство, яке протягом 2015-2018 рр. значно втратило свої позиції (на 14,6%), тому необхідне проведення змін у підприємствах даної галузі: збільшення обсягів експорту продукції; розвиток інфраструктури аграрного сектору; активне залучення вітчизняного та іноземного капіталу; розширення ринків збуту; залучення нових технологій.

Недосконале ціноутворення значно перешкоджає утворенню прибутку та зростанню рентабельності. Збільшення прибутку є необхідною передумовою для підвищення рентабельності, що можна досягти за допомогою наступних кроків: збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, зниження собівартості, використання потенціалу підприємства з максимальною користю, використання новітніх технологій. Ефективне застосування маркетингової політики підприємства, підвищення цін, уникнення штрафних санкцій, вироблення продукції, що має попит, ведення статистичних досліджень щодо вподобань споживачів, оцінки поведінки конкурентів та загалом ринку сприяє підвищенню рентабельності[3]. Ріст інфляції, зменшення інвестицій у підприємства, некваліфіковане здійснення цінової політики призводить до зниження рентабельності.

Отже, даний аналіз показників рентабельності великих і середніх підприємств України протягом 2014-2018 рр. зображає позитивну тенденцію після кризи 2014 року. У 2018 році в порівнянні з 2014 роком зріс загальний рівень рентабельності підприємств на 13,2 %. Для кожної галузі підприємства потрібно вжити індивідуальні заходи вдосконалення виробництва, що би сприяло зростанню прибутку та рентабельності підприємств.

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.; 2. Созанський Л.Й. Аналіз тенденцій рентабельності активів будівельних підприємств і організацій України / Созанський Л.Й. // Економіка будівництва і міського господарства. – 2009. – №1(том 5). – С. 51–61. 3. Васильєв В.В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств / В.В. Васильєв // Фондовий ринок. – 2007. – № 12. – С. 11-14.

Хоркава Н.Б.

гр. ФБСС-11, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри фінансів Партин Г.О.

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ: СУТНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

Грошові потоки на підприємстві є важливим аспектом його діяльності. Надходження і витрати грошових коштів забезпечують ліквідність суб'єкта господарювання і його здатність ефективно функціонувати. Своєчасне синхронне забезпечення додатного і від'ємного грошового потоку гарантує господарській одиниці фінансову стійкість, яка є одним з елементів ділової активності.

Чистий фінансовий результат діяльності не відображає усього процесу надходжень та витрат грошових потоків, а загальне аналізування фінансового стану підприємства і результатів його діяльності не дозволяє об'єктивно оцінити можливості управління фінансовими ресурсами, особливо в умовах їх обмеженості та зростаючих потреб. Ринкові умови функціонування підприємств визначають необхідність ефективного управління грошовими коштами, яке впливає на достатність рівня їх ліквідності. Грошові кошти формуються внаслідок грошових потоків підприємств та забезпечують його діяльність.

В науковій літературі використовують три економічні поняття для характеристики надходження і видатків грошових коштів підприємства: «грошовий потік», «cash-flow» і «рух грошових коштів». Як зазначає Карпішена М.Г. у зарубіжній літературі «cash-flow» є сумою готівкових коштів (сюди належить усе, що проходить банківськими та касовими рахунками підприємства). Термін "грошовий потік", яке подане у нормативно-правових актах, – це реальне надходження та вибуття грошових коштів [1]. В цей час «рух грошових коштів» згідно МСБО означає надходження і вибуття грошових коштів та їх еквівалентів, якими виступають високоліквідні короткострокові фінансові інвестиції [2].

Вдаючись до наукової літератури, трактування грошових потоків у більшості авторів є доволі простим і схожим. Так у своїх працях Бланк І.А [3], Краменко В.І., Мних Є.В., Білик М.Д. та співавтори [4, с. 219-225], Тешева Л.В. з колегами [5, с.671-672] та А.Г. Загородній погоджуються з визначенням грошового потоку як сукупності надходжень і витрат грошових коштів, розподілених у часі, які створюються у процесі господарської діяльності суб'єкта.

Інша частина науковців розглядають «грошовий потік» як важливий елемент аналізу. Зокрема, Бутинець Ф.Ф. [6] запевняє, що це самостійний об'єкт фінансового аналізу, метою якого є оцінка фінансового стану і платоспроможності. Для Гроппеллі А. та Е. Нікбахта грошовий потік є мірою ліквідності, яка складається з чистого доходу і амортизаційних відрахувань. Найбільш обширним та ґрунтовним є виклад поняття у праці Т.О. Коваленко [7, с. 164], де грошовий потік трактується як динамічний показник, який характеризує постійний рух грошових ресурсів, що відбувається у результаті операційної, інвестиційної та фінансової

діяльності підприємства, пов'язаний з надходженням чи витрачанням грошових ресурсів підприємства, може бути в готівковій та безготівковій формі, в національній чи іноземній валюті, та пов'язаний з певним моментом часу або приведений до іншого.

Отже, проаналізувавши вищезгадані висновки науковців доцільно сутність поняття «грошового потоку» визначати як динамічний показник, який характеризує сукупність надходжень та видатків грошових коштів, утворених у процесі господарської діяльності підприємства у певний момент часу, і є мірою ліквідності та платоспроможності.

Інформаційним джерелом, що відбиває рух грошових потоків на підприємстві є форма №3 фінансової звітності – Звіт про рух грошових коштів. Його прийнято визначати двома методами – прямим і непрямим. Багацька К. [8, с. 1-11] пише, що прямий метод дає змогу оцінити загальні надходження та витрати коштів, оцінити достатність коштів для сплати зобов'язань, але є надто трудомістким і не показує змін на рахунку підприємства. В свою чергу непрямий метод аналізу дозволяє виявити обсяги джерел і надходжень грошових коштів, їх використання та створення резерву. Партин Г.О. [9, с. 318] наголошує, що аналіз грошових потоків необхідно проводити з позиції вартості, що формується та вартості її фінансування. Федішин М.П. акцентує увагу на детальному коефіцієнтному аналізі для формування адекватної моделі при встановленні тактичних і стратегічних цілей підприємства. За висновками Хоми І.Б. грошові потоки повинні забезпечувати фінансову рівновагу і не допускати надлишкової ліквідності [10, с. 337]. Водночас, до загальних підходів оцінювання ефективності управління грошовими потоками підприємства належить визначення їх якості, рівномірності та синхронності, ліквідності та ефективності.

Якість чистого грошового потоку – це характеристика структури чистого грошового потоку, зокрема за рахунок яких видів діяльності він формується. Рівномірність і синхронність грошових потоків допомагає визначити їх збалансованість. Так, рівномірність надходження та витрат грошових коштів характеризують узгодженість вхідних та вихідних потоків за обсягами. Синхронність надходження і витрат грошових коштів репрезентує ритмічність організації фінансових потоків підприємства і їх розподіл у часі.

Оцінка ліквідності дає можливість оцінити підприємство з погляду виконання ним фінансових зобов'язань та здійснення платежів, використовуючи грошові надходження. Метою оцінювання ефективності грошових потоків є визначення результативності їх формування та використання, а також ідентифікація їхнього впливу на забезпечення сталого економічного зростання підприємства. Отже, для ефективного управління грошовими потоками підприємства необхідно здійснювати

комплексний аналіз надходжень і витрачань грошових коштів за основними видами його діяльності, що сприятиме виявленню резервів формування додаткових обсягів чистого грошового потоку і, як наслідок, нарощенню фінансового потенціалу підприємства.

1. Карпішена М. Г. Особливості аналізу грошових потоків підприємства в сучасній теорії та практиці [Електронний ресурс] / М. Г. Карпішена. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream-am/123456789/413/1/>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) Звіт про рух грошових коштів від 01.01.2012 №929_019 [Електронний ресурс]. – 2012 – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_019
3. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. В двух томах / И. А. Бланк. – Киев: Ника-центр Эльга, 2017. – 670 с.
4. Фінансовий аналіз. Практикум : навч. посіб. / М. Д.Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, та ін.. – К.: КНЕУ, 2014. – 474 с.
5. Тешева Л. В. Поняття грошового потоку підприємства [Електронний ресурс] / Л. В. Тешева, Е. Д. Щербань, А. А. Вакуленко. // Економіка і суспільство. – 2017. – №10. – С. 670–675. – Режим доступу до ресурсу: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/114.pdf
6. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: [навчальний посібник]. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2003. – 630 с.
7. Коваленко Т. О. Оцінка ефективності формування грошових потоків підприємства [Електронний ресурс] / Т. О. Коваленко, Н. А. Іщенко. // Наукові записки КНТУ. – 2011. – №11. – С. 165–170.
8. Багацька К. Методичні підходи до аналізу грошових потоків [Електронний ресурс] / К. Багацька // Економічний аналіз. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3492/1/12012.pdf>
9. Партин Г. О. Сутність та значення грошового потоку у системі управління залученням коштів для забезпечення зростання конкурентних переваг підприємства [Електронний ресурс] / Г. О. Партин, Р. І. Задерецька // Видавництво Львівської політехніки. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/16933/1/195-Partyn-317-319.pdf>
10. Хома І.Б. Фінансове моделювання управління грошовими потоками в економіці України на прикладі ПАТ «Львівхім» [Електронний ресурс] / І.Б. Хома, О.І. Крпін // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – №21. – С. 335-343.

Федько І. М.

гр. ФБСС – 23, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к. е. н., доцент кафедри фінансів Фурдичко Л. Є.

ПРОБЛЕМА БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

В сучасній Україні створилась складна фінансова ситуація в економічній системі, яка негативно впливає на розвиток країни, в цілому, та окремого суб'єкта господарювання, зокрема. Складні економічні реформи, що почали відбуватись всередині країни, непередбачувані зміни в прийнятті управлінських рішень, щодо розвитку підприємств різних форм власності, різних галузей та видів діяльності, призводять до закриття таких підприємств, до їх банкрутства. Тому, дослідження даної теми є дуже важливим та актуальним на даному етапі розвитку економіки України.

В період реформування економіки країни відчутними стали такі економічні явища як нерентабельність, неплатоспроможність підприємств.

Характерними ознаками фінансової кризи підприємства є скорочення попиту на його продукцію, і, як наслідок, зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, держбюджету та банкам; затримки з виплатою заробітної плати працівникам.

Серед законодавчих актів, які регулюють відносини власності значне місце належить Закону України «Про власність», Закону України «Про банкрутство підприємств» та іншим законам. Закон України «Про банкрутство», 1992 року не відповідав вимогам сучасної економіки і мав багато недоліків, головний з яких – спрямованість підприємства не на санацію і поліпшення платоспроможності підприємства, а на його ліквідацію. Для прийняття арбітражним судом рішення про фінансову неплатоспроможність або про загрозу її виникнення, кредиторам достатньо було подати до судових органів інформацію щодо фінансово-майнового стану боржника. Закон не регламентував строки здійснення процедури банкрутства та граничні строки ліквідації підприємства-банкрута [4].

Згідно чинного законодавства, банкрутство – визнана Господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури [1]. Банкрутство - це таке економічне становище суб'єкта господарювання, яке виникло в результаті розвитку та поглиблення кризових явищ, зумовлених зовнішніми та/або внутрішніми факторами, що призвело до системної кризи. При цьому обов'язковою ознакою банкрута є його неплатоспроможність, неможливість здійснення платежів за борговими зобов'язаннями перед кредиторами [3, с.110].

У нашій країні правове регулювання процедури банкрутства здійснюється Господарським кодексом України, законами «Про

відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» 2018 року та «Про виконавче впровадження» 2018.

За своєю суттю явище банкрутства є одним із способів відбору суб'єктів господарювання. У ринковій економіці банкрутство підприємств є нормальним явищем. Право на звернення до господарського суду із заявою про порушення справи про банкрутство мають боржник і кредитор [2]. Справа про банкрутство порушується господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора складають не менше ніж 300 мінімальних розмірів заробітної плати [5].

Як свідчать статистичні дані, в Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення числа неплатоспроможних підприємств та, у свою чергу, зростання кількості підприємств, до яких застосовуються вимоги Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Варто зазначити, що основною метою банкрутства є не ліквідація підприємства, а задоволення вимог кредиторів через визнання боржника банкрутом.

Наслідки банкрутства в загальному є негативними для України: зменшується кількість підприємств, що призводить до зменшення пропозиції товарів, робіт чи послуг; зростає рівень безробіття і виплат безробітним; зменшуються податкові надходження до держбюджету і відповідно зростають дефіцити бюджетів та позабюджетних фондів.

1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 30 червня 1999 року № 784-XIV (зі змінами і доповненнями). 2. Козлянченко О.М. Інформаційне забезпечення процедури банкрутства // Актуальні проблеми економіки – 2014 - №10 – с.220-226. 3. Матвієць М.В. Організаційно-економічний механізм регулювання та запобігання банкрутству суб'єктів господарювання // Держава та регіони – 2015 - №3 – с.109-113. 4. Плаксюк О.Ф. Діагностика банкрутства як засіб управління фінансовим станом підприємства // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво – 2016 -- №4 – с.157-164. 5. Проніна В. Поняття та ознаки банкрутства // Вісник податкової служби України – 2016 – №37-38 – с.24-26.

Шелест М. О.

гр. ФБСС-13, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри фінансів Партин Г. О.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Умови нестабільної економічної політики, загострення ринкової конкуренції, глобалізаційні та трансформаційні процеси, підвищення вагомості впровадження інновацій вносять в діяльність суб'єктів господарювання елементи невизначеності та розширюють коло ризикових ситуацій. Тому все більшої актуальності набуває пошук заходів, які спрямовані на забезпечення адаптації діяльності підприємств до мінливих умов як внутрішнього так і зовнішнього середовища.

Фінансові ризики, здебільшого розглядались, як небезпека ймовірної втрати фінансових ресурсів, недоотримання очікуваних доходів та прибутку [1, с. 677]. Адже якщо суб'єкти господарювання прагнуть реалізувати основні цілі своєї діяльності, то вони повинні йти на ризики, не уникаючи їх, тому що уникнення ризиків знижує ефективність діяльності підприємства. Таким чином, потрібно вчасно аналізувати причини негативного розвитку подій, постійно удосконалювати систему управління фінансовими ризиками з позиції максимізації очікуваних результатів.

Для того аби суб'єкти господарювання могли успішно функціонувати, необхідно здійснювати управління фінансовими ризиками. Але, враховуючи те, що таке управління є багатогранним процесом, Квасницька Р. С. та Антонюк П. П. вважають доцільним дотримуватись визначеної етапності його здійснення: 1 етап – полягає у ідентифікації видів фінансових ризиків; 2 етап – необхідно здійснити вибір та застосувати методи оцінки ймовірності настання ризикової ситуації за окремими видами фінансових ризиків; 3 етап – дослідження факторів, які чинять вплив на рівень фінансових ризиків; 4 етап – оцінка ймовірних фінансових втрат при настанні несприятливої події; 5 етап – прийняття управлінського рішення для зменшення негативних наслідків певних видів фінансових ризиків; 6 етап – оцінка результатів управління фінансовими ризиками підприємства [2, с. 152].

Саме така послідовність управлінських дій, дає можливість приймати ефективні рішення у сфері фінансової діяльності.

Кузьмінець Т. Г. та Перегняк Ю. А. виокремили такі методи зменшення негативних наслідків фінансових ризиків: 1) формування відповідних резервів; 2) диверсифікація ризиків; 3) лімітування; 4) хеджування; 5) страхування [1, с. 678].

Згідно з даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України [3] страхування фінансових ризиків є найпоширенішим методом зменшення негативних наслідків деяких видів фінансових ризиків. Але під впливом складної економічної ситуації в країні протягом 2013–2017 рр. відбулося зменшення

розміру чистих страхових виплат зі страхування фінансових ризиків (рис.1).

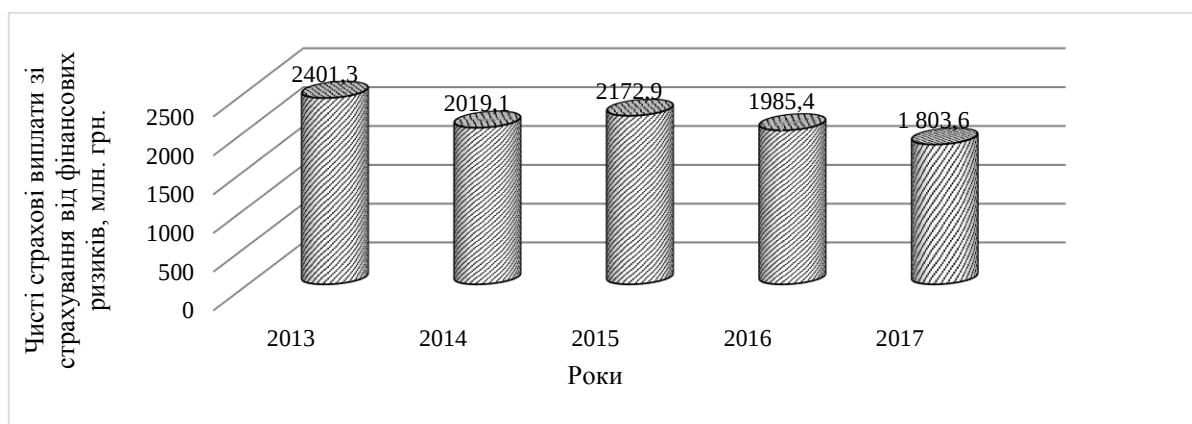

Рисунок 1 – Динаміка чистих страхових виплат зі страхування фінансових ризиків в Україні за 2013-2017 рр.

З рис. 1.1 видно, що величина чистих страхових виплат зі страхування фінансових ризиків в Україні протягом аналізованого періоду зменшилась, що є негативною тенденцією.

Отже, ефективність процесу управління фінансовими ризиками визначається певною етапністю, яка конкретизує кожну дію за окремо виділеними етапами, що дає можливість приймати ефективні управлінські рішення для здійснення фінансової діяльності. Крім того найпопулярнішим методом зменшення негативних наслідків певних видів фінансових ризиків є страхування, адже воно не лише усуває ризик зазнати збитків, але й передбачає можливість отримання доходу.

1. Кузьмінець Т. Г. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ / Т. Г. Кузьмінець, Ю. А. Перегняк. // Молодий вчений. – 2017. – №12. – С. 677–679. 2. Квасницька Р. С. ЕТАПНІСТЬ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА / Р. С. Квасницька, П. П. Антонюк. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2017. – №6. – С. 147–151. 3 Консолідовані звітні дані розвиток страхового ринку України за 2013-2017 рр. [Електронний ресурс]/ Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу. <https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html>

Yaskova I. Y.

Gr. FBSS-21, Institute of Economics and management
Scientific supervisor – PhD Kondrat I.Y.

ANALYSIS OF DEVELOPMENT DIRECTIONS OF PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIPS

Development of infrastructure and provision of basis civic services has always been considered a very important public sector activity for the following reasons:

a. Governments have recognized the crucial role of infrastructure in fostering economic growth and reducing poverty.

b. Because of its 'public good' and 'essential' nature, governments have attempted to ensure availability of basic civic services irrespective of market conditions.

c. For a number of economic, social and political reasons, private sector involvement in these important areas was slow to develop and thus uneven. Provision of public services and infrastructure has traditionally been the exclusive domain of the government.

However, with increasing population pressures, urbanization and other developmental trends, government's ability to adequately address the public needs through traditional means has been severally constrained. This has led the government's across the world to increasingly look at the private sector to supplement public investments and provide public services through Public Private Partnerships.

Common defining elements in definitions of PPPs:

a. The primary feature of a PPP is that it is a contract or an arrangement between a government entity and a private entity.

b. The specification whether the private sector will necessarily bring in the private investment has not been specified in majority of the cases.

c. In many countries it is the requirement of service delivery by private sector that drives the question of whether and how much of private investment is required for the project.

All forms of PPP, ranging from simple service and management contracts to increasingly complex performance-based management contracts, asset leases, articles of association, concessions and asset divestitures, involve a partnership between the government and the private sector

Public Private Partnerships in health sector are extremely diverse in terms of the types of actors that use it, the type of contractual relationships that are established and the purposes thereof. PPP should not be reduced to a mere management tool to cut health costs of the public sector. Continuous monitoring and periodical evaluations are the cornerstones of a successful PPP. Payments have to be, however, linked to performance, which in turn requires monitoring.

The government and the service providers could mutually decide the third party. The third party involvement could be further supplemented with provision for adjudication by the judiciary. Conceptually there are three major ways of establishing partnerships:

a. Swiss Challenge Approach

b. Competitive bidding

c. Competitive negotiations

Existing scenario in road sector Road network in Europe aggregates to about 3.3 million kilometers. This extensive road network, the second largest in the world, caters to about 65 per cent of the freight traffic and 87 per cent of the passenger traffic. Highways constitute about 66,590 kilometers which is only 2 percent of the total network. However, it caters to nearly 40% of the total road traffic. Out of the total length of Highways, 17 percent is four-laned, 53 percent is two-laned and 30 percent single laned. The composition of the road network in Europe: road network length (in km) - expressways 200; highways 66,590; state highways 1,31,899; major district roads 4,67,763; rural and other roads 26,50,000; total length 3.3 million km (approx.) This seemingly large road network, however, is inadequate to meet the accessibility and mobility requirements of size and population.

Recommendation and the way forward

a. Capacity building of the roads construction “industry” – technical, technological, financial and implementation.

b. Implementation of the recommendations by the Deepak Parekh Committee with respect to deepening of the Domestic Bond Market to facilitate takers for long term infrastructure bonds;

c. Using refinance role of IIFCL more effectively to refinance banks and Institutions involved in PPP lending;

b. Provide priority sector status to infrastructure lending, within the 40% required lending currently attributed to agriculture and small scale sector. This will free money from bank/ financial institutions to infrastructure especially the road sector;

c. Facilitate securitization and take out financing of infrastructure loans;

d. Government may participate as a credit enhancer by providing low cost credit guarantee to banks, and provide credit enhancement of infrastructure bonds to attract insurance / pension funds;

e. Permit domestic mutual funds to launch direct infrastructure funds, so that they may be directly able to invest into PPP projects;

Conclusion There is a broad consensus that Public Private Partnership is the way forward for development of infrastructure. Since an enabling frame work is a prerequisite for attracting competitive private investment, the model documents, the appraisal process and the viability gap funding scheme has been adopted as the supporting pillars of a strong and sustainable PPP frame work.

1. *Eleventh Five Year Plan, (2007- 2012): Agriculture, Rural Development, Industry, Services and Physical Infrastructure, Volume III, Planning Commission,. Oxford University Press. Oxford, UK, 2017.*
 2. *Government of EU, Economic Survey 2016-07.* 3. *Road Transport and Highways, Outcome Budget 2016-17.* 4. *Planning Commission, “Projections of Investment in Infrastructure during the Eleventh Plan”, Belgium, August 2016.*

Янківська У.В.

гр. ФБ-14, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри фінансів Фурдичко Л.Є.

ЛІЗИНГ ЯК МЕТОД ПОКРАЩЕННЯ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Успішний соціально-економічний розвиток в Україні можливий за умови ефективного функціонування підприємства, яке в свою чергу може бути ефективним тільки при достатній наявності фінансових ресурсів. Для покращення формування фінансових ресурсів у підприємстві доцільно буде запропонувати метод фінансового лізингу, який в сучасній вітчизняній економіці досить актуальний.

Фінансовий лізинг полягає у спеціальному придбанні майна у власність, яке лізингодавець в подальшому може здати лізингоодержувачу в тимчасове володіння і користування на термін, який наближається за терміном експлуатації або амортизації всієї або більшої частини вартості цього майна. Завдяки цій операції лізингодавець повертає всю суму вартості майна, а також отримує прибуток, який одержав внаслідок проведення лізингової угоди.

На даний час лізинг є досить популярною операцією у сфері бізнесу. Свідченням цього є те, що він став самостійною сферою вкладання капіталу. Вперше в світі, фінансовий лізинг використовувався в США як засіб збуту обладнання. Така лізингова компанія набула великої популярності всередині країни, а згодом і почав розвиватись зарубіжний лізинг. За лізинговою діяльністю друге місце після США займає Японія [1, 3].

Проблема лізингу на українському ринку є досить актуальним явищем, проте за прогнозами його обсяги в 2018 році зростуть в 1,2-1,5 разів. Вона обумовлена передусім тим, що в Україні стан устаткування є досить несприятливим: низька ефективність його використання, немає забезпечення запасними частинами тощо. Сучасні українські підприємства потребують модернізації, а саме покращення рівня їх оснащеності. Вирішенням цієї проблеми може послугувати саме лізинг [2].

В даний момент для України головною проблемою, яка перешкоджає реалізації міжнародного лізингу є питання про джерело коштів, які необхідні для орендної плати. Її можна вирішити насамперед шляхом відшкодування за допомогою поставок лізинговому підприємстві (орендаторові) частини продукції, виробленої з використанням

орендованої техніки. Основна ідея цього методу є залучення ресурсів і полягає у запропонуванні клієнтам прямого грошового лізингу. Ця пропозиція розрахована на невеликі фірми та організації, які розпочинають свою діяльність. Прямий лізинг передбачає здачу активів орендарям без посередників, що виключає значну кількість витрат на проведення операцій. Сутність фінансового лізингу полягає в тому, що розрахунки проводяться виключно у грошовій формі [3].

Таким чином, метод міжнародного фінансового лізингу може забезпечити покращення формування і використання фінансових ресурсів підприємства, а правильне управління та ефективна організація ними є запорукою його фінансово-економічного стану, та й економіки України загалом. Відповідно операція лізингу дасть можливість підприємствам використати залучені фінансові ресурси для заміни застарілого обладнання з метою підвищення ефективності виробництва і поліпшення фінансового стану підприємства.

1. Азаренкова Г.М. *Фінанси: практикум: навч. посібник* / Г.М. Азаренкова, І.І.Борисенко - К.: Знання, 2008. – 279 с. 2. Інформаційна агенція «Вголос» : стаття «У 2018 році обсяги лізингових операцій в Україні збільшаться» : 13.04.2018. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://vgolos.com.ua/news/u-2018-rotsi-obsyagy-lizingovyh-operatsij-v-ukrayini-zbilshatsya-u-1-2-1-5-razy_311533.html 3. Смолич С. В. Лізинг як категорія і форма підприємницької діяльності //Економіка і підприємництво: стан та перспективи. -К., 2003 . - С . 109-113.

Ярошенко О. О.

гр. ФБМ-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Коць О. О.

ПЕРЕВАГИ ТА ОСОБЛИВОСТІ КРАУДФАНДИНГУ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО МЕТОДУ ФІНАНСУВАННЯ БІЗНЕСУ

Пошук джерел та форм фінансування діяльності суб'єктів господарювання є невід'ємним постійним етапом організування їхньої господарської діяльності. Переслідуючи за мету мінімізацію витрат на залучення зовнішніх джерел фінансування, а також оптимізацію інших умов фінансування, актуальним є дослідження інноваційних методів фінансування бізнесу, зокрема краудфандингу.

Поняття «краудфандингу» активно досліджується українськими науковцями, адже чітко прослідковується тенденція до зростання обсягів

фінансування саме через краудфандингові платформи як у світі, так і в Україні. Зокрема сутність краудфандингу, його економічний зміст та можливості використання для бізнесу розкривають А. І. Іващенко, Є. А. Поліщук, О. М. Дибя [1, с. 34-39], Ю. М. Петрушенко, О. В. Дудкін [3, с. 172-182], В. В. Різник, Н. А. Різник [4, с. 260-266] та інші науковці.

Краудфандинг передбачає колективне фінансування бізнесу на добровільних засадах, а пошук осіб, що бажають об'єднатися для фінансування певної діяльності чи проекту відбувається здебільшого з використанням мережі Інтернет. При цьому краудфандинг може як передбачати фінансову винагороду для його учасників, так і здійснюватися на безоплатній основі, тобто реалізуватися як на кредитних засадах, так і на альтруїстичних. Саме такі дві моделі краудфандингу і виділяють: 1) модель кредитування; 2) модель філантропії [4, с. 264].

Краудфандинг реалізується через спеціалізовані Інтернет-платформи, що допомагають створювати максимально повний опис проекту та потреби у його фінансуванні. Також на цих краудфандингових інтернет-платформах відразу зазначається максимально необхідна сума для фінансування, термін, на який залучаються фінансові ресурси, а також потенційний дохід (у відсотках) або ж інформація про соціальний статус проекту (не передбачає отримання доходу). Все частіше, крім краудфандингових платформ, інформацію про такі проекти, що очікують краудфандингу, популяризують через соціальні мережі серед потенційно зацікавлених осіб (груп осіб) [3, с. 174].

Сьогодні за схемою краудфандингу в усьому світі фінансують винаходи й бізнес, творчі та благодійні проекти і навіть передвиборчі кампанії президентів [4, с. 262]. За прогнозом Світового банку, до 2025-го щорічні вкладення в краудфандинг зростуть до \$93 млрд. [2].

На сьогодні краудфандинг все частіше використовується серед представників малого та середнього бізнесу [1, с. 36], адже саме цей сегмент є недофінансованим з інших джерел (власних коштів є недостатньо, а банківське кредитування як основне джерело позикового капіталу – дороговартісне).

Перевагами краудфандингу як інноваційного методу фінансування бізнесу є:

- демократизація і прозорість формування фінансових ресурсів;
- орієнтованість на інновації та креативні ідеї;
- гнучкість щодо сум залучення фінансових ресурсів та проектів, які можна профінансувати;
- зменшення витрат, зокрема трансакційних, на залучення фінансових ресурсів;
- відсутність обмежень щодо осіб, які можуть брати участь у краудфандингу.

Краудфандинг є перспективним методом фінансування, який має ряд особливостей:

- вимагає прозорості дій, що стосуються об'єкту фінансування;

- вимагає деталізації об'єкту фінансування для максимізації інформування громадськості про можливості розміщення фінансових ресурсів.

Вважаємо, що в умовах глобалізації, стрімкого розвитку Інтернет-середовища, інформаційних технологій, соціальних мереж, фінансових технологій та інноваційних методів фінансування, заснованих на громадській участі, краудфандинг вже у найближчі роки займе лідируючі позиції на ринку залучення фінансових ресурсів як для реалізації авторських ідей і проектів, так і для фінансування бізнесу загалом.

1. Іващенко А. І. Перспективи розвитку краудфандингу в Україні як інструменту залучення коштів для підприємств малого та середнього бізнесу / А. І. Іващенко, Є. А. Поліщук, О. М. Діба // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 21. – С. 34–39. 2. Офіційний сайт Групи Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.worldbank.org>. 3. Петрушенко Ю. М. Краудфандинг як інноваційний інструмент фінансування проектів соціально-економічного розвитку / Ю. М. Петрушенко, О. В. Дудкін // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 1. – С. 172–182. 4. Різник В. В. Краудфандинг як перспективна модель фінансування бізнес-ідей та проектів / В. В. Різник, Н. А. Різник // Економічний вісник університету. – 2018. – Вип. 37(1). – С. 260–266.